

PERSFOCUS

ACHTSTE JAARGANG NUMMER 2 - FEBRUARI 1992

KNIPSELKRANT VAN VERENIGING MARTIJN
OVER KINDEREN, VOLWASSENEN EN SEKSUALITEIT

Padvinderij weert homoseksuelen

■ ATHENE (AP) - De secretaris-generaal van de Wereldorganisatie van de Padvindersbeweging vindt dat er voor homoseksuelen geen plaats is in de padvinderij. „De padvinderij ontmoedigt homoseksuelen lid te worden”, zei Jacques

Moreillon. Hij reageerde op een verzoek van padvinders uit San Francisco om homoseksuelen toe te laten. Moreillon zei dat hij geen uitspraak doet over homoseksualiteit buiten de padvindersbeweging. „Maar wij hebben sterk het gevoel dat onze padvindersjeugd niet het jachtterrein mag zijn voor homoseksuelen”.

27-2-92
Dt en Ass Courant

IN DIT NUMMER:

Het seksuele gevaar/Nieuwegein/Emmen	pag. 2
Kinderlokkers in Utrecht	pag. 6
Kinderporno in Waalre	pag. 7
Pedo's in uw huiskamer; Telefacts en NCRV	pag. 8
Kindermoord	pag. 9
Kindermoord ?	pag. 10
Jessica Laven/In de ban van verdwijningen	pag. 11
Incest in Maurik	pag. 13
Incest in Rheden/Ontzettend	pag. 15
Ontucht van de maand	pag. 16
De trauma's van seksueel misbruik	pag. 19
O.I.!	pag. 20
Censuur	pag. 21
Gelijk behandelde homo's	pag. 22
De jeugd en de seks	pag. 24
De roeping van Rensen en Mourits	pag. 27
Bescherm de kinderen (...tegen pedagogen op Dreef)	pag. 28
Onterecht	pag. 30
Sekstoerisme	pag. 31
Verkrachting en abortus in Ierland	pag. 35
Achtergrond	pag. 36

FEESTBOEK

ACHTSTE JAARGANG NUMMER 2 -- FEBRUARI 1922
NUTS VERBAND VAN VERBODENDE MAATSCHAPPIJEN
OVERHEERDE EN VOLKSWERKEN EN SPANDELIJKE

De afgevaardigden
van de verschillende
maatschappijen
zijn op 12 februari
bijeen gekomen
om de afrekening
van het voorgaande
jaar te maken.

De afgevaardigden
van de verschillende
maatschappijen
zijn op 12 februari
bijeen gekomen
om de afrekening
van het voorgaande
jaar te maken.

1922
1921
1920
1919
1918
1917
1916
1915
1914
1913
1912
1911
1910
1909
1908
1907
1906
1905
1904
1903
1902
1901

De afgevaardigden
van de verschillende
maatschappijen
zijn op 12 februari
bijeen gekomen
om de afrekening
van het voorgaande
jaar te maken.

PERSFOCUS, ACHTSTE JAARGANG, NUMMER 2, FEBRUARI 1992

Met knipsels uit:

Volkskrant
NRC Handelsblad
Telegraaf
Trouw
Het Parool
Utrechts Nieuwsblad
Nieuwsblad van het Noorden
Zutphens Dagblad
Gooi & Eemlander
Zwolsche Courant
Haagsche Courant
Alkmaarsche Courant
De Gelderlander
De Limburger
Zuilens Nieuwsblad
Primeur
De Groene Amsterdammer
VPRO-gids
Gay Krant
Folia (Univ. van A'dam)
Gazet van Antwerpen (B)
Paris Match (F)
Midweek (Philippijnen)
Diverse kranten uit GB

Vk
NRC
Tel
Tr
Par
UN
NvhN
ZD
G&E
ZC
HC
AC
Geld
Limb
Prim
GA
VPRO
GK
GvA

Abonnementen op Persfocus kosten f 65,-- per jaar. Verzending als brief
is f 15,-- duurder en komt op f 80,--.
Losse nummers f 8,--.

Giro 5459646 van Vereniging Martijn
Postbus 43.548
1009 NA Amsterdam

(OOK EINDIG.
DAGELIJK 20)
GELD 17

Drs. Benjamin Rossen: „De beklemtoning van de rol van onderwijzend personeel, dat wordt getraind op het herkennen van tekenen van seksueel misbruik en dat wordt aangespoord tot samenwerking met kinderbescherming, politie en justitie, kan ertoe leiden dat het onderwijssysteem kenmerken krijgt van een netwerk van particuliere zedenpolitie.”

Foto: Pierre van de Meulenhof

Het spook van Oude Pekela

Psycholoog Rossen boos over inquisitie van incestbestrijders

Door Mick Salet

De Bolderkar. Oude Pekela. Enschede. Zijn Nederlanders zo bang voor seksueel misbruik van kinderen dat ze spoken zien? Drs. Benjamin Rossen denkt van wel. Psycholoog Rossen maakt zich boos over de inquisitie van de incestbestrijders. „De ervaring heeft geleerd dat wat kinderen over seksuele ervaringen vertellen sterk kan afhangen van de manier waarop zij zijn ondervraagd.”

De strijd tegen seksueel misbruik van kinderen is een kruistocht geworden. Een slag waarbij meer slachtoffers vallen dan dat er geholpen worden. Kinderen en onschuldige ouders zijn de dupe van een inquisitie van incestbestrijders.

Die bikkelharde beschuldiging komt van psycholoog Benjamin Rossen. In het boek 'Het seksuele gevaar voor kinderen' wijst hij op de gevaren van een morele paniek rond kinderen en seks. Slaan de kinderbeschermers door? Of slaat Benjamin Rossen door? Drs. Benjamin Rossen, 40 jaar, is

een Maastrichtenaar met een Australisch accent. Rossen werd geboren in Rhodesië, studeerde kinderpsychologie in Australië, studeerde in Nederland af als massapsycholoog op 'Zedenangst, het verhaal van Oude Pekela', en is nu docent in Eindhoven.

Waarom pakt hij de bestrijders van incest en kindermishandeling zo hard aan?

„Door het schrijven van die studie over Oude Pekela ben ik bekend geworden en word ik steeds vaker te hulp geroepen door advocaten van onschuldige mensen die van seksueel misdrijf met kinderen worden beschuldigd. Ik moet regelmatig advies geven als getuige-deskundige voor de rechtbank. Daarbij valt het me op dat in die zaken vaak sprake is van een bijna crimineel ondeskundige manier van ondervraging, waardoor kinderen zeggen dat er seksuele handelingen met hen gepleegd zijn, terwijl dat niet het geval is geweest. Er is echt een vloedgolf van zaken waarbij onschuldige mensen wegens incest worden aangeklaagd.

„Er is in Nederland sprake van een soort massahysterie over seksueel misbruik. Dat komt door overdrijving in de media, verdraaiing in de wetenschap en de ongenueerde werkwijze van de incestbestrijders.”

Eerst de media. Maken journalisten zich schuldig aan het opkloppen van nieuws over seksueel misdrijf?

„Ik kan de media niet de schuld geven van de massahysterie. Desondanks zijn er wel individuele verslaggevers en verslaggeefsters die ik ervan beschuldig bewust te overdrijven. Ze willen schokkende verhalen over seksueel misdrijf hebben. Dat is gewoon een tendens. De media willen schokkend nieuws.”

Dan de wetenschap. Wie verdraait er feiten?

„Neem nou Nel Draijer. In haar onderzoek interpreteert ze alle seksuele ervaringen van kinderen met volwassenen als seksueel misbruik. Alle ervaringen. Ook de positieve. Terwijl seksuele erva-

ringen met volwassenen voor jeugdigen echt niet altijd negatieve en traumatische ervaringen zijn.”

Toch is klinisch psychologe Nel Draijer cum laude tot doctor gepromoveerd op haar onderzoek naar seksuele traumatisering in de jeugd.

„Nou en? Ik denk dat er veel mensen onschuldig achter de tralies zitten. Dan zeg je toch ook niet dat ze daar horen omdat ze veroordeeld zijn. Ook de rechtbank maakt fouten.

„Ik denk dat Draijer en andere incestbestrijders te weinig of geen rekening houden met het feit dat mensen door hysterie te beïnvloeden zijn. Ik denk dat heel veel vrouwen die vertellen in het verleden seksueel misbruikt te zijn tot die makkelijk beïnvloedbare groep behoren. Daar houden Draijer en andere incestbestrijders geen rekening mee. Ze nemen alle beschuldigingen voor waar aan.

„Ik zeg niet dat seksueel misbruik niet bestaat en dat het niet erg is, maar ik zeg wel dat mensen, ook wetenschappers, die op een ideologische kruistocht gaan, blind worden voor eigen fouten.”

Benjamin Rossen heeft ook een lesje voor de leerkrachten op wie de laatste tijd een beroep wordt gedaan ogen en oren oplettend open te houden om signalen van kindermishandeling en seksueel misbruik op te vangen.

„De beklemtoning van de rol van onderwijzend personeel, dat wordt getraind op het herkennen van tekenen van seksueel misbruik en dat wordt aangespoord tot samenwerking met kinderbescherming, politie en justitie, kan ertoe leiden dat het onderwijssysteem kenmerken krijgt van een

netwerk van particuliere zedenpolitie. Dat roept ethische en politieke vragen op. Ouders zijn verplicht hun kinderen naar school te sturen. Men kan daarom betogen dat de overheid de verplichting heeft te voorkomen dat van die scholen opsporingsorganen worden gemaakt. Wanneer het onderwijs echter gaat functioneren als ogen en oren van justitie, wordt hun taak meer die van politie dan van mede-opvoeder.”

Is dat niet wat overdreven? Er is toch niets op tegen dat ze op school een oogje open houden? Het is toch je plicht om iets te doen als je merkt dat een kind mishandeld en misbruikt wordt?

„Het probleem is dat het meestal niet zo duidelijk te zien is dat een kind seksueel misbruikt wordt. Leraren zijn er ook niet voor opgeleid om dat te diagnosticeren. De kans is groot dat ze signalen van het kind verkeerd begrijpen en ouders daardoor vals beschuldigen. Ik heb daar vreselijke verhalen over. Zo ben ik bezig met de zaak van een vader met vier kleine kinderen die een paar jaar geleden samen met een vader met één zoon op vakantie ging. Op het strand werden er foto's gemaakt. Gewone vakantiefoto's van kinderen in zwembroekjes. Een van de kinderen nam die foto's mee naar school en liet ze aan de juf zien. In haar ogen waren die foto's verdacht suggestief en daarom alarmeerde ze de kinderbescherming. De kinderen werden onmiddellijk door de politie uit huis gehaald.

„Van kinderporno bleek achteraf geen sprake. Zaken tegen die vader werden geseponneerd of leidden tot vrijspraak. Maar door een klungelige ondervraging van de kinderen bleef die vader verdacht. Die man is inmiddels failliet en ziek van de zenuwen, maar vecht nog steeds om zijn kinderen terug te krijgen. Dat kan het gevolg zijn als een onderwijzeres denkt een signaal van seksueel misbruik op te vangen. Het is een harde beschuldiging, maar het is helaas waar: de kinderbescherming en de rechtspraak functioneren niet goed.”

Maar als de juf de vertrouwensarts niet meer mag waarschuwen, dan loopt ze toch het risico dat een mishandeld kind, dat in stilte om hulp schreeuwt, niet wordt geholpen.

„Maar als je zo doorgaat als nu, dan worden er ouders vals beschuldigd en kinderen onrecht bij hun ouders weggehaald. En dan heb je het over veel meer gevallen dan het aantal gevallen waarin kinderen werkelijk zodanig misbruikt worden dat ingrijpen wenselijk is.”

Moet je die mishandelde kinderen dan laten stikken om valse beschuldigingen te voorkomen?

„In een rechtsstaat kun je toch niet zeggen: de politie pakt iedereen op om te voorkomen dat de schuldige vrij rond blijft lopen? Er moet eerst bewijs zijn. Dat geldt ook voor seksueel misbruik.”

„Het seksuele gevaar voor kinderen' van Benjamin Rossen en Jan Schuljer is een boek van uitgeverij Swets & Zeitlinger en kost f 45,00.

Problemen? Henk Westbroek, zanger, acteur, journalist en herbergier, ziet ze niet. Hij kan het weten, want hij heeft verstand van seks. Landelijk mag Westbroek bekend zijn als bedenker van het betere lied en als zanger van Het Goede Doel. En lokaal als uitbater van het Utrechtse café Willem Slok.

Maar slechts ingewijden weten dat hij als socioloog werkzaam was bij het Nederlands Instituut voor Sociaal Sexuologisch Onderzoek (NISSO). Henk neemt het op voor erotiek in de reclame, voor 06-nummers, voor peepshows, mannenstrippers en stoephoeren. Een gevoelig liedje over zo'n heroïnehoertje komt voor op zijn nieuwste cd die dit jaar wordt uitgebracht.

UN 29

// Veel meer dan bij Benetton ziet Westbroek in wetenschappelijke kring de neiging seksueel leed te 'exploiteren'. „Er zijn wetenschappers die zogenaamd onderzoek doen om te kunnen verkondigen dat het nog erger is dan we al dachten. Iemand die ter meerdere eer en glorie van zich zelf beweert dat één op de vijf vrouwen slachtoffer is van in-

cest, wat gewoon niet kan als je er ook maar iets van afweet, vind ik een verachtelijk mens, een soort pooier”.

//

Seksaffaires vaak opgeblazen

LTM6 5

Door AAD BEGEMANN.

Als de grote, veel ophef makende, seksschandalen met kinderen worden ontfaeld, van emoties worden ontdaan en tot ware proporties worden teruggebracht, blijft er vaak weinig van over. Dit concludeerden Benjamin Rossen uit Maastricht en Jan Schuijjer uit Parijs in hun onlangs verschenen boek *Het seksuele gevaar voor kinderen, mythen en feiten*.

Natuurlijk is seksueel misbruik een reëel en ernstig probleem, maar met name in de Verenigde Staten is vaak sprake van een overreactie. Daar is een 'zedenangst' ontstaan die een verdraaid beeld oplevert van de werkelijkheid. Typerend voor zedenangst, schrijven Rossen en Schuijjer, is dat daardoor van tijd tot tijd een uitbarsting van massahysterie ontstaat waarbij een maatschappelijke groep, zoals homoseksuelen of pedofielen wordt aangewezen als de aanstichter van kwaad waarvoor al lang een sluimerende vrees bestond.

Dan ontstaan campagnes waarbij overdrijving, verdraaiing en sensatiezucht schering en inslag zijn. Beweringen van enkele actievoerders of kinderbeschermers worden vaak zonder veel bewijs als waarheid aanvaard en door de media aan de man gebracht. Vervolgens werden ze ter rechtvaardiging van overheidsingrijpen gebruikt, om pas daarna soms als onjuist te worden beoordeeld.

Booswichten

In dat soort campagnes, zeggen Rossen en Schuijjer, worden de booswichten steeds boosaardi-

* De gemoederen in Oude Pekela liepen hoog op, toen het onderzoek alsmat geen resultaten opleverde. Hier demonstreren ouders bij een bezoek van de minister van justitie. Foto ANP

ger, hun bestrijders steeds heldhafter en hun slachtoffers steeds meer gekweld.

De strafprocessen die daarvan met name in de VS het gevolg waren konden lang niet altijd de toets der kritiek doorstaan.

Rechten van werkelijke of vermeende daders werden niet alleen aangetast, ze werden ook met voeten getreden. Strafvollgelingen en veroordelingen hebben plaatsgevonden op grond van ontoereikend bewijs.

Mensen zijn veroordeeld op grond van door de overheid uitgelokte wetsovertredingen. Wetten zijn door de wetgever en de rechter 'opgerekt'. Volgens schattingen zijn in de Verenigde Staten twee van elke drie beschuldigingen vals.

Rossen en Schuijjer stellen vooral de reactie van overheden op het veronderstelde seksuele gevaar voor jeugdigen aan de kaak gesteld. Daarbij is in het bijzonder gekeken naar Amerika, maar ook voorbeelden

van zedenschandalen in ons land en in België werden onder de loep genomen.

Kinderporno

Zo voerde in 1980 de Amerikaanse FBI een groot onderzoek uit naar een veronderstelde omvangrijke handel in kinderporno. Aanleiding was slechts één boek over dat onderwerp. De conclusie van de FBI dat er van handel in kinderporno op enige schaal van betekenis geen sprake was, kreeg vrijwel geen aandacht.

Volgens Rossen en Schuijjer was het daarom niet zo vreemd dat vier jaar later in 1984 opnieuw in de Verenigde Staten opschudding ontstond over de handel in kinderporno. De Amerikanen beschuldigden toen prompt de Nederlandse justitie. Die zou een omvangrijke uitvoer van kinderporno over de oceaan hebben getolereerd. Na deze beschuldigingen deed zich vervolgens ook in ons land een buitensporige en, volgens de schrijvers, ongefundeerde angst voor kinderporno voor.

Unicef-affaire

Ook de beruchte Unicef-affaire in België komt in het boek aan de orde. Een directeur van Unicef maakte in zijn vrije tijd in de kelders van het Unicef-gebouw pornografische foto's. De zaak kreeg veel aandacht. Honderden agenten verrichtten honderden arrestaties vanwege vermeende internationale porno-handel en ontucht met minderjarigen. Uiteindelijk kwamen slechts achttien mensen voor de rechtbank van wie er zestien gevangenisstraf kregen. In hoger beroep werd de Unicef-directeur vrijgesproken. De conclusie is dat de feitelijke omvang van deze zaak in geen verhouding stond tot de daarover in de pers gedane beweringen, noch tot de zwaarte van de uitgesproken vonnissen tijdens een 'schijnproces'.

Luchtbrug

Nederland, maar nog meer Engeland en Amerika werden in 1988 opgeschrikt door een verhaal in een landelijk dagblad over een seksluchtbrug tussen Nederland en Engeland. De

waarheid was dat één man met een koffer met pornofoto's in Engeland was betrapt. De Nederlandse fotograaf had deze foto's gemaakt bij enkele Nederlandse bevriende pedofielen. De grote rel eindigde in de veroordeling van de handelaar. De nu inmiddels volwassen deelnemers aan de fotosessies hebben voor het merendeel nu verklaard tegen het deelnemen aan die bijeenkomsten geen enkele bezwaar te hebben gehad. Ze voelden zich alleen verraden omdat er niet was bijgezegd dat de foto's verhandeld zouden worden. Enkelen zeiden tegen de interviewer, in dit geval Rossen, wel spijt te hebben. Niemand was ooit gedwongen.

Oude Pekela

Na de beschuldigingen uit Amerika als zou ons land een Sodom en Gomorra zijn is onze justitie strenger gaan optreden. Volgens Rossen en Schuijjer zou justitie daarom in de geruchtmakende Oude Pekela-affaire niet hebben weersproken dat er grote schaal sprake was van handel in kinderporno. In deze affaire zouden tientallen kinderen te maken hebben gekregen met onbekende kinderlokkers voor het maken van pornofoto's. Uiteindelijk is de zaak afgesloten zonder vervolging. Niettemin blijkt de zaak Oude Pekela in de VS door overheid en pers te worden gepresenteerd als een bezwene zaak van seksueel misbruik op grote schaal. Rossen en Schuijjer vragen zich af of justitie er wel goed aan doet te blijven zwijgen over de zaak wanneer elders de speculaties blijven doorgaan.

Angst voor 'kinderlokker' op Overvechtse school

"Alertheid mag niet omslaan in angst"

UTRECHT — Bij leerlingen van de basisschool John F. Kennedy aan de T. de Jagerdreef heerste de angst voor 'kinderlokkers', naar aanleiding van een incident dat zich voordeed op het schoolplein in 1991. Onlangs kwam deze angst weer boven toen de correspondent van Utrecht Present Overvecht een foto van voetballende jongens bij de John F. Kennedyschool wilde maken.

Oorzaak van de plotselinge angst onder de scholieren was een voorval dat afgelopen jaar heeft plaatsgehad. De heer Visser, administratief medewerker op de basisschool kan het zich nog goed herinneren. "Er kwam een man op het schoolplein om foto's te maken van een aantal kinderen. Hij gedroeg zich vreemd en zag er slecht verzorgd uit. Ik vroeg hem waarom hij foto's van de schoolkinderen wilde maken, waarop hij antwoordde dat hij dat als opdracht had gekregen van een fotoclub. Bij navraag bleek de betreffende fotoclub een dergelijke opdracht niet te hebben gegeven en het was voor ons duidelijk dat er iets niet in de haak was", vertelt de heer Visser.

"Daarna is iedereen op school extra waakzaam geweest en toen de correspondent van Utrecht Present op een veldje naast het schoolplein verscheen dachten de kinderen dat dezelfde man weer was komen opdagen om een foto te maken. Dit heeft tot veel onrust onder de scholieren geleid."

De schoolleiding deed aangifte bij de politie. De correspondent werd staande gehouden,

maar kon dit probleem na het tonen van zijn perskaart snel oplossen. De heer Visser: "De politie deelde ons korte tijd later mede dat er niets aan de hand was. Toch bleef de onrust op de school nog een aantal dagen hangen, terwijl al duidelijk was dat het hier niet om een kinderlokker ging. Waarschijnlijk heeft dat te maken met het feit dat scholieren nogal sensatiebelust zijn."

Wilma van Gent, docente op de basisschool vult aan: "Er zijn al vaker mensen met foto toestellen gesignaleerd en ook al is het vrijwel niet na te gaan waarom deze mensen fotograferen, de ouders verwachten van ons dat wij ons uiterste best doen om hun kinderen op een veilige manier les te geven. Wij nemen per slot van rekening de verantwoordelijkheid van de ouders over zodra hun kinderen op school aankomen."

Alertheid gewenst

Het aantal gevallen waarmee de politie in de voorbije jaren is geconfronteerd, is minimaal. Joop Servaas, voorlichter van de gemeente-politie, zegt hierover: "In Utrecht Noord wordt gemid-

deld een paar keer per jaar een pedofiele man staande gehouden. Aangezien het hebben van pedofiele neigingen niet strafbaar is, proberen we zo'n man er toe te bewegen zich te verwijderen. In 1991 is er in Utrecht Noord slechts één keer een man aangehouden wegens ongeoor-

loofde seksuele praktijken. Waarschijnlijk is er vaak een overdreven angst aanwezig bij ouders en scholieren. Deze angst is te verklaren uit het feit dat er de laatste tijd veel aandacht in de media is besteed aan zaken als incest en ontucht met minderjarigen. Je zou het het 'Oude Pekela-effect' kunnen noemen. Ik wil niet zeggen dat ouders en docenten niet alert moeten zijn. Integendeel, ik denk dat alertheid altijd op zijn plaats is, maar het is zonder meer overdreven om achter iedere boom een kinderlokker of iets dergelijks te zien. De feiten wijzen uit dat de kans dat een kind door een kinderlokker wordt meegevoerd gelukkig erg klein is."

Zuilen & Nieuwsblad
(Utrecht) 28/1

VK 29

AMERIKA voor de Amerikanen... (aldus Pat Buchanan, Jerry Brown en mijn huiseigenaar).

IJzeren logica. Gesloten front van tautologien. Voetballers op een rij, handen voor het kruis, die plotseling, niet wanneer je het schot verwacht, hun gezichten tot een fotogenieke grijns vertrekken en tegelijkertijd uitroepen. "Voetbal voor de Voetballers."

Er gaat een zekere schoonheid van deze bewering uit, een granieten schoonheid, om precies te zijn. Het is een massieve uitspraak, uit één stuk (zoals een vent, een standbeeld en vooral een graafzerk dat kan zijn).

Probeer maar eens een opening te vinden, een gaaije te forceren in de mededeling, zodat je de gelegenheid zou krijgen om een tegenwerping te maken. Lukt je niet. Het zijn woorden die niet kieren. Een sluitend, regelmatig gebit.

Er is een 'maar'. De uitspraak is te waar. Letterlijk genomen kan niemand er tegen ageren. Alle Amerikanen zijn erin verdisconteerd, van de blanke, protestante New Englanders tot aan de genaturaliseerde Koreanen uit San Francisco.

Ook buitenlandse toeristen kunnen zich er moeiteloos in vinden; ze reizen naar Amerika om die laatste, onbespoten Texaan te fotograferen, zo'n cowboy-hoed die nog net boven het stuur van een Cadillac uitsteekt. („Sir, would you mind... chewing a bit.“) Toeristen hebben per definitie een zwak voor monumentenzorg.

En zelfs de illegale Mexicanen stemmen er mee in; dacht je werkelijk dat ze op zoek waren naar een tweede Mexico? Daar kwamen ze nu net vandaan. Nee, ze willen zelf Amerikaan worden. Het is hooguit een kwestie van tijd, niet van principe - dan zullen ook zij tot de felste verdedigers van de stelling behoren.

Maar een verkiezingsleus die iedereen kan onderschrijven, levert geen winnaar op. De nieuwe president zal zich moeten onderscheiden van de massa. Je vraagt je af: Is Pat Buchanan (Jerry Brown, mijn huiseigenaar) in wezen net zo onzelfzuchtig als, zeg, moeder Theresa?

Misschien moet je een gesloten stelling niet proberen te interpreteren. Laat de hermeneutiek even voor wat ze is. Gun die voetballers hun muurje, de presidentskandidaten hun stalen verkiezingslath. Maar zet er, ter vergelijking een ander, even hecht team van woorden tegenover.

Ook dat is ontegenzeggelijk waar, maar anders dan in de eerste bewering is het nu gemakkelijker om de gevaren te onderkennen, die de spelende kleuters bedreigen. Er doemt meteen een heel leger op van *ongure elementen* dat rond het grasveldje zweeft, maar er in feite niets te

zoeken heeft. De buitenstaanders. (Ik tel nu even niet de moeders mee, die altijd, net als je het mooiste, meest perfecte vogelnestje van je leven maakt, beginnen te zaniken over etenstijd en vieze kleren.)

De oude, vieze man. Vroeger liep hij rond in regenjas, altijd open, met vtviekkken aan de boord. Vroeger was de vieze man gemakkelijk herkenbaar. Maar tegenwoordig is het veel lastiger om hem te identificeren. Kan zijn dat hij gewoon in een *joggingpak* het speelterrein betreedt. Zijn haar hoeft helemaal niet plakkerig te zijn of vet - er zijn al jonge, vieze mannen gesignaleerd die net zo'n verzorgd kapsel hadden als, zeg Hans van der Togt.

De spuiters. Oude, jonge man, oude, jonge vrouw, die beschutting zoekt onder de glijbaan en daar, na gedane zaken de naalden laat liggen. Maar soms zien ze er niet als junkies uit - vooral de zwarte spuiters slagen er lange tijd in een *verradelijke* status op te houden, met hun

Grace Jones kapsels, hun ijzersterke gebitten en modieuze kleren. De kinderdiel. Gebuurt steeds vaker. Het echtpaar is wanhopig, omdat de kunstmatige inseminatie niet wil aanslaan, of het adoptiebureau onmogelijk hoge eisen stelt. Het is bijna onbegonnen werk om je kinderen er voor te waarschuwen. De enige profielschets die je kan geven, lijkt verdacht veel op die van jezelf. „Pas op voor een aardige mevrouw, die veel van kinderen houdt.“

Het andere kind. Ik bedoel, het kind dat niet meer kinderlijk is. Eigenlijk zou het nog onbekommerd moeten rolleballen, maar het is *vroeg wijs*. Het fluisert vieze woorden in onschuldige kleine oortjes, en krast met een zakmes schunnige tekeningen in het bankje van het park. Het laat ineens de broek zakken. Leert de anderen, wat je allemaal achter je elleboog kan hebben. Eigenlijk is het een vieze, oude man,

vermoomd als cherubijntje. Vandaar het advies aan de eigen kinderen om in de zandbak geen vriendjes te maken.

De actie. Kinderspeelplaatsen voor de kinderen, die aanvankelijk werd ondersteund door het hele buurtcomité - wie zou er ook durven protesteren? - is ten slotte aan haar eigen succes ten gronde gegaan. Op een gegeven ogenblik was het wantrouwen zo epidemisch en algemeen dat niemand nog een poging waagde de speelplaats te betreden. Vriend en vijand, kinderlokker en mamma, ze leken te veel op elkaar. Er viel geen ondubbelzinnig onderscheid meer te maken. Vandaar dat uiteindelijk een haag van toezichhouders, in gesloten formatie de wacht hield bij een uitgestorven grasveld. Alleen de wind had daar vrij spel.

De *capo al fino* voor Amerika.

STEPHAN SANDERS

Ontucht-zaak UN

12/2

In uw krant van 31 januari stelde een ouder uit de Nieuwegeinse 'ontucht-zaak' dat ik "commercie zou bedrijven over de ruggen van velen", waarmee "mijn integriteit in een onduidelijk daglicht gesteld" zou zijn. Het is niet ongebruikelijk dat, wie geen argumenten heeft, dan maar zijn toevlucht neemt tot verdachtmakingen. Deze zijn in dit geval al wel heel eenvoudig te weerleggen: Schuiljeer noch ik verdienen een cent aan ons boek 'Het seksuele gevaar voor kinderen'. We hebben vrijwillig van royalties afgezien om het boek betaalbaar te houden. Voor de vele duizenden guldens die het onderzoek voor het boek ons gekost heeft, krijgen we geen enkele vergoeding. Door massahysterie, zoals in Nieuwegein lijdt iedereen schade: de ouders, de kinderen en de verdachten worden allen slachtoffer van gebeurtenissen die zich meer in de verbeelding van de aanstokers hebben voorgedaan dan in werkelijkheid. We hebben geen ander belang of doel dan te voorkomen dat mensen anderen schade berokkenen met hun angst over ontucht. Voor dit doel hebben we uitvoerig onderzoek gedaan en hebben we in ons boek deugdelijke argumenten aangedragen.

Benjamin Rossen, Maastricht.

UN 25/2 VP.
Eis van 1 jaar in ontuchtzaak Nieuwegein

(Van een onzer verslaggevers)

UTRECHT/NIEUWEGEIN - Officier van justitie mr. Wijbrandts heeft gisteren voor de Utrechtse rechtbank tegen de hoofdverdachte van de ontuchtzaak in de Nieuwegeinse wijk Doorslag een jaar cel geëist. Hij acht seksueel misbruik van veertien kinderen bewezen. De tweede verdachte - eveneens uit Nieuwegein - hoorde 20 weken tegen zich eisen, waarvan 9 weken voorwaardelijk. Hem werd bedreiging van ten minste zeven kinderen ten laste gelegd.
OP PAGINA 9:
Verklaringen buurtkinderen zijn voldoende bewijs'

Speciale verhoorstudio spaart het jonge kind

g+rE 15/2

Er moeten snel regels komen voor het verhoor met behulp van video's van jonge kinderen, die slachtoffer of getuige zijn van ernstige misdrijven. Deze praktijk is sinds kort mogelijk, en kan een grote verbetering betekenen van de positie van jonge kinderen in een strafproces.

Dat zegt de Tilburgse strafrechtgeleerde prof. M. Groenhuijsen, die studie heeft gemaakt van dit nieuwe verschijnsel in het strafrecht. „Er is veel mis in het strafrecht, des te verheugender dat er af en toe ook een vernieuwing wordt aangebracht, die onmiskenbaar een verbetering inhoudt. De introductie van de interview-studio waarin verhoren audio-visueel worden opgenomen, is zo'n voorbeeld.“

In de interviewstudio's worden gesprekken tussen de verhorende politie-ambtenaar en de kinderen opgenomen door vier camera's, die op vaste posities in de hoeken van de studio staan opgesteld. „De studio wordt soms ingericht als een speelkamer. De kleuren van de wanden, het meubilair en het speelgoed worden zo gekozen, dat het kind er zich vrij kan bewegen en zich goed op zijn gemak voelt“, aldus Groenhuijsen.

Gevoel

De studio's worden vooral gebruikt voor het verhoor van kinderen tussen 4 en 11 jaar, die getuige of slachtoffer zijn geworden van een ernstig misdrijf. „Het horen van zulke jonge kinderen brengt bijzondere problemen met zich mee. Waar dat toe kan leiden, hebben we bij de al

FOTO: ANP

* Bij de kinderpollitie.

dan niet vermeende seksuele misdrijven in Oude Pekela en recent in Enschede kunnen zien. Er is altijd de vraag naar de betrouwbaarheid van verklaringen die worden afgelegd door erg jonge mensen die iets hebben meegemaakt waar zij en hun omgeving nogal door uit hun evenwicht gebracht zijn. Daarnaast moeten we voorkomen dat de justitiële nasleep van een zwaar misdrijf onnodige nadelige gevolgen met zich brengt waardoor getuigen zich slachtoffers gaan voelen. Dat gevaar is zeker bij zulke jonge kinderen levensgroot aanwezig“, aldus de Tilburgse geleerde.

De kans dat kinderen in zulke buitengewoon belangrijke strafzaken betrouwbare verklaringen afleggen, neemt volgens Groen-

huijsen met de audio-visuele verhoortechniek aanzienlijk toe. „De verhoren worden afgenomen door speciaal opgeleide politiefunctionarissen, die er op uit zijn een ontspannen, kindvriendelijke sfeer in de studio te scheppen. De intimidatie die van het normale rechterlijke onderzoek uitgaat, ontbreekt“.

Niet alleen het belang van de rechtszaak als zodanig, maar ook van de slachtoffers en getuigen is hiermee gediend, meent de hoogleraar. „Het is met die op video vastgelegde verhoren doorgaans genoeg om het kind éénmaal te verhoren. Zo kunnen we de voor leken onbegrijpelijke en ergerniswekkende praktijk van het telkens opnieuw moeten afleggen van verklaringen over dezelfde feiten voorkomen. Hoe belangrijk dat kan zijn, zie je in Enschede, waar een 12-jarige jongen ervan wordt verdacht tweehonderd kinderen seksueel te hebben misbruikt. Dat onderzoek is in een impasse, een nieuwe serie verhoren kan nooit meer betrouwbare resultaten opleveren“.

Wel zal de nieuwe methode met de nodige waarborgen moeten worden omgeven, meent Groenhuijsen. „Kinderen vanaf twaalf jaar moeten toestemming geven, jongere kinderen moeten toestemming van de ouders hebben. Advocaten moeten de video kunnen zien, een psycholoog kunnen inschakelen en eventueel een tegenverhoor eisen. De opnamen moeten naar tijd en duur worden gewaarmerkt, in de kluis van de politie worden bewaard en na een vonnis worden vernietigd. Wat mij betreft zouden de opnamen ook gebruikt mogen worden voor de nazorg van slachtoffers“.

Verhoormethode centraal op zitting

NIN 25-2

'Verklaringen van buurtkinderen zijn voldoende bewijs'

(Door Jos Verlegh)
UTRECHT/NIEUWEGEIN — Voor officier van justitie mr. H. Wijbrants zijn de verklaringen van de jeugdige slachtoffers voldoende bewijs om de ontkennde hoofdverdachte in de Nieuwegeinse ontuchtzaak te veroordelen. De 39-jarige L.K. in wiens woning in de wijk Doorslag de ontucht zich zou hebben afgespeeld, hoorde gisteren een jaar gevangenisstraf en tbs tegen zich eisen.

De verhoormethode van de kinderen stond centraal bij de rechtszaak tegen twee Nieuwegeinse verdachten. Technische bewijsmiddelen ontbreken in de zaak, waardoor zowel de officier als de verdediging zich vast moeten houden aan de verklaringen van de kinderen.

Verschillende slachtoffers zijn in een speciale verhoorkamer van de politie in Amsterdam gehoord. Van de gesprekken zijn video-opnamen gemaakt, die door twee getuige-deskundigen zijn geanalyseerd. De twee, die onafhankelijk van elkaar opereerden, kwamen tot de conclusie dat de verklaringen van de kinderen over de ontucht een 'redelijk betrouwbare indruk' maakten. Dat kon volgens het duo niet worden gezegd van de verhalen over het toedienen van verdovende middelen en de bedreigingen met pistool en mes.

De hoofdverdachte wordt beschuldigd van ontucht met meerdere kinderen in de Nieuwegeinse wijk Doorslag. Verder wordt hem vrijheidsberoving ten laste gelegd. Hij zou twee kinderen in zijn slaapkamer hebben opgesloten. De 25-jarige mede-verdachte R.T. werd naast ontucht met vijf kinderen ook het toedienen van verdovende middelen en gebruik van geweld tegen zeven kinderen ten laste gelegd. Beide verdachten, die een blanco strafblad hebben, ontkennen.

"Waarschijnlijk is er nog veel meer gebeurd in de woning van K", dacht Wijbrants. "We hebben geen technisch bewijs gevonden en moeten afgaan op de verklaringen van de kinderen. In dat huis zijn dingen gebeurd die de kinderen niet verzonnen kunnen hebben. Het moet spannend maar tegelijkertijd bedreigend zijn geweest voor de kinderen."

Eén van de slachtoffertjes omschreef K. als een 'lieve kinderlokker'. Uit psychiatrische rapporten blijkt dat K. zich aangehouden voelt tot meisjes tussen de zes en twaalf jaar. Omdat hij zich schaamt voor zijn pedofiele verdringt hij het. Hoewel K. de ontucht ontkent is hij voorstander van een behandeling. Als K. niet wordt behandeld bestaat

volgens de psychiater het gevaar voor herhaling.

De officier eiste een jaar gevangenisstraf en tbs zonder bevel tot verpleging maar met een aanwijzing tot dagbehandeling. In deze combinatie is volgens de officier een jaar celstraf het maximum.

De raadsman van K., mr. M. Klinkenbijl, pleitte voor een kortere straf waardoor zijn cliënt zo snel mogelijk met de behandeling kan beginnen. De raadsman plaatste vraagtekens bij de kwaliteit van de getuigen-deskundigen, die overigens niet op de zitting aanwezig waren. Klinkenbijl had met name moeite met de achtergrond van de deskundigen. Beiden komen uit de gezondheids wereld. De raadsman had ook problemen met de volgens hem suggestieve vragen van de interviewer in de Amsterdamse verhoorkamer.

Over de vermeende ontucht kon Klinkenbijl weinig ter verdediging aanvoeren. "Als mijn cliënt aarzelt, kan ik geen uitspraak doen", merkte de advocaat terloops op.

De officier van justitie vroeg in haar requisitoir zelf al vrijspraak voor twee van de drie feiten tegen de 25-jarige mede-verdachte. De ontucht en het toedienen van verdovende middelen kon zij niet bewijzen. Op basis van de verklaringen van de slachtoffers acht de officier het geweld wel bezwezen en eiste een gevangenisstraf van twintig weken waarvan negen weken voorwaardelijk. T. heeft al 81 dagen in voorlopige hechtenis doorgebracht en kwam in januari voorlopig op vrije voeten.

Raadsman H. Brouwer vroeg vrijspraak voor T. "De werkelijke dader loopt nog vrij rond", verdedigde de advocaat. Volgens Brouwer wemelt het proces verbaal van tegenstrijdigheden en is T. daar de dupe van geworden. "De toekomst van T is naar de knoppen omdat deze zaak niet goed is uitgezocht. Hij kan niet terug naar Nieuwegein. De ouders van de slachtoffers zitten in de zaal en de wraak zal zoet zijn", voorspelde Brouwer. De rechtbank doet uitspraak op maandag 9 maart.

Mogelijk 15 tot 20 kinderen het slachtoffer

14/11/14-2

Beroering in Emmen door ontuchtzaak

Van onze correspondent Jan Westera

EMMEN — In de Emmer wijk Bargerres is enorme beroering en ongerustheid ontstaan na de aanhouding eerder deze week van de 52-jarige H. van A., die ervan wordt verdacht met meerdere kinderen uit deze wijk ontuchtige handelingen te hebben gepleegd. De seksuele handelingen, waarbij mogelijk 15 tot 20 kinderen (voornamelijk jongetjes) zijn betrokken, zouden hoofdzakelijk bij de man thuis plaats hebben gevonden.

De verdachte lokte de kinderen mee naar zijn flat. Politie en justitie hebben gistermorgen de directeurs van de in totaal zes basisscholen in Bargerres op de hoogte gesteld van de aanhouding van de man.

Verontruste ouders hebben sinds het bekend worden van deze omvangrijke zedenzaak veelvuldig met de leiding van de basisscholen gebeld. Tot nu toe zijn politie en justitie uiterst terughoudend met informatie over de zaak. Uit het feit dat alle basisscholen zijn betrokken bij het onderzoek naar deze zaak, kan geconcludeerd worden dat het om een vrij omvangrijke ernstige affaire gaat. Onduidelijk is nog over welke tijdsperiode de man kinderen in Bargerres heeft misbruikt. Ouders van kinderen die mogelijk door de man zijn misbruikt, wordt aangeraden contact op te nemen met het bureau slachtofferhulp in Emmen.

Persofficier J. Münzebrock zegt dat de zaak mogelijk minder ernstig en omvangrijk is dan men aanvankelijk dacht: "Er zijn ruim 20 namen van kinderen genoemd, maar dat wil nog niet zeggen dat die ook allemaal door de man misbruikt zijn. Het onderzoek loopt nog." Vergelijkingen met 'Oude Pekela' gaan volgens de persofficier niet op, omdat het hier gaat om een bekende en deels bekende dader.

Directeur Egbert ten Kate van de basisschool De Barg en zijn college Gerard Metz van de Kardinaal Alfrinkschool zijn onaangenaam verrast door de zaak en de golf van beroering die nu door de woonwijk gaat. "Tot aan het moment dat we door politie en justitie zijn geïnformeerd over deze zaak, wisten wij van niks," zegt Metz. "Noch van ouders noch kinderen hebben wij signalen gehad die wezen op zo'n grote affaire. Als we die wel hadden ontvangen, hadden we natuurlijk al veel eerder aan de bel getrokken. Want zelfs geruchten over zo'n zedenzaak mag je als school niet zomaar laten passeren, ook dat moet je natrekken."

Metz en Ten Kate willen niet ingaan op wat politie en justitie

precies hebben gezegd. Volgens de directeur van de Alfrinkschool zijn justitie en politie bang voor een 'zeepbel-effect'. Wel zegt Metz dat als er ook kinderen van zijn school misbruikt zijn door de verdachte, hij zo snel mogelijk duidelijkheid wil over de noodzakelijke opvang van de slachtoffers.

Ontucht met 15 kinderen in Emmen

TEL Van onze correspondent 29/2

EMMEN, donderdag — De 52-jarige H. van A. uit Emmen blijkt met ten minste 15 kinderen in de leeftijd van negen tot dertien jaar ontucht te hebben gepleegd.

"Het varieert van het tonen van naaktfoto's, het draaien van pornovideo's en friemelen tot forse ontucht", vertelt officier van justitie mr. H.J. Münzebrock uit Assen. De slachtoffertjes zijn allemaal afkomstig uit de wijk Bargerres in Emmen.

De kindervriend A. nam jongetjes en meisjes mee naar zijn flat, waar hij hen beloonde met snoep. Volgens Münzebrock was hij populair bij de kinderen. "De jeugd noemde hem oom. Tot nu toe blijkt dat A. alleen jongetjes seksueel heeft misbruikt, maar meisjes hebben daarbij toegekeken."

Münzebrock sluit niet uit dat er meer slachtoffertjes zijn.

Man verdacht van ontucht met 19 jongens

ASSEN, 20 FEBR. Een 52-jarige man uit Emmen is aangehouden op verdenking van ontucht met negentien jongens in de leeftijd van 9 tot 13 jaar. De man heeft een gedeeltelijke bekentenis afgelegd en zit nog vast. De ontuchtige handelingen hadden de afgelopen maanden plaats. Ze varicerden volgens de Asser officier van justitie mr. J.E. Münzebrock van 'heel licht tot zeer zwaar' en liepen uiteen van het tonen van ontuchtige plaatjes tot het in minstens drie gevallen hebben van seksuele gemeenschap. De Emmenaar stond bekend als iemand die veel met kinderen omging. De zaak kwam aan het licht toen één van de ouders aangifte deed bij de politie. Een uitgebreid hulpverleningsteam is opgezet om ouders en kinderen die dat aangeven te begeleiden.

Tienjarige jongen UN uit Utrecht halve 5/2 dag lang ontvoerd VP

(Van een onzer verslaggeefsters)
UTRECHT — Een tienjarig jongetje uit Utrecht is vorige week woensdag rond half vijf 's middags door twee mannen ontvoerd. Later die dag werd hij door zijn ontvoerders weer vrijgelaten.

Het jongetje liep samen met een vriendje over de Pelmolenvweg toen zij aangesproken werden door twee mannen in een auto. Zij nodigden de jongens uit om mee te gaan. Het vriendje bedankte, maar het jongetje stapte in.

Om acht uur 's avonds belde de jongen zelf zijn ouders vanuit een café aan de Lange Smeestraat. Zij haalden hun zoon op en lichtten de politie in. De jongen, die ongedeerd was, wist nauwkeurig te vertellen wat er gebeurd was.

Hij beschreef de auto, de ontvoerders en de gereden route. De route leidde naar de Brabantse plaats Oosterhout. Daar traceerde de politie de auto en de twee ontvoerders. Het waren twee uit Breda afkomstige mannen, van 20 en 29 jaar. De mannen hebben bekend.

Uit de verhalen van het jongetje bleek dat de mannen pedofiele bedoelingen hadden. Maar toen het jongetje hartverscheurend begon te huilen, brachten zij de jongen terug naar Utrecht.

Kinderlokker zag er niet uit als 'vieze man' van Koot & Bie Ontvoering bleef bij eng avontuur

(Door Bart van Oortmerssen)
UTRECHT — Tot vervelens toe had zijn moeder erop gehamerd dat hij nooit met vreemde mannen mee moest gaan. Jos (10) had het goed in zijn oren geknoopt, alleen zagen voor hem kinderlokkers er uit als de 'vieze man' van Koot & Bie. Toen hij vorige week woensdag op de Pelmolenvweg werd aangesproken door een aardige meneer die vroeg of hij hem even de weg naar het station wilde wijzen, stapte hij dan ook argeloos in de auto. Wat volgde had zich gemakkelijk tot een nachtmerrie kunnen ontwikkelen. Gelukkig bleef het bij een eng, maar toch wel spannend avontuur.

Op de bewuste middag was Jos gaan spelen bij zijn vriendje Ronald, die in de buurt van het Geertebolwerk woont. Ze waren net overgestoken van het park naar

het voetpad, toen de bestuurder van een passerende auto het raampje naar beneden draaide en vroeg of ze de weg naar het station wisten. Behulpzaam begon het tweetal de tamelijk eenvoudige route uit te leggen, maar de bestuurder raakte al snel de draad kwijt. „Toen vroeg hij of we niet een stukje mee konden rijden om de weg te wijzen”, vertelt Jos. Zonder na te denken stapte hij achter in, maar zijn vriendje aarzelde. Ronald: „Ik stond al met één voet in de auto, maar ik dacht toch: 'dit mag niet'. Dus ben ik toch maar niet ingestapt”. Toen de auto wegreed wist Ronald het zeker: dit was een kinderlokker.

Jos was op dat moment nog niet zover. Het verhaal dat de bestuurder opdiste klonk ook best geloofwaardig: hij moest om zes uur iemand ophalen van het sta-

tion die hem de weg zou wijzen naar het huis van een vriendin. Pas toen de auto zonder stoppen het station voorbijreed begon ook Jos zich onprettig te voelen. Maar iets anders dan de verklaring van de bestuurder slikken („Hij zei dat hij zelf het huis van die vriendin ging zoeken”) zat er niet op.

Zelfs toen de auto tegen vijven de snelweg opdraalde gaf de ontvoerder zijn werkelijke motieven nog niet prijs. Nu beweerde hij dat het huis dat hij zocht vanaf de snelweg makkelijker was te vinden. Maar Jos liet zich niet meer zoethouden met de geruststelling dat hij over tien minuten weer thuis zou zijn. „Ik wist allang dat we op de A27 reden, want ik zag steeds borden met 'Breda'”, vertelt hij.

OP PAGINA 9:

Geeltje moest verdriet afkopen.

UN 7/2 vp.

Pas achter de spelletjescomputer kwamen de tranen

Geeltje moest verdriet afkopen

(Vervolg van pagina 1)

UTRECHT — Jos had nog geen idee waar zijn ontvoerder naartoe wilde. Om later de weg terug te kunnen vinden nam hij onderweg zoveel mogelijk herkenningspunten in zich op. Zo herinnerde hij zich van de fabriek, waar ze na verloop van tijd stopten, dat er een rivier met een koninklijke naam langslepe. Bij de reconstructie bleek het om het Wilhelminakanaal bij het Brabantse Oosterhout te gaan.

In de fabriek pikte de man een vriend op, waarna ze met z'n drieën naar een nabij gelegen flat reden. Daar mocht Jos naar huis bellen, alleen deed de telefoon het niet. Echt verbaasd was het bijdehante jochie niet, want onderweg had de vriend al in een telefooncel staan telefoneren. Nog even hield Jos zich groot toen hij achter een spelletjescomputer mocht gaan zitten, maar even later kwamen de tranen toch tevoorschijn. Tussen zijn snikken door riep hij dat hij naar huis wilde.

Om redenen die alleen de ontvoerders zelf bekend zijn, kreeg Jos vrijwel meteen zijn zin. Hij werd meegenomen naar de auto en vervolgens ging het terug naar Utrecht. Door zijn tranen heen zag Jos dat hij deze keer niet voor de gek werd gehouden. „Ik had eerst een bord gezien met 'Utrecht 58' en daarna een met 'Utrecht 51'”. Onderweg werd een briefje van tien gulden dat hij op de heenweg in zijn vingers geduwd had gekregen

omgewisseld voor een briefje van 25. Eenmaal in Utrecht werd hij op het Vredenburg uit de auto gelaten, waarna de mannen meteen „wegscheurden”.

Omdat zijn fiets en zijn tas nog bij Ronald stonden, besloot hij eerst naar het huis van zijn vriendje te lopen. Toen daar niemand thuis bleek, ging hij naar binnen bij café De Rat aan de Lange Smeestraat. Rond acht uur kon de kastelein zijn ongeruste ouders vertellen dat hun zoon terecht was.

Zelden zullen ouders zo blij zijn geweest met de mededeling dat hun 10-jarig zoontje in de kroeg zat. „Vlak daarvoor had de politie gebeld dat ze nog niets wisten”, vertelt Jos' moeder. Samen met onder andere haar man en de ouders van Ronald had ze geprobeerd thuis de bange uren zo normaal mogelijk te overbruggen en de meest vreselijke gedachten te verdringen. Het liefst was ze in de auto gestapt om zelf te gaan zoeken, maar na-

tuurlijk wist ze ook dat dat volstrekt zinloos was. Om geen kringen in de vloer te lopen ging ze af en toe beneden in de deuropening staan, in de vage hoop dat de auto met haar kind langs zou komen.

Intussen waren 20 rechercheurs van de kinder- en zedenpolitie opgetrommeld om alles te doen wat op basis van de beschikbare informatie maar mogelijk was. Toen rond half zes Jos' vader aangifte was komen doen, werd er meteen ernstig rekening mee gehouden dat in Utrecht de zoveelste spraakmakende vermissing was gaan spelen, zo gaf men achteraf toe.

De politie beschikte op dat moment dankzij Ronald over een vrij nauwkeurig signalement van de ontvoerder en zijn auto. Ronald: „Omdat ik het niet vertrouwde heb ik die auto een heel eind nagekeken. Het was een Opel, een grijze, en er zat een deuk in de rechter zijkant”. In de hoop dat zijn vriendje snel terug zou komen had Ronald eerst nog een half uur gewacht. Nadat pogingen om een politiewagen aan te houden tot drie keer toe waren mislukt, was hij naar huis gerend om zijn ouders te waarschuwen.

Een dag later kon Jos rechercheurs nauwkeurig de

weg wijzen naar de fabriek waar zijn ontvoerder hem in eerste instantie heen had gebracht. Vijf dagen later werden twee inwoners van Breda aangehouden, 20 en 29 jaar oud, die beiden in de betreffende fabriek bleken te werken.

Beide mannen hebben de ontvoering inmiddels bekend. In dit geval kan hen verder ook niets ten laste worden gelegd, omdat er van enige toenadering geen sprake is geweest. Justitie beschikt wel over verschillende andere aangiften tegen beide verdachten vanwege ontucht met minderjarigen. De politie gaat er dan ook vanuit dat pedofiele neigingen het motief vormden voor de ontvoering.

Een week later kan Jos alweer onbevangen over de gebeurtenissen vertellen. „Op die leeftijd is het Jantje lacht, Jantje huult”, zegt zijn moeder. „Al weet je natuurlijk nooit precies wat er blijft hangen. Hij vindt het nu wel iets stoers hebben, geloof ik”. Behoefteloos aan namen en een foto in de krant heeft ze niet, maar ze vindt het wel zinnig dat mensen nog eens op de gevaren worden gewezen. „En ik vind het ook wel leuk voor de politie, want die vangen je echt ontzettend goed op”.

(Op verzoek van de betrokkenen zijn de namen veranderd)

Slim jongetje leidt politie naar ontvoerders

Van onze correspondent

TEL 6 UTRECHT, donderdag

Dank zij het frappante geheugen en oriëntatievermogen van een tienjarig jongetje uit Utrecht heeft de politie gisteren de 20-jarige A.M.M. en de 29-jarige S.M.R. van T. (beiden uit Breda), gearresteerd. Ze worden ervan verdacht het kind in zijn woonplaats te hebben ontvoerd, om met hem in het Brabantse Oosterhout ontucht te plegen.

Met mooie praatjes lokte het duo het jongetje enige dagen geleden op de Utrechtse Pelmolenvweg in zijn auto.

Zijn evenoude vriendje weigerde mee te gaan. Onder het rijden kreeg het ventje al gauw in de gaten, dat hij slachtoffer van kinderlokkers was. Hij barstte voortdurend in snikken uit.

De huilbuien raakten bij de ontvoerders kennelijk een gevoelige snaar. Bij een fabrieksgebouw in het ruim 60 km verderop gelegen Oosterhout, waar de mannen het jongetje waarschijnlijk wilden misbruiken, zagen zij van hun plannen af. Ze reden hem terug naar de plek waar ze hem hadden opgepikt. Een café-

houder ontfermde zich over het hevig ontdane kind en waarschuwde de politie.

Tot stomme verbazing van de agenten somde hij uit het hoofd feilloos de rijroute, ANWB-borden, merk en type van de auto en signalement van de verdachten op. In een politiewagen leidde de jongen de rechercheurs vervolgens rechtstreeks naar de fabriek. Zijn ontvoerders bleken daar te werken. De politie onderzoekt of de ingesloten mannen andere kinderen seksueel hebben misbruikt.

Arrestaties op verdenking kinderporno

MRC

Door een onzer redacteurs

WAALRE, 18 FEBR. De politie van het Brabantse Waalre heeft op 7 februari vijf mannen, drie Nederlanders en twee Belgen, aangehouden op verdenking van handel in kinderporno. Drie van hen moesten weer worden vrijgelaten wegens gebrek aan bewijs. Een Belg en een Nederlander zijn door de rechtercommissaris in bewaring gesteld. Dat heeft de Bossche officier van justitie, mr. G.J. Regelink vanmorgen meegedeeld.

Bij de inval in een pand in Waalre, waar de vijf mannen werden aangehouden, werden twee veertienjarige Belgische jongens aangetroffen. Of er behalve de twee Belgische jongens meer kinderen bij de zaak betrokken zijn wilde Regelink niet zeggen.

Naar aanleiding van de aanhouding in Waalre is huiszoeking gedaan bij een inwoner van Schiedam, een van de gearresteerden. De politie wilde niet zeggen of er bij deze huiszoeking kinderporno is aangetroffen.

Over de omvang van de zaak en over eventuele bekentenissen wilde persofficier Regelink „in het belang van de zaak” geen uitspraken doen. „De zaak wordt verder onderzocht”, aldus Regelink.

Zedenfeiten in Waalre houden geen verband met Inge of Katrien

G. U.A.
13.2.92

Het parket van Antwerpen heeft meegedeeld dat de arrestatie van een Nederlander en een Belg, die een week geleden in het Nederlandse Waalre opgepakt werden wegens zedenfeiten met minderjarigen, niets te maken heeft met de verdwijning van Katrien De Cuyper of Inge Breugelmanns.

Precies een week geleden werden vier personen door de politie

opgepakt na een inval in een woning te Waalre, tussen Eindhoven en de Belgische grens.

Met de arrestatie meent de politie voorkomen te hebben dat twee 14-jarige Belgische jongens, die aangetroffen werden in de woning, seksueel misbruikt zouden worden door de arrestanten.

Van de vier die opgesloten

werden in een Nederlandse gevangenis, werden er intussen al twee in voorlopige vrijheid gesteld. De twee anderen, een 42-jarige man uit Temse en een 30-jarige man uit Schiedam, zitten nog altijd in de gevangenis.

Uit grensoverschrijdend overleg bleek intussen dat de zaak niets te maken heeft met de verdwijning van de meisjes uit Brasschaat en Wuustwezel.

Belg blijft aangehouden in zaak jeugdprostitutie

G. U.A. 13.2.92

Een 42-jarige Belg uit Temse en een 30-jarige man uit het Nederlandse Schiedam blijven aangehouden nadat de politie van Waalre, een gemeente tussen de Belgische grens en Eindhoven, donderdagavond reeds bij een inval vier personen arresteerde.

De vier bevonden zich in een woning in Waalre waar ook twee 14-jarige jongens uit België aanwezig waren. Volgens de politie kon door de inval worden voorkomen dat de jongens misbruikt zouden worden door de vier mannen. Bovendien de twee verdachten die aangehouden blijven, werden ook een 17-jarige jongeman uit Boom en de 20-jarige bewoner

van het huis gearresteerd. Zij werden maandag weer op vrije voeten gesteld.

De twee verdachten wordt ontucht met minderjarigen, kinderpornografie en koppelaarrij ten laste gelegd. In samenwerking met andere politiekorpsen wordt nagegaan of de verdachten nog meer op hun kerfstok hebben.

Volgens de politie had de Schiedammer de bijeenkomst gearrangeerd voor de man uit Temse. De man uit Waalre had slechts een bemiddelende rol gespeeld en werd samen met de 17-jarige uit Boom, die aanvankelijk van mededaderschap werd verdacht, maandag weer vrijgelaten.

Escort-service met minderjarige jongens

Kinderporno-handel in Waalre opgerold

T: 1
d: 10/2

Van onze Rotterdamse redactie

WAALRE/SCHIEDAM, dinsdag

Met de aanhouding van drie Nederlanders en twee Belgen, lijkt een behoorlijk omvangrijke kinderporno-affaire aan het licht te zijn gekomen. De vijf mannen werden gearresteerd na een inval in een woning in het Brabantse Waalre. Ook werd huiszoeking gedaan in een pand in Schiedam.

De mannen zouden zich onder meer hebben schuldig gemaakt aan het vervaardigen

van foto's en diverse kinderporno-films. Ook zouden zij jonge jongens hebben aangezet tot prostitutie.

Een van de gearresteerden, een 44-jarige Schiedammer, zou voor het maken van de sexfilms zijn woning beschikbaar hebben gesteld.

Ook zou hij, samen met een van de Belgen, de leider zijn van een speciale escortservice voor mannen, die sex wilden bedrijven met jonge (minderjarige) jongens. De man wordt onder meer koppelarij en het aanzetten tot het plegen van ontuchtige handelingen ten laste gelegd.

Alle verdachten werden al in de nacht van donderdag 6 op vrijdag 7 februari jongstleden opgepakt. Bij de invallen is een flinke hoeveelheid kinderporno in beslag genomen.

In het Brabantse pand waren op het moment dat de recherche binnenviel, ook twee veertienjarige Belgische jongens aanwezig. Zij zouden het slachtoffer zijn van ontucht.

Het openbaar ministerie in Den Bosch, waar het onderzoek naar de activiteiten wordt geleid, heeft gisteren het voorarrest van de Schiedammer en een van de Belgen verlengd. Zij zijn inmiddels voorgeleid voor de officier van justitie.

Justitie wil vrijwel niets over de zaak loslaten. Volgens de officiële lezing heeft de inval in Brabant plaatsgevonden nadat buurtbewoners het niet vertrouwden dat twee jonge jongens midden in de nacht het bewuste pand waren binnengegaan. Volgens deze officiële berichten zou het dan ook gaan om een 'toevalstreffer'.

De Bossche officier van justitie, mr. G.J. Regelink, wil niet zeggen of er behalve de twee Belgische jongens ook nog andere kinderen bij het schandaal betrokken zijn.

Correctionele rechtbank van Brussel

G.V.A. 30/1/92

Zes maanden voorwaardelijk voor afpersers in pedofiliezaak

Van onze redacteur

De Brusselse correctionele rechtbank veroordeelde woensdag twee bedienden, die een pedofiel van Vilvoorde chanteerden, elk tot 6 maanden voorwaardelijke gevangenisstraf en 60.000 fr. boete.

Hiermee valt het doek over het tweede deel van de 'Telefacts'-kwestie. Het duidingsprogramma

van VTM zond op 12 maart 1991 beelden van een pedofiel uit in compromitterende standjes met minderjarige jongens. De man kreeg daarvoor op 16 oktober vijf jaar effectieve gevangenisstraf.

Maar hij werd afgeperst door Christian, een bediende die uit het ziekenhuis waar de pedofiel werkte was ontslagen en de cassettes mee naar huis had genomen. Hij probeerde hiervoor 250.000 fr. te krijgen en vond een postwissel van

10.000 fr. in zijn bus. Hij werd bang en gaf die terug.

Cafébaas

De cassette legde hij in bewaring bij zijn neef. Deze ging ermee naar Willy, een Vilvoordse cafébaas, die eveneens probeerde om de pedofiel af te persen. De hele zaak zou volgens Willy zelfs 8 miljoen opbrengen, maar toen dat niet lukte, stapte hij naar Daniël Buyle, eindredacteur van het informatie-

magazine 'Telefacts', die de cassette uitzond "om het gruwelijke probleem van de pedofilie maatschappelijk aan te kaarten".

Beide betichten hadden op de zitting ontkend dat er sprake was van afpersing. Het ging om fantasietjes, die nooit "écht" bedoeld waren. Rechtbankvoorzitter Vernimmen geloofde er niets van en achtte de afpersing en de poging daartoe bewezen.

Beiden hebben de pedofiel bedreigd én dat had nog effect ook.

Omdat ze ook gebeld hadden, was er wel degelijk een begin van uitvoering. Het gaat bovendien om een collectief misdrijf, want daarvoor is niet vereist dat beide verdachten elkaar kennen, zo stipte Vernimmen aan.

Buyle en Neels

Of ook eindredacteur Buyle en VTM-baas Neels zich correctioneel zullen moeten verantwoorden omdat zij de kinderen in herkenba-

re poses op de buis brachten, was woensdag nog niet gekend. Het parket hoopt dat dit vlug kan gebeuren, want bij herhaling zei procureur Steppé dat de minderjarigen herkenbaar in beeld werden gebracht.

Daarop staan correctionele straffen tot twee jaar, sinds de nieuwe wet op de verkrachting. Het gerechtelijke onderzoek is nog steeds bezig, zo luidt het.

JDW

Chantage in pedofiliezaak 'Telefacts' voor Brusselse rechter

G.V.A. 31/1/92

Parket vraagt een voorbeeldige straf voor afpersers

Van onze redacteur

Voor de correctionele rechtbank van Brussel werd woensdag de zaak voortgezet van de omstreden Telefacts-uitzending over pedofilie op 12 maart 1991. Twee bedienden moeten zich verantwoorden omdat zij de hoofdbeschuldigde zouden hebben afgeperst.

VTM zond een videocassette uit, waarop de nachtportier van een Vilvoords ziekenhuis te zien was in allerlei pedofiele standjes met jongens tussen 12 en 16 jaar. De uitzending veroorzaakte een storm van verontwaardiging. De pedofiel werd op 16 oktober veroordeeld tot 5 jaar gevangenisstraf. Het parket wil ook eindredacteur Buyle en VTM-baas Neels vervolgen.

De zaak kwam aan het rollen omdat Christian, een pas ontslagen bediende, in het clubhuis van het ziekenhuis de bewuste cassettes vond en samen met een Vilvoordse cafébaas heeft geprobeerd om de pedofiel te chanteren. Toen dat niet zo gauw wilde lukken, speelde deze laatste de cassette door aan VTM.

Woensdag moesten beide afpersers zich verantwoorden voor rechter Vernimmen.

Ontslagen

De dertigjarige Christian werkte in het Sint-Jozefsziekenhuis, maar werd ontslagen omdat hij niet voldeed. Christian had al een carrière van twaalf stelen en dertien ongelukken achter de rug. Hij legde straatstenen voor een huisvestingsmaatschappij, werkte in de verfindustrie en bij een humanistisch ontmoetingscentrum.

Na zijn ontslag ging hij in het clubhuis in de kartonnen dozen snuffelen en vond de twee cassettes. Hij herkende de nachtportier in compromitterende standjes met jonge jongens en vroeg diens telefoonnummer. Hij belde hem anoniem op en vroeg 250.000 fr. Even later kreeg hij een wissel van 10.000 fr.

Maar Christian werd bang en gaf het geld terug. Hij bezorgde de cassette aan zijn neef, die ze op zijn beurt doorspeelde aan een cafébaas. Deze zag daar wel brood in, maar toen de pedofiel de geldkraan niet gulzig opendraaide, stapte hij met een andere vriend naar VTM, die de cassettes in zijn duidingsmagazine gebruikte om de gesel van de pedofilie aan de kaak te stellen.

Op de zitting ontkende Christian dat hij ooit geld had gevraagd. "Waarom belde U de pedofiel dan op? Om hem goeiedag te zeggen, misschien?", zo wilde voorzitter Vernimmen weten: "Ik was bang geworden en hield de cassette bij voor het geval de advocaat van de pedofiel iets tegen mij zou ondernemen. Ik wist echter niet wat ik ermee ging doen", aldus Christian.

Cafébaas Willy ontkent alle schuld. Hij beweert dat de neef van Christian hem diverse malen aanporde om de pedofiel op te bellen en naar VTM te gaan. "Toen ik ging, had ik er geen idee van dat VTM de cassette ook zou vertonen", aldus de ex-cafébaas.

Volgens een getuige lag de zaak wel even anders. Willy zou aan alle deelnemers van het project 500.000 fr. hebben beloofd, want de totale buit zou 8 miljoen bedragen.

Wraak

Voor procureur Steppe is dit het proces van de wraak. Christian was ontslagen en wilde zijn frustraties afreageren op het ziekenhuis in de persoon van de pedofiele nachtportier. Steppe steunde zich op de verklaringen van de pedofiel zelf.

"Die heeft tijdens het onderzoek nooit gelogen en het valt niet in te zien waarom hij dat op dit vlak wel zou doen". Christian nam de videoband uit de woning van nachtwaker André, net boven het clubhuis. De deur was altijd open. De gewezen ambulancier belde André op en vroeg 250.000 fr. om hem af te persen.

Ook cafébaas Willy had volgens Steppe duidelijk deze bedoeling. "Hij zei tegen iedereen die het wilde horen dat er binnenkort een rode BMW voor zijn deur zou staan en bovendien was er al een heel scenario opgesteld om het geld te innen. De daders zouden zich vermommen, hadden een route uitgestippeld om het geld te krijgen en dergelijke. Maar het lukte niet."

"De heren wilden zich wreken. Van afpersers werden ze plots moralriders. Verontwaardigd gaven ze de cassette aan VTM, die ze ook uitzond. Ik hoop daarom dat deze zaak nog een staartje krijgt. Essentieel is immers het belang van de kinderen."

Voor de procureur zijn zij de grootste slachtoffers, omdat ze duidelijk herkenbaar op televisie wer-

den getoond in zeer intieme poses. Voor de twee afpersers vorderde hij een 'voorbeeldige' straf.

Romantische jongeling

Namens Christian vroeg Mr. De Bock de vrijspraak. Volgens de advocaat stelde het parket de dagvaarding op "in een moment van innerlijke zwakte of na een goeie réveillon".

"De ambulancier at altijd in het clubhuis, zag daar een 'doos' staan met naam en adres van de pedofiel op, en opende deze op zoek naar lectuur. Hij vond er de cassettes, die hij mee naar huis nam. Een vijftiger zou ze in de Zenne hebben gegooid, maar mijn cliënt is nog jong. Hij is bovendien nieuwsgierig, normaal, niet vicieus én romantisch."

De Bock wees er op dat de neef van Christian een strafregister heeft, maar toch niet wordt vervolgd. "Het parket gelooft hem én ook de veroordeelde pedofiel, terwijl Christian géén strafregister heeft en niet wordt gelooft omdat hij pas is ontslagen."

Voor De Bock zijn de feiten niet bewezen. "Als U mij 10.000 fr. stuurt en ik weet niet waarom en geef ze terug, dan is er toch niets aan de hand. Mijn cliënt moet niet het slachtoffer worden van de verklaringen van een veroordeelde pedofiel, van zijn eigen nonchalance en van het misbruik dat zijn neef van hem maakte. Ik vraag de vrijspraak."

Maand

Namens ex-cafébaas Willy wees Mr. De Grootte er op dat er een maand verliep vooraleer zijn cliënt met de pedofiel belde. Bovendien ging hij pas naar VTM nadat de neef van Christian er vruchteloos had aangebeld. Ook De Grootte vroeg de vrijspraak.

Procureur Steppe repliceerde dat het niet voldoende is dat Christian de 10.000 fr. die hij had afgeperst later teruggaf. "Als ik de fiets van mijnheer de voorzitter steel en hem na twee maand teruggeef, dan blijft dat nog even zo goed diefstal", zo zei hij.

Christian zelf kreeg het laatste woord. Hij zei dat hij niet akkoord ging met de VTM-uitzending en dat hij zelfs de gerechtelijke politie was gaan inlichten dat VTM dit ging doen.

Het vonnis valt op 29 januari. J.D.W.

LOUIS DE LENTDECKER

De Jochies

? HUMO ?

omdat ze aan drugs verslaafd zijn, omdat ze geen werk hebben en omdat hun ouders niet bij machte zijn (of de tijd niet hebben) om hen te controleren. geen enkel respect meer hebben voor anderen. Men heeft een generatie lang al die jongeren met het gekende "gezond verstand" van socialisme en socialisatie geleerd dat zij rechten en rechten en nog eens rechten hadden, en men heeft hen nooit op hun plichten gewezen. Dat was te moeilijk en te riskant. De resultaten zijn onvermijdelijk! Sommigen willen vandaag plots strengere straffen doorvoeren. Dat zal niet helpen. Het gezin moet wéér in zijn rechten, zijn plichten en zijn invloed hersteld worden. Dat is één van de belangrijkste milieuproblemen van deze tijd. Omdat het vandaag in heel West-Europa wéér de spuigaten uitloopt en steeds meer kinderen slachtoffer worden van lustmoordenaars is o.a. in Frankrijk een sterke stroming gegroeid om de doodstraf weer in te voeren. Naar verhuud is tweederden van de Franse bevolking voor de doodstraf. Ik ben zo vrij tegen de doodstraf te protesteren. Zij zou een terugkeer zijn naar de barbaarsheid.

Misschien mag herinnerd worden aan het avontuur van Claude Chames. Toen hij negen was kwam hij al in contact met de jeugdrechter. Van hem werd toen al gezegd dat hij "totaal verloren" was. Toen hij vooraan in de twintig was sloeg hij een bejaarde vrouw dood om haar van 700 Franse frank te beroven. In april 1960 werd hij daarvoor tot de doodstraf veroordeeld, en het scheelde geen haer of hij kwam onder de valbijl terecht "omdat aan dit galgenas geen rechte kant te krijgen was". Toch kreeg hij op het nippertje genade. werd de straf omgezet. Hij kwam tot inkeer, studeerde in de gevangenis, na de uren dwangarbeid, elke dag Sint Paulus en het recht en kwam na vijftien jaar opsluiting vervroegd vrij als licentiaat in de rechten, in de criminologie, in de sociale en politieke wetenschappen en als leraar sociaal recht. Er is dus altijd hoop op beterschap, maar als 't de ouders niet doen, moet de maatschappij met strengheid maar ook met begrip optreden.

Voor iedereen kan soms mildheid en begrip gelden, behalve voor de pedofielen die zich vergripen aan de kinderen. Op Nederland kregen zij het weer voor 't zeggen. De smeerpoezen hebben het lef te beweren dat zij het recht hebben hun driften uit te leven, dat zij het recht hebben seks te bedrijven met kinderen en dat de kinderen daar niet tegen zijn en daardoor moreel en lichamelijk niet geschaad worden. Ze liegen! Dergelijke figuren die namens het recht op vrijheid en eigen leven een deel van de jeugd vernietigen zou men zonder genade en zonder mededogen levenslang moeten opsluiten.

*** Met Yves Montand werd mijn een degelijk zanger, een getrouwe van de (linkse) politiek, een uitstekend, ernstig hardwerkend acteur en het zoveelste bewijs dat oer-talent altijd boven drijft, dat geen enkel diploma het halen kan tegen dat oer-talent. Zonder mee te treuren in de klaagliederen van de chauvinistische Franse media moet men objectief getuigen dat Montand, eens het straatjong Livi, 'n groot artiest werd omdat hij het was vanaf de geboorte, omdat hij het talent in zich had. Zo iets is men bij ons al te vaak vergeten. Ons land gaat kapot aan een overdosis diploma's en een gebrek aan eerbied voor het (zeldzame) talent.

”

TARGET: Wills

William on hate hit list

From TIM MILES
in Miami

PRINCE William was the target of a homosexual ex-teacher's deadly obsession, it was revealed last night.

Charles Gresh sent threatening letters to Buckingham Palace and the British Embassy in Washington.

FBI agents arrested 32-year-old Gresh after he began a hate campaign against four teenage Hollywood stars.

He vowed that when they grew too old, he would terrorize a new generation of teenagers whose "leader will be Prince William, the future King of England. You have to admit I think big".

Gresh, accused of eight threats to murder, faces a maximum 80 years if convicted.

In a letter to TV idol Jeremy Miller, Gresh warned that William was on his list.

"He's still too young for me to really get obsessed but I have been watching him with great interest," he said.

"When he turns 13, he'll be the ultimate teen star."

EXPRESS Feb 14

Vampier van Rio: 81 slachtoffers

TEL
no 19/2

Van onze correspondent

RIO DE JANEIRO, woensdag

De politie van Rio de Janeiro arresteerde gisteren de 25-jarige Marcelo Costa, die ruim tachtig moorden op zijn geweten heeft. De zogenaamde Vampier van Rio had het voornamelijk gemunt op zwerfkinderen.

Marcelo Costa heeft inmiddels 81 moorden opgebiecht. Volgens commissaris Walter Codong van het zeventigste politiedistrict, dronk de psychopaat het bloed van zijn slachtoffers en pleegde hij ontucht met hun zielloze lichaampjes.

In zijn omgeving stond Marcelo bekend als een hardwerkende en serieuze man. Hij ging haast dagelijks naar de kerk en toonde zich begaan met het lot van de allerarmsten. Niemand vermoedde dat achter zijn vriendelijke uiterlijk een afgrijselijk monster schuil ging.

"Pastoor Eliazam riep vanaf de kansel dat er voor kinderen een speciaal plaatsje in de hemel bestond. Ik heb hen slechts de weg willen wijzen", zegt de kindermoordenaar. Vlak na zijn zeventiende verjaardag pleegde Marcelo zijn eerste moord. "Ik kreeg het gevoel een goede daad te hebben verricht", zo verontschuldigt zich de geesteszieke crimineel.

Marcelo vertelde de politie dat hij meestal de schedel verbrijzelde van zijn slachtoffertjes, het bloed oplikte om vervolgens het levenloze lichaam te verkrachten. "Ik deed dat helemaal niet uit kwade wil, maar alleen om mij ervan te verzekeren dat deze jongetjes

in de hemel zouden belanden."

De politie-psycholoog Polineu Coimbra, die Marcelo in observatie heeft weet geen raad met de verdachte: "Je probeert iemand te begrijpen, hem te doorgronden, maar dat is in het geval van Marcelo absoluut onmogelijk."

Moordenaars zwerfjeugd voor rechter

GVE 28/2

BRASILIA (AFP) - Een parlementaire commissie in Brazilië die onderzoek heeft gedaan naar de moord op straatkinderen, heeft gisteren gezegd dat 128 personen voor die misdaden strafrechtelijk vervolgd moeten worden.

In Rio de Janeiro is de onderzoekscmissie gestuit op vijftien doodskaders waarbij ook politieagenten betrokken zijn.

Tussen 1988 en 1990 zijn 4.611 kinderen vermoord, van wie 82 procent zwart was.

De commissie beschikt over bewijzen dat winkeliers doodskaders financieren om diefstallen te wreken.

Leuvense speurders vertrekken naar Zuid-Frankrijk

GVA 27-1-92

Nederlandse kindermoordenaar ondervraagd over verdwijning van Nathalie Geijsbregts

Van onze redacteur

Twee leden van de BOB van Leuven reizen vandaag naar Perpignan (Zuid-Frankrijk). Daar willen ze de tweevoudige kindermoordenaar Christiaan van Geloven ondervragen over de verdwijning van Nathalie Geijsbregts. De 10-jarige Nathalie verdween zoals bekend op 26 februari van vorig jaar in Leefdaal (Bertem), toen ze aan de Boskant niet ver van haar woning op de schoolbus stond te wachten.

Christiaan van Geloven (46) is een Nederlander, maar woont al ruim 40 jaar in Frankrijk. Behalve Nederlands spreekt hij nog drie andere talen. Hij is getrouwd met een Française en heeft twee kinderen.

Hij wordt verdacht van de moord op twee meisjes van 9 en 10 jaar. Op 19 oktober 1991 lokte hij in Elné in de buurt van Perpignan de meisjes Ingrid en Murielle in zijn auto. Hij vertelde hen dat hij een defect aan zijn auto had, en vroeg hen om hem een telefooncel in de buurt aan te wijzen.

Van Elné reed hij met de twee kinderen naar een studio in Coilloure, eveneens in de buurt van Perpignan. Daar misbruikte hij de kinderen en vermoordde hen. Nadat hij drie dagen met de lijkes van de kinderen in de koffer van zijn auto rondgereden had, dumpte hij ze in een ravijn in Saint-Maurice-Navacelles. Nadien probeerde hij in een hotelkamer in Lourdes zelfmoord te plegen. Hij kon ingerekend worden na een tip uit Antwerpen.

De manier waarop hij de twee kinderen meegelokt heeft, zette de speurders van de Leuvense BOB er toe aan om hem over de verdwijning van Nathalie aan de tand te voelen. Nathalie werd namelijk op dezelfde wijze meegelokt, toen ze op 26 februari op de bus stond te wachten.

Ook zou de leeftijd van de ontvoerder van Nathalie met die van de Nederlander overeenkomen. De persoonsbeschrijving en de auto van de ontvoerder van Nathalie kloppen dan weer niet. Christiaan van Geloven is kaalhoofdig en verplaatste zich met een witte VW Polo. Bij de verdwijning van Na-

thalie is er sprake van een Japanse auto.

De speurders hebben al wel achterhaald dat Christiaan van Geloven op het ogenblik van de verdwijning van Nathalie in België vertoefde. Hij was namelijk op zoek naar werk en overnachtte in Brusselse hotels. De speurders willen nagaan of hij zijn tijdsgebruik in België kan verantwoorden en of hij voor het tijdstip van de verdwijning van Nathalie een alibi heeft.

Christiaan van Geloven was met de moord op de twee meisjes overigens niet aan zijn proefstuk toe. Hij werd eerder al veroordeeld voor exhibitionisme en aanranding en verkrachting van minderjarige meisjes.

De ondervraging van Van Geloven verloopt via de Franse onderzoeksrechter die zijn dossier behandelt. De Belgische speurders zijn namelijk niet gemachtigd om de verdachte rechtstreeks te ondervragen. Ze mogen wel bij de ondervraging aanwezig zijn en zijn dossier inkijken. De speurders zijn in ieder geval hoopvol gestemd. Ze hopen dat hun reis naar het zuiden van Frankrijk resultaat oplevert.

B.H.

DE GELDERLANDER/DONDERDAG 27 FEBRUARI 1992

Maniak 'verlost' Braziliaanse kinderen uit lijden

Door onze correspondent
Frans Lindenkamp

SAO PAULO - Brazilië heeft ook een Jeffrey Dahmer. Qua wreedheid doet de 25-jarige Marcelo Costa Andrade uit Rio de Janeiro niet onder voor de Amerikaanse kannibaal, die onlangs tot vijftien keer levenslang werd veroordeeld. Zonder enige vorm van emotie heeft Costa erkend dat hij tussen mei en december van het vorig jaar veertien straatkinderen „naar de hemel heeft gestuurd."

De Braziliaanse politie gelooft echter dat de serial killer slechts de halve waarheid vertelt. Zij schat het aantal zwerfkinderen dat de 'vampier van Rio' op brute wijze heeft afgemaakt op tachtig. Justitie stoelt dit cijfer op het feit dat de maniak niet alleen in en rondom Rio actief is geweest, maar zijn werkterrein regelmatig verplaatste naar andere grote Braziliaanse steden.

De psychopaat had een seksuele obsessie voor jongetjes. Bij zijn werkwijze volgde Costa een vast

ritueel. Eerst beroofde hij de jonge zwerfvertjes van het leven. Daarna pleegde hij ontucht met de ontzielde lichaampjes en vervolgens dronk hij hun bloed in de vaste overtuiging dat hij op zijn slachtoffertjes zou gaan lijken. „Seks met kinderen windt me op. Ik stuurde ze naar de hemel om hun ziel en geest te redden." Aldus verklaart de 25-jarige maniak de motieven voor zijn lugubere daden.

Costa zegt dat de sekte 'Koninkrijk Gods' hem op het idee heeft gebracht om de arme straatkinderen uit hun lijden te verlossen. Gedurende vijf jaar bezocht de serial killer de religieuze bijeenkomsten in het Maracanas-stadion, waaraan tweehonderdduizend mensen deelnemen. Volgens de maniak vertelden de zielzorgers tijdens de hysterische sessies dat alle kinderen na hun dood in het hemelse paradijs komen. Ook zwerfkinderen.

Sandwich

Aangezet door de vlamme preken van de sekteleiders besloot Costas de straatkinderen naar een betere en rechtvaardigere wereld te sturen. De serial killer had het voorzien op jonge schooltjes die zich ophielden in de omgeving van busstations.

De maniak, die zelf ook jarenlang een leven op straat leidde en menigmaal seksueel misbruikt is, begon zijn perverse praktijken volgens de politie op zijn zeventiende jaar. Hongerige straatkinderen, merendeel jongetjes, kregen een sandwich aangeboden en vervolgens lokte hij ze mee naar afgelegen plaatsen alwaar hij zijn ijselijke daden pleegde. De kinderen werden veelal op beestachtige wijze van het leven beroofd.

De psychopaat liep tegen de lamp nadat hij twee bedelende broertjes op het busstation nabij Niterin nabij Rio de Janeiro had opgepikt. Het drietal ging eerst naar een kapel om kaarsen op te steken. Vervolgens nam hij de kinderen mee naar een regenriool even buiten de stad. Costa legde vooral interesse aan de dag voor de twaalfjarige Altair.

Toen deze weigerde op de avances in te gaan sloeg de serial killer hem met een kei bewusteloos. De vijfjarige Ivan werd uit voorzorg gewurgd, opdat hij niet zou ontsnappen.

Struikgewas

Gedurende 24 uur werd de zwaar gewonde Altair verkracht in het struikgewas nabij de riviermonding. De volgende dag nam de maniak hem mee naar de Copacabana, een mondaine boulevard in Rio, alwaar hij een snabbel verdiende door rond te lopen met reclameborden.

Volgens Costa was het niet nodig om het knaapje „naar de hemel te sturen", omdat hij verzekerd had voor altijd bij hem te blijven. Op een onbewaakt moment nam het schoffie toch de benen en waarschuwde de politie. Enkele dagen later kon de maniak in de boeien geslagen worden.

De serial killer bevindt zich in een isoleercel, die permanent bewaakt wordt door acht cipiers. Daar moest Costa naar overgeplaatst worden, omdat 150 medegevangenen hem wilden lynchen toen ze ontdekten welke misdaden hij op zijn geweten heeft.

Seriemoordenaar Dahmer krijgt 15 keer levenslang

MILWAUKEE (Rtr.AFP,DPA) - De Amerikaanse seriemoordenaar Jeffrey Dahmer is gisteren door een rechter in Milwaukee, in de Amerikaanse staat Wisconsin, tot vijftien keer levenslang veroordeeld. Dahmer, die door een jury zaterdag toerekeningsvatbaar werd geacht, zal de rest van zijn leven achter tralies doorbrengen.

De zitting waarin de strafmaat werd bepaald, werd onderbroken door emotionele uitvalen van familieleden van sommige slachtoffers. De 31-jarige Dahmer heeft bekend tussen 1978 en 1991 in de staten Wisconsin, Ohio en Illinois vijftien mensen te hebben vermoord. Voor de uitspraak las Dahmer een verklaring voor waarin hij zijn misdaden toegaf en om vergeving vroeg. „Ik neem alle schuld op mij voor wat ik gedaan heb", zei Dahmer. En hij voegde eraan toe: „Ik weet dat de gevangenis verschrikkelijk wordt, maar ik heb het verdiend".

'Faith in justice helped me cope with 16-year hell'

DAILY TELEGRAPH

22

By Robert Shrimley

THE MAN jailed for 16 years for a murder he did not commit said yesterday he had never lost faith in British justice despite his "nightmare" ordeal and the brutality of fellow prisoners.

Mr Stefan Kiszko, 40, a shy and subdued man at the best of times, clutched the hand of his mother, Charlotte, and spoke hesitantly of the years of torment he suffered following his conviction for the murder of 11-year-old Lesley Molseed.

The years in prison left the former Inland Revenue clerk suffering from schizophrenia. Although the Court of Appeal exonerated him on Wednesday, he is likely to remain in the secure unit of Prestwich Hospital, Manchester, until the middle of March for further treatment.

Appeal judges were told that medical evidence available at the time of his conviction in 1976 proved beyond all doubt that he could not have been the man who stabbed Lesley to death and buried her body on moorland near Halifax.

He spoke yesterday of his hopes for a brighter future. With comments reminiscent in tone to those of Beirut hostage Brian Keenan shortly after his release, he said he wanted to travel to Australia and even to find a bride.

"I am hoping I will meet Miss Right. I am still looking," he said.

He was considering a return to his Inland Revenue

job and enjoying once again his hobbies of driving and photography.

But even when talking of happier times to come, Mr Kiszko, a large shuffling man, seemed awkward and ill at ease.

Only when discussing his mother's tireless campaign to free him did his face break into a broad smile.

"My mother and family have been great and very supportive. This was important. I had not wanted to lose my mother because of the crime of which I was convicted."

He kissed her warmly and

'I was framed. The detectives told me: Just get it wrapped up for Christmas'

said: "Mum has given me every confidence."

She hugged and squeezed him tightly in return, saying: "It is wonderful to be together like this."

His voice faltered as he spoke of the way other prisoners treated the man they believed to be a child-killer and of the years he spent in isolation under Rule 43 — segregated from other inmates for his own safety.

He was set upon by six prisoners soon after his arrival at Wakefield Prison. In 1977 he was again attacked and

needed 17 stitches to a head wound.

"While in prison, I had not been able to draw the strength from within myself. Other prisoners called me all sorts of names, but I always believed in my own innocence," he said.

"I didn't lose faith that I would be acquitted. I always believed the courts would come on my side. This was for the simple reason I had faith in British justice. I still have that faith."

Recalling the day of his arrest in December 1975, Mr Kiszko said he drove himself to the police station to find "they would not let me out again".

Allowing himself one show of bitterness, he added: "They just wanted somebody to go down as a mug in this case. In a way I was framed because the detectives said: 'Just get it wrapped up for Christmas and end it some way or other.'"

He alleged that police officers handed him a pre-written statement in which he confessed to the murder. The investigating officer read it to him and told him to sign it.

Mr Kiszko said: "I just signed it any old way. I was under the impression these officers were going to hit me or do something violent. They were very tall and very strong."

"I want to see the real killer of Lesley found. He should be put behind prison bars as well and suffer the same conse-

quences I have suffered. I feel very sorry for Lesley's family, and I feel angry towards the police because of the way they handled all of this. They should never have arrested me. They should have arrested the right person."

At his trial, he said, he opposed suggestions that he should enter a defence of diminished responsibility, insisting from the start he was not guilty.

"I was very upset when the jury delivered their verdicts," he said. "I thought they had made a terrible mistake and

they should come to the point where they find out who the real killer was."

"The years in prison were a nightmare and a hell, to be honest. This is because of the way you are treated if you are a prisoner for that nature of offence."

The news that his conviction had been quashed left him "very happy", but waiting for the news had been difficult. "I was overjoyed and very surprised. I had butterflies, and things like that, waiting for the decision."

Mr Kiszko can certainly

expect substantial compensation, possibly as much as £200,000.

His solicitor, Mr Campbell Malone, said after the Appeal Court hearing that Mr Kiszko would be claiming compensation for the "devastating" experience of his wrongful conviction.

Asked what he had missed most during his imprisonment, Mr Kiszko gave a slight smile and said: "I missed the comforts of home, driving, going out and doing things in town; basically, all the things freedom can give you."

Dead girl's stepfather assaulted boy of 13

By Colln Wright

THE STEPFATHER of the murdered schoolgirl Lesley Molseed was put on probation yesterday for a series of sexual assaults on his stepson which began 10 months after the girl's death.

Judge David Savill, QC, said Daniel Molseed, 57, had committed the assaults in the emotional aftermath of Lesley's killing.

But as sentence was passed, the victim, Mr Fred Anderson, had to be ushered from Leeds Crown Court by police after protesting: "This is not justice."

As Molseed sat, head bowed, in the dock, Mr Anderson, now 28, shouted: "He should go to prison. Probation for a rapist is nowhere near justice. Think of the things I had to go through."

The assaults began when Mr Anderson was 13 and continued for three years, said Mr Stephen Gullick, prosecuting.

They came to light in October last year when Molseed, now living in a Salvation Army hostel in Bradford, West Yorks, was confronted by his wife.

Judge Savill said there were "unique circumstances" surrounding the offences that justified leniency.

He told Molseed: "They were committed soon after the death of your daughter in 1975. You were devastated by that event."

"Emotionally I accept that you must have been in turmoil."

"What you did to your stepson was unforgivable and you will have to live with your actions on your conscience." Molseed, who admitted three charges of sexual assault and buggery, was sentenced to two years' probation on condition that he regularly attends therapy sessions for child sex-abuse offenders.

Brit na 16 jaar cel alsnog vrijgesproken

LONDEN (DPA) — Het Britse Hof van beroep heeft gisteren een man die 16 jaar geleden tot levenslang was veroordeeld wegens moord op een 11-jarige meisje, alsnog vrijgesproken. De vrijspraak is gebaseerd op een wetenschappelijk onderzoek waaruit blijkt dat Stefan Kiszko de moord niet gepleegd kan hebben. Destijds zou de man tegenover de politie wel hebben bekend.

Sperma-sporen op de kleding van het vermoorde kind die van de dader moesten zijn, vormden destijds het doorslaggevend bewijs. Maar Kiszko kan door een lichamelijk gebrek geen sperma produceren. Ten tijde van het proces was dat volgens Kiszko's advocaat de autoriteiten bekend, omdat er een medische test was afgenomen. Maar de verdediging was daar niet van op de hoogte.

Het bewijs van de onschuld van Kiszko kwam aan het licht bij onderzoek tegen politiemannen in Yorkshire, die destijds werkten aan het onderzoek naar de moord op Lesley Molseed. Kiszko vertelde destijds ook exhibitionistisch gedrag vertoond te hebben tegenover drie meisjes. De kinderen verklaarden echter later dat er nooit zoiets was gebeurd. Kiszko verblijft momenteel in een psychiatrische inrichting.

De vrijspraak volgt op een reeks opzienbarende gerechtelijke dwalingen die de laatste tijd in Groot-Brittannië aan het licht zijn gekomen. Daarbij ging het in de meeste gevallen om vermeende IRA-leden.

UN 19/2 v.p.

Lesley: killer still free

THE SUNDAY TELEGRAPH JANUARY 26 1992

Gang may have killed 9 boys

A HOMOSEXUAL paedophile gang may have murdered as many as nine young boys in east London, Scotland Yard disclosed last night.

The gang's ringleaders, who are serving lengthy prison sentences, have helped police compile a dossier of paedophile activities that could lead to new prosecutions.

They have told of parties where boys were used as sex objects and left drugged or dead after being abused.

Police want information about boys aged between six and 16 who disappeared between 1983 and 1986 without being reported missing at the time. They also want to hear from rent boys who operated during that period.

Jason Swift, a 14-year-old runaway, was killed during a homosexual orgy at a Hackney council flat in November 1985. Barry Lewis, six,

by Valerie Elliott Home Affairs Correspondent

who disappeared from a street market near his home in Walworth, south London, the same year, was sexually abused in a council flat by up to eight men and suffocated in a blanket.

Four men, Leslie Bailey, 37, Robert Oliver, 36, Sidney Cooke, 63, and Stephen Barrell, 30, were convicted of the Jason Swift murder.

Bailey was also sentenced to life imprisonment last year for the murder of Barry Lewis, and has been charged with the murder of seven-year-old Mark Tildesley, who vanished from a fairground near his home in Wokingham, Berkshire, in June 1984.

Details of incidents involving two other boys believed to have been sexually abused and killed have

come to light from interviews. One boy was called Mark or Michael and possibly spoke with a West Country accent and the other was called either Hussein or Hassan.

Last night Det Chief Supt Roger Stoodley, who is heading Operation Orchid investigating the activities of the paedophile ring, said: "We believe these boys may have been the victims of a sexually motivated killing."

"It will no doubt be painful and even distressing for some people to search their memories. But if anyone has information about these lads I would appeal to them to contact me in complete confidence."

Detectives have spent two weeks checking 100 names of boys who disappeared when the gang was

active and have identified four other possible victims. Eight-year-old Michael Maughan was ginger-haired, of gypsy stock, and went missing seven years ago. He was living on a camp site at a British Rail goods yard in Kentish Town, north London, and went missing when he went into the West End with his sister.

In November 1985 a 14-year-old boy called Desmond Ingram or Ingram Desmond, from Highbury, north London, was reported missing when he did not return from school. Paul James, a 16-year-old epileptic, left his home in Brixton, south London, where he lived with a guardian, for a visit to the West End in May 1984. He has never returned. Michael Monaghan, also 16, was last seen in bed at a children's home in Chairville Lane, Hayes, Middlesex, in August 1984. He was white, of

Missing: Desmond Ingram

medium build with black hair and freckles.

Mr Stoodley said: "We want to settle whether they are alive or dead. We have no evidence to say they were involved, but they are still missing and they fitted the profile of the sort of people who fell prey to the sort of people we are investigating."

Assenaar S. 26/10/11
pleegde vanaf
twaalfde jaar
zedendelicten

HOORN/ASSEN (SPU) - Assenaar M.S. (47), die de moord op drie kinderen heeft begaan, heeft al sinds zijn twaalfde jaar zedenmisdrivingen met jonge kinderen gepleegd. Sindsdien heeft S. België werd uitgewezen, een enorm strafblad opgebouwd. De ontdekkings deed het rechercheteam uit Hoorn tijdens het onderzoek naar de betrokkenheid van S. bij meer kindermoorden.

Volgens politiewoordvoerder H. Weeda worden nu alle onopgeloste en inmiddels verjaarde kindermoorden van vóór 1976 bekeken. Weeda: "Het onderzoek wordt vooral gedaan om nabestaanden rust te geven. Mocht de betrokkenheid van S. komen vast te staan, dan kunnen die feiten hem niet meer ten laste worden gelegd."

Tien rechercheurs worstelen zich in het onderzoek door agenda's, rittenboekjes en tachograafschijven om de wandelingen van de Asser vrachtwagenchauffeur sinds zijn verbanning uit België na te gaan. Daarmee zijn zij naar verwachting nog enkele maanden bezig. Samen met de politie in België en Duitsland worden de moorden en mysterieuze verdwijningen van jonge kinderen nauwkeurig onderzocht. Alleen al in Duitsland zijn tachtig kindermoorden en -verdwijningen niet opgelost.

Met bekentenis van Assenaar viel druk van onze schouders

NVHN 13

Van een onzer verslaggevers
GRONINGEN — Rechercheur Harry Koenen (36) van de tactische recherche van de rijkspolitie in Groningen is opgelucht. Ruim een half jaar had hij de leiding over het Groninger onderdeel van het recherchebijstandsteam in de moordzaak rond Jessica Laven. Na de vondst van het lichaam van het meisje langs de snelweg bij Klein Ulsda werden eerst vijftien, vervolgens tien en uiteindelijk nog zes Groninger rechercheurs toegevoegd aan het recherchebijstandsteam, dat al actief was in Hoorn. Het onderzoek liet zelfs de meest ervaren politiemensen niet onberoerd. Met de aanhouding en uiteindelijk het bekennen van de Assenaar S. viel een zware druk van hun schouders. Deze week werd het speciale rechercheteam in de moordzaak opgeheven.

Koenen is blij dat hij zich weer met het gewone werk kan bezighouden. Inbraken oplossen bijvoorbeeld. "Het was heel verhelderend voor me toen duidelijk werd dat deze zaak opgelost was", zegt de rechercheur. "Het was een bevrijdend gevoel. Zolang de zaak niet opgelost was voelde ik me toch machteloos."

Alhoewel het rechercheonderzoek zeer intensief en moeizaam is geweest was er bij de politie geen enkele triomferende reactie te bespeuren over het succes dat geboekt werd. Het oplossen van een zaak als deze valt niet te vergelijken met het aanhouden van een bende inbrekers. "We hebben zeker geen jubelstemming gehad toen de zaak rond was", zegt Koenen. "Het was eerder berusting en een geruststelling dat we de ouders en de samenleving konden vertellen wat er nu precies met Jessica was gebeurd. De hele samenleving was met lot van die ouders en dat kind begaan. Die angst die ze gehad moet

hebben." "Er kwamen heel veel tips bij ons binnen. Heel veel mensen reageerden. Maar de ideale getuige ontbrak. Zoals zo vaak in dit soort zaken. Veel mensen waren zeer overtuigd van hun informatie. Maar achteraf blijkt dat ze toch geen gelijk hebben gekregen. Deze zaak was een zaak op zich. Zeldzaam in elk geval. Het verschilt heel veel van zedendelicten of van inbraken."

Opvallend vond Koenen het wel dat het publiek zich niet of nauwelijks heeft laten beïnvloeden door alle publiciteit rond de moordzaak. Er kwamen amper tips binnen van mensen die hun fantasie op hol hadden laten slaan. "We hebben alles serieus genomen. De meeste mensen brachten een rationeel verhaal. Ze klonken overtuigd." Slechts bij een tip bespeurden de rechercheurs nattigheid: de veel besproken tip van de Duitse Mercedes met het Hamburgse nummerbord. "Dat was de enige tip die anoniem bij ons binnenkwam. Dat vonden we meteen raar. We hielden er rekening mee dat we op een dwaalspoor gezet zouden kunnen worden door de dader."

Nu hij de zaak achteraf bekijkt vindt Koenen alle betrokkenheid van het publiek betrekkelijk. De verdachte kon drie jaar achter elkaar een kind vermoorden zonder dat het iemand in zijn directe omgeving is opgevallen. "Terwijl er zoveel dagen tussen de feiten liggen. In die tijd heeft S. gewoon in deze samenleving gefunctioneerd. Hij deed zijn werk en werd door zijn omgeving geaccepteerd. Als je er bij stilstaat wat hij gedaan heeft vraag je je af hoe dat mogelijk is. Eén zo'n feit is er één teveel. Maar je moet er rekening mee houden dat mensen tot dit soort gruwelijke misdrijven in staat zijn. Dat blijkt nu wel."

Reacties op Crime Time overdonderen politie Groningen

Rechercheteam zaak Jessica is ontbonden

NVHN 12

Van een onzer verslaggevers

HOORN — Het recherchebijstandsteam dat de ontvoering en de gewelddadige dood van de 11-jarige Jessica Laven uit Blokker en van twee Duitse kinderen tot een oplossing heeft gebracht, is ontbonden. Dit heeft woordvoerder H. Weeda van het team gisteren desgevraagd bevestigd. Het team is vanaf 30 juli van het vorige jaar operationeel geweest.

De rechercheurs hebben het onderzoek naar drie onopgeloste delicten met kinderen stopgezet. Het gaat om misdrijven in Duitsland en de verdwijning van de destijds 7-jarige Cheryl Morriën op 5 augustus 1986 uit haar woonplaats IJmuiden.

Er zijn in elk van deze drie zaken "aanwijzingen" gebleken tegen de 50-jarige internationaal chauffeur M.S. uit Assen. Zo is zijn alibi in de zaak Morriën ondeugdelijk gebleken en werd hij in 1981 door de Zwolse rechtbank veroordeeld voor ontucht met kinderen uit onder meer de buurt van IJmuiden.

S. verbleef in augustus 1986 op vrije voeten, nadat hij zich eerder had onttrokken aan behandeling in de Groninger Dr. S. van Medisch dagkliniek. Ook blijkt hij op de dag van Cheryl's verdwijning in de buurt van de IJmond te zijn geweest.

"Maar hoewel we in deze zaken opnieuw van alles hebben onderzocht, komen we niet verder, is het bewijs tegen S. niet geleverd en ontkent hij elke betrokkenheid" aldus Weeda. De dossiers zijn aangevuld en teruggezonden naar de politiekorpsen in IJmuiden en Duitsland.

Van een onzer verslaggevers

GRONINGEN — De centrale meldkamer van de Rijkspolitie in Groningen is gisteravond overstelpt met telefoontjes na de uitzending van het Tros-programma Crime Time, waarin de ouders van het vermiste meisje Nympe Poolman uit Vriescheloo te gast waren. De drie alarmlijnen waren volledig overbelast. "Het is hier een gekkenhuis. Alleen al in de eerste tien minuten zijn er wel vijftig telefoontjes binnengekomen," aldus een van de telefonisten.

De politie had totaal geen rekening gehouden met de overstelpende stroom reacties, die de hele avond aanhield. Er was in de meldkamer geen telefoonteam aanwezig. "Eerdere uitzendingen over deze zaak leverden amper reacties op. Het rechercheteam had dit blijkbaar absoluut niet verwacht. Er zijn tenminste geen voorbereidingen getroffen," aldus de politiemanager.

Volgens hem worden de serieuze reacties doorgegeven aan de recherche. "Maar de meeste mensen reageren slechts op de houding van de ouders. Zij hebben op veel kijkers schijnbaar een vreemde indruk gemaakt."

Behalve naar de meldkamer in Groningen konden kijkers ook bellen naar de Tros, waar de telefoon gisteravond en vanmorgen werd bemand door vier mensen, onder wie een vriend van de familie Poolman. "De telefoon staat roodgloeiend. Het is nauwelijks te verwerken," aldus een medewerker.

□ Op pagina 3:
Ouders vermoeden dat Nympe in Duitsland is.

Pag 3

Nieuwsblad van het Noorden • zaterdag 1 februari 1992

Ouders vermoeden dat Nympe in Duitsland is

Van een onzer verslaggevers
VRIESCHELOO/HILVERSUM — De ouders van de 7-jarige Nympe Poolman uit Vriescheloo vermoeden dat hun dochtertje door onbekenden is meegenomen naar Duitsland. De vader van het meisje, Peter Poolman en moeder Jacqueline vertelden dit gisteravond tijdens een uitzending van het Tros-programma Crime Time. Hun houding wekte bij veel kijkers verbazing, zo bleek later uit een stroom telefonische reacties die bij de Rijkspolitie in Groningen binnenkwam.

Tijdens de uitzending werden voorafgaand aan een studio-interview werden opnamen uit het dorp Vriescheloo getoond. Peter Poolman vertolkte de 'hoofdrol' en beleefde in een reconstructie de gang van zaken op de dag van de verdwijning opnieuw. De ouders van Nympe vertelden dat ze na onderzoeken van verschillende paragnosten en paranormaal begaafden tot de conclusie zijn gekomen dat Nympe in Duitsland is.

"We hebben geen concrete aanwijzingen, maar we hebben een

beeld, een eigen puzzel gemaakt van de informatie die op ons is afgekomen en in ons beeld past," aldus Poolman. Volgens zijn visie is Nympe op 28 november vorig jaar, nadat ze met hem boodschappen had gedaan bij de dorpswinkel in Vriescheloo, op weg naar huis omgekeerd en achter de openbare basisschool langs het veld in gelopen.

Lopend langs een onverhard weggetje zou het meisje, aldus Poolman, bij het B.L. Tijdenskanaal zijn gekomen en vervolgens

op Duits grondgebied. "Onafhankelijk van elkaar zijn verschillende paragnosten tot de conclusie gekomen dat ze hier in een auto moet zijn gestapt. Ze raakten hier het spoor bijster."

Jacqueline Poolman zegt dat het leven van haar gezin sinds de verdwijning zeer chaotisch verloopt. "De eerste weken zijn heel moeilijk geweest, maar we kunnen het nu beter accepteren. We vliegen van hot naar her. Het is eigenlijk erg boeiend. Je leert kanten van jezelf kennen waar

van je niet wist dat je ze had. We leven veel intenser dan voor die tijd. Heel extreem."

De verwondering van veel mensen over de nuchterheid en onderkoelde manier waarop de ouders reageren, raakt Peter en Jacqueline Poolman niet. "De emotionele momenten uit de eerste weken zijn gezakt. Voor ons gaat het intuïtieve nu overheersen." De ouders hopen op reacties van kijkers, maar "het moet wel in ons beeld passen. Een beeld dat nog 'geard' moet worden," aldus de moeder.

Wachten is op 'gouden tip'

Politieonderzoek naar vermiste Willeke Dost nog zonder resultaat

NVHN

Van een onzer verslaggevers |
KOEKANGE - Waar zou ze zijn? De 15-jarige Willeke Dost is ruim twee weken nadat bekend werd dat ze wordt vermist, nog steeds het gesprek van de dag in haar woonplaats Koekange. Allerlei speculaties doen in het dorp de ronde, maar de ware toedracht van haar verdwijning is nog steeds een raadsel. Het opsporingsteam van de Rijkspolitie, dat intens heeft gespeurd naar het vermiste meisje, zit met de handen in het haar.

De politie tast nog volledig in het duister. Sinds Willeke op 15 januari uit haar ouderlijke woning vertrok, is taal noch teken van haar vernomen. De ruim 40 tips, die na alle publiciteit bij de politie binnenkwamen, leverden tot nu toe niets op. Ook de verspreiding van een affiche met een foto van het meisje, heeft het team nog geen stap verder ge-

bracht. Het onderzoek wordt voortgezet.

Direct na haar verdwijning zette de politie acht rechercheurs op de zaak. Dit team is nu tot drie man teruggebracht. Vanaf maandag zullen zich nog maar twee rechercheurs zich met de mysterieuze verdwijning bezig houden. Alle plaatsen waar ze eventueel zou kunnen verblijven zijn inmiddels nagetrokken. Dat leverde net als het omvangrijke buurtonderzoek in Koekange en het ondervragen van haar vrienden en vriendinnen niets op.

Het ondervragen van dorpsbewoners zette tot nu toe nog geen zoden aan de dijk. "Ze hebben het er hier nog elke dag over, maar iedereen tast in het duister. Er zijn wel reacties geweest van mensen die dachten dat ze haar hadden gezien, maar die tips zijn allemaal op niets uitgelopen," zegt mevrouw R. Hulshof, de be-

heerster van het plaatselijke dorpshuis De Schakel. Zij kent Willeke persoonlijk. Het meisje bezocht regelmatig het clubwerk in het dorpshuis. Ze viel volgens de beheerster niet echt op. "Een vriendelijk meisje dat zich normaal gedroeg."

Volgens de politie zijn uit het onderzoek geen aanwijzingen naar voren gekomen dat er sprake was van een verstoorde relatie tussen het meisje en haar pleegouders. Ook is uit niets gebleken dat de schoolresultaten te wensen over lieten. Willeke Dost is op dinsdag 14 januari 's avonds om kwart voor tien naar bed gegaan. Toen was er nog niets aan de hand. De volgende dag om kwart voor zeven 's morgens kwamen haar pleegouders er achter dat ze uit de woning aan de Koekangerdwardijk was vertrokken. Ze had haar fiets, een slecht onderhouden bruine Batavus, meegenomen. De politie hoopt dat de 'gouden tip' alsnog snel zal binnen komen. "We hebben nog geen enkel aanknopingspunt, maar we blijven er aan werken," aldus een woordvoester van de Rijkspolitie.

Ouders verdwenen Vianens meisje voelen zich machteloos

'Je wilt dat de politie direct iets doet'

(Door Eric Boekel)

VIANEN/UTRECHT - Er ontspint zich een kleine discussie in de huiskamer van de familie Van Hove in Vianen. De een: "Ik wil de busroute een keer doen die Wendy naar school altijd volgt. Gewoon eens zien waar ze nou eigenlijk langskomt." De ander: "Volgens mij bereik je daar niets mee. Je wordt er alleen nog meer gefrustreerd van."

Het gesprekje tussen Michel van Hove (46) en zijn vrouw Marja (41) illustreert de onmacht van het echtpaar. Dochter Wendy (19) is sinds maandagmiddag zoek. Zomaar ineens spoorloos, zonder aanleiding. Maandagmorgen vertrekt Wendy zoals gewoonlijk naar de christelijke MTS Scutos aan de Columbuslaan in Utrecht. Rond

vijf uur 's middags zou ze moeten terugkeren om te koken, want moeder haalt op dat tijdstip haar zoon op van zwemmen:

"Toen ik thuiskwam dacht ik eerst dat Wendy de bus had gemist of wat langer op school was gebleven. Ze is na de kerst overgestapt van het eerste jaar HTS naar de MTS en moet het een en ander inhalen."

Wendy komt niet opdagen. Marja: "We hebben naar de school gebeld om te vragen of ze daar soms nog was. De dekaan wist wel dat ze tot vier uur op school was geweest, maar daarna is ze niet gebleven. Ze was ook niet op de verjaardag van een klasgenoot die maandag een feestje gaf." Michel vult aan: "Ze had ook niets meegenomen om voor langere tijd weg te kunnen blijven. Alles is nog thuis, dus ze heeft

van tevoren niet bedacht weg te blijven. Het is gewoon niet te bevatten."

Na een rusteloze nacht besluit hete echtpaar de politie van Utrecht te bellen. "Die verwezen door naar de politie in Vianen, in haar woonplaats dus. Dat schijnt zo te horen, ook al is ze waarschijnlijk in Utrecht verdwenen. De politie in Vianen kon eerst niet veel meer doen dan de gegevens opnemen. Wendy is 19, dan is ze volwassen en loopt de politie in eerste instantie niet zo hard", aldus Marja. "Mij kan de leeftijd natuurlijk niets schelen, het is gewoon m'n dochter. Je wilt dan dat de politie direct iets doet."

OP PAGINA 9:
 Weinig aanknopingspunten in zaak verdwenen meisje.

NB een waarderijfde vrouw

UN 14/2 Vp. "Spanning & Sensatie"

Weinig aanknopingspunten in zaak verdwenen meisje

(Vervolg van pagina 1)

VIANEN - Inmiddels is een telex van de politie naar alle Nederlandse politiebureau's gestuurd. De Vianense politie trekt een aantal goede bekenden van Wendy na. Ook zijn de korpsen van Nieuwegein, waar Wendy op de Havo zat, en van Utrecht ingeseind. Veel aanknopingspunten zijn er echter niet, aldus een politie-woordvoerder.

Haar ouders omschrijven Wendy als een opvallende meid: lang, stevig, met lang blond haar en erg gemakkelijk in de omgang. "Ze praat met iedereen zo een eind weg. Als iemand aan haar vraagt of ze meegaat om iets te drinken, dan doet ze dat. Of hij moet er wel erg raar uitzien. Eigenlijk is ze veel te goed van vertrouwen en dat heeft haar misschien nu wel opgebroken."

Michel heeft deze week vrij genomen van zijn werk. "De gedachten dwalen toch steeds weer af naar Wendy. Ik kan het gewoon niet loslaten. We slapen slecht, dus raak je over van alles geïrriteerd. Je loopt ook met je ziel onder je arm."

Het echtpaar belde alle mogelijke instanties en ziekenhuizen af. Zonder resultaat. Ook familie en vrienden van Wendy trokken ze zonder succes na. "Haar beste vriendinnen reageren heel verbaasd, zo van: Wendy weg? Hoe kan dat nou," vertelt Maria. "Ik heb ze gevraagd of er

misschien iets met haar aan de hand was. Hoe erg het ook zou zijn, verslaafd ofzo, als ik het maar weet. Maar zij weten het ook niet."

Meer dan normale problemen had Wendy thuis niet, stellen de ouders. "Ja, we hadden wel eens woorden als ze te laat thuiskwam, maar ze gaf ons er altijd gelijk in dat we daar wat van zeiden. Ze is nooit eerder weggelopen. We tasten echt in het duister," zegt Michel.

Aanvankelijk wilde het echtpaar Van Hove de zaak niet aan de grote klok hangen, ook omdat Wendy ineens weer op de stoep kan staan. Marja: "Maar hoe langer ze weg is, hoe moeilijker het wordt. Als ik op de basisschool kom voor mijn andere kinderen, wil ik er eigenlijk niets over zeggen. Maar mensen merken toch dat er iets is. Je houdt het dan niet vol om te zwijgen. Daarom zoeken we nu ook de publiciteit. Als het wat oplevert, zou dat mooi zijn."

Intussen leeft Michel tussen hoop en vrees en houdt Marja alvast rekening met het aller ergste. "Dat doe ik meestal als iets misgaat. Het is een soort bescherming, want dan kan het alleen maar meevallen. In feite bouw ik een muur om me heen, die naarmate het langer duurt alleen maar hoger zal worden. Zolang ze niet terugkomt, kan ik met m'n gevoel niet verder."

Scholiere (19) na verdwijning weer thuis in Vianen

VIANEN - De 19-jarige Vianense scholiere Wendy van Hove die een week spoorloos was, is gisteravond in de ouderlijke woning teruggekeerd. De politie heeft het onderzoek nog niet afgerond en wil geen verdere mededelingen doen.

Met behulp van externe deskundigen probeert de politie meer zicht te krijgen op de gang van zaken rond de verdwijning. "De familie wil nu zoveel mogelijk met rust worden gelaten", aldus opperwachtmeester Van den Berg van de Vianense Rijkspolitie. "Ze zijn heel gelukkig dat Wendy terug is".

De MTS-scholiere verdween vorige week maandag bij de Chr. MTS aan de Columbuslaan op het Utrechtse Kanaleneiland. Vandaar reisde zij dagelijks met de sneltram naar Nieuwegein en vervolgens met de bus naar haar woonplaats.

Dus ...

De druk op het Maurikse incestslachtoffer Marianne

Als de Maurikse incest-zaak kreeg de affaire bekendheid. Vier verdachten die veroordeeld werden wegens langdurig en veelvuldig seksueel misbruik van de jeugdige Marianne. De zaak is opnieuw actueel nu de advocaat van twee verdachten beweert dat Marianne in een brief afstand neemt van haar beschuldigingen. Over het totstandkomen van die brief en haar uitputtende juridische strijd doet Marianne voor het eerst haar verhaal. 'Ik ben door een hel gegaan.'

Marcel Haenen

NRC 22

Die verhoren tijdens het onderzoek en bij de rechter waren afschuwelijk. Alle aandacht is op je gericht. Je moet steeds wat zeggen, steeds voor jezelf opkomen, steeds bewijzen dat je toch écht kunt praten, dat je niet gek bent. Bij het gerechtshof vroeg de advocaat van mijn broers, Bovens, of ik soms krantenknipsels over de strafzaak verzamelde. Je zoekt gewoon aandacht, zei hij dan.

"Het liefste was ik bij die verhoeren achter een gordijn gaan staan. Ik wilde mijn gezicht niet laten zien. Het is zo'n inbreuk op je privacy om te moeten praten over die afschuwelijke dingen die zijn gebeurd. Het is immers een taboe, een onderwerp waar altijd grapjes over worden gemaakt. Je denkt steeds: ze doen nu wel heel aardig tegen me, maar niemand zal me echt geloven."

Op de gebeurtenissen van destijds, zo is de afspraak, zal in dit gesprek niet worden ingegaan. Tot drie keer toe zijn de beschuldigingen van de nu 25-jarige Marianne over langdurig en omvangrijk seksueel misbruik door rechters getoetst en aannemelijk gemaakt. Het staat wettig en overtuigend vast dat Marianne tussen haar zesde en zestiende jaar talloze malen is verkracht door twee broers, een oom en de buurman. Nog zeven anderen, onder wie haar vader, hebben Marianne volgens haar eveneens seksueel misbruikt, maar die zaken zijn door Justitie geseponceerd. De vier veroordeelde verdachten zullen binnenkort hun vrijheidsstraffen van vijf, vier en drie jaar moeten uitzitten.

Over de uitputtende juridische strijd die ze de afgelopen zes jaar heeft gevoerd, wil Marianne wel praten. Opdat andere slachtoffers van haar ervaringen leren, hoopt ze. Hoe is het om als slachtoffer van seksueel misbruik via Justitie je recht te halen?

Strijdbaar

Marianne doet haar verhaal op het kantoor van de advocaat die de laatste anderhalf jaar aan haar zijde heeft gestaan, mr. J.S. Wurfbaïn in Ede. Met Marianne gaat het inmiddels naar omstandigheden goed. Ze heeft een volledige baan als ziekenverzorger en daar is ze trots op. Marianne praat aanvankelijk aarzelend, kijkt haar gesprekspartner niet aan en snoept voortdurend van haar filtersigaretten. Naarmate het gesprek vordert en er enig vertrouwen ontstaat, klinkt ze meer gedeceerd, strijdbaar.

Het besluit om in 1986 aangifte te doen van seksueel misbruik komt moeizaam tot stand. In het

Groningse tehuis voor incestslachtoffers, waar ze wordt opgevangen na op haar werk psychisch te zijn ingestort, heeft ze haar begeleidster Marja op de hoogte gesteld van de verkrachtingen. De hulpverleenster adviseert Marianne de politie in te schakelen.

"Ik had er verschrikkelijke angst voor. Het idee dat mijn familie zou worden gearresteerd was onverdraaglijk. De gedachte alleen al maakte me ziek. Ik moest er letterlijk van overgeven. Je denkt alleen aan enge dingen. Politie, uniformen en zo, dat waren boemannen voor me.

"Het speelde ook een rol dat mijn verhaal zo bizar is dat ik steeds dacht: niemand zal me geloven. Ik was ook bang dat mijn broers me wat zouden aandoen. Mijn familie bleef me namelijk nog steeds bedreigen en me waarschuwen niet naar de politie te gaan. Ze bleven ook verkeerd contact met mij zoeken."

Na een half jaar heeft Marianne een eerste oriënterend gesprek met de politie. In het opvanghuis krijgt ze bezoek van twee vriendelijke agenten - zonder uniform - van de politie in Groningen. Ze stellen haar gerust, maar makkelijk verloopt het gesprek niet. Na een kwartiertje stort Marianne opnieuw in en rent naar haar kamer. De weken daarna vertelt Marianne haar ervaringen zo goed als volledig aan Marja. Tegenover de politie bevestigt ze de door Marja op schrift gestelde beschuldigin-

gen hoofdzakelijk door te knikken of hummetjes te geven.

Tijdens het gerechtelijk vooronderzoek door de rechter-commissaris en de behandeling van de strafzaken door de rechtbank en het gerechtshof in Arnhem wordt Marianne verplicht opnieuw haar traumatische ervaringen te vertellen. Het zijn vreselijk nare sessies, herinnert Marianne zich, ook al mochten de rechtszittingen, die normaal openbaar zijn, zelfs niet door de pers worden bijgewoond.

"Ik zat aan een lange tafel met de griffier, rechter, officier van justitie en de advocaten van de verdachten die me steeds onderuit probeerden te halen. Mijn begeleidster Marja mocht niet naast me zitten omdat de advocaten bang waren dat ze me zou beïnvloeden. Als Marja maar een geluidje maakte, werd ze door de advocaat Bovens onmiddellijk aangevallen. Hij had haar het liefste persoonlijk de deur uitgewerkt. Ik voelde me verschrikkelijk machteloos. Als ik niet snel genoeg antwoord gaf, begonnen de advocaten te zuchten of met een pen op tafel te trommelen."

Van de eerste arrestaties van de verdachten wordt Marianne door de politie telefonisch op de hoogte gesteld. "Dat was een verschrikkelijk moment. Ik was heel bang. Je weet dat ze nu vastzitten, maar er ontstaat een enorme spanning. Wat gaan ze doen? Geven ze eindelijk toe wat ze met me hebben gedaan. Ik ben door een hel gegaan. Ik had alleen contact met mijn moeder. Die vertelde me hoe erg het was dat ik de politie had ingeschakeld. Kijk eens hoe je onze familie kapot maakt, zei ze dan."

Tegenover de politie geeft een oom van Marianne toe zijn nichtje tientallen malen te hebben verkracht. Hij legt ook belastende verklaringen af over anderen. Broer Eddy geeft aanvankelijk toe zijn zus enige keren te hebben verkracht. Een bekentenis waar hij later, na overleg met zijn advocaat Bovens, op terugkomt.

"Dat ontkennen maakt het alle-

maal nog veel erger. Toen ik hoorde dat Eddy toegaf mij misbruikt te hebben, was ik heel erg dankbaar. Ik was in staat naar hem toe te gaan en hem te bedanken. Op dat moment was er wat mij betreft met hem ook verzoening mogelijk geweest. Ik had immers geen haatgevoelens. Ik was niet uit op wraak."

Buitengewoon vervelend vond Marianne het dat de politie steeds weer bij haar terug kwam voor nadere gegevens. Keer op keer moesten pijnlijke details en ontkenningen van de verdachten worden doorgenomen.

Hongerstaking

Tijdens de rechtsgang wordt Marianne door haar begeleidster Marja op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen. Marianne heeft op dat moment geen advocaat. Het contact met steun en toeverlaat Marja wordt echter in de loop van de tijd minder. Marianne gaat in hongerstaking, moet het opvanghuis verlaten en wordt opgenomen in een ziekenhuis.

Later verwatert het contact met Marja omdat door Bovens in de publiciteit de indruk wordt gewekt dat Marianne ook zelf van mening is dat ze door de hulpverlensters is aangezet tot het vertellen van leugens. Marianne durft haar begeleidster niet te vertellen dat ze haar juist erg dankbaar is voor de hulp. Het contact is tot op de dag van vandaag verbroken.

De kranten en tijdschriften die de Maurikse incest-zaak op de voet volgen, neemt Marianne aanvankelijk alleen samen met Marja door. Ze heeft een hekel aan de publiciteit.

"Die aandacht was verschrikkelijk. Op die publiciteit had ik helemaal niet gerekend. Er verschenen foto's van het ouderlijk huis. Op een gegeven moment durfde ik zelfs de deur niet meer uit. Ik was ervan overtuigd dat iedereen op straat zou zien dat ik die bewuste Marianne was. Sommige journalisten hebben mijn volledige naam vermeld. Ik voelde dat mensen over mij spraken als ik langs liep. Sympathie voor wat me is overkomen, heb ik zelden ervaren. Er waren maar weinig mensen die het goed met me meenden. Nieuwsgierigheid, dat was er wel."

"In de kranten ontstond ook het beeld dat ik gek was. Ik hoorde via een vriendin dat ze op een school een werkstuk over mijn geval aan het maken waren. De leerlingen gingen ervan uit dat ik zwakzinning was omdat bekend was geworden dat ik alleen met knikjes en hummetjes reageerde. "Keer op keer krabbelde ik er weer enigszins bovenop, maar als er dan weer een stuk in de krant verscheen, viel ik telkens in een diepe put. Je bent zo verschrikkelijk machteloos. Een keer ben ik een dag na een rechtszaak in een kiosk in de verleiding gekomen om het krantenrek door de winkel te smijten, maar dat heb ik maar niet gedaan."

Druk

De laatste jaren heeft Marianne de hulp ingeroepen van psychiaters. Maar vooral doordat de door haar beschuldigde ouders voortdurend druk op haar uitoefenden, slaagde ze er nauwelijks in de trauma's te verwerken. "Je blijft je steeds alleen voelen. Zo'n anderhalf jaar geleden ging ik de fantasie opbouwen dat mijn familie was veranderd, dat ze nu wel aardig voor me zouden zijn. Ik heb al die tijd wel contact met mijn moeder gehad en tussen de verwijten door was ze soms ook

aardig voor me.

"In Tiel hebben mijn ouders mijn adres achterhaald. Toen ik op een avond thuis kwam, bleek er een briefje onder de deur te zijn geschoven waarop me gevraagd werd of ik contact met ze wilde opnemen. Ik heb gebeld waarop mijn moeder zei: kom toch weer thuis, ondanks alles hoor je bij ons. Na lang nadenken ben ik gegaan ook al had ik het gevoel: ik rij nu de dood in. Ik had er gewoon alles voor over dat het contact met mijn familie werd her-

steld. Dat we weer vrienden werden.

"Toen ik thuis kwam, zat mijn moeder alleen maar te huilen. Mijn vader zei helemaal niks. Na enige tijd besloot ik om maar op te stappen waarop mijn moeder zei: Wat moet er nu met je broers gebeuren? Ze wilden dat ik contact zou opnemen met de huisarts in Maurik. Die kan je helpen, werd me verzekerd.

"Ik heb de arts opgezocht maar die wilde alleen maar opnieuw weten wat er zich in het verleden had afgespeeld. Hij vroeg me steeds of ik niet had gelogen omdat ik ook duidelijk maakte dat ik het niet per se nodig vond dat mijn broers in de gevangenis zouden zitten. Hij verwees me naar Bovens.

"Ik wilde niet naar Bovens omdat ik het een engerd vond. Mijn schoonzusje Carla (de vrouw van de veroordeelde broer Eddy, red.) zette me onder druk om wel te gaan. Ze was aardig. Ik had inmiddels ook een aardige band opgebouwd met hun kinderen. Carla maakte me duidelijk dat zij wellicht binnenkort zonder vader moesten opgroeien als ik niet naar Bovens ging en de beschuldigingen introk.

"Met Carla ben ik uiteindelijk in het najaar van 1990 naar het kantoor van Bovens in Utrecht gegaan. Bovens zei steeds dat ik hem kon vertrouwen. Hij begon op te scheppen over de vele grote drugs- en moordzaken die hij als advocaat al had gewonnen. Het werd me steeds duidelijker dat hij reclame voor zichzelf hoopte te maken als hij ook mijn broers vrij kon krijgen.

"Bovens was steeds aan het woord en liet me nauwelijks uitpraten. Hij heeft geen geduld. Als je niet uit je woorden kunt komen, hakt hij op je in. Hij hamerde er steeds op dat ik moest zeggen dat er niets met me zou zijn gebeurd. Het is allemaal agressie van de medewerkers van het opvanghuis die het via jou spelen, herhaalde Bovens keer op keer.

"Ik kon niets uitbrengen. Toen

Carla naar de wc ging heb ik Bovens gezegd dat ik toch moeilijk kon vertellen wat er met me is gebeurd als de vrouw van mijn broer er bij is. Bovens en Carla werden steeds cynischer. Uiteindelijk vonden ze dat ik de buurman maar van alles de schuld moest geven. Die heeft je kapot gemaakt, zeiden ze. Daarop maakte Bovens een ontwerp van een brief waarin ik mijn beschuldigingen over seksueel misbruik introk. Ik kon de brief eerst niet eens lezen, toen heeft Bovens het nog een keer overgeschreven. Hij gaf me een week de tijd om de brief af te maken.

"Thuis weigerde ik de brief te schrijven omdat mijn geweten ging opspelen. Ik kon de beschuldigingen niet intrekken. Uiteindelijk heeft Carla me opgehaald en me gedwongen bij haar thuis de brief te schrijven. Aan de hand van het ontwerp van Bovens heeft zij de brief opgesteld. Die moest ik dan van haar overschrijven. Haar originele brief scheurde ze in duizend stukjes. Toen ging ze met me naar de brievenbus om erop toe te zien dat ik de brief ook op de bus deed. Ik kon me niet tegen haar verweren."

Gratieverzoek

Marianne werd vervolgens door Bovens naar een notaris gestuurd zodat deze de verklaring nog eens in een notariële akte zou opnemen. Zo meende de advocaat genoeg munitie te hebben om een gratieverzoek voor zijn cliënten te kunnen indienen. De eerste notaris die ze bezocht, wilde dat Marianne zich voorafgaande aan het opstellen van een verklaring door een psychiater liet onderzoeken. De tweede notaris stelde dezelfde voorwaarde. De derde geconsulteerde notaris schrijft Marianne op 13 november 1990, dat hij niet aan het opzetje van Bovens wil meewerken:

"Ik heb namelijk sterk de indruk dat U niet in staat bent in alle vrijheid en onafhankelijkheid een dergelijke verklaring af te leggen. Deze indruk wordt bij mij versterkt door het feit dat de advocaat, die uw broers verdedigt, mij op zeer indringende wijze heeft trachten te overtuigen van het belang van een dergelijke verklaring", aldus notaris mr. G.P. Hoogenboom in Eck en Wiel.

"Door de weigering van de notarissen om mee te werken, werd Bovens heel kwaad. Hij schakelde de *Panorama* in en eiste dat ik met een journalist van dat blad kwam praten. De rechtbank vindt publiciteit heel belangrijk, zei hij."

In maart 1991 verschijnt in het familie-weekblad een artikel over "de Maurikse boerendochter". Onder de titel: 'Bloedschande in de Betuwe' onthult het blad dat Marianne de beschuldigingen in trekt. *Panorama* drukt ook de brieven af die Marianne aan Bovens en aan de advocaat-generaal bij het gerechtshof in Arnhem mr. W. Sorgdrager heeft geschreven: "De onware inhoud (van de beschuldigingen, red.) werd mij voorgehouden waarna ik deze onder druk van mijn hulpverleners heb bevestigd. Dit zou noodzakelijk zijn voor de verwerking van hetgeen mij zou zijn overkomen", schrijft Marianne aan Sorgdrager. De advocaat-generaal zal geen waarde hechten aan de verklaring. "Zij zei dat ze meteen door had dat de brief niet door mij was gemaakt omdat het mijn schrijfstijl niet is", zegt Marianne.

Bovens heeft vorige maand voor de Tros-televisie aangekondigd op grond van die brieven het openbaar ministerie in Arnhem te vragen Marianne wegens meened te vervolgen. Marianne wil nu dat Bovens tuchtrechtelijk wordt aangepakt wegens schending van de gedragsregel die eist dat een advocaat ook ten opzichte van de tegenpartij "zorgvuldig" is bij het zoeken van publiciteit.

Over de psychische dwang die Bovens uitoefende, zal ze geen klacht indienen. Marianne ziet er erg tegenop dat ze in een procedure voor de Raad van Discipline van de advocatuur zou worden gehoord.

Spijt

De nu al zes jaar durende juridische strijd die ze voert, lijkt nog even te zullen aanhouden. Marianne beklemtoont dat alle slachtoffers in zedenzaken er goed aan zouden doen in een vroeg stadium een advocaat in de arm te nemen. Heeft ze achteraf toch het gevoel dat ze er goed aan heeft gedaan Justitie in te schakelen?

"Als ik in 1986 had geweten wat me allemaal zou overkomen, had ik nooit aangifte gedaan. Ik heb er vreselijke spijt van. Tot op de dag van vandaag word ik bedreigd. Twee mannen van wie de zaak is geseponeerd, hebben me laatst nog gevraagd om tegenover hun echtgenotes te komen verklaren dat de beschuldigingen niet waar zijn."

Maar het alternatief was dat ze nu nog steeds zou rondlopen met een afschuwelijk geheim.

"In dat geval zou ik nu toch al niet meer op deze aarde zijn geweest. Dan had ik dit allemaal niet meer meegemaakt."

Geen onderzoek naar meened in incestzaak

ARNHEM (ANP) - De hoofdofficier van justitie in Arnhem heeft besloten geen strafrechtelijk onderzoek wegens meened of het doen van valse aangifte in te stellen tegen Marianne van Z., het slachtoffer uit de geruchtmakende Maurikse incestzaak. Om het onderzoek was gevraagd door mr. P. Bovens, advocaat van de beide broers van Marianne. Bovens zegt dat Marianne in november 1989 in een vier uur durend gesprek met hem alle aanklachten tegen haar broers ingetrokken heeft. Zij zou dit schriftelijk aan het openbaar ministerie in Arnhem hebben laten weten.

De broers waren, met een oom en een buurman van het slachtoffer,

tot celstraffen van drie tot acht jaar veroordeeld wegens seksueel misbruik van het meisje. De zaak werd door de Arnhemse rechters destijds 'weezinwekkend, smerig en onvoorstelbaar' genoemd.

Volgens de hoofdofficier is het feit dat de Hoge Raad de cassatie van beide broers tegen hun veroordeling afgewezen heeft voldoende reden om geen strafrechtelijk onderzoek in te stellen. "Dat zou betekenen dat een lagere rechter het oordeel van de Hoge Raad dat de verklaringen betrouwbaar en geloofwaardig waren zou moeten toetsen. Dat is strijdig met het Nederlandse rechtssysteem", aldus een verklaring van de persofficier.

Slachtoffer incestzaak leugenachtig genoemd

Van onze verslaggever **VK 25**
AMSTERDAM - De Utrechtse advocaat mr. P. Bovens spreekt tegen dat hij Marianne van Z., het slachtoffer in de Maurikse incestzaak, een brief heeft "gedicteerd" waarin zij haar broers vrijpleitte van seksueel misbruik. Volgens Bovens, raadsman van de tot vier en vijf jaar gevangenisstraf veroordeelde broers van Z., is Marianne "leugenachtig".

Marianne van Z. heeft vorige week in een interview gezegd dat Bovens haar onder druk had gezet een brief te schrijven aan de Arnhemse procureur-generaal, waarin zij de beschuldigingen tegen haar broers introk. Bovens zou zelfs de opzet voor de inhoud van die brief

hebben gemaakt.

Bovens: "Deze uitspraken bevestigen mij alleen maar in mijn mening dat het meisje leugenachtig is. Zij heeft mij tot vijf keer toe benaderd om haar verhaal te doen. Zowel het Riagg als haar huisarts adviseerde haar contact met mij op te nemen toen haar geweten ging opspelen. Ik wilde haar eerst niet ontvangen, maar toen ze eenmaal haar onthullende verhaal in een vier uur durend gesprek verteld had, heb ik haar geadviseerd contact op te nemen met een advocaat van het Utrechtse bureau Slachtofferhulp Sexueel Misbruik. Dat heeft ze nooit gedaan."

De hoofdofficier van justitie in Arnhem heeft een verzoek van Bovens afgevoerd om een strafrechtelijk onderzoek in te stellen naar Marianne wegens smaad en meened. Bovens overweegt nu een klacht wegens niet-vervolgving in te dienen bij het gerechtshof, een artikel 12-procedure.

De Utrechtse deken van de Orde van Advocaten zal ambtshalve onderzoeken of Bovens onbehoorlijk heeft gehandeld. Bovendien heeft Marianne een klacht tegen de advocaat ingediend omdat hij zich in de publiciteit onzorgvuldig jegens haar heeft gedragen.

De brief van Marianne aan de procureur-generaal werd door Bovens aan de media verstrekt. Ook het Clara Wichmann-instituut voor vrouw en recht heeft de deken gevraagd Bovens tuchtrechtelijk aan te pakken, omdat hij op de televisie uitspraken heeft gedaan die voor het incestslachtoffer onnodig grievend waren.

Slachtoffer raakt van de wal in de sloot

gedekt; dat incest en verkrachting op nieuw in de taboesfeer worden gestopt? Terwijl nu juist openbaarheid, vervolging en bestaande preventieve werking wordt verondersteld? En hoe zit het met het rechtsgevoel van slachtoffer, hulpverlener en publiek? Wordt dit geen geweld aangedaan, als de hulpverlening zich uitsluitend zou laten leiden door compassie met het slachtoffer?

Inderdaad, er pleiten veel argumenten voor een hulpverlening, die het slachtoffer er van overtuigt, dat vervolging cq bestraffing van de daders (s) het overwinnen van emotionele barrières zin geeft. Daar is onbetwistbaar een breed maatschappelijk belang mee gemiddeld.

Mijn verstand zegt me, dat dit de juiste benadering is. Maar mijn gevoel herinnert me steeds aan de uitspraak van het Maurikse incestslachtoffer in het interview in de NRC waarin ze haar lotgevallen nadat ze zich tot de hulpverlening had gewend vertelt: "Als ik had geweten wat me te wachten stond, dan was ik er nooit aan begonnen. Dan was ik er ook niet meer geweest om dit allemaal mee te maken."

Als ons gerechtelijk stelsel niet kan voorkomen dat dit soort uitspraken wordt gedaan (bijvoorbeeld omdat het niet kan voorkomen dat een advocaat zich nog eens geestelijk vergrijpt aan het slachtoffer) zal hulpverlening te kort blijven schieten.

Als ons gerechtelijk stelsel niet kan voorkomen dat dit soort uitspraken wordt gedaan (bijvoorbeeld omdat het niet kan voorkomen dat een advocaat zich nog eens geestelijk vergrijpt aan het slachtoffer) zal hulpverlening te kort blijven schieten.

Als ons gerechtelijk stelsel niet kan voorkomen dat dit soort uitspraken wordt gedaan (bijvoorbeeld omdat het niet kan voorkomen dat een advocaat zich nog eens geestelijk vergrijpt aan het slachtoffer) zal hulpverlening te kort blijven schieten.

detaileerd mogelijk openbaar maken. Om zich tenslotte bloot te stellen aan beschuldigingen van leugenachtigheid en zielelijke wraakzucht door de advocaten van de daders, die nu eenmaal een tegengesteld belang dienen. En dat alles met een onzeker uitslag.

Wat ik aan de orde wil stellen is niet dat 'de' hulpverlening haar werk niet goed zou doen. Integendeel, ik weet dat in een aantal gevallen hulpverleners er in zijn geslaagd om aan slachtoffers een zucht te bieden op een betekenisvol leven. Maar het is evenzeer zo, dat de aanvankelijke bevrijdende woede resulteert in een moelzame, soms vernederende en schadelijke gang door het rechtsproces.

Op dit uitgangspunt - navrant geïllustreerd in de Maurikse incestzaak - baseer ik de vraag of het niet mogelijk is om naast hulp, waarin het bevrijden van de schuld, de schaamte en de angst centraal staat, hulp van andere aard te bieden. Kan hulpverlening er ook uit bestaan het slachtoffer te leren leven met die gevoelens, deze als een gegeven te leren accepteren om daarmee de allesbeheersende dwingendheid van die gevoelens af te zwakken? Om op die manier ruimte te geven aan nieuwe manieren om je leven enige zin te geven?

Alleen al het stellen van dit soort vragen, roept - al doordienkend - problemen op. Want betekent een dergelijke benadering niet in zijn consequentie, dat misstanden worden toe-

zelf haar 'toegeven', haar 'het-er-naar-maken', haar zwijgen. En bovenop dit alles komt nog de angst voor bestaande preventieve werking, die nu eenmaal een tegengesteld belang dienen. En dat alles met een onzeker uitslag.

Wat ik aan de orde wil stellen is niet dat 'de' hulpverlening haar werk niet goed zou doen. Integendeel, ik weet dat in een aantal gevallen hulpverleners er in zijn geslaagd om aan slachtoffers een zucht te bieden op een betekenisvol leven. Maar het is evenzeer zo, dat de aanvankelijke bevrijdende woede resulteert in een moelzame, soms vernederende en schadelijke gang door het rechtsproces.

De hulpverlening beschouwt in veel gevallen als wezenlijk onderdeel van dit verwerkingsproces het 'omzetten' van de schuldgevoelens in die van woede. Je hoeft je niet schuldig of beschaamd te voelen; je hebt recht op woede; jij en niemand anders is slachtoffer. Uiterlijk teken van die woede kan het stellen van een daad zijn, die tot doel heeft de daders te straffen. In veel gevallen dus aangifte bij de politie.

En dan begint een proces waarvan de ingrijpendheid naar mijn gevoelens wel eens wordt onderschat. Hoe goed de bedoelingen van gerechtelijke instanties, hoe zorgzaam de ondervragingen ook zijn, keer op keer moet het slachtoffer toch haar ervaringen zo ge-

noch drie notarissen er enig geloof aan hechten. Waarna de advocaat zich tot een veelgelezen weekblad wendt om de 'bekentnissen' van het slachtoffer gepubliceerd te krijgen.

Deernis met een jonge vrouw (een kind eigenlijk nog), die na tien jaar steelselmatige verkrachting en bedreiging en na een gang van zes jaar (!) langs politie en justitie voor haar levens is getekend.

De Maurikse affaire roept behalve deze gevoelens ook vragen op. Vragen die zich richten tot de hulpverlening. Deze formuleren is een riskante zaak: al snel wordt de indruk gewekt als zou de kwaliteit van de hulpverlening ter discussie worden gesteld. Maar dat is hier eigenlijk niet de bedoeling - ook al jaagt het meest recente onderzoek naar het misbruiken van cliënten door hulpverleners (de stuipen op het lijf. Niet de kwaliteit, maar de aard van de hulpverlening wil ik aan de orde stellen).

Er is - in grote lijnen - een stramen te ontdekken in de aard van de hulpverlening aan slachtoffers van incest en verkrachting. Het slachtoffer wordt zich meestal tot de hulpverlening, omdat zich - veelal pas jaren na de ervaring - klachten van lichamelijke of geestelijke aard voordoen, die na enig nadenken terug te voeren zijn op het misbruikt zijn. Het slachtoffer kan niet uit de voeten met haar gevoelens van schuld, schaamte, angst en eigen minderwaardigheid. Ze verwijt zich-

Verontwaardiging over het feit, dat gezins- en familieleden (en God weet wie nog meer) kennelijk zonder enig schuldgevoel een meisje van haar zesde tot haar zestiende jaar seksueel hebben misbruikt; over het gegeven, dat in een plattelandsdorp waar normaal iedereen alles van elkaar weet de ogen werden gestoten voor deze 'schande'; verontwaardiging over het feit, dat een advocaat de belangen van de door hem verdedigde daders (ze zijn tot in hoogste instantie schuldig bevonden) zo hoog acht, dat hij de onzekerheden en angsten van het latere slachtoffer ten eigen nutte exploiteert; een zo ongelofwaardige actie dat noch de procureur-generaal

De advocaat mr. P. Bakker Schut zal namens het Clara Wichmann-instituut in Amsterdam eveneens de deken vragen tuchtrechtelijke stappen tegen Bovens te ondernemen. Bovens kondigt aan nu het gerechtshof te zullen vragen opdracht te geven Marianne wegens meened te vervolgen. Het openbaar ministerie in Arnhem weigerde dit vorige week.

De advocaat mr. P. Bakker Schut zal namens het Clara Wichmann-instituut in Amsterdam eveneens de deken vragen tuchtrechtelijke stappen tegen Bovens te ondernemen. Bovens kondigt aan nu het gerechtshof te zullen vragen opdracht te geven Marianne wegens meened te vervolgen. Het openbaar ministerie in Arnhem weigerde dit vorige week.

De advocaat mr. P. Bakker Schut zal namens het Clara Wichmann-instituut in Amsterdam eveneens de deken vragen tuchtrechtelijke stappen tegen Bovens te ondernemen. Bovens kondigt aan nu het gerechtshof te zullen vragen opdracht te geven Marianne wegens meened te vervolgen. Het openbaar ministerie in Arnhem weigerde dit vorige week.

De advocaat mr. P. Bakker Schut zal namens het Clara Wichmann-instituut in Amsterdam eveneens de deken vragen tuchtrechtelijke stappen tegen Bovens te ondernemen. Bovens kondigt aan nu het gerechtshof te zullen vragen opdracht te geven Marianne wegens meened te vervolgen. Het openbaar ministerie in Arnhem weigerde dit vorige week.

De advocaat mr. P. Bakker Schut zal namens het Clara Wichmann-instituut in Amsterdam eveneens de deken vragen tuchtrechtelijke stappen tegen Bovens te ondernemen. Bovens kondigt aan nu het gerechtshof te zullen vragen opdracht te geven Marianne wegens meened te vervolgen. Het openbaar ministerie in Arnhem weigerde dit vorige week.

De advocaat mr. P. Bakker Schut zal namens het Clara Wichmann-instituut in Amsterdam eveneens de deken vragen tuchtrechtelijke stappen tegen Bovens te ondernemen. Bovens kondigt aan nu het gerechtshof te zullen vragen opdracht te geven Marianne wegens meened te vervolgen. Het openbaar ministerie in Arnhem weigerde dit vorige week.

De advocaat mr. P. Bakker Schut zal namens het Clara Wichmann-instituut in Amsterdam eveneens de deken vragen tuchtrechtelijke stappen tegen Bovens te ondernemen. Bovens kondigt aan nu het gerechtshof te zullen vragen opdracht te geven Marianne wegens meened te vervolgen. Het openbaar ministerie in Arnhem weigerde dit vorige week.

De advocaat mr. P. Bakker Schut zal namens het Clara Wichmann-instituut in Amsterdam eveneens de deken vragen tuchtrechtelijke stappen tegen Bovens te ondernemen. Bovens kondigt aan nu het gerechtshof te zullen vragen opdracht te geven Marianne wegens meened te vervolgen. Het openbaar ministerie in Arnhem weigerde dit vorige week.

De advocaat mr. P. Bakker Schut zal namens het Clara Wichmann-instituut in Amsterdam eveneens de deken vragen tuchtrechtelijke stappen tegen Bovens te ondernemen. Bovens kondigt aan nu het gerechtshof te zullen vragen opdracht te geven Marianne wegens meened te vervolgen. Het openbaar ministerie in Arnhem weigerde dit vorige week.

De advocaat mr. P. Bakker Schut zal namens het Clara Wichmann-instituut in Amsterdam eveneens de deken vragen tuchtrechtelijke stappen tegen Bovens te ondernemen. Bovens kondigt aan nu het gerechtshof te zullen vragen opdracht te geven Marianne wegens meened te vervolgen. Het openbaar ministerie in Arnhem weigerde dit vorige week.

De advocaat mr. P. Bakker Schut zal namens het Clara Wichmann-instituut in Amsterdam eveneens de deken vragen tuchtrechtelijke stappen tegen Bovens te ondernemen. Bovens kondigt aan nu het gerechtshof te zullen vragen opdracht te geven Marianne wegens meened te vervolgen. Het openbaar ministerie in Arnhem weigerde dit vorige week.

De advocaat mr. P. Bakker Schut zal namens het Clara Wichmann-instituut in Amsterdam eveneens de deken vragen tuchtrechtelijke stappen tegen Bovens te ondernemen. Bovens kondigt aan nu het gerechtshof te zullen vragen opdracht te geven Marianne wegens meened te vervolgen. Het openbaar ministerie in Arnhem weigerde dit vorige week.

De advocaat mr. P. Bakker Schut zal namens het Clara Wichmann-instituut in Amsterdam eveneens de deken vragen tuchtrechtelijke stappen tegen Bovens te ondernemen. Bovens kondigt aan nu het gerechtshof te zullen vragen opdracht te geven Marianne wegens meened te vervolgen. Het openbaar ministerie in Arnhem weigerde dit vorige week.

De advocaat mr. P. Bakker Schut zal namens het Clara Wichmann-instituut in Amsterdam eveneens de deken vragen tuchtrechtelijke stappen tegen Bovens te ondernemen. Bovens kondigt aan nu het gerechtshof te zullen vragen opdracht te geven Marianne wegens meened te vervolgen. Het openbaar ministerie in Arnhem weigerde dit vorige week.

De advocaat mr. P. Bakker Schut zal namens het Clara Wichmann-instituut in Amsterdam eveneens de deken vragen tuchtrechtelijke stappen tegen Bovens te ondernemen. Bovens kondigt aan nu het gerechtshof te zullen vragen opdracht te geven Marianne wegens meened te vervolgen. Het openbaar ministerie in Arnhem weigerde dit vorige week.

De advocaat mr. P. Bakker Schut zal namens het Clara Wichmann-instituut in Amsterdam eveneens de deken vragen tuchtrechtelijke stappen tegen Bovens te ondernemen. Bovens kondigt aan nu het gerechtshof te zullen vragen opdracht te geven Marianne wegens meened te vervolgen. Het openbaar ministerie in Arnhem weigerde dit vorige week.

De advocaat mr. P. Bakker Schut zal namens het Clara Wichmann-instituut in Amsterdam eveneens de deken vragen tuchtrechtelijke stappen tegen Bovens te ondernemen. Bovens kondigt aan nu het gerechtshof te zullen vragen opdracht te geven Marianne wegens meened te vervolgen. Het openbaar ministerie in Arnhem weigerde dit vorige week.

Verdachten Rhedense incestzaak houden hun onschuld vol

ARNHEM (ANP) - De verdachten in de Rhedense incestzaak hebben gisteren voor het Hof in Arnhem volgehouden onschuldig te zijn.

De negen staan ook in hoger beroep terecht voor jarenlange incest, vernedering en terreur tegen vier minderjarige zusjes. Vorig jaar werden de negen door de Arnhemse rechtbank veroordeeld tot celstraffen variërend van één tot en met zeven jaar. Een oom werd, evenals later de oma, vrijgesproken. Volgens de 56-jarige vader zou alles ontsproten zijn aan de fantasie van de meisjes. 'Allemaal gelogen,' zei hij voor het Hof op de beschuldiging dat hij met een dochter van haar achtste tot haar twaalfde jaar incest zou hebben gepleegd.

Volgens de president van het Hof, mr. J. Gerbrandy, zou de moeder een centrale rol in de hele incestaffaire hebben gespeeld. 'Het lijkt wel of u uw kinderen ter beschikking heeft gesteld', aldus mr. Gerbrandy. De vijf ooms en één zwager zouden regelmatig incest hebben gepleegd met hun vier nichtjes. Een oom zou zelfs een nichtje tien jaar lang hebben misbruikt. Zodra de slachtoffers tegenstribbelden zouden ze door hun eigen moeder - soms met behulp van oma - zijn gedwongen mee te werken en soms met de dood zijn bedreigd.

Gratieverzoek afgewezen

Ex-psychiater Finkensieper gevangen gezet

ARNHEM (ANP) - De 59-jarige ex-psychiater/directeur van de Helderingsstichtingen in Zetten, dr. H.O.Th. Finkensieper, heeft zich gisteren gemeld bij een Huis van Bewaring, nadat zijn gratieverzoek afgewezen was. Dat heeft de persraadsheer van het gerechtshof in Arnhem, mr. J. Austen, gistermiddag desgevraagd bevestigd.

Finkensieper werd gisteren meteen in hechtenis genomen en zal na verloop van een aantal maanden overgebracht worden naar een inrichting voor langgestraften. Met zijn advocaat, mr. E. Sutorius uit Arnhem, zal overlegd worden welke gevangenis het meest geschikt is. Sutorius heeft steeds gezegd dat zijn cliënt door zijn voorgeschiedenis in geen enkele gevangenis veilig zou zijn.

Finkensieper moet een straf van vijf jaar en 261 dagen uitzitten voor het plegen van ontucht met en seksuele mishandeling van aan zijn zorg toevertrouwde pupillen uit de inrichting in Zetten. In 1989 werden de eerste aanklachten tegen hem ingediend, nadat van Annie Bijnoord, nu woordvoester van het Landelijk Steunpunt Zetten uit Amsterdam, haar boek 'Krassen' over haar verblijf in de Helderingsstichtingen gepubliceerd had.

Slachtoffers incestzaak Rheder, moeten getuigen

(Van onze correspondent)
ARNHEM - Ondanks hevige verzet van het openbaar ministerie moeten drie van de vier slachtoffers in de geruchtmakende Rhedense incestzaak als getuige voor het gerechtshof in Arnhem verschijnen. Dat gebeurt op verzoek van de verdediging van negen verdachten, die dinsdag en gisteren in hoger beroep terechtstonden wegens verkrachting.

De manier waarop het verhoor van de slachtoffers zal plaatshebben, wordt nog door het hof bepaald. De bedoeling is een directe confrontatie met de verdachten te voorkomen.

Dit besluit is opmerkelijk, omdat twee van de slachtoffers in januari in opdracht van het hof nog onder ede door de Arnhemse onderzoeksrechter zijn gehoord. Slechts na tussenkomst van procureur-generaal mevrouw mr. H.W. Samson-Geerlings waren ze bereid te komen,

omdat ze ernstige psychische schade van de jarenlang voortdurende gebeurtenissen hebben opgelopen. Bovendien hebben ze sinds hun aangiften bij de politie vele verklaringen moeten afleggen. De manier waarop de gesprekken in januari zijn verlopen, werd echter door de raadslieden van de verdachten heftig bekritiseerd.

Het hof stelde gisteren een van de verdachten, een 52-jarige man uit Velp, op vrije voeten. Hij mag z'n verdere berechting in vrijheid afwachten. De vijf andere, die vorig jaar tot vijf en zeven jaar cel zijn veroordeeld, blijven in voorlopige hechtenis. Onder hen is de 50-jarige moeder van de meisjes. In totaal zijn veertien mensen vervolgd in de Rhedense incestzaak. Drie van hen zijn vrijgesproken, de rest is door de rechtbank in Arnhem veroordeeld. De behandeling door het hof wordt op 6 mei voortgezet.

Verdachte Rhedense incestzaak vrij

ARNHEM, 27 FEBR. Het gerechtshof in Arnhem heeft gisteren een van de verdachten in de zogenoemde Rhedense incestzaak vrijgelaten. Ook heeft het hof besloten dat drie van de vier slachtoffers op 6 mei opnieuw gehoord moeten worden. Het hof kwam daarmee tegemoet aan het verzoek van de raadslieden van de negen verdachten, om zowel de drie slachtoffers als enkele getuigen te horen. De verdediging zegt geen enkele getuige zelf te hebben kunnen horen voor aanvang van de rechtzaak. Een vriend van de moeder van de slachtoffers die tegenover de Velpse politie de verkrachtingen van een dochter had bekend, herriep zijn verklaring tegenover het hof.

Gratieverzoek voor Finkensieper afgewezen

ARNHEM (ANP) - De 59-jarige ex-psychiater en directeur van de Helderingsstichtingen in Zetten, dr. H.O.Th. Finkensieper, heeft zich gisteren gemeld bij een huis van bewaring, nadat zijn gratieverzoek afgewezen was. Dat heeft de persraadsheer van het gerechtshof in Arnhem, mr. J. Austen, gistermiddag bevestigd.

Finkensieper moet een straf van vijf jaar en 261 dagen uitzitten voor het plegen van ontucht met en seksuele mishandeling van aan zijn zorg toevertrouwde pupillen uit de inrichting in Zetten.

Finkensieper is gistermorgen meteen in hechtenis genomen en zal na verloop van een aantal maanden overgebracht worden naar een inrichting voor langgestraften ergens in Nederland. Met zijn advocaat, mr. E. Sutorius uit Arnhem, wordt overlegd welke gevangenis het meest geschikt is. Sutorius heeft steeds gezegd dat zijn cliënt door zijn voorgeschiedenis in geen enkele gevangenis veilig zou zijn.

Finkensieper en zijn advocaat hebben doorgesproken tot aan de Hoge Raad, omdat de ex-psychiater de aanklachten tegen hem steeds ontkend heeft. Tegen Finkensieper loopt nog een bodemprocedure voor schadevergoeding, ingesteld door zeven pupillen. Vijf van hen hebben inmiddels van de rechter in Arnhem een voorschot van in totaal 150.000 gulden toegewezen

gekregen. Dat geld is echter nog nooit betaald, omdat Finkensieper volgens zijn raadsman „volstrekt blut is”.

„Dit is de mooiste dag van mijn leven”. Dat zegt Annie Bijnoord van het Landelijk Steunpunt Zetten in een eerste reactie op het bericht dat Finkensieper in hechtenis is gegaan. Bijnoord zegt dat nu „de laatste bladzijde van dit nationaal zwartboek omgeslagen kan worden”.

Finkensieper meldt zich na afwijzing VK van gratieverzoek

ARNHEM (ANP) - De 59-jarige ex-psychiater/directeur van de Helderingsstichtingen in Zetten, dr. H. Finkensieper, heeft zich woensdag gemeld bij een huis van bewaring, nadat zijn gratieverzoek was afgewezen. Dat heeft de raadsheer van het gerechtshof in Arnhem, mr. J. Austen, gisteren bevestigd. Finkensieper is woensdagmorgen meteen in hechtenis genomen en zal na verloop van een aantal maanden worden overgebracht naar een inrichting voor langgestraften ergens in Nederland.

Met zijn advocaat, mr. E. Sutorius uit Arnhem, zal worden overlegd welke gevangenis het meest geschikt is. Sutorius heeft steeds gezegd dat zijn cliënt door zijn voorgeschiedenis in geen enkele gevangenis veilig zou zijn. Finkensieper moet een straf van vijf jaar en 261 dagen uitzitten voor het plegen van ontucht met en seksuele mishandeling van aan zijn zorg toevertrouwde pupillen uit de inrichting in Zetten.

Finkensieper naar huis van bewaring

ARNHEM, 13 FEBR. De voormalige psychiater en directeur van de Helderingsstichting in Zetten, dr. H.O.Th. Finkensieper, heeft zich gisteren gemeld bij een huis van bewaring, nadat zijn gratieverzoek was afgewezen. Dat heeft de raadsheer van het gerechtshof in Arnhem, mr. J. Austen, bevestigd. Finkensieper is meteen in hechtenis genomen en zal na verloop van een aantal maanden worden overgebracht naar een inrichting voor langgestraften. Finkensieper moet een straf van vijf jaar en 261 dagen uitzitten voor het plegen van ontucht met en seksuele mishandeling van de aan zijn zorg toevertrouwde pupillen uit de inrichting in Zetten.

1 in 3 MINI'S 3

Het Parool-Trouw-de Volkskrant
TEL.: 020-665 86 86 FAX: 020-665 63 21

Oproepen (personen) VK 14

12-2-92

Hoera, Finkensieper in de bak!
Onze laatste advertentie met zijn naam. Het doel is bereikt! Zij die het zwijgen doorbraken, NZVW Vrankrijk, R.V.A., oud LSZ medew., The EX, honderden sympathisanten, kleine en grotere geldgevers, Mama Cash, Maagdenhuisfonds etc. jullie maakten het volhouden v.d. strijd mogelijk. Mensen bedankt! Het Landelijk Steunpunt Zetten blijft aert en machtsmisbruik binnen de wereld v.d. Kinderbescherming Psychiatrie. L.S.Z. Kloveniersburgwal 95 1011 KB A'dam 020 6243474.

UTRECHTS NIEUWSBLAD

1/2

Utrechter de cel in voor ontucht met kinderen

(Van een onzer verslaggevers)
UTRECHT — De Utrechtse rechtbank heeft gisteren een 27-jarige Utrechter wegens schennis van de eerbaarheid en ontucht met minderjarige kinderen in de wijk Lunetten veroordeeld tot een gevangenisstraf van twee jaar en zes maanden, waarvan zes maanden voorwaardelijk met een proeftijd van twee jaar. Tegen de man was drie jaar cel geëist.

Medio 1990 randde de Utrechter in totaal vijf vrouwen aan. In de meeste gevallen toonde hij de vrouwen zijn geslachtsdeel. De man kon worden aangehouden toen een van de vrouwen hem herkende op zijn werk. De

Utrechter ging in therapie maar medio 1991 pleegde hij wederom zedendelicten. In de wijk Lunetten lokte hij twee kinderen van vijf en zes jaar oud de bosjes in waar hij, soms in het bijzijn van andere kinderen, ontucht met hen bedreef.

In de strafmaat hield de rechtbank rekening met een rapport dat deskundigen van het Pieter Baan Centrum over hem hadden opgemaakt. De conclusie van dit rapport luidde dat er slechts een beperkt verband bestaat tussen de feiten en de bij de dader geconstateerde gebrekkige ontwikkeling van de geestvermogens.

Achttien maanden geëist voor ontucht en Russische roulette

AMSTERDAM — Procureur-generaal mr. R. Behling heeft maandag voor het Amsterdamse gerechtshof achttien maanden, waarvan zes voorwaardelijk, geëist tegen de 45-jarige H.J. uit Amsterdam wegens ontucht met een minderjarige jongen en het spelen van een spelletje Russische roulette. De jongen schoot zich daarbij door het hoofd en liep een blijvende hersenbeschadiging op.

De man werd vorig jaar door de rechtbank veroordeeld tot vijftien maanden waarvan vijf voorwaardelijk, na een eis van eveneens achttien maanden. Hij erkende beide feiten, maar ontkennde dat hij langere tijd met het slachtoffer - destijds veertien jaar - seksuele omgang had gehad. Volgens de jongen begon de ontucht al toen hij twaalf, dertien jaar was en zou het twee keer per week hebben plaatsgehad. J. hield vol dat het bij een paar keer was gebleven.

Het spelletje Russische roulette

had plaats op 16 oktober 1989. De man, lid van een schietvereniging, heeft verklaard dat de jongen had gevraagd zijn wapen te mogen zien. Het slachtoffer zou zelf hebben voorgesteld het levensgevaarlijke spel te spelen, zij het met een ongeladen wapen. De verdachte bleef bij het hof stellen dat hij zeker wist dat zich geen kogels in het wapen bevonden. De jongen moet het geladen hebben, aldus J., wiens verklaring lijnrecht tegenover die van het slachtoffer staat.

Het hof bleef het „uitermate vreemd” vinden hoe de scherpe patroon in de revolver was gekomen, omdat dit een moeilijke manoeuvre is en de jongen het wapen voor het eerst in zijn handen gehad zou hebben. Voorzitter mr. E. Schreuder noemde het „flauwekul” dat J. niet zou hebben gemerkt dat de jongen het wapen zou hebben geladen en verwees diens verklaring naar het rijk der fabelen.

Het hof doet uitspraak op 17 februari.

Jaar cel geëist voor ontucht met scouts

(Van één onzer verslaggevers)

ZEEWOLDE/ZWOLLE - Tegen een 28-jarige inwoner van Breukelen is een jaar gevangenisstraf geëist omdat hij ontucht gepleegd zou hebben met jongens van een scoutinggroep uit Zeewolde. De helft van de straf die officier van justitie I. van Zevenbergen bij de rechtbank in Zwolle eiste, is voorwaardelijk. De man uit Breukelen gaf toe dat hij ruim twee jaar ontucht heeft gepleegd met verschillende kinderen. Hij was leider van de scoutinggroep Zeewolde. De aan hem toevertrouwde kinderen waren in de leeftijd van 13, 14 en 15 jaar. Zelf kon de man uit Breukelen de reden niet verklaren waarom hij aan de jongetjes had gezeten. Hij vertelde de rechtbank dat hij nooit pedofiele neigingen had gehad in zijn leven. Het was hem plotseling overvallen. Nog nooit eerder had hij met zulke jonge kinderen gewerkt, aldus de verdachte. Hij bood dienstverlening aan in plaats van de gevangenisstraf. Volgens hem was er geen geestelijke schade bij de kinderen. Voorts zei hij dat zijn bedrijf failliet zal gaan als hij de gevangenis in moet. Ook aan het opvoedende karakter van celstraf twijfelde hij, omdat hij allang zijn fouten had ingezien. De rechtbank doet

Straf geëist voor ontucht met jongens

AMSTERDAM, 3 MAART. Tegen een 41-jarige padvindersleider is gisteren acht maanden gevangenisstraf geëist, waarvan drie maanden voorwaardelijk, wegens ontuchtige handelingen die de man jarenlang zou hebben gepleegd met aan zijn leiding toevertrouwde zeeverkeners. Vier jongens die in 1989 aangifte deden, hebben verklaard dat de man hen tientallen malen heeft betast en naakt bij hen in de slaapzak kwam liggen.

Tien jaar voor verkrachter

De correctionele rechtbank van Brugge heeft de Oostendenaar Freddy S. veroordeeld tot tien jaar gevangenisstraf. Hij werd ook voor een termijn van tien jaar uit zijn burgerrechten ontzet. Het vonnis werd bij verstek uitgesproken en tegen de Oostendenaar werd de onmiddellijke aanhouding bevolen. De man werd schuldig bevonden aan de verkrachting van zijn minderjarige dochtertje.

Omdat de Oostendenaar in staat van wettelijke herhaling handelde, werd door de rechtbank vrij zwaar getild aan de feiten. De rechtbank noemde in een gemotiveerd vonnis de verkrachter een gevaar voor de maatschappij en een man die uit vroegere veroordelingen geen lessen heeft getrokken.

Correctionele rechtbank van Dendermonde Drie jaar cel voor grootvader die kleinkinderen aanrandde

Oscar B. (53) uit Lokeren hoorde zich gisteren veroordelen tot een celstraf van drie jaar. De correctionele rechtbank van Dendermonde, die hem deze straf oplegde, ontzette hem tevens uit de rechten. Dit voor een periode van vijf jaar.

De man kreeg dit vonnis wegens aanranding met geweld op twee van zijn kleinkinderen.

Iets wat meerdere keren gebeurde. Daarenboven moest hij zich verantwoorden wegens openbare zedenschennis. De feiten dateren van maart 1990 tot maart 1991.

De rechtbank ging niet in op de vraag tot onmiddellijke aanhouding omdat beklagde aan het onderzoek had meegevoerd en ook ter zitting aanwezig was.

Correctionele rechtbank van Antwerpen Werkloze organiseerde seks- en drugfuiven voor jongens

Van onze redactrice

Een werkloze Antwerpenaar die in zijn appartement seks- en drugfuiven organiseerde voor minderjarige jongens, werd gisteren tot een jaar celstraf en een geldboete van 80.000 fr. veroordeeld. De rechtbank hechtte geen geloof aan de uitleg van de verdediging, die geprobeerd had de vriend van de beklagde zwart te maken.

Ouders van een minderjarige jongen stelden zich gisteren burgerlijke partij en hadden ook de klacht ingediend tegen de Antwerpenaar. In een emotioneel pleidooi stelde de advocaat van de ouders dat hun leven kapot is. Hun zoon werd meegelokt toen hij 14 jaar oud was en is ondertussen op 18-jarige leeftijd zwaar verslaafd aan verdovende middelen. "We vragen een voorbeeld. Niet voor ons eigen

kind, daarvoor is het te laat, maar wel omdat er geen andere jongens meer in zijn handen zouden vallen."

Het openbaar ministerie eiste een straf van een jaar en een geldboete van 80.000 fr. De aanklager vertelde hoe de beklagde zijn appartement ter beschikking stelde vanuit de filosofie dat alles mag in het leven. Op de feestjes werden hasj en marihuana gebruikt. Die werden in Nederland aangekocht en af en toe verkocht de beklagde de verdovende middelen door. In het appartement werden zes pijpen en lege verpakkingen van drugs teruggevonden.

De verdediging hamerde erop dat de beklagde weliswaar verregaande bekentenissen had afgelegd, maar dat die toch met een korrel zout moesten worden genomen. Het hele zaakje zou door zijn

vriend op gang gebracht zijn en die zou de drugs in Nederland hebben gehaald. Het was volgens de advocaat ook typisch dat de fuiven alleen plaats vonden als die vriend er was. Toen de vriend wegging, stopten ook de fuiven.

Volgens de advocaat was de beklagde zelf al acht jaar verslaafd aan marihuana en had hij tot juni '91 gewerkt. Daarna werd hij ziek en leefde hij van de ziekteverzekering. Hij zou zijn lesje ondertussen geleerd hebben, maar daar had voorzitter De Munck de grootste vragen bij. De man zou nog steeds drugs gebruiken, maar volgens de beklagde heeft hij die nodig om zijn pijn te stillen. De rechtbank vond alle feiten echter bewezen en veroordeelde hem toch.

C.V.N.

DNA-patroon dient als bewijs Zes jaar cel voor ontucht met meisje

BUSSUM - Het Amsterdams gerechtshof heeft een 39-jarige man, overeenkomstig de eis, veroordeeld tot zes jaar celstraf omdat hij op 16 januari 1989 in Bussum een toen dertienjarig meisje onder bedreiging van een mes tot ontucht heeft gedwongen. De man zag kans in het holst van de nacht het woonhuis van het slachtoffer binnen te dringen. Eerder legde de rechtbank de man ook al een gevangenisstraf van zes jaar op.

Het hof is van oordeel dat alleen een langdurige celstraf in dit geval passend is. In het vonnis wordt er op gewezen dat de ervaring ernstige psychische gevolgen voor het slachtoffer kan hebben. Verder tilt het rechtscollege er zwaar aan dat de dader bewust de confrontatie met het slachtoffer heeft gezocht. De man is al eerder voor soortgelijke delicten veroordeeld.

Het hof stond bij de uitspraak uitgebreid stil bij één van de technische verwezen van de raadsman

van de verdachte. Deze betoogde dat de resultaten van een DNA-onderzoek, waarin het erfelijk materiaal in achtergebleven sperma is vergeleken met dat van het bloed van de verdachte, niet tot bewijs mochten dienen. Dit omdat een contra-expertise niet mogelijk zou zijn geweest. Volgens hem was het afgenomen bloed van de verdachte opgebruikt. Bij vergelijking van het sperma met een ander monster, dat inderdaad voorhanden was maar van de verdachte niet voor een contra-expertise gebruikt mocht worden, is volgens de advocaat sprake van een nieuw onderzoek en niet van een tegenonderzoek.

Het rechtscollege stelt dat ook met een ander bloedmonster een tegenonderzoek mogelijk is, omdat het DNA-patroon van twee monsters identiek zal zijn. Het vergelijkend onderzoek waaruit is gebleken dat de verdachte ook de dader in deze ontuchtzaak is, mag van het hof dan ook wel als bewijs dienen.

Huizer hoort anderhalf jaar eisen voor incest

ZWOLLE - Op verdenking van het plegen van incest met zijn adoptief-kind heeft de officier van justitie aan de Zwolse rechtbank, mr. A. de Klerk, tegen een Huizer anderhalf jaar celstraf geëist, waarvan zes maanden voorwaardelijk. Tijdens een proeftijd van twee jaar zou de 45-jarige man zich moeten houden aan toezicht door de reclasering en zonodig in therapie moeten gaan.

De laatste jaren woonde de verdachte afwisselend met zijn gezin in Huizen, in Hilversum en Zeewolde. In Zeewolde zou hij tussen juli 1990 en juli vorig jaar seksuele gemeenschap en ontucht met zijn zevenjarige geadopteerde dochter hebben gepleegd.

De verdachte erkent alleen de ontuchtige handelingen, de gemeenschap ontkent hij. Hij wijt

hetgeen er gebeurd is aan de spanningen in zijn slechte huwelijk. „Het moet nooit meer gebeuren, maar ik zeg niet dat het nooit meer gebeurt”, stelde de Huizer. Met behulp van een psycholoog is hij bezig uit te vinden hoe hij tot zijn daden is gekomen en er vindt een behandeling plaats om herhaling te voorkomen. De verdachte is inmiddels gescheiden van zijn gezin; de kinderen - het misbruikte meisje en zijn eigen zoontje - zijn eveneens onder behandeling bij een kinderpсихoloog.

De officier vond zowel de seks als de ontucht bewezen. Zij baseerde zich wat dit betreft op het verhoor van de meisje in de speciale kinderverhoorkamer van de politie. Verder zou het kind door een gynaecoloog zijn onderzocht. Die kon - uitwendig - geen letsel ontdekken, maar vond het gedrag van het meisje wel op misbruik wijzen. Advocaat mr. Scholtens vindt dat op het punt van de gemeenschap vrijspraak moet volgen. Hij had de indruk dat het meisje suggestieve vragen waren gesteld. Voor de ontucht vond hij dienstverlening op zijn plaats. Uitspraak: 27 februari.

Na 'liefkozingen' met pupillen Celstraf geëist tegen jeugdleader van voetbalclub

door HANS VERHAGEN HC 12

Den Haag - De voorzitter van de Voorschotense sportvereniging SVLV maakte er geen punt van om een 46-jarige Voorschotenaar in 1991 opnieuw als jeugdleader te laten fungeren. Dat was de man al eens eerder geweest, maar toen werd daar in verband met een klacht en geruchten over ontucht met jongens, een einde aan gemaakt.

Vanwege een nijpend tekort aan jeugdleaders bij het voetbal, werd de man toch weer als zodanig aangesteld. Daarbij speelde aldus officier van justitie mr. J. van Ek bij de voorzitter mee dat de verdachte 'zo leuk met die jongens omging'. Mr. Van Ek vond dit gisteren tijdens de rechtszaak tegen de verdachte een van de meest kwalijke dingen. „Dat is natuurlijk de kat op het spek binden”, vond de openbare aanklager. Hij eiste een celstraf van acht maanden waarvan vier voorwaardelijk. Daarbij zei hij er geen moeite mee te hebben als het onvoorwaardelijke deel wordt vervangen door dienstverlening.

Nadat in de periode '66 tot '77 het bestuur ook al signalen

kreeg over ontuchtige handelingen door de verdachte, kreeg de politie in 1987 een concrete aangifte tegen hem binnen over ontucht met een minderjarige jongen. Deze klacht werd door de moeder echter weer ingetrokken, omdat het gezin verhuisde. Mr. Van Ek liet blijken uitermate ongelukkig te zijn met die oplossing. „Typisch weer zo'n Nederlandse voortuingedachte”.

Toch vond hij de handelingen, die verdachte vorig jaar in zijn woning bij tien minderjarige jongens had verricht, niet van zodanige aard dat de man daarvoor zwaar zou moeten worden gestraft. De man had deze zelf betiteld als 'een uit de hand gelopen serie liefkozingen'. Hij traketeerde de jongens op veel snoepgoed, bonbons en chips en vertoonde diverse films. De aanklager noemde het een pluspunt dat hij de jongens niet had laten kijken naar de wel aanwezige pornofilms. De jeugdleader, die een maand heeft vastgezet, zei enorm veel spijt te hebben. Hij hoopt zijn overheidsbaan te kunnen behouden. „Het zal echt niet meer gebeuren. Ik zal ook als lid van de vereniging bedanken”. Uitspraak 25 februari.

Verdachte ontken beschuldigingen Man (62) hoort celstraf eisen wegens ontucht

Van onze justitiemedewerkster ASSEN - Officier van justitie mr. J. de Valk heeft gisteren voor de Asser rechtbank acht maanden gevangenisstraf, waarvan vijf voorwaardelijk, geëist tegen de 62-jarige J.M. uit Emmer-Compascuum. De officier acht bezwezen dat de man ontucht heeft gepleegd met twee meisjes van acht en negen jaar. De feiten zouden plaats hebben gehad in 1987 en 1988. Vorig jaar deed een van de meisjes aangifte bij de politie. Ze zou al vanaf haar zesde jaar onzedelijk door de man zijn betast. Toen de ouders van het andere meisje van deze aangifte hoorden hebben zij alsnog aangifte gedaan. Hun dochter had al eerder aan een onderwijzer over de handtastelijkheden verteld. Nadat de onderwijzer de ouders inlichtte, waren ze wel naar de politie gegaan maar lieten een aangifte achterwege omdat ze dachten dat het toch niet te bewijzen zou zijn. Wel hebben ze professionele hulp in moeten roepen van het RIAGG in verband met de psychische problemen.

De verdachte ontken alle beschuldigingen. Hij verklaarde dat er wel vaak kinderen bij hem kwamen om snoepjes te halen.

Dan bleven ze ook wel bij hem spelen, maar van handtastelijkheden was nooit sprake geweest. De man heeft altijd bij zijn ouders gewoond. Tot aan hun dood zorgde hij voor hen. Volgens de reclassering is hij een verstokte vrijgezel.

Naast de aangiften van de twee meisjes zijn er meerdere verklaringen van andere kinderen, waaronder die van een vijfjarig meisje, over ontuchtige handelingen die de man zou hebben gepleegd. Op basis van de twee aangiften en deze steunverklaringen acht de officier ontucht bewezen. Dat de man ook gemeenschap met één van de meisjes heeft gehad, zoals ook tenlaste gelegd is, is volgens de officier niet overtuigend te bewijzen op grond van de enkele, niet al te gedetailleerde verklaring van het meisje. Hij zei geen bezwaar tegen het omzetten van de celstraf in een werkstraf te hebben.

De raadsman van de verdachte mr. E. Heuzeveldt vindt dat, als de rechtbank tot een veroordeling komt, de straf geheel voorwaardelijk moet worden opgelegd, mede gezien de leeftijd van zijn cliënt.

Uitspraak op 19 februari.

Drie maanden voor ontucht

ASSEN - De 62-jarige J.M. uit Emmer-Compascuum is gisteren door de rechtbank in Assen tot drie maanden voorwaardelijke gevangenisstraf veroordeeld wegens ontucht met twee meisjes van acht en negen jaar. De feiten vonden in de jaren '87 en '89 plaats. Officier van justitie mr. J. de Valk had twee weken geleden acht maanden cel, waarvan drie voorwaardelijk, tegen de man geëist.

E. heeft steeds ontkend. Hij verklaarde dat er wel vaak kinderen bij hem aan de deur kwamen om een snoepje te halen. Dan bleven ze ook wel eens spelen. Van handtastelijkheden was echter nooit sprake geweest. Naast de twee meisjes hadden meerdere kinderen, onder wie een vijfjarig meisje, belastende verklaringen voor de man afgelegd.

N^o/h N 20-292

Ontucht met jonge meisjes in Pijnacker HC 13

Pijnacker - De rijkspolitie Pijnacker heeft gistermiddag een 39-jarige Hagenaar aangehouden in zwembad De Viergang.

De man wordt ervan verdacht ontucht te hebben gepleegd met twee 11-jarige meisjes uit Pijnacker.

Hij zou de meisjes van achteren hebben vastgepakt, onder water getrokken en vervolgens onzedelijk hebben betast.

De politie houdt er rekening mee dat het niet de eerste keer was dat de man zich op deze wijze aan jonge meisjes heeft vergrepen. Hij liep met alle openingstijden van diverse zwembaden in de omtrek op zak.

De man wordt morgen voorgeleid bij de officier van justitie.

Man bekent ontucht met acht kinderen in Erichemse wijk

(Van een onzer verslaggevers) ERICHEM - Een 61-jarige man uit het Burensse kerkdorp Erichem heeft tussen 1979 en 1991 ontucht gepleegd met in totaal acht kinderen uit zijn directe woonomgeving. Dat heeft de Rijkspolitie Nijmegen gisteren bevestigd. De man heeft inmiddels een volledige bekentenis afgelegd. Hij is na een voorarrest van negen dagen op vrije voeten gesteld in afwachting van zijn berechting.

In zes van de acht gevallen hebben de ouders aangifte gedaan van de ontucht, in twee gevallen is dat niet gebeurd.

De reden waarom deze ouders geen aangifte deden, kon districtsvoorlichter H. de Haas van de Rijkspolitie Nijmegen vanmorgen niet geven. „Niet iedereen doet aangifte ook al is er iets strafbarend gebeurd. Hoe dat in deze twee gevallen precies zit, weet ik niet.”

Alle kinderen zijn ondervraagd door de politie. Een van hen is gezien zijn jeugdige leeftijd in een speciale, kindvriendelijke studio in Eindhoven geïnterviewd.

Alle betrokken kinderen waren jonger dan 15 jaar. Wat er precies is gebeurd en hoe de zaak aan het rollen is gegaan, wil De Haas niet zeggen. „De Rijkspolitie in Geldermalsen kreeg eind september, begin oktober informatie binnen die wees op mogelijke ontucht met kinderen. Toen is besloten een vooronderzoek in te stellen.” Bij dat onderzoek is een team van de sectie jeugd- en zedenzaken van het district Gelderland betrokken geweest.

„Uit het onderzoek kwamen voldoende zaken aan het licht om de verdachte in december aan te houden. Hij heeft negen dagen in voorarrest gezeten. De verdachte heeft toen een volledige bekentenis afgelegd.”

Deskundigen van het team jeugd- en zedenzaken adviseerden volgens voorlichter H. de Haas de zaak niet actief in de publiciteit te brengen, omdat de ontuchtzaak in het kleine Erichem erg gevoelig lag. „Ik geef toe dat als iemand in zo'n dorp een half brood haalt, iedereen dat al heel snel weet. Als iemand dan negen dagen in voorarrest zit, dan valt dat natuurlijk op.”

Voetbaltrainer verdacht van ontucht met pupillen

DEN BOSCH (ANP) - Een jeugdtrainer bij een voetbalclub in Den Bosch wordt verdacht met vijftien jonge voetballers ontucht te hebben gepleegd. De 50-jarige man, die inmiddels is aangehouden, gebruikte een valse naam. In Nederland en het buitenland is hij al 41 keer met de politie in aanraking geweest wegens ontucht met kinderen.

De politie van Den Bosch begon eind vorige week een onderzoek nadat ouders hadden geklaagd. De man had in korte tijd een vertrouwensrelatie met de kinderen van drie elftallen en enkele ouders opgebouwd. Soms bleven kinderen bij hem slapen. Ook zou de man, met een aantal slachtoffers ontucht in de sauna hebben gepleegd.

Trainer verdacht van ontucht met jongens

DEN BOSCH, 25 FEBR. Een jeugdtrainer bij een voetbalclub in Den Bosch wordt verdacht met vijftien jonge voetballers ontucht te hebben gepleegd. De 50-jarige man, die inmiddels is aangehouden, gebruikte een valse naam. In Nederland en het buitenland is hij al 41 keer met de politie in aanraking geweest voor ontucht met kinderen. De politie van Den Bosch startte vorige week een onderzoek nadat verontruste ouders hadden geklaagd.

MAIL
FEB 28

Pervert teacher in

A TEACHER who molested boys in his care was jailed for five years yesterday.

Sex attacks by Ralph Waller, aged 51 and married, happened during his three years at High View special school for disturbed children in Chigwell, Essex. Chelmsford Crown Court was told.

He was said to have romped with boys aged 13 to 15 in an indoor swimming pool. Up to four children at a time then joined him in the changing rooms.

Waller - from Paull, near Hull, and formerly of Stapleford Tawney, Essex - was found guilty of six sex offences against three boys and cleared of 17 other charges. He had denied them all and said the boys' claims were nonsense.

Mr Justice Allott told him: 'You abused your

'swim romps' gets 5 years

position of authority and trust to gratify your own sexual urges.'

Defence counsel Rosina Hare, QC, said Waller had hot tea poured over him in his cell while awaiting trial and his wife had also been attacked.

Later, an education official said the school's future would be investigated and compensation claims were being discussed.

Correctionele rechtbank van Gent Man verkrachtte dochter van vriendin

Wegens verkrachting en aanranding op de eerbaarheid met geweld veroordeelde de Gentse correctionele rechtbank Franciscus P. (36) tot 2 jaar cel, waarvan de helft met uitstel. De rechter beval tevens de onmiddellijke aanhouding.

De in Gent verblijvende Nederlander verpeegte zich in de periode tussen november 1990 en maart 1991 herhaaldelijk aan de 12-jarige dochter van zijn vriendin.

De zitting verliep achter gesloten deuren.

Tiener bekent aanranding in Elburg

ELBURG - Een dertienjarige jongen uit Elburg heeft tegenover de politie bekend dat hij eerder deze maand een achtjarige plaatsgenoot heeft mishandeld en aangerand.

De jongen werd zaterdag aangehouden, naar aanleiding van tips vanuit de bevolking. Hij kon geen verklaring geven voor zijn daad, zo deelde een woordvoerder van de Elburger politie vanmorgen mee.

De mishandeling werd op 6 februari gepleegd, op een fietspad in Elburg. Het slachtoffer werd van zijn fiets getrokken, in elkaar geslagen en onzedelijk betast. Hij moest zich naar aanleiding van het voorval onder doktersbehandeling stellen.

De buurman als beste vriend

Toen ze later een paar keer langs me heenfietsde, zei ze heel zacht: 'Buurman! Ik ben toen snel naar binnen gegaan. Het deed me pijn, ik dacht: ze begrijpt er geen fluit van waarom ze me niet meer mag zien.'

Maar volgens mevrouw Verheez- en is Netty tegenwoordig zo angstig, dat ze niet meer buiten durft te spelen. Via haar advocaat eist ze 1.500 gulden schadevergoeding voor de 'psychische schade' aan haar dochter toegebracht.

De rechter vindt dat hij te weinig houvast heeft om een heuse schadevergoeding toe te wijzen, maar hij wil Driessen wel een 'financiële tegemoetkoming' van 500 gulden aan de ouders opleggen. Plus een voorwaardelijke gevangenisstraf van twee maanden.

'Ik heb ervan geleerd', zegt Driessen in zijn laatste woord. 'Het spijt mij dat ik de familie Verheezzen zo ongerust heb gemaakt. Ik zal voortaan elke situatie met kinderen vermijden waarin mijn rol verkeerd kan worden uitgelegd. Ik ben gedooemd tot een soort kinderloosheid.'

FRICTS ABRAHAM Om redenen van privacy zijn de namen van de betrokkenen gefingeerd, of weggelaten, uitgezonderd de namen van de rechter, de officier van justitie en de advocaat.

u een pedofiele geaardheid heeft? 'Ik heb die geaardheid wel', zegt Driessen, 'maar zeker niet voor honderd procent. Ik heb die interesse gedeeltelijk.'

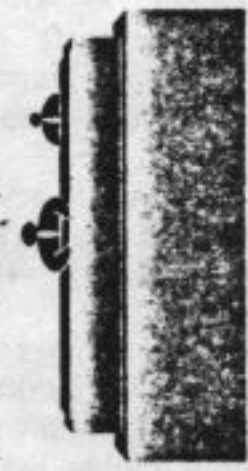
'Had u dan niet, zeker na de gebeurtenissen van 1983, terughoudender moeten zijn?' 'Ja. Maar ik heb mijn leven na 1983 ook veranderd. We zijn verhuisd en ik meed het spelen met kinderen buiten. Toen kwamen de nieuwe bureaus, zeer hartelijke mensen. Ze hadden veel behoefte aan oppas. Er ging bij mij geen rood lampje branden, ook niet op de momenten die nu omstreken zijn.'

De verdachte vertelt dat hij een nieuwe therapie volgt, nadat de vorige was mislukt. 'Deze therapie leert mij afstand doen van die gevoelens. In die zin dat er voor mij dan toch nog een zinvol leven overblijft.' De rechter vraagt hem of Netty schade heeft opgelopen door de gebeurtenissen. 'Nee', zegt Driessen. 'Hoe weet u dat?' 'Ze heeft bij de politie gezegd: 'Nu wil ik naar huis, want de buurman blijft mijn beste vriend'.

Het gebeurde tijdens een avondje tv-kijken. Tegenover de politie verklaarde de verdachte: 'Ze zat bij mij op school, ik had mijn handen op haar buik. Ze bewoog met haar hand tussen haar benen. Ik constateerde met een gevoel van vertering dat ze zichzelf prikkelde. Ik zei: 'Vind je dat lekker'. Zij zei: 'Ja'. Ik dwalde daarop met mijn hand op haar plassetje. Ik zal misschien op haar spleetje gedrukt hebben, dat weet ik niet meer.'

'Hoe verklaart u dit?' vraagt de rechter. 'Ik heb haar even geplaagd met dat kietelen', zegt Driessen. 'Het ging niet van: ik zal je even helpen. Het reclasseringsrapport noemt een aantal situaties twijfelachtig. 'Achteraf moet ik beamen dat er situaties ontstonden die voor tweeërlei uitleg vatbaar waren. 'Op z'n minst genomen', zegt de rechter gedeceerd. 'In ieder geval waren er een, twee van die situaties waarvan u kan zeggen: ik weet niet of het zo moest.'

'Had zeker niet gemoeien', erkent Driessen. De rechter laat een korte stilte vallen. Dan: 'Mag je zeggen dat

BIJ DE POLITIE RECHTER

horen, dokters, psychiaters. Buurtbewoners hingen spandoeken aan de gevel van Driessen met teksten als 'Verboden voor kinderen' en 'Pedofiel, rot op'. De rechter houdt Driessen voor dat de verklaringen van Netty bij de politie verder gaan dan de zijne. 'Netty heeft geantwoord wat volwassenen graag willen horen', zegt Driessen. 'Ze heeft de angst aangevoeld bij haar moeder met dat vertelden. De rechter sluit de verdachte in met scherpe vragen, zonder unfair te worden. Daarbij concentreert hij zich op één incident dat kenmerklijk voor hem doorslaggevend is.

De rechter leest voor uit de stukken. 'U heeft zich in een vervangende vaderrol gezien. Netty nam bij u een bijzondere plaats in. Ze stond vaak op u te wachten als u uit uw werk kwam.'

'Klopt. Ik heb mij niet gerealiseerd dat de situatie daardoor een glijdend karakter kreeg. 'Wat bedoelt u daarmee?' 'Dat het contact steeds intensiever werd. Er had jarenlang een goede relatie bestaan tussen Driessen, zelf getrouwd en vader van enkele kinderen, en de Verheezzen. Ze hadden eerlijk met elkaar over hun verleden gepraat. Driessen had iets over zijn pedofiele neigingen verteld, mevrouw Verheezzen was openhartig geweest over incestueuze ervaringen in haar jeugd. Omdat de Verheezzen veel van meer gaan fungeren als een vaste oppas.

Op een dag ontdekte mevrouw Verheezzen iets ongewoons bij Netty. Het meisje kietelde haar vagina en zei: 'Dat doet buurman Gerrit ook wel eens bij mij'. Vanaf die dag kreeg de wereld voor de gezinnen Verheezzen en Driessen een ander aanzien. Politiever-

Meneer Driessen spreekt even ontberispelijk als hij gekleed gaat. Een man van middelbare leeftijd met een vriendelijk gezicht en een mild stemgeluid. Zijn gedrag in de zaal van de Utrechtse politierechter ademt een gespannen kalmte. Hij praat met de concentratie van iemand die weet dat zijn woorden hem definitief ten val kunnen brengen.

Het moet de zwaarste dag van zijn leven zijn. In 1983 moest justitie een gelijksoortige klacht tegen hem wegens geringheid van de feiten, nog seponeren. Van daag staat hij voor de eerste maal terecht. De aanklacht luidt: het 'eenmaal of meerdere malen plegen van ontuchtige handelingen' met zijn zesjarige buurmeisje, Netty Verheezzen. Netty's moeder zit op de derde rij, haar gezicht strak van de spanning.

'Hoe reageert u daarop?' vraagt de rechter, mr. A. Scholten. 'Dat ontken ik', zegt Driessen. 'U ontkent überhaupt de ontuchtige handelingen, of waren er wel handelingen waaraan alleen, volgens u, het ontuchtige karakter ontbrekt?' 'Als ik haar al heb aangeraakt', zegt Driessen rustig, 'heb ik niet het oogmerk gehad om iets in erotische zin te doen. 'Dat aanraken klopt dus wel?' 'Dat is in een soort opvoedings-situatie gebeurd.'

Officier eist 9 maanden wegens ontucht Sergeant-majoor werd verliefd op jonge dienstplichtige (17)

door Fred Soeteman

ARNHEM, woensdag Tegen een sergeant-majoor die verliefd werd op een minderjarige dienstplichtige soldaat, is een gevangenisstraf van 9 maanden geëist (6 voorwaardelijk).

De onderofficier zei gisteren voor de militaire kamer van de Arnhemse rechtbank dat hij met de 17-jarige soldaat 'drie innige weken heeft beleefd. Dat de jongen aangifte van ontucht heeft gedaan, heeft hem verbaasd. 'Ik houd nog veel van hem en ik mis hem erg', zei hij.

Geen dwang

Officier van justitie mr. J. Wiarda verwijt sergeant-majoor Jan T. (38) dat hij met een jonge, kwetsbare jongen 'alle perken te buiten is gegaan', door allerlei vrijrijen en handtastelijkheden, ook al vonden deze wederzijds plaats, en al was er geen sprake van dwang. De soldaat was juist aan zijn bijzondere zorg toevertrouwd, omdat deze geestelijk in de knoop was geraakt als gevolg van een verkrachting op 10-jarige leeftijd.

Rechtbankpresident mr. P.R. Feith: 'Moet je, als je homoseksueel bent, niet zeggen: jongens, minderen, in mijn eigen onderdeel zijn taboe?' Jan T.: 'Op dat moment heb ik daar niet bij stilgestaan.'

Bij zijn aangifte, op aandraven van de dominee, heeft de jongen gezegd dat ook hijzelf actief aan de toenadering van T. tegemoet is gekomen. 'Maar dat deed ik om hem niet kwaad te maken, en ik niet het risico te nemen dat ik opnieuw gedwongen zou worden.

Uitspraak: dinsdag 10 maart.

Eerst legitimeren, dan pas seks

NRc 4-2-92

riude zijn geweest, al kent Krens de twee andere mannen niet. Abdul was bezig een vrij grote vriendenschenking op te bouwen van heren van middelbare leeftijd. Of was het gewoon een klantentekening met Abdul als schandknaap in het centrum van het web? Die suggestie ligt duidelijk in de pleidooien van de advocaten.

De twee zaken worden gescheiden behandeld. Eerst Krens. 'Het was een minderjarige jongen', zegt de rechter, mr. A. Scholten. 'Wist u dat?' 'Hij vertelt dat hij met u is meegegaan naar uw woning. Hij bezocht u één- tot tweemaal per week en dan werd er seks bedreven: aftrekken en pijpen.'

'Niet altijd. Dat is maar enkele keren gebeurd.' 'U betaalde 25 gulden per keer. 'Ik heb nooit betaald. Maar de advocaat zal later in haar pleidooi toegeven dat Abdul geld kreeg om te pakken. 'Hij verdiende er toen en nu geld mee. Die knullen zien er veel ouder uit dan ze zijn. Pedofilie vind ik in dit verband een vervelend woord. Als een man van vijftig een vrouw van zeventien pakt, zeggen ze:

BIJ DE POLITIE RECHTER

vierze, ouwe man. Mijn cliënt heeft hiervoor twee dagen gezeten. Ik had gehoopt dat dat gevecht zou zijn. Het is een netje. De officier van justitie, mr. D. Ahen, is echter onverbiddelijk. 'Hij heeft een risico genomen. 'Hij had moeten vragen naar een legitimatiebewijs. 'Hij eist een maand voorwaardelijke gevangenisstraf en een geldboete van duizend gulden. De rechter neemt de eis over, zij het met halvering van de boete. 'Minderjarige moeten, ook tegen hun wil, beschermd worden', zegt hij. 'Nu is de ene minderjarige de andere niet, maar hoe het met deze is gesteld, ontrekt zich aan mijn waarneming.'

Voor Michel Aarts is de affaire wijziging dit delict nog alleen ver-

desastreuzer, ook al heeft hij slechts één keer seks bedreven met Abdul. Aarts drijft een moedzaakje in zijn woonplaats. Toen enkele kranten over dit zeden-schandalige berichtje, bleef de klandizie massaal weg, want dat haalden ze van Michel niet verwacht. Eigen schuld dikke buil, lijken de officier en de rechter een beetje te denken. Aarts woont nu eenmaal al 25 jaar samen met Vredegoor, en die neemt het niet zo nauw. Hij fotografeert jongens voor seksbladen en ontvangt ze ruimhartig boven de winkel. 'Er is een aanzienlijke vermenging van uw zaak met het gedoe van Vredegoor', constateert de rechter.

Mr. J. Nelissen, Aarts' advocaat, blikt zijn huiswerk te hebben gedaan. Hij vindt de hele zaak zwaar opbeblazen. Abdul heeft immers zelf geen aangifte gedaan, hij mocht zijn oudere vrienden wel. Maar de zedenpolitie had lucht gekregen van Abdul's gedrag en was hem en zijn klanten intensief gaan volgen, zelfs door middel van telefoontaps.

'En dan te bedenken', zegt Nelissen, 'dat door een recente wijziging dit delict nog alleen ver-

volgbaar is op grond van een klacht — iets waartoe Abdul juist niet is overgegaan. Als dit alles zich een jaar later zou hebben afgespeeld, had mijn cliënt niet gestraft kunnen worden. Abdul heeft ook helemaal geen schade geleden. Het was voor hem maar één contact uit vele.'

Officier en rechter hameren er te- genover op: cis voortaan een legitimatiebewijs alvorens de sponde te benutten, zodat er geen misverstand kan bestaan over de leeftijd. 'Dat heeft mijn cliënt ook gedaan', houdt Nelissen vol. 'Maar Abdul heeft hem en zijn levens-partner willens en wetens doen dwalen. Eerst via een treimbureau, later met een niet kloppend gezinspaspoort.'

Hij verzoekt om vrijspraak, omdat er afwezigheid van schuld zou zijn, maar daar wil de officier niet van weten. 'De vervolging heeft immers plaatsgevonden vóór de wijziging van de wet. We hoeven dus geen rekening te houden met het vereiste van een klacht.'

De rechter wendt zich tot Aarts die op zijn stoel steeds verder in- lijkt te krimpen. 'Dit juridische steekspel speelt zich boven

uw hoofd af. Wat zegt u ervan?' Aarts trekt nerveus met zijn schouders. Het is de tweede keer dat hij voor dit delict terechtstaat. 'Ik zal nooit meer voorkomen. Ik zit niet te wachten op deze ellende.'

'U bent strafbaar', zegt de rechter. 'Ik kan niet concluderen tot afwezigheid van schuld. Dat moet voor honderd procent bewijsbaar zijn. Er mag dan geen greintje schuld zijn. Dat is hier niet het geval. De wetgever beschermt nu eenmaal kinderen beneden de 16 jaar. Als je daar tegenaan loopt, heb je pech gehad. Ik veroordeel u tot een geldboete van acht honderd gulden en zestien weken voorwaardelijk.'

In het café tegenover de rechtbank zitten Aarts, Vredegoor en hun advocaat na afloop nog een poosje na te kaarten. Moeten ze in hoger beroep gaan? De advocaat geeft zijn cliënt een goede kans, maar deze besluit er vanaf te zien. Hij wil de affaire zo snel mogelijk vergeten. Zijn levens-partner bestelt intussen neurënd een pitje aan de bar. De ene meerderjarige is de andere niet.

Om redenen van privacy zijn de namen van de betrokkenen gefingeerd, of weggelaten, uitgezonderd de namen van de rechter, de officier van justitie en de advocaat.

VERBIJSTERING OVER GEWELD

DE TRAUMA'S VAN SEKSUEEL MISBRUIK

Een jong kind leert de werkelijkheid te onderscheiden van eigen interne voorstellingen. De meeste kinderen leren dit voor het zevende jaar. Maar sommige kinderen leren het misschien nooit omdat de werkelijkheid te pijnlijk is. Klinisch psychologe Bernardine J. Ensink (40) constateert dat auditieve hallucinaties (stemmen horen) vaker voorkomen bij volwassenen die voor het zevende jaar door eigen ouders emotioneel verwaarloosd, fysiek en seksueel zijn misbruikt. Ensink onderzocht het verband tussen verschillende vormen van seksuele kindermishandeling en bepaalde psychiatrische symptomen. Zij toont met haar proefschrift 'een dijk van een verband' aan.

MONIQUE DOPPERT

Ensink heeft aan de VU klinische psychologie gedaan en begon — na zes jaar contractonderzoek in Leiden en enig coördinatorwerk — in 1982 met onderzoek naar angst voor seksueel geweld. Maar op dat ene vraagje naar seksueel misbruik tijdens de jeugd gaven te veel vrouwen een positief antwoord. Te veel om onopgemerkt voorbij te laten gaan en vanaf 1986 bouwde zij aan de UVA op deze fundamente haar proefschrift *Confusing realities, a study on child sexual abuse and psychiatric symptoms* waarop zij donderdag 13 februari hoopt te promoveren.

Erna is mishandeld, zowel psychisch als seksueel, door bijna alle familieleden, vanaf haar babytijd tot haar achtentwintigste. Daarbij werd ze geprostitueerd aan anderen. Gedurende deze periode begon ze zichzelf over haar hele lichaam te snijden en haar vagina extreem te krabben. Ze vertelt: Het is moeilijk aardig te zijn voor jezelf als je gewend bent pijn te voelen.

Ensink: 'In die tijd woedde nog de discussie of het niet vreselijk overdreven was. Zijn die emotionele gevolgen van seksuele kindermishandeling niet bij elkaar gefantaseerd? Vooral in het begin van ons onderzoek speelde de vraag: wat is de waarde van herinneringen? Weten volwassen vrouwen nog wel precies wat er is gebeurd, zo veel jaar na dato?' Nu blijkt een vijfde van de onderzochte vrouwen tot na hun achttiende jaar misbruikt te zijn. Voor deze vrouwen zijn de gebeurtenissen nog redelijk vers. Maar herinneringen vervagen in de loop der jaren en gebeurtenissen worden vergeten. Eerder onderzoek heeft aangetoond dat juist de hele traumatische ervaringen als eerste worden weggedrukt. Deze worden snel en bewust vergeten. Zo is er ook nog heel weinig bekend over de juistheid van herinneringen tijdens flashbacks. Mensen met ernstige trauma's krijgen jaren later de beelden van vroeger glashelder terug. Dan speelt alles zich weer voor hun geestesoog af, dit kan zo intens zijn dat het misbruik weer opnieuw plaatsvindt. Een vrouw vertelde dat als haar man uit de badkamer komt zijn beeld verandert in dat van haar vader. Ze weet op dat moment wel dat het haar man is, maar ze ziet haar vader en kan dat niet van zich afschudden. 'Veel meer vrouwen dan ik had verwacht maakten melding van dit soort flashbacks. Vanuit de klinische praktijk wordt beschreven dat mensen exact herbelevden wat ze hebben meegemaakt. Omdat traumatische gebeurtenissen tijdens dit terugblikken zeer sterk worden herbeleefd, zijn ze erg betrouwbaar.'

Hulpverlening

Ensink interviewde honderd vrouwen die vóór hun dertiende ernstig seksueel zijn mishandeld. De onderzoeksgroep is, volgens Ensink, goed vergelijkbaar met de vrouwen die bij de hulpverleners komen, namelijk degenen met een vrij ernstig seksueel misbruikverleden. Een belangrijke overweging van Ensink is geweest: de hulpverlening verbeteren. Zij bracht vier psychiatrische symptomen — suïcidaal gedrag, zelfbeschadiging, hallucinaties en dissociatie — in verband met de aard van mishandeling. 'De relatie tussen seksueel mis-

FOTO: HEIK THOMAS

Bernardine Ensink: ...trauma's wegschuiven is gevaarlijk...

bruik en zelfmoordpoging is al in diverse onderzoeken aangetoond. Maar antwoorden op de vragen *waarom* en *hoe werkt dat* zijn nooit onderzocht. Maar vooral hoe verhouden symptomen en vormen van mishandeling (de ernst, de duur, gezinssituatie, op welke leeftijd) zich tot elkaar? De uitkomsten zijn verbazingwekkend. Dit onderzoek toont, voor sociale wetenschappen, een dijk van een verband.'

Ina: Mijn opa liet mij geregeld de konijnen zien die hij op het balkon hield. Hij verkrachtte mij dan op het gammele balkon. Ik was bang dat het balkon het zou begeven en wij naar beneden zouden storten. Op hetzelfde moment dacht ik: Het geeft niet als ik nu dood ga. Het is goed als ik nu sterf.

Ensink ontdekte dat slechts een klein gedeelte van de vrouwen (vijftien procent) nooit aan zelfmoord heeft gedacht, zeker de helft heeft daadwerkelijk pogingen gedaan. 'De leeftijd waarop het seksuele misbruik ophield houdt verband met de ernst van de suïcidaliteit. Zeker als geslachtsgemeenschap heeft plaatsgevonden — wat niet altijd hoeft bij seksuele mishandeling — hadden meer vrouwen zelfmoordpogingen. Er bestaat een heel duidelijke relatie tussen zelfmoordpogingen en in het latere leven terechtkomen in een relatie waarin een soort herhaling van de mishandeling plaatsvindt.'

Ensink vertelt dat ze het na een interview wel prettig vond als ze nog even rustig in de trein mocht zitten. 'Maar gelukkig heb ik thuis een gezin zodat ik altijd gelijk wat te doen had. Gewoon eten koken. Het is echt heel intensief. Gedurende deze periode heb ik veel ge-

schilderd.' Een van haar schilderijen — een kindgezichtje in pijnlijk knallende kleuren — prijkt op de voorkant van haar dissertatie. Maar het ergste vond ze het afsluisteren van de bandjes want dan dringt pas goed tot je door wat de vrouwen vertellen. Ensink hoopt, nu dit project is afgerond, op een kleine adempauze. Even met iets anders bezig zijn voordat ze verder gaat met dit onderwerp.

Escalatie

Niet zo vreemd als je bedenkt dat zij verbaasd was van de hoeveelheid geweld en machtsmisbruik dat gepaard gaat bij met gerapporteerde seksuele misbruik. 'Ik dacht dat het machtsverschil zo groot was, onder andere door het leeftijdsverschil, dat er geen geweld aan te pas hoeft te komen. Maar op de lange duur escaleert zo'n situatie. De honderd vrouwen werden als kind merendeels langer dan vier jaar seksueel misbruikt door hun (stief- of pleeg-) vader. Meer dan een derde van de vrouwen werd geconfronteerd met fysiek geweld terwijl een kwart van hen werden met de dood werd bedreigd. Zij kregen een kussen op het gezicht, handen om haar nek of werden achterna gezeten, zodat het geen losse bedreigingen meer waren.' Een andere schokkende bevinding vindt ze — 'terwijl het te verwachten was' — dat veel vrouwen ook zwanger raakten. Veertig procent van de vrouwen die in verwachting kon raken werd zwanger.

Francine: Ik krabde en sneed mezelf overal, ik waste mezelf zo raw dat mijn huid openlag. Het was goed om deze fysieke pijn te voelen omdat ik niet tegen de emo-

nionele pijn kon. Het gaf mij de zekerheid dat het mijn lichaam was dat ik kon voelen als ik het wilde.

De helft van de vrouwen die aan het onderzoek meededen hebben zichzelf wel eens beschadigd. Een derde van de vrouwen begint hiermee in de kindertijd. Dergelijk gedrag bij kinderen tussen 3 en 13 jaar is vrij zeldzaam en kan een signaal vormen dat er sprake is van mishandeling. Sommige vrouwen beschadigden zichzelf met de bedoeling seksueel misbruik te voorkomen terwijl anderen met dit gedrag de aandacht van de omgeving wilden trekken. Wanneer er broers zijn betrokken is — door het geringe leeftijdsverschil — de neiging tot schuld- en schaamtegevoelens groter. De belangrijkste aanwijzing is dat vrouwen die zich niet expliciet — dus fysiek — verzetten, het meeste last hebben van schuldgevoelens en dus zichzelf sneller verwonden. Zij probeerden overigens wel via sabotage — niet thuis komen, niet luisteren — de dader te mijden. Deze vrouwen stellen zichzelf verantwoordelijk, of zoals iemand het stelde: 'Ik zal ervoor moeten bloeden'. Ensink noemt het psychologisch goed verklaarbaar — 'het ligt zelfs voor de hand' — maar het is er volgens haar nog niet eerder op zo'n manier uitgekomen. *Hilly: Ik heb het gevoel in een put te zinken. Ik moet doorgaan omdat ik niet weet wat er gebeurt als ik terugkom. Het is een slecht gevoel omdat je buiten staat, niet deelneemt aan het leven. Soms blij ik me te hebben verplaatst, heel griezelig.* Bekend van film en televisie zijn *black-outs* van mensen die een auto-ongeluk meemaken of in gevechtshandelingen hebben gezeten. Ze vergeten de tijd,

weten niet meer precies wat ze hebben meegemaakt. In het jargon wordt dissociatie of bewustzijnsstoornis beschreven als een psychologisch mechanisme om levensbedreigende situaties aan te kunnen. Ensink maakt het verband zichtbaar tussen deze levensbedreigende situaties tijdens de mishandeling en het op latere leeftijd last krijgen van bewustzijnsstorings. Zo vertelde een vrouw dat haar vader haar jarenlang seksueel betast had. Vanaf het moment dat hij aandrang op gemeenschap kan ze zich niets herinneren. Ze herinnert zich hoe haar vader na zijn werk op haar afkwam, ze weet dat het vreselijk griezelig was en dat ze wegrent. Maar daarna weet ze niets meer, ze weet niet meer wanneer en hoe het is afgelopen. Ensink: 'Dit soort ervaringen zijn moeilijk te verwoorden, zeker als het al lang geleden is. Net zoals met hallucinaties is het minder duidelijk aanwijsbaar want jij bent de enige die het ervaart. Als onderzoekster kan ik alleen afgaan op wat ze vertellen. Naar mijn indruk waren het authentieke ervaringen, die velen voor het eerst aan iemand vertelden.'

Sprongen

Ensink was verrast om te ontdekken dat een derde van de vrouwen daar nu last van heeft. 'Zo wist een vrouw als ze kwaad werd totaal niet meer wat ze zei. Ze heeft geen idee van het verloop van een ruzie en of en hoe het goed wordt gemaakt. Ze kan zich er later niets meer van herinneren. Ze was op dat moment gewoon niet daar. Of mensen vinden zichzelf terug op plekken zonder te weten hoe ze daar zijn gekomen. Het begrip is bekend onder de naam *black-outs* maar ik heb ze, iets specifieker, *time-gaps* genoemd, want het zijn sprongen in de tijd.'

Bewustzijnsstoornis wordt vanuit de theorie meestal gezien als een vorm van zelfbescherming. Het kan dus een prettig ervaring zijn, maar voor sommigen pakte het griezelig uit. Zo vond een vrouw zichzelf terug op de achtste verdieping van een flat. Ze kon zichzelf er nog net van weerhouden om naar beneden te springen. Ensink: 'Ik vind het interessanter om de relatie tussen de aard van de kindermishandeling en symptomen te onderzoeken dan me te richten op diagnoses of syndromen. Als je alleen kijkt naar diagnostiek krijg je een veel minder helder inzicht in de aard van het misbruik en de specifieke gevolgen. Mijn onderzoekers tonen die relatie zeer duidelijk aan.'

Hilly: Ik droom geregeld dat mijn vader komt om me te vermoorden. Als ik wakker word uit deze nachtmerrie en mijn vriend slaapt naast me raak ik het gevoel dat hij me wil vermoorden niet kwijt. Overdag lijkt het regelmatig alsof iemand mij bij de hekel grijpt en dat monsters bovenop me springen. Het is allemaal veel erger dan wat mijn vader heeft gedaan.

Meer dan de helft van de vrouwen (veertien procent) meldt hallucinatoire ervaringen. Ensink heeft een sterk verband gevonden tussen het aaneenschakelen van trauma's uit de kindertijd en het last hebben van hallucinatoire flashbacks. Terwijl de mate van verdringing, volgens haar, weer sterk samenhangt met visuele hallucinaties. 'Ze willen het gebeurde allemaal zo snel mogelijk vergeten en een eigen leven opbouwen zodra ze uit huis waren. Als men zegt dat de vrouwenbeweging zich wentelt in de slachtofferrol doe je daar in ieder geval deze vrouwen geen recht mee. Zij proberen juist zo snel mogelijk hun leven op orde te krijgen.' Maar of vergeten en begraven ook de beste remedie is betwijfelt Ensink. Natuurlijk is daar geen algemeen antwoord op te geven maar: 'Ik denk dat het beter is om, bij stukjes en beetjes, datgene wat je hebt meegemaakt wel tot je door te laten dringen. De kans op suïcidale neigingen, zelfbeschadiging hallucinaties en bewustzijnsstoornissen kan verminderen. Dat geeft dit onderzoek wel aan. Door trauma's weg te schuiven vergroot je de kans om in een heel ingewikkelde relatie terecht te komen. Als je je partner kan vertellen dat bepaalde handelingen of situaties je aan die slechte jeugdervaringen doen denken, kan je een hoop problemen vermijden.'

Erotiek, passie en werk

„Seksuele intimidatie op het werk moet niet tot het beroepsrisico behoren van vrouwen. ... Bestrijding van seksueel geweld en seksuele intimidatie op het werk in het bijzonder, zijn beleidsterreinen waar de overheid normerend wil optreden. Ook normerend moet optreden naar mijn mening." Ter Veld, de staatssecretaris van Sociale Zaken, gebruikt geharnaste taal over seksuele intimidatie van vrouwelijke werknemers. Twee weken geleden sprak ze er over op een conferentie voor ambtenaren. Ter Veld over haar voornemen om werkgevers te verplichten vrouwen te beschermen: „Sommigen noemen het niet normerend, maar moraliserend. Ik vind het een 'geuzenbegrip'. Want ik zeg: natuurlijk stelt de overheid de norm." Het is de vraag of de staatssecretaris de norm stelt. Op de golven van het postmodernisme lijkt weinig veilig. Morgen belegt *Vrouwen Netwerk Nederland* een conferentie in Amersfoort. Het is een club van goed betaalde en hoog gekwalificeerde vrouwelijke managers bij de overheid en het bedrijfsleven. Het onderwerp van de conferentie: „Passie, profissie en management." Intimidatie is een andere categorie, zeker. Maar toch. „De bespreekbaarheid van dit onderwerp is, in de context van de werksituatie, vaak nog moeizaam. Dit ondanks het feit dat in veel managementtheorieën er steeds meer gewag wordt gemaakt van de vitaliserende effecten van hartstocht en liefde voor en in het werk", aldus de uitnodiging. Het is „struisvogelpolitiek" om te doen of erotiek zich alleen leent voor thuisgebruik. „Er zijn ook persoonlijke ervaringen die vermelden dat met name in werkcontacten erotiek en passie het dagelijks functioneren veraangamen en inspireren." (Jan Tromp)

(Door Carine Neefjes)
DEN HAAG / ROTTERDAM
— 'Wat zit je truitje lekker strak'. Of: 'Met dat korte rokje komen je mooie benen goed uit. Trek vaker zo'n rokje aan'. Moeteloos geeft Alle Kuiper aan wat voor vnzige opmerkingen mannen maken over hun vrouwelijke collega's.

Als eigenaar van het enige adviesbureau in ons land voor seksuele intimidatie op het werk, staat zij voor een grote klus. Er komt een wet waarin werkgevers worden verplicht maatregelen te nemen tegen seksuele intimidatie. Kuiper: „De wet maakt duidelijk dat klagen over ongewenste intimiteiten geen onzin is".

Al een paar jaar dringen diverse vrouwenorganisaties erop aan dat er een wet moet komen die seksuele intimidatie op het werk tegen gaat. Eindelijk gaat

'Meer klachten over verbaal geweld'

Wet tegen seksuele intimidatie op werk

hun wens in vervulling: staatssecretaris Ter Veld van sociale zaken heeft bekendgemaakt dat er in de Arbeidsomstandighedenwet een bepaling komt die werkgevers verplicht hun werknemers tegen ongewenste intimiteiten te beschermen. Alle werkgevers moeten een vertrouwenspersoon aanstellen en ervoor zorgen dat er een klachtenprocedure komt.

Uit onderzoek van het ministerie van binnenlandse zaken blijkt dat ruim de helft van de klachten over ongewenste intimiteiten betrekking heeft op 'vunzige opmerkingen'. Het handtastelijke gedrag is daarentegen aanzienlijk afgenomen.

Bang

Kuiper: „Een goede ontwikkeling. Hieruit blijkt dat de drempel om een klacht in te dienen, lager is geworden. Tot nog toe durfden vrouwen pas te klagen, als ze waren aangerand of lichamelijk betast. We hadden dan ook geen goed beeld wat zich allemaal afspeelde op de werkvloer".

In de nieuwe wet moet een definitie komen wat seksuele intimidatie nu precies is. Op het ministerie van sociale zaken piekeren de ambtenaren hier nog over. „Tja, de ene vrouw vindt een hand op haar bil niet storend. Een ander wordt er vreselijk zenuwachtig van en kan zich niet meer concentreren op haar werk. Het is moeilijk", zucht een woordvoerder van Sociale Zaken.

Voor adviseuse Kuiper is het glashelder: dat wat door een vrouw of — in zeldzame gevallen ook door een man — als ongewenst wordt ervaren, valt onder seksuele intimidatie. Het gaat hier om non-verbaal, verbaal en fysiek seksueel gedrag. Dus: een pornofilm draaien tijdens de koffiepauze, een opmerking over een lekker kort rokje, maar ook die arm over de schouder, kunnen vrouwen ervaren als seksuele intimidatie.

Kuiper geeft toe dat deze definitie voor sommige mannen erg lastig is. „Ze weten niet meer waar ze aan toe zijn. Paniekerig zeggen ze dat ze nooit meer alleen met een vrouw in de lift gaan en geen complimentje meer maken over het uiterlijk van hun vrouwelijke collega's". Dan, smalend: „Ze zijn allemaal doodsbenuwd dat ze voor de klachtencommissie moeten verschijnen".

Kuiper meent dat mannen niet bang hoeven zijn voor de maatregelen in de nieuwe wet. „In veel gevallen wordt de 'dader' er simpelweg op aangesproken dat een vrouw in het bedrijf zijn gedrag als ongewenst ervaart. Zeventig procent van de mannen reageert hier goed op. De meesten van hen zijn zich er niet van bewust dat sommige vrouwen door seksueel getinte opmerkingen niet meer goed kunnen functioneren. Zo'n waarschuwing maakt ook duidelijk dat hun gedrag in de gaten wordt gehouden".

Vertrouwenspersoon

Volgens de nieuwe wet moeten alle bedrijven een vertrouwenspersoon aanwijzen of iemand van buitenaf aanstellen. Kleine ondernemers kunnen samen ook één vertrouwenspersoon in dienst nemen die voor de hele bedrijfstak beschikbaar is. Dat gebeurt nu in de grafische industrie. Het is bijna onmogelijk dat ledere kleine drukkerij een onafhankelijke vertrouwenspersoon aanstelt.

De overheid en andere niet-commerciële bedrijven zoals bij voorbeeld ziekenhuizen, hebben op dit moment de meeste vertrouwenspersonen in dienst. Ook enkele grote banken en verzekeringsmaatschappijen hebben een klachtencommissie. Maar in het totale bedrijfsleven is dit nieuwe fenomeen nog onderontwikkeld, concludeert Kuiper.

De adviseuse: „Sommige werkgevers voelen er niets voor, omdat ze zich identificeren met de aangeklaagde. Ze noemen dergelijk vrouwvriendelijk beleid 'onzin', omdat ze het normaal vinden dat hun mannelijke werknemers vnzige opmerkingen maken over hun vrouwelijke collega's. Daar moeten die vrouwen gewoon tegen kunnen".

Kuiper vindt dat deze werkgevers 'hun kop in het zand steken'. „Het is voor hun een economisch belang dat ze een vrouwvriendelijke sfeer op de werkvloer creëren. Door de toenemende vergrijzing zijn bedrijven straks nog meer aangewezen op vrouwelijke werknemers."

Spotje voor Gewenste Intimiteiten gewenst

New York City, mei 1988. Op klaarlichte dag stort een reusachtige, 35 ton wegende constructiekraan plotseling in elkaar. De ongelukkige Birgitte Gerney raakt bekneld onder grote stukken staal, haar beide benen verbrijzeld. Terwijl zware machines bezig zijn om de stukken verwrongen staal rond en van haar lichaam te verwijderen, houdt de brandweerman Paul Ragonese haar hand vast, zes uur lang. De aanraking van een vreemde man geeft haar hoop en vormt een wal tegen de aanstormende golven van paniek en wanhoop.

Van alle manieren van menselijke communicatie is lichamelijke aanraking de minst afstandelijke, of meest intieme, en daarom, letterlijk en figuurlijk, de meest indringende, de meest krachtige. Juist vanwege die kracht is het ook het meest zorgvuldig bewaakte en gereguleerde communicatiekanaal. In een non-contactcultuur als de onze mogen we in woorden vrijwel alles tegen elkaar zeggen, zelfs als we vreemden voor elkaar zijn. Er zijn ook weinig verschillen in de regels die we aanleggen voor mannen en vrouwen bij het gesproken woord. Maar voor lichamelijke aanraking hebben we een heel stelsel van uitgesproken en onuitgesproken regels en normen.

Die regels zijn verschillend voor vreemden versus bekenden, mannen versus vrouwen, volwassenen versus kinderen, bazen versus werknemers. Aanraking tussen vreemden, met uitzondering van de handdruk, is vrijwel altijd taboe, tenzij er een heel bijzondere reden voor is, zoals een ongeval, een ramp, of de behandeling van een gezondheids- of schoonheidsprobleem (fysiotherapeut, kapper). Het feit dat veel mensen een bijzondere band voelen met degenen die hen beroepshalve (mogen) aanraken, heeft sterk te maken met deze manier van contact.

Uit een onderzoek onder mannen die een kapsalon bezochten waar ze door een (jonge) vrouw werden bediend, bleek dat ze zittend op de kappersstoel innerlijk heen en weer werden geslingerd tussen een zekere angst voor de intimiteit van de aanraking (zoals schedelmassage) en een duidelijk verlangen daarnaar. Gevraagd naar hun fantasieën tijdens de behandeling gaven nogal wat mannen aan dat ze in hun hoofd een soort van beeld van

UN 18

door
rené diekstra

de kapster aan het samenstellen waren dat bestond uit een mengsel van moederlijke en erotische elementen. Opmerkelijk is dat dit soort fantasieën vaker gerapporteerd werden door mannen die op het punt van lichamelijke aanraking naar hun eigen zeggen nogal 'tekort kwamen'. Het zijn vermoedelijk ook deze mannen die bereid zijn met harde munt te betalen voor een vluchtige aanraking van een vreemde vrouw.

De psycholoog Thayer van de Universiteit van New York deed in een aantal restaurants een onderzoek naar het effect van de aanraking van mannelijke klanten door serveersters op de grootte van de foel. Een serveerster die bij het afrekenen even de hand of de schouder van een klant aanraakte, kreeg gemiddeld een veel grotere foel dan een serveerster die 'op afstand' bleef. Toen Thayer in een volgend onderzoek naging wat het 'foel' effect was als degene die serveerde een man was, vond hij geen verschil tussen wel en niet aanraken. Wat hij wel vond was dat sommige mannelijke cliënten een duidelijk zichtbare spanningsreactie vertoonden als ze door een kelner werden aangeraakt. Een klant maakte zelfs een denigrerende opmerking over de mogelijke seksuele voorkeur van de kelner.

Soortgelijke verschillen in reactie zijn ook gevonden in onderzoek naar het effect van aanraking bij het voorschrijven van behandelingen in de gezondheidszorg. De psycholoog Hubble van het Harding ziekenhuis in Ohio trainde artsen en psychologen om patiënten ten minste tweemaal aan te raken (een hand op de arm van de patiënt), terwijl ze de patiënt instrueerden over wat deze zelf moest doen om de behandeling succesvol te laten verlopen. Hij vond dat patiënten die tijdens de instructie aangeraakt werden, zich gemiddeld beter aan de voorschriften hielden, zich deze ook beter herinnerden en het contact positiever waardeerden dan patiënten die niet aangeraakt werden. Maar, het verschil was veel groter, in positieve zin, bij vrouwelijke dan bij mannelijke patiënten. Bij sommige mannelijke patiënten nam de spanning als gevolg van de aanraking, ongeacht of de behandelaar een man of een vrouw was, eerder toe dan af.

Wat maakt dat sommige mensen aanraken en aangeraakt worden als plezierig of ontspannend ervaren en anderen zich daar eerder ongemakkelijk of zelfs gespannen bij voelen?

Als het gaat om aanraking door mensen van je eigen kune, blijkt er een verband te zijn met persoonlijkheidskenmerken. Hoewel mannen in het algemeen meer moeite hebben met aanraking door een man dan vrouwen door een vrouw, geldt voor beide seksen dat hoe autoritairder en rigider of inflexibeler iemand is, hoe meer moeite hij of zij met zulke aanrakingen heeft.

Mensen die aanraking als positiever ervaren, zijn in het algemeen minder huiverig en minder achterdochtig ten aanzien van de motieven van andere mensen en ook in het leven van alledag zijn ze minder angstig en gespannen. Ze zijn ook, en dat is weer niet zo verrassend, meer tevreden met hun eigen lichaam ('voelen zich meer thuis in hun eigen huid') en uiterlijke verschijning.

Deze verschillen in persoonlijkheid manifesteren zich het

meest duidelijk in de intimiteit van liefdesrelaties. Partners blijven samen en gaan uit elkaar om de meest uiteenlopende redenen, waaronder de manier waarop ieder van hen genegeheid en intimiteit uitdrukt en beantwoordt. Voor de een zijn gevoelens en woorden genoeg; voor de ander zijn aanraking en lichamelijke intimiteit nodig.

Een fraai voorbeeld daarvan levert de film *Annie Hall* van Woody Allen. Op een bepaald ogenblik zie je in de ene helft van het beeld Woody Allen die met zijn therapeut telefoneert, terwijl de andere helft van het beeld Diane Keaton laat zien terwijl zij met haar therapeut belt. Als de therapeut vraagt hoe vaak ze seks hebben, antwoordt hij 'bijna nooit, misschien drie keer per week', terwijl zij zegt 'constant, zeker drie keer per week'.

Hoewel lichamelijke intimiteit natuurlijk meer is dan seks, blijkt er wel een duidelijk verband tussen hoe vaak partners elkaar 'gewoon' lichamenlijk aanraken - omhelzingen overdag, arm over elkaars schouder, aal over wang - en de tevredenheid met de relatie in het algemeen, inclusief seks.

Dat verband is sterker naarmate de relatie langer bestaat. Bij lang bestaande relaties blijkt de frequentie van lichamelijke aanraking een zeer goede graadmeter van de kwaliteit van de relatie. Maar, en dat is misschien wel de meest belangrijke uitkomst van onderzoek op dit terrein tot nu toe, er is een verband tussen de intensiteit van lichamelijke aanraking in een relatie en de gezondheid van de partners.

Veel aanrakende en aangeraakte partners hebben minder ziekteverzuim en een normalere bloeddruk. Of dat nou betekent dat aanrakende partners elkaar meer gezond houden of dat gezonde partners elkaar meer aanraken, weet nog niemand. Het zal vermoedelijk wel weer en-en in plaats van of of zijn.

De moraal: het wordt onderhand tijd voor een Postbus 51-campagne voor Gewenste Intimiteiten.

Kraaijeveld gereserveerd over kwestie striptease

64E 6

HILVERSUM - Burgemeester J. G. Kraaijeveld-Wouters van Hilversum kijkt met gemengde gevoelens naar de manier waarop de affaire met de mannelijke stripclub De Vikings in Bussum is behandeld. Naar haar mening moeten mannelijke en vrouwelijke strippers een gelijke behandeling krijgen.

handelwijze van haar Bussumse collega. Ze houdt het er slechts bij dat ze „kennis heeft genomen van de manier waarop de zaak bestuurlijk in Bussum is aangepakt”, en dat elke gemeente het recht heeft een eigen beleid te voeren. „Maar ik houd wel van een gelijke behandeling van mannen en vrouwen”, gaat de burgemeester verder, „laat ik er maar verder niets meer over zeggen, ik ben bang dat ik ook nu al te ver ben gegaan.” Overigens heeft de eigenaar van de bewuste Bussumse nachtclub, The Gallery's, inmiddels besloten voorlopig geen striptease-shows te organiseren. Hij wil een gesprek afwachten tussen de burgemeester en de horeca over de vraag in hoeverre striptease in de Bussumse horeca welkom is.

Een gekuiste versie van de Vikings-stripshow in een Bussumse nachtclub werd vorige week door burgemeester W. Holthuizen slechts gedoogd toen bleek dat de zaal al vol vrouwelijk publiek zat. Volgens de burgemeester van Bussum zijn „vertoningen van erotische-pornografische aard” niet toegestaan. Mevrouw Kraaijeveld-Wouters reageert desgevraagd zeer diplomatiek op de

De Telegraaf weigert NVSH-advertentie

UN 29/2

(Van onze mediaredactie) Omdat masturbatie, het keurige woord voor zelfbevrediging, in een advertentietekst van de Nederlandse Vereniging van Seksuele Hervorming (NVSH) voorkwam heeft De Telegraaf geweigerd deze te plaatsen. Voorzitter Marc Willems van de NVSH verwijt De Telegraaf hypocrisie. „Want kijk eens wat er allemaal op die pagina's vol 06-advertenties wél staat”. „Russisch tussen m'n bolle, Spaans achterlangs” in een annonce voor een sekslijn is bij voorbeeld geen enkel probleem voor de advertentie-afdeling. „Want”, zegt Evelien Allegro, chef Speurders (kleine advertenties) van het Amsterdamse ochtendblad, „net als elders op de pagina ontbreekt het gewraakte woord”.

Woorden als 'masturberen' gaan de Telegraaf te ver, zegt ze. „Aftrekken en vingeren vinden we helemaal te suggestief. We hebben gewoon bepaalde criteria en daar houden we ons strikt aan”. Het heeft volgens haar niets met fatsoensrakkerij te maken. „Het kost ons anders te veel abonnees”.

De NVSH wil met ingang van 1 maart op de 06-lijn serieuze informatie geven over allerhande onderwerpen over seksualiteit, zoals impotentie, biseksualiteit, vaginisme, tienerseks, masturbatie, geslachtsziekten, anti-conceptie en sterilisatie.

Bellen met de Vrijwijzer van de NVSH kost een gulden per minuut, twee maal zo duur als de echte seksnummers. Het langste bandje duurt tien minuten. „Een deel van wat we ermee verdienen wordt besteed aan kwaliteitsverbetering”, aldus Willems.

PAR 24/2
NVSH

DE Nederlandse Vereniging voor Seksuele Hervorming (NVSH) begint zaterdag een 06-lijn onder de naam 'de Vrijwijzer'. Via die lijn wordt voorlichting gegeven over onder meer impotentie, biseksualiteit en geslachtsziekten.

Met de eigen 06-lijn wil de NVSH de seksuele voorlichting toegankelijker maken. Mensen krijgen nu de kans om anoniem aan de door hen gewenste informatie te komen. En dat is een groot voordeel, aldus de organisatie.

Bellers kunnen door een simpele druk op de knop kiezen uit elf thema's. Deze variëren van tienerseks tot sterilisatie. De informatie komt van een cassettebandje.

De Vrijwijzer kost circa 1 gulden per minuut. Het langste bandje duurt tien minuten. Het nummer (06-350-15008) biedt daarom volgens een woordvoerder van de NVSH een goedkope uitkomst: „Nog maar al te vaak kloppen mensen met hun intiemste vragen aan bij de huisarts, om na een bezoek te moeten constateren dat zij nog even onwetend zijn als daarvoor.”

Overigens meldt de NVSH dat het dagblad De Telegraaf een advertentie voor de nieuwe 06-lijn heeft geweigerd, omdat het woord 'masturbatie' in de tekst voorkomt.

Een woordvoerder van De Telegraaf bevestigde dat de krant de advertentie heeft geweigerd, maar wilde geen mededeling doen over de exacte reden.

ANP

GA 19

De firma Videonetwork te Hilversum laat trots weten het laatste taboe in Nederland te hebben ontdekt. Aanleiding is de weigering van De Telegraaf en het Algemeen Dagblad om een advertentie te plaatsen voor een 06-lijn van de Amerikaanse seksuologe Betty Dodson. Deze recente aanwinst van het 'border Dik', zoals het 06-Imperium van de PTT pleegt te worden genoemd, richt zich op de kunst van de masturbatie, als extraatje bij de door Videonetwork verschenen productie *Masturbatie en eigenliefde*. Een advertentie voor de 06-lijn kwam er echter niet door bij de twee grootste kranten van Nederland. Zowel het woord 'masturbatie' als 'zelfbevrediging' mocht niet in de kolommen opduiken.

Schande, zegt Betty Dodson. 'Nederland is een seksueel hypocriet land', liet zij weten. Videonetwork sluit zich daar van harte bij aan, onder verwijzing naar de advertentieteksten voor zaken als telefonische SM, die zonder probleem in de Telegraaf en AD terecht konden.

COC EINDHOVEN GK 8

Het verbaast mij niets dat de Eindhovense COC-afdeling op z'n gat ligt. Allerlei initiatieven die er in de afgelopen jaren ontstonden werden door een kleine (telefoon)groep structureel de grond ingeboord. Met welk idee je ook op de proppen kwam, nee, dat paste niet binnen het Eindhovense COC.

Als je solidair wilde zijn met pedo's was je bij voorbaat verdacht. Je werd dan consequent geboycot, ook al besliste de algemene ledenvergadering vóór de eerste COC-werkgroep Jongeren-Ouderen-Relaties van Nederland (het blad OK lag toen al op de leestafel; het COC Eindhoven was toen zelfs het enige verkooppunt van OK in de Lichtstad).

Als je ook maar enige genegenheid toonde voor potensstrijd, dan viel je meteen uit de toon. En als je je voorkeur liet blijken voor SM, leer en alles wat daar zoal bij zou kunnen komen kijken, dan was je zeker niet normaal. Ja, soms zelfs fascistisch.

Als de jongens van de Roze Driehoek (eindelijk) eens leven in de brouwerij wilden brengen, dan stond het Eindhovense COC op z'n kop en eiste 'men' maatregelen.

En als je ook maar enige sympathie koesterde jegens gelovige homo's, dan viel je écht door de mand: je was dan nog niet klaar met je eigen homoseksualiteit.

Als je méér wilde democratiseren door in het leven roepen van een zogenaamd WerkGroepOverleg (WGO), waarbij iedere COC-werkgroep verantwoordelijkheid in 'besturen' kreeg, dan werd de klok teruggedraaid zodra de initiatiefnemers de hielen hadden gelicht. Dit ondanks het feit dat de algemene vergadering een positief besluit hierover nam tot oprichting van een WGO.

Nieuwe gezichten kwamen, nieuwe gezichten zijn al lang weer gegaan. De deuren en ramen van het Eindhovense COC zijn angstvallig dichtgehouden. Een frisse wind heeft nauwelijks de kans gekregen eens flink door het stoffige COC te waaien. Energie was er slechts voor interne conflicten, de één na de ander, jaar in jaar uit. In plaats van energie voor vrolijk-

heid en vooruitgang. Oude gezichten bleven, gingen en keerden steeds terug. Hopelijk is dan nu de tijd gekomen, dat ook zij kunnen gaan... Echt waar!

Willem van der Land
Voormalig vrijwilliger COC Eindhoven,
1987-1989

SGP tegen discriminatie

De SGP in Epe heeft de voordelen van de anti-discriminatiewetgeving ontdekt. Raadslid C. Janse is het niet eens met regels die het onmogelijk maken mannen en vrouwen verschillend te behandelen. Maar hij ziet in de wetsartikelen, die vanaf 1 februari van kracht zijn, een manier om mannelijke strippers uit het Veluwe dorp te weren. Eerder had de directeur van de Rabobank in Epe problemen omdat zijn personeel een stripshow van de *The Studs* bezocht.

Het SGP-raadslid wil verhinderen dat *The Studs* (de hengsten) deze week nogmaals optreden in discotheek *The Blue Sky*. Op grond van de Algemene Politieverordening is het onmogelijk de mannelijke striptease te verbieden. Maar na overleg met de senaatsfractie van de SGP wil Janse de strippers buiten de gemeente houden door bezwaar te maken tegen de discriminatie van mannen. Mannen mogen een optreden van *The Studs* niet bezoeken: dat is alleen toegankelijk voor vrouwen. Eigenlijk kan die discriminatie hem niet schelen, maar omdat een optreden van de groep „smakeloos, schandelijk en schunnig” is, gebruikt hij de bepalingen als „aanknooppunt”.

J. Jalving, fractievoorzitter van het CDA, steunt het voorstel van de SGP om te onderzoeken of op grond van de politieverordening het optreden verboden kan worden, maar de anti-discriminatiebepaling wil zij niet gebruiken. „Dat maakt alleen mannelijk strippen onmogelijk. De vrouwelijke strippers die hier vrijdag optreden, zouden dan wel mogen, want daar mogen mannen en vrouwen naar kijken. Het is slim van Janse, maar niet eerlijk.” Burgemeester de Loor volgt de suggestie van Janse niet. *The Studs* mogen optreden. (XvG)

VK 13

Heren CE 19/2

Wat bezielt mannen om in hun blootje te gaan staan. Is 't al niet erg genoeg dat vrouwen het doen. Waar zijn de heren in godsnaam mee bezig?

Maar ja, alles kan en mag in ons kleine landje. Dus dan kan dat er ook nog wel bij. Laat de overheid er toch iets tegen doen, of vinden die het zelf ook leuk om te zien. Eén woord heb ik hiervoor: mensonterend. En wat er verder overblijft is een verpeste leefsituatie.

Hilversum
mevr. G. Jansen-van Dam

Is Purno porno?

Purno (gek mannetje in te strak paars schaatspak) is deze week voor het laatst te zien. Het programma is behoorlijk aangeslagen, niet alleen omdat het op een bijzondere manier gemaakt is—niet getekend, maar helemaal op computers gemaakt—maar meer nog omdat het gewoon een grappig verhaaltje is.

Toch zijn niet alle kijkers even enthousiast. Er zijn mensen (lees: ouders) die vinden dat er teveel grapjes over sex in de filmpjes verwerkt zitten. Sylvia Bierman bijvoorbeeld heeft een zoonje van bijna zes jaar met wie ze zondagochtend naar de tv kijkt. Zij kan de dubbelzinnige grapjes in *Purno* niet zo waarderen. 'Ik heb me aan het hele programma geërgerd', zo schreef ze in een brief aan de *VPRO-gids*. 'Smakeloos en vergezocht' noemt ze het programma. Ze vraagt zich ook af of de naam *Purno* misschien is afgeleid van het woord 'porno'.

Dat gaan we dus even checken bij één van de makers van *Purno*, Marcus Vlaar. Hij verbaast zich niet echt over deze reactie, maar ontkent dat ze *Purno* bewust vol dubbelzinnige grapjes hebben gestopt. Zo is de naam *Purno* afgeleid van 'Speurneus' omdat *Purno* een mannetje is dat altijd op zoek gaat naar allerlei dingen. 'Natuurlijk kan je er van alles in zien, maar kinderen zien toch alleen wat ze zelf willen zien,' zegt Marcus. Hij heeft zelf een zoonje van zes. Die begrijpt ook niet alles precies, maar hij vindt *Purno* wel leuk. Dat *Purno* af en toe misschien wel een beetje op het randje is, wil Marcus best toegeven. Maar voor hem is dat 'geen big deal'. De regionale zender Radio Rijnmond zond onlangs ook al een discussie uit over het banale grapjesgehalte van *Purno*. Voorlopig hoeven boze of verontruste ouders zich niet meer op te winden, want na deze week verdwijnt *Purno* weer van het scherm.

• Zondag, Ned 2, 9.30 uur

Ontzettend erg

Ik vind het ontzettend erg dat *Purno* weggaat. En ik vind niet dat er seks in de grapjes zit en ik vind de grapjes juist heel leuk! Ik vind Trud en P de twee leukste omroepers van de hele wereld! *De Wonder Years* vond ik ook heel leuk maar ik vind wel dat Kevin een beetje overdrijft. Dat was het. Dag!

Shanna Wiegierinck (11 jaar)
DEN HAAG

AW3 VPRO
29-2

vk 17
COC moet stafleden ontslaan

DEN HAAG — Als gevolg van een subsidiekorting door de rijksoverheid moet het Cultureel Ontmoetings- en Ontspanningscentrum (COC), de grootste organisatie van homo's, zeven stafleden ontslaan. Minister d'Ancona van WVC kondigde medio 1991 al aan dat zij de subsidies aan negen homo-organisaties met 25 procent zou korten. De korting van een half miljoen gulden, zal worden omgezet in een subsidiestop, als de organisaties op 1 januari 1993 niet één subsidie-adres hebben.

Wk 18
Regeling voor adoptie kind door homo's blijft uit

Van onze verslaggever

DEN HAAG — Er moet voorlopig geen regeling komen voor homoparen om kinderen te adopteren. Dit advies heeft een commissie onder leiding van de hoogleraar Kortmann uitgebracht aan minister Hirsch Ballin van Justitie.

De commissie stelt dat de maatschappelijke discussie over de mogelijkheid van adoptie buiten het traditionele hetero-huwelijk nog gaande is. „Daarom is het onverstandig nu al definitieve standpunten in te nemen.”

De commissie volgt daarmee in ver-gaande mate het standpunt dat minister Hirsch Ballin zelf al eerder betrok. De minister meent dat er geen recht bestaat van ouders op een kind, maar dat omgekeerd een kind recht heeft op ouders. De staatssecretaris van Justitie, Kosto, heeft eerder verklaard dat hij aanspraken op adoptie van homoseksuele paren redelijk vindt.

De commissie-Kortmann is voorstander van het zogeheten homo-huwelijk. De commissie stelt twee vormen van registratie voor. De meest ver strekken de is die bij de burgerlijke stand. Dan gelden in beginsel de plichten en rechten van het hetero-huwelijk.

Een homopaar kan zich ook laten registreren in de Gemeentelijke Basisadministratie Persoonsgegevens, een databank van de overheid. Voor zaken als het erfrecht heeft deze registratie geen gevolgen. Wel kan zij van belang zijn voor allerlei overheidsregelingen, zoals aanspraken op huursubsidie en sociale uitkeringen.

Trouw ZATERDAG 1 FEBRUARI

'Adoptie door ongehuwd paar, mits geen homo's'

Van een onzer verslaggeefsters
DEN HAAG — Minister Hirsch Ballin van justitie overweegt adoptie door ongehuwde paren mogelijk te maken, mits de partners van verschillend geslacht zijn. Adoptie door homo's wijst hij af; een lesbische moet geen wettelijk ouderschap kunnen krijgen over een kind dat door haar vriendin is gebaard.

Dit stelde Hirsch Ballin gisteren in Den Haag op een studiedag over ouderschap en recht. Hij zei dat afstamming de grondslag moet blijven van het wettelijk ouderschap. Dat steeds meer kinderen opgroeien bij andere volwassenen dan hun twee natuurlijke ouders is voor hem geen reden de wet te wijzigen. Integendeel. „Te midden van de roep om meer juridische vormgeving van de wensen van volwassenen zullen we voortdurend de kwetsbare positie van het kind zorgvuldig moeten beschermen”, aldus de minister. „Men hoort wel eens geluiden dat afstamming voor het kind niet van belang zou zijn, maar dat het kind veel meer gebaat is bij een liefdevolle omgeving waarin twee mensen, of soms zelfs meerdere mensen, voor het kind zorgen. Ik denk dat zo'n redenering een miskenning is van de behoefte van het kind om zich te kunnen identificeren. Voor het kind speelt daarbij afstamming wel een rol, en dan bedoel ik dus echte afstamming.”

Deze opvatting staat haaks op die van de organisatoren van de studiedag: de Nederlandse Gezinsraad, de Raad voor het Jeugdbeleid en de Emancipatieraad. In een petitie eisten deze raden dat de regering de wet wijzigt, zodat ook ongehuwde stiefouders, homoseksuele paren en andere verzorgers juridisch ouderschap kunnen krijgen. In plaats van afstamming zou verantwoord ouderschap ('het duurzaam en liefdevol dragen van de verantwoordelijkheid en zorg over het kind') de basis moeten zijn voor ouderlijke rechten en plichten, aldus de raden.

Hirsch Ballin noemde dit een 'radicale oplossing'. Hij vindt dat in de wetsvoorstellen van de afgelopen jaren het huwelijk er vaak ongunstig is afgekomen. „Ik wil beklemtonen dat voorzichtigheid is geboden, juist als het gaat om de plaats van het huwelijk in onze samenleving en in ons familierecht. Het huwelijk is immers meer dan een gezags- of omgangsregeling.”

Bezwaren tegen homo-ouderschap zijn hopeloos verouderd

Lucia van Westerlaak en Cees van Wijk

LESBISCHE VROUWEN en homoseksuele mannen vonden kinderen op, en doen dat al decennia lang. Net als heteroseksuelen vinden zij dat zij kinderen iets moois te bieden hebben, en willen zij vormgeven aan hun wens méér verantwoordelijkheid te dragen dan slechts voor zichzelf, hun relatie en hun werk.

Dat lesbische vrouwen en homoseksuele mannen geen juridisch ouderschap kunnen krijgen zal hen niet van het opvoeden weerhouden. Toch is het juridische ouderschap ook voor hen en voor hun kinderen van belang.

In de eerste plaats omdat het duidelijkheid schept over wie de opvoeding ter hand neemt. Die duidelijkheid is prettig voor zowel de ouders als voor hun omgeving.

In de tweede plaats is het ook voor het kind belangrijk dat de opvoeder(s) het kind ook echt kunnen vertegenwoordigen.

Om die redenen zou het juridisch ouderschap, of ten minste de wettelijke vertegenwoordiging ook met anderen dan de persoon waar de biologische ouder een relatie mee heeft, gedeeld moeten kunnen worden.

Er zijn voorbeelden bekend van kinderen die uit hun vertrouwde

stand kwam. Eerder is in 1991 uit gesprekken met gynaecologen in Nederland al duidelijk geworden, dat vooral hetero-paren bij KID de fictie van de biologische afstamming door de sociale vader in stand proberen te houden. Als het kind er op latere leeftijd toch achter komt dat het van een donor stamt, is de kans op identiteitsproblemen echter veel groter.

Voor lesbische vrouwen is heimhouding niet aan de orde. Kinderen van drie vragen al hoe het kan dat zij twee moeders hebben, en waarom er geen „pappa” is. Ontkenning van het belang van afstamminggegevens heeft hier geen zin. Maar bezorgdheid over onbekendheid met deze gegevens mag zich niet alleen op gezinnen richten waarvan de ouders van gelijk geslacht zijn. Op zich is er weinig tegen de instelling van een afstammingregister, mits die registratie ook en op gelijke wijze voor kinderen van hetero-ouders geldt.

1987 reeds gerapporteerd. Het blijkt dat deze kinderen eenzelfde sekse-rol ontwikkelen doormaken als kinderen die in een hetero-gezin opgroeien, en maatschappelijk niet slechter (en ook niet beter) functioneren.

Er zijn, kortom, geen goede argumenten om mensen die langdurige opvoedingsverantwoordelijkheid op zich nemen, het juridische ouderschap te onthouden. Integendeel, het is zelfs niet onwaarschijnlijk dat van een dergelijke onthouding juist weer stigmatiserend werkt, waardoor niet alleen ouders, maar ook kinderen getroffen worden.

Wij hopen dat de werkgroep Samenlevingsvormen, ook wel de commissie-Kortmann, binnenkort in haar rapportage meer oog voor de maatschappelijke realiteit zal krijgen te hebben dan de minister van Justitie.

Misschien wordt het tijd dat onze coördinerend minister van het homobeleid, mevrouw d'Ancona, deze titel waarmaakt en haar invloed op het beleid van haar collega laat gelden.

Lucia van Westerlaak en Cees van Wijk zijn respectievelijk beleidsmedewerker en voorzitter Nederlandse Vereniging tot Integratie van Homoseksualiteit COC.

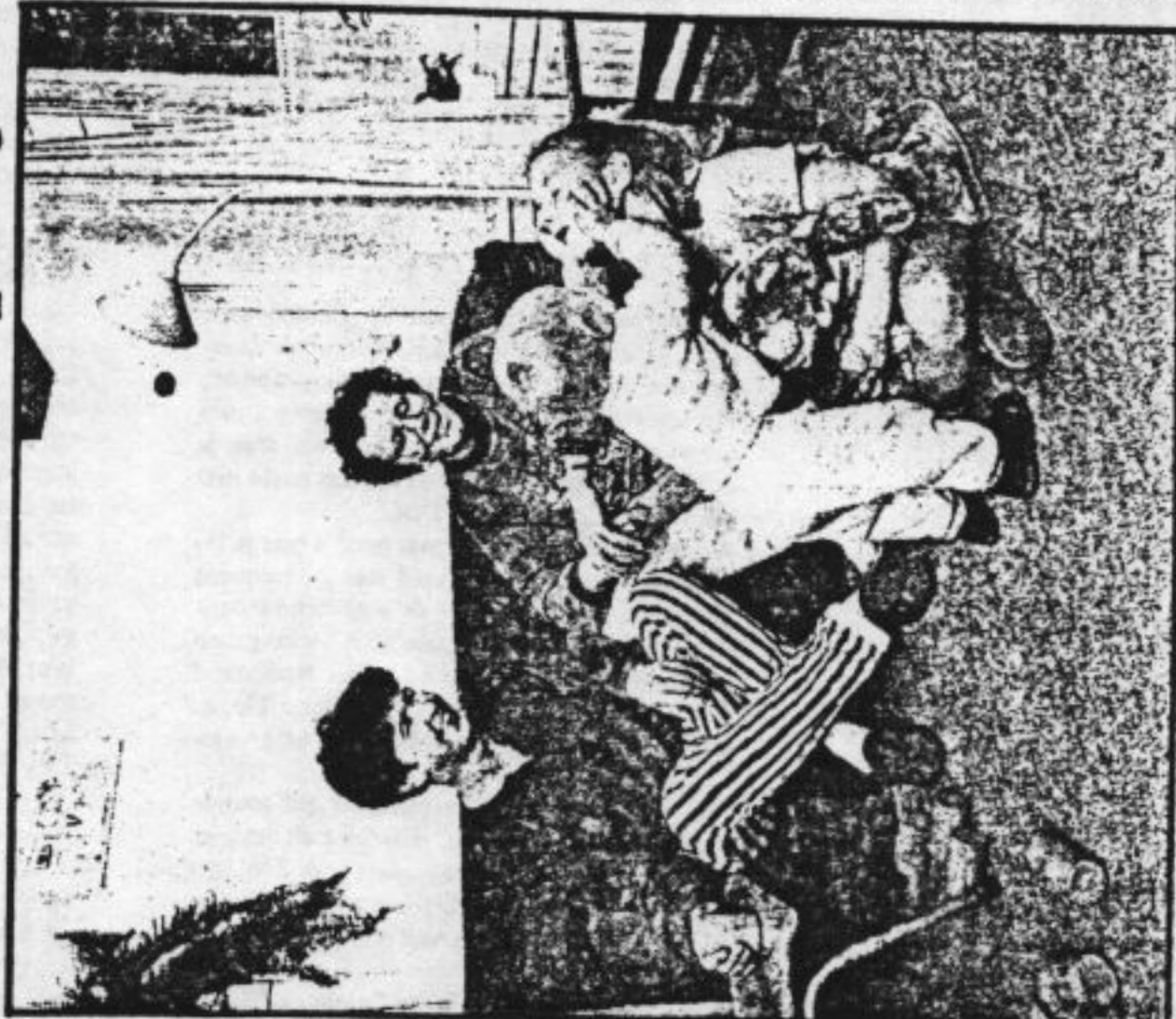

Foto Harrie Timmermans/NFK
De opvoeding van kinderen is al lang niet meer het monopolie van heteroseksuele ouders.

Recent Nederlands onderzoek toont bovendien aan dat andere vormen van ouderschap (zoals bij kunstmatige inseminatie) voor het kind niet problematisch hoeft te zijn, mits het vroegtijdig en duidelijk is ingelicht over hoe het tot

NvA N 26.2-92

5

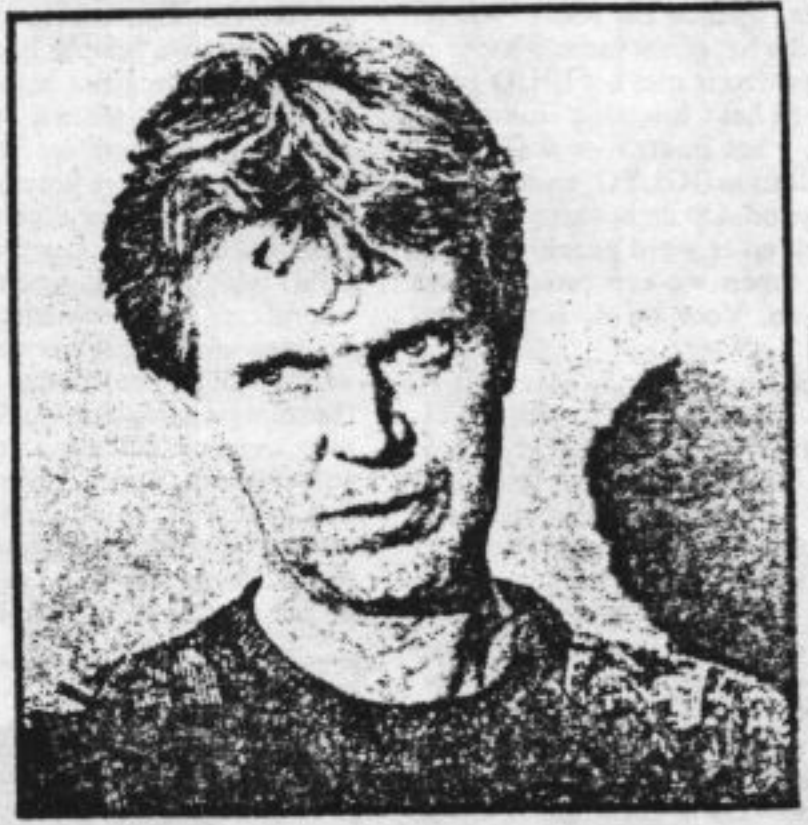
Beroering over homo-dominee
 OOTMARSUM — In de Nederlandse-Hervormde gemeente van het Twentse Ootmarsum (4500 inwoners) is grote beroering ontstaan over de komst van de 34-jarige A. R. de Meij Mecima uit Den Haag als predikant. De nieuwe predikant is homoseksueel en een deel van de gemeente wil geen 'roze' dominee. De tegenstanders zijn nu een handtekeningenactie tegen zijn komst begonnen. Toen er gestemd moest worden voor de komst van de predikant bleek de kerkeraad sterk verdeeld. Met negen stemmen voor en zeven tegen werd besloten De Meij Mecima, net afgestudeerd aan de Kerkelijke Opleiding voor de Hervormde Kerk in Leiden, te aanvaarden.

de Volkskrant VAN DONDERDAG 6 FEBRUARI 1992

Homonos trekt „special” in over film Rudi van Dantzig

Van onze verslaggever
HILVERSUM — De „special” die het NOS-radioprogramma Homonos morgenavond zou wijden aan de verfilming van Rudi van Dantzigs roman „Voor een verloren soldaat”, is ingetrokken. De programmamakers kregen geen medewerking van regisseur, producent en hoofdrolspeler. Volgens Homonos-eindredacteur Jan Nauta vrezen de makers dat de film als gevolg van die special een „homo-stempel” zal krijgen. Homonos zendt vrijdagavond een programma uit dat op andere wijze aandacht aan de verfilming besteedt. Het boek *Voor een verloren soldaat* is Van Dantzigs verslag van zijn verblijf bij een vissersgezin in Friesland tijdens de hongerwinter. Hoofdpersoon is het jongetje Jeroen dat een kortstondige relatie aangaat met de Canadese soldaat Wolt. De erotiek die aan deze vriendschap ten grondslag ligt, neemt in het latere leven van de hoofdpersoon obsessieve vormen aan. Toen Nauta vijf weken geleden met de voorbereidingen van zijn programma begon, kreeg hij van

regisseur Roeland Kerbosch te horen dat hij medewerking van het filmteam aan het programma kon vergeten. Nauta: „Kerbosch zei mij dat hij niet in Homonos wilde, omdat men dan zou denken dat het een homofilm werd en dat hij zelf het oorspronkelijke script van Don Bloch herschreven had. Hij voegde eraan toe dat hij er ook voor zou zorgen dat wij hoofdrolspeler Maarten Smit niet te spreken zouden krijgen. De secretaresse van producent Mathijs van Heijningen had mij al laten weten dat de film zou gaan over de ontluikende liefde van jongens en meisjes. Argwaan over het eindproduct is dan wel gerechtvaardigd, dacht ik zo.” Van Heijningen zelf bestrijdt dat. „Natuurlijk hebben wij het een en ander aan het script gesleuteld, heel gebruikelijk in deze business. Zo is er een tweede plot ingeschreven over een meisje dat ook een verhouding krijgt met een Canadese soldaat. Om aan te geven dat het thema universeel is.” Dat Van Heijningen niet mee wil werken aan Homonos, vindt hij onzin. „Het is publicitair gezien alleen een beetje te vroeg als je

VAN DANTZIG
 Foto Guus Dubbelman - de Volkskrant

praat over een film die pas over twee maanden uitkomt. En Maarten Smit interviewen terwijl hij de film nog niet eens gezien heeft, is ook een beetje zinloos. Straks springen alle media op hem af, dus we moeten hem een beetje beschermen. Geloof me, deze film gaat echt over de relatie tussen twee jongens, daar hebben we niets aan veranderd.” In de uitzending van Homonos morgenavond (van 18.30 tot 19.00 uur op Radio 5) zal Nauta de voor-geschiedenis toelichten en er worden interviews uitgezonden met

Theo Sontrop van De Arbeiderspers, uitgever van het boek, en de filmcriticus Hans Beerenkamp. Ook wordt een eerder opgenomen interview met Rudi van Dantzig uitgezonden. Daarin zegt de schrijver onder meer: „Ik wou dat ik meer de hand in de film had gehad”. Homo- of heterofilm, begin april weten we het. Dan gaat *Voor een verloren soldaat* in première. Hopelijk is het gewoon een oprechte en mooie film, zoals het boek verdient.
 HEIN JANSSEN

Buchanan: natuur straft homoseksuelen met Aids

WASHINGTON, 28 FEBR. Aids is volgens de conservatieve Republiek Pat Buchanan de manier waarop de natuur homoseksuelen straft. In een radioprogramma in Atlanta (Georgia) voegde hij daar gisteren aan toe dat een „actieve en promiscue levensstijl niet alleen verkeerd” is maar ook „medisch ruïneus” en „sociaal verwoestend”. Buchanan, die eerder van zich heeft doen spreken door antisemitische uitspraken, voert op het ogenblik campagne voor de dinsdag te houden voorverkiezingen in Georgia. Daarbij gaat hij met name te keer tegen de Nationale Kunstraad, door middel waarvan de regering-Bush „onze belastingdollars investeert in pornografische en godslasterlijke kunst die

te schokkend is om getoond te worden”. Om zijn woorden kracht bij te zetten laat hij in Georgia een reclamefilmje uitzenden waarin zwarte homoseksuelen in uiteenlopende staat van ongekleeheid te zien zijn. De beelden zijn afkomstig uit een documentaire die mede gesubsidieerd is door de Kunstraad. „Deze zogenaamde kunst”, aldus Buchanans reclameboodschap, „heeft homoseksualiteit verheerlijkt, kinderen misbruikt en het beeld van Jezus Christus geperverteerd”. Een woordvoerder van Buchanan zei tegen de Washington Post dat dit allemaal „niets te maken heeft met een anti-homovooroordeel”, maar met „het niet-uitgeven van belastingdollars aan waarden die de mensen beledigen”. (Reuter)

Heksenjacht op pedofielen

SAN FRANCISCO - Channel 4, de lokale zender van NBC in San Francisco, heeft vorige week plotseling de jacht geopend op pedofielen. Channel 4 deed dit door een controversieel verslag uit te zenden van een in het geheim gefilmde vergadering van de North American Man/Boy Love Association (NAMBLA). Deze groep van mannelijke pedofielen komt af en toe bij elkaar om hun seksualiteit te bespreken en een blad samen te stellen, dat over pedofilie handelt.

Volgens het journaal op Channel 4 is NAMBLA echter een groep kinderverkrachters die seks met kinderen propageert en samen bespreekt hoe ze aan de sterke arm der wet kunnen ontsnappen. Op deze manier werd de heimelijk gefilmde vergadering aan het publiek getoond, terwijl het onthulde 'schandaal' dat al eerder aangekondigd werd, niet méér inhield dan dat de groep al twee jaar periodiek in een zaal van een bibliotheek vergaderde. Een team van Channel 4 stormde onaangekondigd en al filmend de zaal binnen en begon in het wilde weg vragen af te vuren op de verbouwereerde leden van NAMBLA. De meesten maakten zich snel uit de voeten en weigerden commentaar. Na de uitzending van het 'investigative report' kwam in San Francisco een storm van verontwaardigde reacties los, veelal van bezorgde ouders, waarop de bibliotheek NAMBLA het gebruik van de zaal verder ontzegde. Leiders van de homogemeenschap haastten zich afstand te nemen van de groep en zijn activiteiten en lieten in diverse interviews in de media weten dat dit allemaal niets met homoseksualiteit te maken had en dat statistisch gesproken een kinderverkrachter bijna altijd heteroseksueel is. Een vreedme houding voor vertegenwoordigers van een van de machtigste bevolkingsgroepen binnen deze anders zo liberale stad. Een woordvoerder van NAMBLA wilde aanvankelijk slechts verklaren dat de groep zeer boos is

over de manier waarop Channel 4 zijn verhaal naar buiten heeft gebracht. Na een hele reeks beschuldigingen, verdachtmakingen en verdraaiingen van de feiten heeft Channel 4 nog geen enkel bewijs geleverd voor hun stelling, dat NAMBLA een groep kinderverkrachters is die seks met kinderen propageert. Een paar dagen later beleegde NAMBLA een persconferentie op de trap van Channel 4, om te proberen een licht te werpen op haar activiteiten, om zich te verdedigen en aan te kondigen dat zij tegen Channel 4 een proces zal aanspannen. De persconferentie liep echter slechts uit op een ordinaire recl, waarbij niemand een kans kreeg om wat dan ook duidelijk te maken. Volgens NAMBLA is het hele geval gewoon een stunt van Channel 4 om hogere kijkcijfers te scoren en wat werkt er in Amerika dan beter dan een sensationeel verhaal over een verguisde minderheidsgroep, die zichzelf nauwelijks kan verdedigen, omdat de wetgever staat te trappelen de leden ervan op te sluiten. De NAMBLA-leden hebben voor zover bekend de wet niet overtreden, maar ergens heeft iemand besloten dat de hekstenjacht op hen geopend is. San Francisco's grootste homoblad, de Bay Area Reporter, heeft de tactieken van Channel 4 veroordeeld en onverantwoordelijk genoemd en cist dat NAMBLA in ieder geval een redelijke kans krijgt zich te verdedigen.

Gay-krant 8 febr. '92

reddingspoging LHJO

Door Rob Bruntink

AMSTERDAM/DEN HAAG - De verwickelingen rondom het Landelijk Homo Jongeren Overleg zijn afgelopen weken in een stroomversnelling terechtgekomen. Het ministerie van WVC lijkt uit zijn winterslaap te zijn ontwaakt en betwijfelt nu het nut van instandhouding van het huidige LHJO. Een detail is dan nog de vraag welk LHJO er wordt bedoeld, want er zijn twee besturen, en geen van twee wordt door WVC erkend. Aan de homogroeperingen die in het clusteroverleg zitten, heeft D'Ancona gevraagd wat nu te doen. Het overleg weet het ook nog niet precies, maar weigert wel acuut een helpende hand uit te steken aan de enige tak aan de LHJO-boom die nog floreerde, het blad *Expreszo*. Ofwel: de pogingen van hoofdredacteur Bam-bi Delver om een self-supporting jongerentijdschrift op de markt te brengen zijn voorlopig gestrand. Exit Delver. Maar ook Marcel Teerling (hevig bediscussieerde voorzitter van het LHJO) heeft volgens Delver de schijnwerpers verlaten. Toch duikt hij opeens weer op bij het clusteroverleg. Als één van zijn laatste daden heeft Teerling *Expreszo* uit het 'homojongerenpand Keizersgracht 24sous' geknikkerd. Alsof je het over een script voor een 685-delige soap-serie hebt...

Uit het lentenummer van de *Expreszo* (1991): 'Het begint erop te lijken dat de handen ineens worden geslagen. In officieel ambtenaren-Nederlands heet dat: centralisatie. Het LHJO moet de centrale spil worden van alle activiteiten rond lesbische en homojongeren. En daarbij speelt het 'lesbische en homojongerenpand 24sous' de hoofdrol. Op zaterdag 15 december 1990 opende het hoofdkwartier officieel de deuren onder het genot van een hapje en een drankje. Ook *Expreszo* is met het LHJO gefuseerd. Daarnaast zit ook het Christelijk Homo Jongeren Contact (CHJC), het International Gay and Lesbian Youth Organisation (IGLYO) en natuurlijk het LHJO zelf in het pand. Op de openingsdag zag het blauw van de rook en er werd gezellig gekeuvel. Als kadootje hebben we een mooie James Dean-kalender gegeven. Voor op de herentolletten.'

Het was de tijd van pais en vree, nog niet eens zo lang geleden. Wat de 'volwassen' homo-organisaties nu onder druk van WVC-minister Hedy d'Ancona moeten doen (clusteren en meer samenwerken), deden de jongerenorganisaties een jaar geleden al. Waartoe het heeft geleid is inmiddels duidelijk. De rookpluimen van de verbale bomaanslagen en veldslagen hangen nog vers in de lucht. Diverse partijen mengen zich in het conflict. Natuurlijk het LHJO in de persoon van Marcel Teerling, al gerime tijd de verpersoonlijking van het voltallige LHJO-bestuur. Daarnaast kalenderschenker *Expreszo*, met (inmiddels ex-)hoofdredacteur Bam-bi Delver als spreekbuis. Voorts het ministerie van WVC, dat zich pas enige maanden nadat De GAY Krant in oktober vorig jaar over financiële wan toestanden bij het LHJO schreef, met grote bezorgdheid over de organisatie boog. En tot slot woordvoerders van het clusteroverleg, zoals Cees van Wijk (voorzitter van het COC), Chris van Wijk (voorzitter De Kringen) en Riek Stienstra (algemeen directeur van de Schorerstichting). Aan de zijlijn van het slagveld, op de reservebank, zitten nog indirect betrokkenen als Hans Akkermans van het CHJC en André Koster, die na het vertrek van hoofdredacteur Delver op 7 februari de belangen van *Expreszo* gaat behartigen.

ALARMBEL

Het drama ontstond de homojongerenkringen na het feest 'Kijk ons nou' op 14 september in De Effenaar in Eindhoven. Er zou met geld gesmeten zijn, en de nodige organisatorische chaos die daaraan toegevoegd kon worden, zorgden voor openlijke vraagtekens bij het functioneren van het bestuur van het LHJO. Nog voor de jaarwisseling - men leefde net een jaar samen - stonden jongerenpandbewoners CHJC en *Expreszo* op de stoep van het ministerie van WVC. De alarmbel werd in werking gezet - en fors ook, want de geluidsgolven zijn nog niet verstomd. Na het bezoek van CHJC en *Expreszo*, nodigde WVC Marcel Teerling uit. Het tweëneenhalf uur durende gesprek resulteerde in een omvangrijke brief van WVC aan de organisaties die betrokken zijn bij de clusteropbouw (waaronder het COC, De Kringen, de Schorerstichting, Orpheus en officieel ook het LHJO), waarin ondermeer - met gevoel voor understatement - wordt geconstateerd dat er bij het LHJO een 'problematische situatie' is ontstaan.

WVC verwijst als eerste naar de bestuurscrisis. Al maandenlang bestaat het officiële bestuur uit één persoon, Teerling, maar statutair gezien kan dat helemaal niet. Daarnaast hebben mensen uit *Expreszo*-kringen een alternatief bestuur opgericht, maar dat heeft geen rechtsgeeldigheid. Tweede punt van bezorgdheid is gericht op de LHJO-activiteiten: die zijn er namelijk al heel lang niet meer. In WVC-taal heet het dat 'het vastgestelde werkprogramma niet adequaat is uitgevoerd'. Derde probleem is volgens WVC dat de toegekende subsidiegelden niet op de juiste wijze zijn uitgegeven. Directe consequentie van deze drie punten is onmiddellijke stopzetting van de subsidie geweest, met uitzondering van de vaste kosten als huur en dat soort zaken. Ook wordt er in de brief aangekondigd dat er onderzoek zal worden gedaan naar wie er fouten heeft gemaakt. 'De daarvoor verantwoordelijke bestuursleden worden ter verantwoording geroepen, ook als zij nu niet meer in functie zijn,' klinkt het dreigend.

TWEE MAANDEN

Het ministerie vraagt nu aan het clusteroverleg om een oplossing. De landelijke homo-organisaties wordt gevraagd (of: gesmeekt) alles in het werk te stellen een situatie te bereiken waarin op het gebied

van de landelijke homojongerenactiviteiten aan een aantal voorwaarden moet worden voldaan, zoals een sluitende begroting, een bestuur dat het nodige vertrouwen bij de achterban geniet en een werkplan. Belangrijkste punt lijkt te worden dat WVC de garantie wil dat de realisatie van het werkprogramma niet andermaal gefrustreerd wordt door bestuurders. 'Een zekere coaching en begeleiding van het nieuwe bestuur lijken mij, in ieder geval het eerste jaar, van groot belang.'

WVC verwacht binnen twee maanden antwoord. 'Gezien de bijzondere urgentie van de gerezen problematiek zou ik het op prijs stellen indien u aan dit verzoek met de nodige voorrang aparte aandacht zou kunnen geven. Langer dan twee maanden zou mijns inziens de huidige situatie niet meer mogen voortduren.' De deelnemers van het clusteroverleg voelden zich nogal overrompeld door het verzoek van WVC. Logisch ook: het clusteroverleg is onder (bezuinigings)dwang van D'Ancona tot stand gekomen, om zich te bezinnen op de vraag hoe er tot één subsidieadres voor de homo-emancipatie kan worden gekomen, en nou moet het opeens puin gaan ruimen. 'Dit is toch eigenlijk het werk dat ambtenaren behoren te doen,' vraagt directeur Stienstra van de Schorerstichting zich dan ook af.

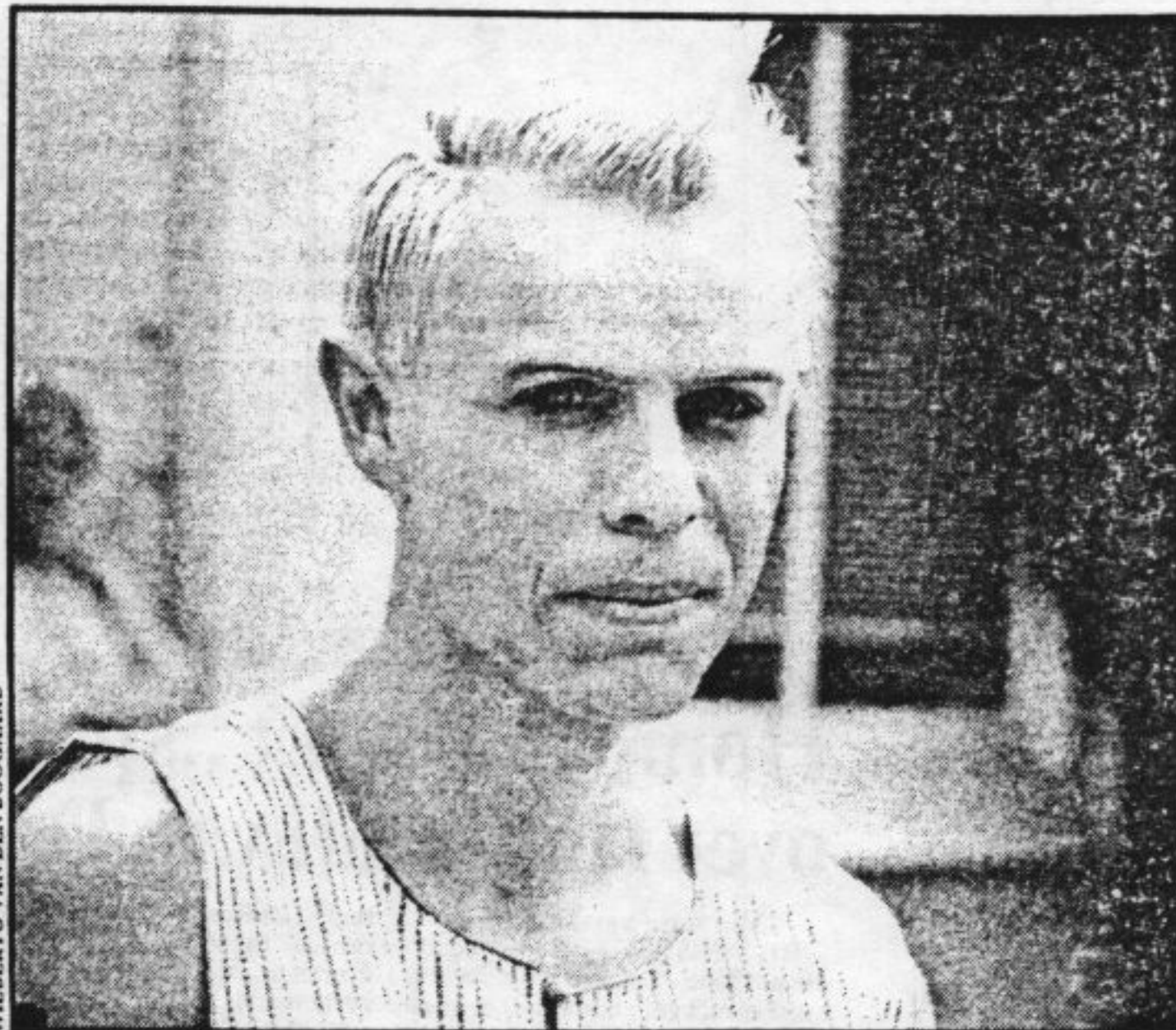

Riek Stienstra, algemeen directeur van de Schorerstichting.

Maar WVC heeft het goed bedoeld, zegt R. Wetselaar die zich vanuit het ministerie met het LHJO-leed bezighoudt. 'Het LHJO maakt formeel deel uit van het cluster. Dus bedachten wij, dat wanneer er óver het cluster moet worden gepraat, dit beter ook dóór het cluster kan gebeuren. Bij mij staat voorop dat het jammer zou zijn als het LHJO en de taken die het behoort uit te voeren opeens zou verdwijnen. Wij gooien het probleem nu inderdaad buiten de deur, maar het alternatief zou zijn dat we het direct juridisch gaan doorlichten. Deze aanpak lijkt mij een stuk vriendelijker. En ik hoop natuurlijk dat de organisaties eruitkomen. Lukt dat niet, dan volgt de juridische kijk.'

COMMISSIE

De deelnemers aan het clusteroverleg hebben echter weinig woorden vuil gemaakt aan de vreemde gang van zaken en hebben direct de koppen bij elkaar gestoken: een week nadat de brief was verzonden, op 6 februari, is het eerste overleg over het verzoek van WVC geweest. 'We hebben gehoor gegeven aan de vraag omdat er anders misschien geen voorziening voor lesbische en homo-jongeren zouden kunnen komen,' verklaart Stienstra de meewerkende houding. Besloten werd drie personen aan te wijzen die op persoonlijke titel een oplossing zouden gaan zoeken. Zij moeten gesprekken gaan voeren met alle betrokkenen, van zowel LHJO en CHJC als *Expreszo* en 'het alternatieve LHJO-bestuur' dat inmiddels het leven had gezien, en voornamelijk bestaat uit *Expreszo*-betrokkenen. De drie personen (Cees van Wijk van het COC, Chris van Wijk van De Kringen en Peter van de Linde van het LKP) moeten zich onder meer de vraag gaan stellen wat er voor de jongeren in Nederland kan of moet worden gedaan, en - nog moeilijker

Bam-bi Delver, voormalig hoofdredacteur van *Expreszo*.

te beantwoorden - wie dat dan gaat doen. Op de WVC-begroting is vanuit de pot 'homo-emancipatie' zo'n 60.000 gulden gereserveerd voor homo-/lesbisch jongerenwerk. Daarnaast kan de Commissie van Drie rekenen op 50.000 gulden uit de post jongerenemancipatie.

Specifiek vraagstuk na 'de val' van het LHJO behelst de positie van het CHJC en *Expreszo* (over het IGLYO wordt door het ministerie of het overleg met geen woord gerept). De toekomst van het CHJC zit geramd; op de eerste vergadering is het CHJC als volwaardige gesprekspartner door de andere clusteroverleg-deelnemers aan de boezem gedrukt. Daarmee voldoet het overleg al aan de wens van WVC om het CHJC geen schade te laten ondervinden van de huidige impasse.

BOZE DELVER

Dat ligt anders voor het blad *Expreszo*. Het tijdschrift is op de bewuste donderdag 6 februari de deur gewezen door het clusteroverleg, tot grote woede van hoofdredacteur Delver, die 's anderendaags direct het hoofdredacteurschap aan de wilgen heeft gehangen. Een schriftelijk verzoek van Delver, dat hij aan de vooravond aan de clusteroverleg-deelnemers had verzonden, om *Expreszo* ook een gesprekspartner in het overleg te laten zijn, belandde op het bordje van, zoals Delver het noemt, een commissie van Drie Wijze Mannen die vervolgens een oordeel moest vellen over de toekomstige rol van *Expreszo*. Het oordeel was praktisch gesproken hard, maar duidelijk. Een boze Delver: 'Volgens de drie heren was het 99,9 procent zeker dat WVC een opname van *Expreszo* in het clusteroverleg niet zou accepteren. Het geld dat wij vroegen, eenmalig een bedrag van 125.000 met daaraan gekoppeld de garantie dat wij nooit meer een verzoek tot overheidssteun zouden doen, wilde men ons niet toezegen. Zo is het enige goedlopende project dat onder de LHJO-vlag voer de nek omgedraaid door de zogenaamde gevestigde homobeweging. Ik had het idee dat ze onze schriftelijke onderbouwing van het verzoek niet eens hebben gelezen. Alleen Stichting Urania en SLOW (werkgroepen van ouders) hadden er serieus over nagedacht, verder niemand. De rest interesseerde het gewoon geen bal.'

Riek Stienstra van de Schorerstichting ziet het eventjes anders: 'Delver wilde binnen een half uur uitsluitend over zijn voorstel, en dat was tenenmale godsonmogelijk. De drie aangewezen personen gaan inventariseren, buiten de clustervergadering om. Los daarvan zou het heel onevenredig zijn als al het beschikbare geld naar *Expreszo* zou gaan. WVC zou daar echt nooit akkoord mee zijn gegaan, dat is hem inderdaad gezegd. Als Delver stelt dat we daarmee *Expreszo* de nek om hebben gedraaid, kan ik hem daarin geen gelijk geven. Er is nog niets besloten. Er is hooguit gezegd dat het niet haalbaar was om ter plekke het gevraagde geld toe te zeggen. Dat betekent niet dat *Expreszo* 'dus' in zijn geheel uit het vizier is.'

AANGETEKENDE BRIEF

Maar Delver had nog meer reden om woedend te zijn. Tot zijn grote verbazing zag hij Marcel Teerling aan de vergadertafel zitten. 'Maanden had hij niet deelgenomen aan het overleg. Evenzolang had hij dus de belangen van *Expreszo* niet in het overleg kunnen vertegenwoordigen, en daar zat hij opeens, geaccepteerd en al door de aanwezige vertegenwoordigers van COC, Schorerstichting, De Kringen, et cetera.' En dat terwijl Delver had vernomen

dat diezelfde Teerling de dag voor het overleg naar het ministerie van WVC was gestapt met de mededeling dat hij het wat het LHJO-voorzitterschap betreft voor gezien hield. WVC ontkent overigens bij monde van R. Wetselaar dat Teerling is opgestapt. 'Hij heeft mij gezegd dat hij het overwoog, dat is alles.'

Een paar dagen weer daarvoor had Teerling *Expreszo* dakloos gemaakt. Middels een aangetekende brief had hij aan Delver vriendelijk doch dringend verzocht alle *Expreszo*-spullen uit het souterrain van het pand aan de Keizersgracht te halen. In niet al te goed Nederlands vraagt Teerling aan Delver 'alle bezittingen die toekomen aan het LHJO weer terug te geven'. De sleutels moesten de *Expreszo*-medewerkers ook bij hem inleveren. Daarvoor hoeven ze gelukkig niet ver te lopen: Teerling woont boven de LHJO-ruimte. Teerling meldt ook dat *Expreszo* 'het zittende bestuur' (Teerling zelf dus) onredelijk heeft behandeld. Verdere samenwerking acht het LHJO-bestuurslid dan ook onmogelijk.

Een geluk bij een ongeluk is dan nog dat *Expreszo* dat allesbehalve van plan was. De verhouding tussen redactieleden van het tijdschrift en het LHJO boterde al vanaf het prille begin van de samenwerking niet. Het was Delver al in maart 1991 duidelijk dat het LHJO niet capabel was om zijn taak als uitgever van de *Expreszo* naar behoren te vervullen. Ondanks vele verzoeken is er nimmer een uitgeefplan of financieel overzicht gekomen. Verder werden advertentiegeden niet effectief geïnd, net zo min als abonnementsgeden. Dat waren juist de LHJO-taken.

Expreszo besloot - zo goed als mogelijk - deze taken zelf ter hand te nemen, en liet door een externe kracht een uitgeefplan opstellen. Ook hierop werd door het LHJO niet gereageerd, hetgeen ten slotte in november leidde tot een breuk tussen *Expreszo* en het LHJO. Delver zegde het contract wegens wanprestatie op, en stapte enige tijd later naar WVC waar het alle klachten over het functioneren van LHJO op tafel gooide en het voorstel presenteerde om *Expreszo* zelfstandig te laten draaien. Dit plan is echter gestrand op de weigerachtige houding van WVC hier het gevraagde geld (rond de 125.000 gulden) voor te verstrekken.

Eerder had Delver al gepoogd het geld te krijgen van het landelijk COC. Ook daar had hij nul op rekst gekregen. 'Het enige wat het COC ons aanbood was de *Expreszo* op te laten gaan in de gerestylede *Sek* die in april op de markt moet komen. Maar dat wilden we niet. We wilden onafhankelijk blijven.'

Hij heeft een theorie waarom het clusteroverleg *Expreszo* niet het gevraagde geld wilde geven. 'Het COC heeft een machtige stem binnen het overleg, en het COC aast op geld, dat is mij wel duidelijk. Het verleent geen steun aan ons omdat het COC zelf binnenkort met de vernieuwde *Sek* wil komen. Bovendien zien ze de tienduizenden guldens die in feite klaarliggen al in hun kas vloeien.' Stienstra van de Schorerstichting bestrijdt dit, maar sluit niet uit dat het COC een rol gaat spelen bij de opzet van het nieuwe landelijk homojongerenwerk. 'De kans dat het LHJO de draad gaat oppakken is vrij gering. Een andere club moet dan het voortouw nemen, en als je de koppen binnen zo'n clusteroverleg telt, dan is het COC natuurlijk de meest voor de hand liggende organisatie. Of binnen het nieuwe jongerenwerk dan ook ruimte bestaat voor een specifiek jongerenblad valt nog te bezien. We hebben nog even de tijd.'

Meneer, mag ik een condoom?

'Rubbers' in de klas

PRIMEUR 20/27

DETROIT - De moeder van Rebecca schrok zich een hoedje toen ze met haar dertienjarige dochter, net thuis van een lange schooldag, aan de thee zat. "We krijgen binnenkort een les seksuele voorlichting. Ook over aids en condooms en zo", zei Rebecca. "Seksuele voorlichting? Op school? Waar is dat goed voor?" vroeg Rebecca's moeder verbaasd.

DOOR PAUL DE LANGE

Ze belde meteen de directeur van de middelbare school. Die had die middag al tientallen telefoontjes van verontruste moeders gekregen. Die eisten allemaal een ouderavond om over 'het' onderwerp te praten. Die avond kwam er. De directeur en enkele leraren legden uit waarom zij het belangrijk vonden dat seksuele voorlichting in het lesprogramma wordt opgenomen. Na hevige discussies gaven de ouders hun fiat. Op één voorwaarde: er zouden geen condooms (zelfs geen afbeeldingen!) getoond mogen worden.

In Nederland wordt over aidsvoorlichting op school niet zo puriteins gedaan als in Amerika. Nederlandse jongeren weten steeds beter dat onbeschermd vrijen gevaarlijk is. Ze weten het - maar ze handelen er vaak niet naar. Nog te vaak gebruiken ze geen condoom. Daarom is de Stichting SOA (bestrijding van seksueel overdraagbare aandoeningen) vorige week een nieuwe campagne begonnen. Op landelijk georganiseerde discoshows zullen voorlichtingsfolders en gratis condooms uitgedeeld worden.

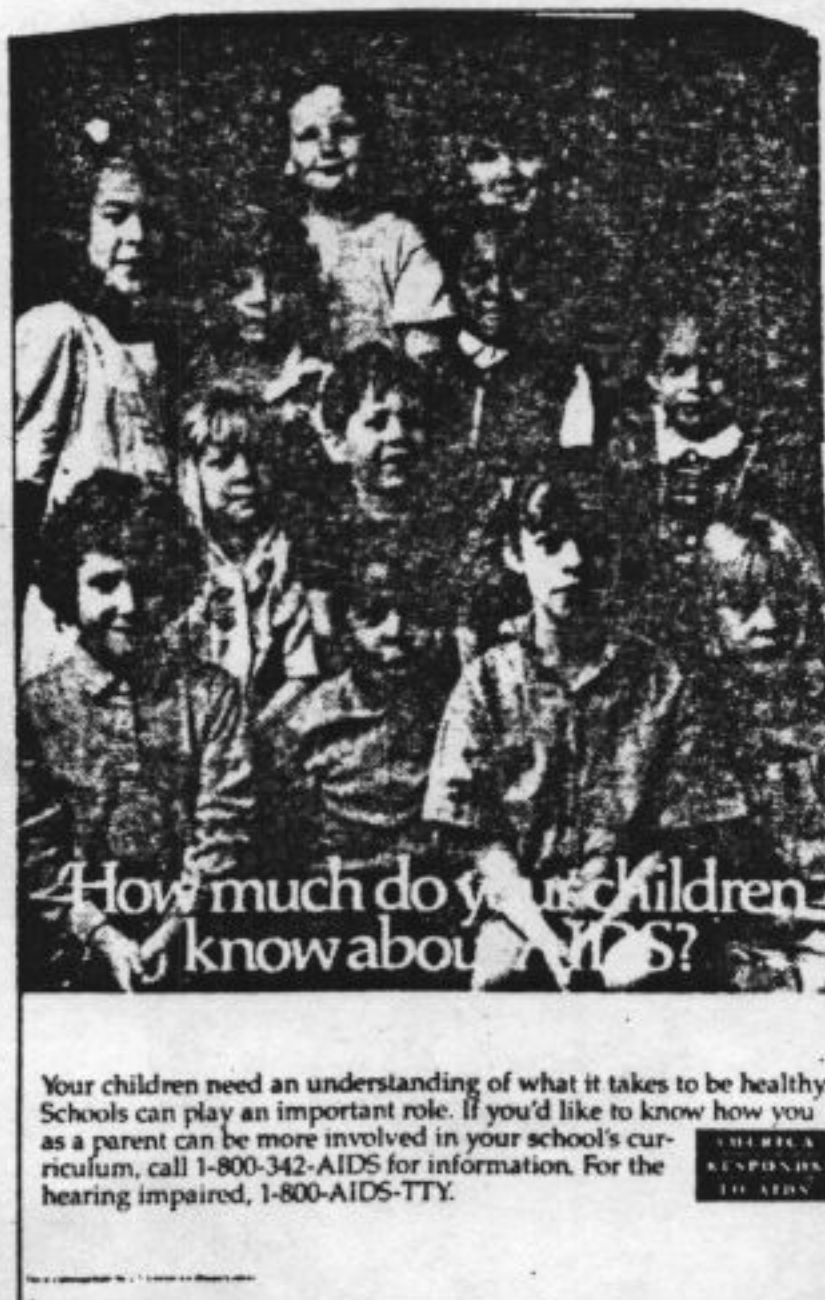
En ook moesten de docenten de leerlingen vertellen dat 'wachten met seks tot hun huwelijk' de enige echt veilige manier van vrijen is.

Niet alleen in Detroit, waar Rebecca woont, maar overal in de Verenigde Staten wordt op het moment druk gedisussieerd over de voors en tegens van seksuele voorlichting op middelbare scholen. Iets wat nauwelijks bestaat.

Veel docenten vinden dat het nu hoog tijd wordt om goede, niets verhullende voorlichting te geven. Met veel aandacht voor 'safe sex'. Uit recente onderzoeken is gebleken dat meer dan de helft van de Amerikaanse tieners die seksueel actief zijn, nog zeer regelmatig met elkaar het bed induiken zonder condoom te gebruiken. "In het aidstijdperk is dat een enge gedachte", zegt een lerares van Rebecca.

Veel ouders zijn echter bang dat seksuele voorlichting op school er toe leidt dat tieners juist met elkaar naar bed zullen gaan. "Maar dat gebeurt toch al", zegt Gerardo (15), "alleen doen ouders graag net alsof ze van niets weten." Gerardo zit op een middelbare school in New York. Op zijn school, en zo'n vijftig andere in de 'Big Apple', kunnen scholieren sinds kort van hun leraren condooms krijgen. Gratis. De scholen zijn hiermee begonnen om condooms voor leerlingen toegankelijker te maken. Want het bleek dat veel tieners zich schamen om rubbers in de drogist of supermarkt te kopen. Condoom-automaten hebben ze in Amerika nauwelijks.

De scholen in New York hadden heel wat condooms ingeslagen. Ver-

Your children need an understanding of what it takes to be healthy. Schools can play an important role. If you'd like to know how you as a parent can be more involved in your school's curriculum, call 1-800-342-AIDS for information. For the hearing impaired, 1-800-AIDS-TTY.

(Affiche: Stichting SOA)

wacht werd dat de vraag groot zou zijn. Maar dat viel tegen. "Je wilt toch niet dat je leraar weet dat je seks hebt", zeg Melissa (16). Op Melissa's school in Queens, een wijk in New York, vragen per week gemiddeld zo'n 25 van de ruim tweeduizend leerlingen een leerkracht om een condoom. Niet veel, maar de docenten willen niet spreken van een mislukt experiment. "Door de proef en de seksuele voorlichtingslessen die er aan vooraf gingen, zijn leerlingen meer gaan nadenken over seks en veilig vrijen", zegt een geschiedenisleraar. "Ze praten er onderling nu ook veel meer over. Hopelijk leidt het tot een verantwoordelijker gedrag."

Ook in San Francisco en Los Angeles kunnen de meeste scholieren binnenkort gratis condooms krijgen. Maar tieners in de rest van het land moeten voorlopig nog even wachten. Want veel ouders blijven het maar niks vinden. "Maar ja", zegt een vriendin (15) van Rebecca uit Detroit, "dan krijg je te horen dat je maar het beste met seks kunt wachten tot je getrouwd bent." Om er giechelend aan toe te voegen: "Dan had ik zeker vorig jaar al moeten trouwen."

Hij kan echt alles

Hoi. Bij mij op school in de vijfde klas zit een jongen. Hij is heel knap en hij kan echt alles: toneelspelen, zingen en in alle vakken is hij heel

goed, maar hij heeft helemaal geen capsones of zo.

Ik zit in de tweede klas en ik ben echt heel erg op hem. Hij ziet mij niet staan. Ik durf ook niets te doen, want ik geloof dat hij al verkering heeft.

Een meisje van 13
AMSTERDAM

Hun gevoelige plek

'Mijn buurjongen' (#51). Ik heb een vriend gehad van 16 jaar. Hij was wel een beetje op seks uit. Maar hij kwam er wel achter dat ik niet wou. Toen heeft hij dat ook tegen mij gezegd. Dat als ik vond dat zijn hand ergens te dicht bij was, dat ik dat mocht zeggen. (Toch was hij daar nog steeds op uit met opmerkingen enz.) Maar zijn vrienden stuurden het er ook op aan. Ik bleef een keer slapen en toen zijn vriend weg ging, zei hij: Ik zal maar gaan dan hebben jullie de hele avond nog. Maar als hij daar op uit is dan kun je je nog verdedigen. (Je weet hun gevoelige plek en je hebt je been, dus.) Ik ben bang als ik hem weer zie dat ik kwaad op hem zal worden (en als ik kwaad word dan heb ik me soms niet in de hand) maar ik zal hem nooit kunnen vergeten want mijn zus is een goede vriendin van zijn zus, dus. Ik hoop dat je wat hebt aan deze brief.

Een meisje van 13

Giebelen om seks TR 5

Ouders zullen hun burens niet gauw vertellen dat hun dochter vaak van de trapleuning glijdt omdat ze daar zo'n lekker gevoel van in haar buik krijgt. En krijgen het soms flink benauwd als hun kinderen verslaafd lijken aan dokterij spelen.

Het onderwerp 'seksualiteit en kinderen' geeft nog dikwijls een ongemakkelijk gevoel. Niet alleen bij ouders die moeite hebben met seksuele opvoeding. Zij die daar open en bloot over zijn, kunnen zich juist ongerust maken als hun tienjarige dochter ineens de badkamerdeur op slot doet.

De stichting spel- en opvoedingsvoorlichting heeft daarom een boekje over seksuele opvoeding uitgebracht. Het gaat over de voorlichting zelf, de seksuele ontwikkeling van kinderen tot twaalf jaar en over hoe je om kunt gaan met seksuele gevoelens en ervaringen van kinderen.

Aangeraden wordt om al met peuters over seksualiteit te praten, omdat oudere kinderen gauw gaan giebelen en het dan steeds moeilijker wordt het op een 'allegaagse' manier ter sprake te brengen. Te veel vertellen kan nooit kwaad; een kind dat meer hoort dan waar het aan toe is, legt het teveel aan informatie naast zich neer. Maar als een kind er nooit iets over vraagt, wat dan? Volgens het boekje zijn er genoeg aanleidingen om er zelf over te beginnen, zoals een reclame voor maandverband op televisie. En het is goed om te vragen 'Hoe denk jij dat het is'. Dan hoor je vanzelf op welk niveau van denken het kind zit. Het belangrijkste van seksuele opvoeding is, aldus het boek, dat kinderen het

gevoel krijgen dat ze met hun onzekerheden en onwetendheid altijd ergens terecht kunnen.

Het hoofdstuk over de seksuele ontwikkeling van kinderen begint met een citaat van een vrouw wiens paar weken oude zoonje een erectie kreeg. „Hij lag op de commode en maakte er hele hoge geluidjes bij... ik vond het heel aardig." Een interessant begin, maar verder biedt het hoofdstuk weinig nieuws: dat baby's graag zuigen, dat kinderen op hun derde graag pies en poep roepen, dat ze na hun achtste alleen nog maar met seksenootjes optrekken en na hun tiende weer belangstelling krijgen voor het andere geslacht omdat hun lichaam verandert, dat wisten we allemaal wel.

Het boekje bevat nogal wat herhalingen, bij voorbeeld dat je dokterij spelen niet moet zien als een 'seksueel spelletje'. Kinderen vinden het gewoon leuk om volwassenen na te doen, staat er. Nadrukkelijk wordt telkens gesteld dat ouders zich niet gauw zorgen hoeven te maken. Dat een elfjarige heus niet van zijn vriendjes vervreemd als hij of zij al een half jaar 'vaste verkering' heeft. Dat het erbij hoort als een badkamerdeur ineens op slot gaat. Het boekje biedt weinig verrassingen, maar het kan geen kwaad als ouders weer eens lezen dat ze solidair met hun kind moeten zijn als het tante of opa geen zoen meer wil geven.

'Seksuele opvoeding, een werkboek over de seksuele ontwikkeling en de rol van ouders en opvoeders', kost f 7,50 en kan worden besteld bij de stichting spel- en opvoedingsvoorlichting in Den Haag, tel. 070-3524064.

Gewoon voorstellen

Dit is een reactie op 'Mijn buurjongen' (#51). Ik heb bijna hetzelfde meegemaakt als jij. Het begon toen ik twaalf was, ik werd toen verliefd op een jongen van 22, m'n trainer (eigenlijk werd hij eerst op mij verliefd). Eerst vonden we elkaar gewoon leuk, maar toen we op kamp gingen, hebben we voor het eerst gezoend. Toen we terug kwamen van kamp wist de hele club het, ik heb het toen ook tegen m'n ouders verteld. M'n moeder was toen meteen overbezorgd en zei dat ik moest uitkijken dat ik niet te ver ging (dus met hem naar bed zou gaan). Toen ik zei dat ik mezelf daar nog veel te jong voor vond, zei m'n moeder: misschien denkt die jongen daar wel anders over. Ik had nooit gedacht dat m'n moeder zo slecht over hem zou denken en toen heb ik hem gewoon een keer meegenomen en hem aan m'n ouders voorgesteld. Ze waren er toen meteen overheen en ik mocht toen zelf weten wat ik deed met hem. Inmiddels is het wel uit tussen ons (ik heb het uitgemaakt) want ik vond het leeftijdsverschil toch iets te groot; dat vond die jongen niet hoor, maar hij dacht over veel dingen toch anders. (Daar zal jij ook wel achter komen.)

Ik weet zeker dat die buurjongen van jou niet op seks uit was: daar zou die wel iemand van z'n eigen leeftijd voor uitzoeken want jij hebt (denk ik) daar nog helemaal geen ervaring mee en dat weet hij ook. En hij heeft je natuurlijk niet voor niets gekust! Dus ik zou zeggen: ga naar hem toe en stel hem voor aan je ouders.

Een meisje van 13

Oudere jongens

Ik ben een meisje van dertien en zit op 2 MAVO. Op de school waar ik op zit, zijn hele knappe jongens in de vierde of vijfde klas. Vorig jaar was ik verliefd op iemand uit de vijfde klas en daarna op een vierdeklasser en daarna weer op een afgestudeerde jongen van deze school. En het probleem is dat al deze jongens me niet zien staan. En ik schaam me altijd als ik ze zie of als ze heel even met een blik naar mijn richting kijken.

Pas geleden zag ik op de TV een hele knappe pianist, een ene Jan Vayne (25/26). En ik ben nu helemaal knettergek op hem. Toen ik hem met één blik zag, was ik helemaal verliefd.

En waar ik nu mee zit, is dat ik altijd op oudere jongens val die mij niet zien staan, of die ik nooit van m'n leven zou krijgen. En de jongens van m'n eigen leeftijd vind ik niet leuk, want ze zijn nog zo kinds. Ik zou graag reacties hierop krijgen.

Een meisje van 13
EINDHOVEN

VPRO 25/31-1

(Door Theo Krabbe)

Haar moeder was niet overdeven preuts, wel streng gelovig katholiek, en bracht tien kinderen groot. Seksuele voorlichting van haar moeder kreeg Jeanne van Velse-Hoogland niet. Om te voorkomen dat meisjes en jongens net zo groen als haar het huwelijk in zouden gaan, ging ze later als seksuologe bij de NVSH werken. **20 P**

Al zo'n twintig jaar geeft Jeanne van Velse-Hoogland seksuele vorming op diverse instituten, zoals de Politie-school in Amsterdam en Amersfoort, bij opleidingen tot ziekenverzorgenden en bejaardenverzorging, op ouderavonden, middelbare scholen, buurthuizen.

De nawerking van het antieke idee dat vrouwen geen seksuele gevoelens kennen ziet Jeanne van Velse-Hoogland (63) nog steeds om zich heen. Als een meisje wat ervaring opdoet met anderen en daar ook mee naar bed gaat, verliest ze haar 'goede naam' en wordt ze een 'afgelikte boterham' of een 'slet' genoemd. Vreemd en dubbelhartig is zo'n oordeel, vindt de Amsterdamse docente seksuologie. „Een jongen, die hetzelfde gedrag vertoont, maakt het helemaal.”

„Maar van vrouwen wordt wel verwacht dat ze geweldige minnaressen worden als ze eenmaal getrouwd zijn. Als ze die omschakeling niet snel genoeg kunnen maken komt manlief zijn beklag doen bij de telefonische hulpdienst voor seksuele moeilijkheden.”

Stereotiepen

Ondanks de seksuele revolutie uit de jaren zestig en de komst van de pil is het idee dat vrouwen niet of weinig seksuele gevoelens hebben in onze cultuur niet helemaal uitgebannen, meent Jeanne van Velse-Hoogland. Nog steeds heerst er een Victoriaanse moraal, die dieper zit dan menigeen wil erkennen. Zo denken we bij diverse vormen van seksueel gedrag automatisch alleen aan mannen.

„Hebben we het over pedofilie, denken we aan een kinderklokker, altijd een man. Maar de helft van de wereld bestaat uit vrouwen. Dat er dus ongetwijfeld ook vrouwen zijn met pedofiele gevoelens komt bij niemand op. Als twee vrouwen elkaar ontmoeten, elkaar een kus geven en gearmd verder lopen, vindt niemand dat gek. Maar

● Jeanne van Velse-Hoogland: „Ouders zullen kinderen moeten leren zonder schaamte en schuldgevoel met seksualiteit om te gaan.”

Foto: Pers Unie

Jeanne van Velse-Hoogland heeft wijsheid niet in pacht

'Seks bron van conflicten tussen ouders en kinderen'

doen twee mannen dat, dan is er een steekje los. Dan zijn het op zijn minst vieze flikkers. Als je honderd jaren lang geleerd hebt dat vrouwen weinig of geen seksuele gevoelens hebben is het ook moeilijk je voor te stellen dat dat idee op onwaarheid of

een wens berust.”

Gevoelens

De laatste dertig jaar zijn de

tijden op seksueel gebied drastisch veranderd. Samenwonen, geslachtsverkeer voor het huwelijk, homoseksualiteit, het sadoomasochistisch liefdesspel, dertig jaar geleden waren het zaken waarover je niet sprak. En omdat je er over zweeg, bestond het niet. Toch hebben ouders vanwege de seksuele veranderingen het er in de opvoeding van hun kinderen tegenwoordig niet gemakkelijker op gekregen, erkent Van Velse-Hoogland.

„Rationeel weten ouders heel goed dat er veel veranderd is. Maar voor de meesten is het toch heel moeilijk deze wetenschap ook in veranderd gedrag om te zetten. In veel gezinnen wordt nog steeds niet over seksualiteit gepraat.”

Als ouders niet met hun kinderen over gevoelens praten en dus ook niet over seksualiteit, dan is een generatieconflict voorspelbaar. Vooral als kinderen hun seksualiteit anders willen beleven als pa en ma zich dat voorstellen. „Hoe moeilijk hebben ouders het er niet mee als hun zoon homoseksueel blijkt te zijn. Ouders zien hun kinderen vaak ook niet als een seksueel wezen, dat plezier heeft bij bepaalde seksuele handelingen, en ermee bezig is.”

Geen recept

Ouders zullen hun kinderen ook seksueel moeten opvoeden, is Jeanne van Velse-Hoogland's stellige overtuiging. Dat lichamelijke en seksuele aspect wordt te vaak veronachtzaamd in de opvoeding, maar het is voor hun ontwikkeling zeer belangrijk. „Ouders zullen kinderen moeten leren zonder schaamte en schuldgevoel met seksualiteit om te gaan. Als ouder zul je hen ook moeten leren hoe ze op seksuele toenaderingen moeten reageren. Ze leren ook nee te kunnen zeggen tegen de dingen die ze niet willen. Daarmee maak je ze weerbaarder en wordt de kans kleiner op machtsmisbruik door volwassenen.”

Een panklaar recept heeft ze overigens niet. Veel blijft een kwestie van goed aanvoelen en het kind zelf serieus nemen. „Zelfs als ouders helemaal open staan voor de seksualiteit van hun kinderen, daar best over willen praten, merk je nogal eens dat sommige kinderen dat helemaal niet willen. Ze moeten er eerst zelf aan wennen voordat ze er met hun ouders over kunnen praten.”

Voorlichtingsmoe en roekeloos Jongeren nemen weer meer risico's met vrijen

PRIMÉUR 20/23

UTRECHT - Steeds meer jongeren lopen kans dat ze aids krijgen. Niet alleen in Nederland, maar ook in andere Europese landen. Dat zegt Aart Hendriks, stafmedewerker Homostudies in Utrecht. Hij was een van de organisatoren van een groot internationaal congres over aids dat vorige week in Utrecht werd gehouden. Hij heeft aanwijzingen dat er een toename is van het aantal seropositieven onder jongeren. Meer harde onderzoeksgegevens worden binnenkort gepubliceerd.

„Jongeren zijn voorlichtingsmoe. Ze hebben al heel veel filmpjes en posters gezien. Dan krijg je zoiets als: o, daar heb je ze weer met die aids-boodschappen. Het is dus heel moeilijk om mensen alert te houden”, zegt Hendriks. Hij vertelt dat dat een internationaal verschijnsel is en dat daarom in heel veel landen wordt nagedacht over nieuwe campagnes speciaal voor jongeren (zie ook pagina 7).

Jongeren zijn niet alleen voorlichtingsmoe, ze geloven ook dat ze meer risico kunnen nemen. Hen drijft: „Veel jongeren denken: als ik maar met een ander jong iemand vrij, dan zit het wel goed. Alsof aids alleen iets van oudere mensen is. Uit allerlei onderzoeken blijkt dat er, vooral door jongeren, nog heel veel onveilig wordt gevreeën.”

In West-Europa en Amerika worden steeds weer nieuwe campagnes afgevuurd. In Oost-Europa is voorlichting nog een probleem op zich. „In Polen zie je bijvoorbeeld dat de katholieke kerk enorm in opkomst is. Het is daarom niet makkelijk om over seksualiteit te praten. Ik heb een Poolse meisje van een jaar of twintig gesproken die van school was gestuurd, omdat ze in een radioprogramma iets over condooms had gezegd”, vertelt Hendriks.

Bij de GG & GD in Amsterdam is een paar maanden geleden een onderzoek begonnen naar het seksuele gedrag van jonge homoseksuelen waarvan de resultaten over een half jaar gekend worden. ■

Trouw Bijlage "School en Beroep" 19/02/92

DE ROEPING

Ben Rensen groeide op in een gezin waarin seksueel misbruik, agressie en dronkenschap aan de orde van de dag waren. Zelf werd hij 'gepakt' door een pedofiel. Na zijn studie medicijnen zag hij het als zijn dringende taak iets te gaan doen voor mishandelde en misbruikte kinderen.

„Ik wilde me niet bezighouden met oude, versleten mensen voor wie hulp vaak te laat komt. Ik wilde me met kinderen bezig houden, met name met hun psychische gesteldheid. Ik weigerde die schoolarts te worden die in je ogen kijkt of je bloedarmoede hebt, even inspecteert of je balletjes er nog zitten en je daarna met een klap op de rug de deur uit stuurt. Zo één had ik er vroeger en daar heb je niks aan als je thuis tot over de oren in de problemen zit.”

Drs. Ben Rensen werkt nu tien jaar als jeugdarts en sociaal geneeskundige bij de Gemeentelijke Geneeskundige en Gezondheidsdienst in Utrecht. Kinderen, duizenden heeft hij er inmiddels onderzocht en ge-

sproken. Daarvan zaten er enkele honderden in de misère.

Met zijn eigen angsten nog in zijn achterhoofd, breekt het hart van Rensen als er weer zo'n totaal ontredderd kindje voor z'n neus staat. Het is door de ouders naar hem toegestuurd omdat het steeds hoofdpijn heeft, niet meer eet en slecht slaapt. „Natuurlijk, het kan iets lichamelijks zijn. Maar heel vaak wijzen deze symptomen op mishandeling in de seksuele sfeer.”

Rensen begrijpt hoe het voelt in een huis vol ellende groot te worden. Zelf heeft hij op de rand van zelfmoord gestaan.

„Zulke situaties moeten gewoon de kop in worden gedrukt. Als kinderen niet op tijd worden doorverwezen naar een maatschappelijk werker of een psychiater, lopen ze de rest van hun leven verknipt rond. Ik signaleer alleen maar en stuur de kinderen door. Om gedaan te krijgen dat die ouders daarmee instemmen, vecht ik met een bezieling alsof het m'n eigen kind betreft.”

Harry Mourits, een stem voor kapotgebeukte jeugd

Hij aarzelde om op 55-jarige leeftijd nog van baan te veranderen. Zijn vrouw moest hem aansporen om de sollicitatiebrief te schrijven. Maar vanaf het moment in 1987 dat Harry Mourits directeur werd van de Landelijke Stichting Bureau Vertrouwensartsen inzake Kindermishandeling (LSBVK) in Utrecht heeft niemand, minister noch kind, ook maar een seconde getwijfeld aan zijn betrokkenheid of vechtlust. Hij ontpopte zich vooral als een taai verdediger van het recht van ieder kind om zichzelf te zijn. En hij zal dat ook blijven. Tot 1 mei, want dan gaat hij met de vut.

G.d.E. 20

UTRECHT - Harry Mourits heeft veel mensen ontmoet die gebroken waren, door het leven geslagen. Stukgelopen mensen, eigenlijk. Bij de Landelijke Stichting Bureau Vertrouwensartsen inzake Kindermishandeling (LSBVK) in het bijzonder kinderen die letterlijk kapot worden gemaakt. „Het zijn kinderen die onder druk staan, die geen stem hebben en toch om hulp schreeuwen. Toen heb ik gedacht: hun wil ik een stem geven.”

Matthie Bergman

verslaggever voor de GPD

Mening

Menigeen is het in de afgelopen vijf jaar duidelijk geworden dat Mourits geen fluisterstem heeft. Het werk houdt hem vechtlustig, ook al vindt hij kindermishandeling een zware emotionele problematiek. Hij erkent, vergeleken met de vertrouwensartsen zelf, in een wat beschermde positie te zitten. Maar hij bezoekt de elf regionale meldpunten regelmatig en is dan ook aanwezig als de meldingen van de laatste tijd worden besproken.

Hij verzucht: „Ik vraag me wel eens af of de samenleving echt weet wat er gebeurt. Ik durf op-

recht te zeggen, dat het veel erger is dan men zich ooit zal kunnen voorstellen.”

De directeur slaagt er goed in zijn emoties in de hand te houden. Maar niet altijd. Als hij terugdenkt aan een recente melding, dan huilt hij nog, ondanks al zijn ervaring: „Er belde een meisje rond een uur of tien 's avonds. Naar de stem te oordelen een jaar of acht, negen. Die vertelde wat vader seksueel allemaal met haar uithaalde. Zij schreeuwde door de telefoon haar verdriet eruit. Natuurlijk probeerde ik haar naam en adres te krijgen. Ze noemde haar woonplaats en riep toen: 'Oh God, daar komt die klootzak weer' en hing op. Ik heb haar nooit meer aan de lijn gehad. Ja, dat vind ik dan heel, heel vervelend.”

Dreun op dreun

Trots is Mourits erop dat 80 procent van de meldingen die in 1990 binnenkwamen, begeleid is zonder ingrijpen van de justitie. „Waarom dat zo belangrijk is? Nu, je kunt op een gegeven moment de pleger wel straffen, maar dan straf je in de allereerste plaats het kind. Komt er een juridische straf, dan heeft het kind toch weer het idee - ook al is het aangepaard - dat het zijn schuld is. Het kind is nooit geholpen met de straf van de pleger.”

Wat volgens Mourits wel heel duidelijk moet zijn, is bij wie de schuld ligt. „Wil het kind weer heel worden, dan moet het loskomen van het idee dat het zijn schuld is. Als een kind lichamenteel wordt mishandeld, dan wordt het mishandeld met de boodschap 'jij deugt nergens voor, je had nooit geboren moeten worden'. Dan krijgt het dreun op dreun. Als de schuld daar komt te liggen waar die hoort, dus bij de dader, dan weet het kind weer dat het er ook mag zijn.”

De formule van de vertrouwensartsen slaat aan, aldus een tevreden Mourits: „Als ik na vijf jaar zie hoeveel mensen nu de signalen die ze opvangen aan ons doorgeven, dan hebben de vertrouwensartsen kennelijk de reputatie opgebouwd van 'kom maar met je

ellende, wij zullen er iets mee doen'.”

Tederheid

Pas echt moeilijk heeft Mourits het met de houding van de politici. „Als ik één indruk heb overhouden van de fractiewoordvoerders op dit terrein, dan is het dat ze zich niet echt betrokken hebben getoond. Ze hebben geen tijd gehad. Te vaak hadden ze de stukken niet gelezen. Een keer heb ik een kamerlid om een gesprek gevraagd. Ik mocht in de hal bij de Kamer één minuut met haar praten. Natuurlijk hebben die mensen het vreselijk druk, maar tijd is een relatief begrip. Als ik zeg dat ik geen tijd heb om naar een verjaardag te gaan of naar een zieke, dan zeg ik óók, dat ik andere dingen belangrijker vind.”

Zijn mening is glashelder: voorzittingen voor groepen die in de klem zitten, moet men met rust laten.

In dit verband noemt hij ook het geval van de geestelijk gehandicapte Jolanda Venema. „Ik hoor Simons nog in de Kamer zeggen: Ik laat me niet chanteren door Jolanda Venema. Maar het heeft niets met chantage te maken. Het is een feit, het gebeurt, zoals ook kindermishandeling plaats heeft. Ik chanteer niemand niet met mijn cijfers. Ik wou zelfs, dat ik die cijfers niet had. Maar ik heb ze en daar moet de samenleving antwoord op geven.”

Ontkennen

Terug bij de problematiek zelf. Mourits bespeurt de neiging in de samenleving om iets te ontkennen als het te bedreigend wordt. Ook veert hij verontwaardigd op bij het horen van reacties als zou men tegenwoordig 'niets meer met zijn kind kunnen doen'. „Iedere ouder weet of moet weten, dat er een levensgroot verschil is tussen uit tederheid samen met een kind in bad gaan of uit pure behoefte de eigen lust te bevredigen.”

Hij geeft toe, dat daar waar hij nog enig begrip kan opbrengen voor de onmacht van de pleger

van 'gewone' mishandeling, hij dat niet heeft voor de dader van seksuele mishandeling.

Hij weet dat de samenleving veel complexer is geworden. Dat die ontwikkeling steeds hogere eisen stelt aan zowel de ouders als aan het kind. Juist daarom meent hij dat men moet afstappen van het idee van de 'rechten' van de ouders op een kind.

„Je hebt als paar niet een kind genomen. Je hebt een kind gekregen voor wie je mag zorgen. Het kind heeft in de eerste plaats recht op zichzelf.”

Gezin heeft voorkeur boven kindertehuis

G&E 19

Het begon met het in huis nemen van een neefje. Daarna kwamen er kinderen van kennissen. Na acht jaar deed het eerste 'officiële' pleegkind zijn intrede in het huis van Yvonne Wielinga. Na 18 jaar is zij inmiddels een doorgewinterde pleegouder. In totaal 15 kinderen vonden een plekje bij haar thuis. Soms voor crisisopvang, soms voor langere tijd. Op dit moment vangt zij vier pleegkinderen op. „En elke keer weer leer je ervan”, constateert zij.

AMSTERDAM - In Nederland wonen naar schatting 10.000 kinderen in ongeveer 7500 pleeggezinnen. Het gezin heeft meestal toch de voorkeur boven een plaatsje in een kindertehuis. Het biedt meer bescherming en geeft kinderen betere kansen zich te handhaven in de maatschappij, is de algemeen geldende opvatting. Met name voor jongeren in die tehuizen is het overigens lang niet eenvoudig een geschikt plekje in een gezin te vinden.

door Thea van Beek

verslaggever voor de GPD

Achtergrond

Als onderdeel van het Sociaal-Agogisch Centrum Het Burgerweeshuis in Amsterdam, ging in 1979 het Jongeren Gezinsproject (JGP) van start. Het project richt zich op jongeren tussen de 14 en 17 jaar. Vaak niet de meest gemakkelijke groep. De meesten hebben een tehuisverleden. Ze worden als lastig ervaren, worden niet begrepen en dreigen buiten de boot te vallen. Velen van hen zien een plekje in een gezin als het ideaal. Maar is er eenmaal na veel moeite een pleeggezin gevonden, dan wil het nog wel eens stuklopen.

Zoals bij Annette van Tilborg, waar twee pleegkinderen langdurig verbleven. Tien jaar geleden meldden zij en haar echtgenoot zich voor het eerst als pleegouders aan. Na drie gesprekken

werden ze tot eigen verbazing als pleeggezin geaccepteerd. „We dachten nog wel, kunnen we dat wel aan, want je springt toch eigenlijk in het diepe”.

Ze kregen een meisje van 14 jaar toegewezen. „Enig vonden we het. Een schat van een meid. We staken haar in de kleren, overstelpten haar met cadeaus en ze kreeg een eigen kamer. Maar al in de kennismakingsperiode haakte ze af. Ze bleef toch liever in het tehuis wonen. Diep teleurgesteld waren we. We pakten het helemaal verkeerd aan, weten we nu”.

Cursussen

Het JGP realiseert zich maar al te goed dat het niet eenvoudig is dergelijke jongeren op te vangen. „Als pleegouder moet je sterk in je schoenen staan, niet gauw de moed opgeven als het moeilijk wordt, veel geduld en begrip kunnen opbrengen en vooral geen hoge verwachtingen hebben”, is de waarschuwing. Reden waarom naast intensieve begeleiding, gespreksgroepen van pleegouders en in speciale cursussen extra hulp geboden wordt.

Het JGP wil maatwerk leveren. Gesprekken thuis en allerlei adviezen moeten de komst van een pleegkind voorbereiden. Liever voortijdig afhaken dan dat er dingen misgaan, is de filosofie. Om pleegouders voor te bereiden op hun nieuwe taak, biedt het JGP sinds twee jaar cursussen aan: Samenwerking en Teamwerk ten behoeve van Aspirant Pleegouders (STAP). In het programma komen niet alleen opvoeding en verzorging aan de orde. Ook is het een middel om te ontdekken of men de taak van pleegouder denkt aan te kunnen.

In de nacht

Na een reeks conflicten thuis, belandde Jan-Willem (17) op zijn dertiende in een kindertehuis. Samen met het tehuis koos hij voor een pleeggezin. Toen dat eenmaal was gevonden, bleek het daar tot zijn grote teleurstelling niet te klikken. „Ze vonden dat ik teveel aandacht vergde”. Opnieuw brak een periode aan van afwachten.

„Je zag iedereen in dat tehuis vertrekken, ik bleef achter. Op een gegeven moment interesseerde het me niet meer wat voor pleegouders er zouden komen. Ik wilde gewoon weg”.

Nu woont hij sinds twee jaar bij pleegouders. Pas na een langdurige kennismakingsperiode durfde iedereen het aan. Hij heeft het er naar zijn zin. „In het begin was het wel moeilijk. Je komt daar aan met je koffertje en laat iedereen, het tehuis, je school en je vrienden achter”.

Wat de pleegouders vooral een steun in de rug geeft, is de intensieve begeleiding van het JGP. „Bij problemen komen ze desnoods midden in de nacht. Je weet dat je altijd op hulp terug kunt vallen en dat geeft een grote steun”.

Yvonne Wielinga ontdekte na jaren van pleegouderschap tijdens een STAP-cursus hoe belangrijk de rol van de eigen ouders is. „Vooral hoeveel mensen er bij zo'n kind betrokken zijn en hoe weinig beslissingsbevoegdheid de ouder dan heeft. Het is de kroon op pleegouderschap als een kind weer bij z'n eigen ouders kan terugkeren”.

Rustperiode

Dat lukte bij Vasilya (19). Na tien jaar pleeggezin woont zij nu weer bij haar eigen moeder. „Ik heb een periode gehad, dat ik haar niet kon uitstaan. Mijn pleegouders maakten me duidelijk wat haar situatie was. Het was m'n eigen keuze weer bij haar te willen wonen. Zij hebben alles in het werk gesteld dat dit ook lukte. Fantastische mensen en ik ben ze er enorm dankbaar voor”.

Ook Jan-Willem heeft sinds kort weer contact met zijn ouders. Vol begrip zegt hij nu: „Ik denk dat het voor elke moeder vreselijk moet zijn, als blijkt dat je je eigen kind niet goed kunt opvoeden. Bij mij maakte de rechter uit dat het beter was als ik er niet bleef wonen. Dat maakte het contact tussen ons er wel moeilijker op. Nu, na een rustperiode, kunnen we meer als volwassenen met elkaar omgaan”.

Rechter blijft betrokken bij alle zaken met kinderen

TR 5

Van onze parlementsredactie DEN HAAG - De regeringsfracties van CDA en PvdA hebben gisteren een stokje gestoken voor het plan om het automatisme te doorbreken dat de rechter in alle zaken de Raad voor de Kinderbescherming hoort.

Staatssecretaris Kosto van justitie vond de bijstelling van CDA en PvdA „niet nodig”, maar „hij kan er mee leven”. De PvdA-bewindsman knikte instemmend toen de VVD'er Dijkstal in de wijziging van het voorstel een afzwakking meende te zien en „het toevoegen van een element dat de bureaucratie weer verruimt.”

Het wetsvoorstel, dat al vier jaar op behandeling wacht, wil de verplichting van de rechter om in alle zaken die een minderjarige aangaan, de raad voor de Kinderbescherming te horen, omzetten in de mogelijkheid tot het horen van de raad, waarbij zowel rechter als Raad het initiatief kan nemen.

Laning-Boersema (CDA) en M. van der Burg (PvdA) vinden de zogenoemde „maatregelzaken”, zoals ondertoezichtstelling en ontzetting uit de ouderlijke macht, een essentiële taak van de raden. Het omzetten tot facultatief horen stuit bij hen dan ook op ernstige bezwaren. Dijkstal vroeg zich wel af of de beoogde personele bezuiniging wel gehaald wordt. Hij vermoedt dat de raden op z'n minst zo zorgvuldig naar de dossiers zullen kijken.

Voor het overige steunden alle fracties het doel van het wetsvoorstel, namelijk dat de deskundigheid van de raden zo effectief mogelijk gebruikt wordt. Voor de andere zaken, zoals het gezag over minderjarigen, echtscheiding, omgang met minderjarigen, adoptie of herroeping daarvan, zagen zij minder bezwaren de betrokkenheid van de raad facultatief te maken.

Kosto zegde de Kamer toe rond Pansen de discussie over de kerntaken van de Raden toe af te ronden. Dan zal exact duidelijk zijn wat de taken van de Raden worden. De toezegging van Kosto is het gevolg van het onderzoek dat de Kamer zelf instelde naar het functioneren van de Kinderbescherming. De commissie-Vliegenthart constateerde onder meer dat eerst duidelijk moet worden op welke taken de raden zich moeten concentreren.

De Kast en de Kindertelefoon

VPRO 23/31-1

1979 was het het Jaar van het Kind. Alweer even geleden dus. Toen werd ook de eerste lijn van de kindertelefoon geopend. Inmiddels zijn er 21 Kindertelefoons, verspreid over het hele land. Per jaar samen goed voor zo'n 50.000 bellers tussen de acht en achttien jaar. Het merendeel van de bellers is echter te vinden in de groep tussen de twaalf en zestien jaar.

Al met al een hele organisatie, die kindertelefoon, want er zitten alleen al vijfhonderd vrijwilligers achter de lijnen. Voordat ze de telefoon mogen aannemen, krijgen ze eerst een training. Wat leer je daar? Je moet goed leren luisteren (ligt voor de hand) en je moet, zoals dat in hulpverlenersjargon heet, het kind mentaal ondersteunen.

In de praktijk komt het er natuurlijk op neer dat je, als je de kindertelefoon belt, gewoon iemand aan de lijn krijgt die jouw probleem serieus neemt. Ze laten je uitpraten en proberen je te helpen met het vinden van een oplossing. Veel kinderen bellen trouwens helemaal niet met een speciaal probleem. Vaak hebben ze gewoon zin om even een praatje te maken, over school of over hun ouders, zonder dat ze direct raad en hulp nodig hebben. Zo'n dertig

procent van de telefoontjes die binnenkomen, bestaat uit dit soort praatjes.

De meeste vragen die gesteld worden, gaan nog altijd over seks. Blijkbaar een onuitputtelijk onderwerp, al zie je wel dat het soort vragen verandert. Voorbehoedsmiddelen zijn bijvoorbeeld minder in the picture dan een aantal jaren geleden. Een verklaring daarvoor is dat scholen betere voorlichting geven. Seks scoort dus hoog, maar ook over problemen als echtscheiding, mishandeling en pesten op school wordt veel gebeld.

De problemen zijn de laatste jaren steeds ernstiger geworden, zo vertelt Will Kranenburg van de kindertelefoon. Ook wordt er meer gebeld over zaken als oorlog en milieuvuiling. De speciale hulplijn waar kinderen die (thuis) mishandeld worden naar toe kunnen bellen, heeft er

voor gezorgd dat er ook weer meer telefoontjes bij de gewone kindertelefoon binnenkomen. Tweederde van de bellers bestaat uit meisjes. Hoe dat komt, weten ze niet precies want uit onderzoek is wel gebleken dat de kindertelefoon bij 90 procent van de jongeren bekend is. Dus daar kan het niet aan liggen. Waarschijnlijk bellen jongens gewoon toch minder makkelijk een wildvreemde om die een probleem voor te leggen.

De kindertelefoon is niet speciaal bedoeld voor concrete hulp; je kunt er voor van alles en nog wat naar toe bellen maar als je echt in de nesten zit, kunnen ze je wel verder helpen. Alleen moet je dan wel je naam prijsgeven en dat vinden veel bellers toch wel eng.

Zaterdag 25 januari (deze week dus) is er in Utrecht een grote manifestatie van alle kindertelefoons in Nederland. Duizend jongeren komen er bij elkaar. Onder het motto 'Ik doe het zelf wel' zijn er de hele dag allerlei activiteiten. *Achterwerk in de Kast* is aanwezig met kast en camera en zal opnames maken van enkele deelnemers. Als het goed is, is er dan meteen de volgende zondagochtend een *Achterwerk in de Kast* Speciaal. Een beetje serieuzer misschien dan normaal, want op zo'n dag komen er natuurlijk allerlei problemen aan bod. *Achterwerk in de Kast* Speciaal dus, onder voorbehoud, vanaf de Kindertelefoondag. • Zondag, Ned 2, 10.05 uur

HULPLIJN
KINDERMISHANDELING
(Een extra nummer van de Kindertelefoon)
06-8400*
*24 uur per maand
Over sommige geheimen moet je praten.

Wet staat ouderliefde voor kinderen soms in de weg

VK |
MARIA HENDRIKS
SCHEVENINGEN — „Men hoort wel eens geluiden dat afstamming voor een kind niet van belang is, maar dat het veel meer is gebaat bij een liefdevolle omgeving, waarin twee mensen, soms zelfs meer, voor het kind zorgen. Ik denk dat dat een miskenning is van de behoefte om zich te kunnen identificeren." Met die opmerking vatte minister E. Hirsch Ballin van Justitie vrijdag zijn mening samen tijdens een studiedag over ouderschap en recht.

De studiedag in Scheveningen over dat onderwerp was georganiseerd door drie raden: de Raad voor het Jeugdbeleid, de Gezinsraad en de Emancipatieraad. Aan het einde van de dag formuleerden zij een petitie aan de Tweede Kamer, waarin ze zich vierkant opstellen tegenover Hirsch Ballin. De Raden vinden dat de wettelijke regelingen van het ouderschap op de helling moeten en dat de grondslag voor nieuwe wetgeving het „duurzaam en liefdevol dragen van de verantwoordelijkheid en de zorg over een kind" moet zijn.

Steeds vaker komt het voor dat ouders die voor een kind zorgen, niet de juridische ouders zijn. Dat wil zeggen niet degenen zijn die volgens de wet de ouders zijn. Zij worden in de wandeling wel „sociale ouders" genoemd. Juridisch ouderschap heeft gevolgen voor het gezag over een kind, de onderhoudsplicht, het erfrecht, de naamgeving en de nationaliteit. De Raden pleiten ervoor de mogelijkheden die sociale ouders hebben om juridisch ouder te worden, uit te breiden. Nu is die mogelijkheid beperkt tot mannen die een kind erkennen en tot gehuwden die een kind adopteren.

Een lesbische vrouw die samenwoont met een moeder en kind, kan het kind van haar partner niet erkennen. Net zo min als de homoseksuele man die „meevadert" bij het kind van zijn partner. Het komt ook steeds vaker voor dat een kind na een echtscheiding verder wordt opgevoed door de ene ouder en diens nieuwe partner. Als de stiefouder gezag over het kind wil krijgen, moet het paar eerst trouwen en moet de eigen ouder het kind mede-adopteren.

Minister Hirsch Ballin heeft bedenkingen tegen het toekennen van het juridisch ouderschap aan ouders die niet de biologische ouders zijn. Hij vindt dat hij daardoor meedoet aan het bevestigen van een „steeds grotere variëteit" aan „allerhande zorgrelaties". Het is in zijn ogen nog maar de vraag of dat in het belang van kinderen is, want het is belangrijk dat zij zich kunnen blijven identificeren met hun biologische ouders. De minister vindt dat de overheid schroomt past wanneer zij de relatie van de ouders waarmee een kind wordt geboren, juridisch wil verbreken.

De Raad voor het Jeugdbeleid vindt ook dat de afstammingsrelatie met de eigen ouders zichtbaar moet blijven, want een kind dat de identiteit van zijn biologische ouders niet kent, krijgt problemen. Het belangrijkste is dat kinderen zich aan iemand kunnen hechten, meent de Raad.

Als de eerste ouders hun taak niet goed kunnen vervullen, zullen anderen dat moeten doen. Die sociale ouders moeten het gezag kunnen krijgen en een onderhoudsplicht. Bovendien vindt de Raad dat een kind zelf ook om wijziging moet kunnen vragen en het recht moet krijgen op bijstand van een advocaat.

Actiecomité bezet half uur lang internaat De Dreef

VK |
WAPENVELD — Een gebroken ruit, wat consternatie en negen aanhoudingen waren donderdag het resultaat van een korte bezetting in het jongensinternaat De Dreef bij Wapenveld. De actie werd uitgevoerd door leden van het actiecomité De Nieuwe Dreef.

Met hun actie wilden ze een gesprek afdwingen met de directie over vermeende mishandeling van pupillen in het internaat. Berichten hierover werden vorig jaar door personeelsleden van De Dreef naar buiten gebracht. De zes betrokken medewerkers zijn ontslagen

regering echter op diepgewortelde tegenstand. Het grootste gedeelte van de industrie is in handen van de overheid en hopeloos inefficiënt. Subsidies en prijsbeheersing spelen de economie parten. Het IMF en de Verenigde Staten dringen aan op de snelle invoering van een vrije markteconomie. Als dat gebeurt, zo schreef The Economist optimistisch, zou Egypte de snelst groeiende economie van het Middellandse Zeegebied kunnen worden.

Er is een voorzichtig begin gemaakt met het privatiseren van de industrie en de regering heeft bijna onopgemerkt sommige subsidies verminderd. Mubarak is duidelijk beducht voor hardere maatregelen, dat zou immers de stabiliteit in gevaar brengen.

Maar Egypte moet door de snelle be-

'Pedagogische klap' verboden bij De Dreef

UN 7/2
(Van onze Haagse redactie)
DEN HAAG — Justitie toerekt niet langer dat in het jongensinternaat De Dreef in Wapenveld lichamelijk geweld — de 'pedagogische klap' — onderdeel is van de behandelingsmethode. Staatssecretaris Kosto (justitie) heeft daarvoor regels opgesteld.

De pupillen van het particulier internaat krijgen een 'zeer intensieve behandeling'. In De Dreef worden jongens opgevangen die met justitie in aanraking zijn geweest.

Het bestuur van De Dreef wordt versterkt met twee vertegenwoordigers uit de rechterlijke macht.

Het jongensinternaat kwam afgelopen najaar in opspraak toen zes medewerkers mishandeling van pupillen in de publiciteit brachten. De kantonrechter in Zwolle heeft hun arbeidscontract deze week ontbonden wegens ernstig verstoorte werkver-

houdingen. Het verzoek daartoe kwam van de instelling, die volgens de rechter mede schuldig is aan die situatie en daarom de zes schadevergoeding moet betalen, variërend van 2000 tot 35.000 gulden.

Het ministerie van justitie heeft na de klachten over mishandeling een waarnemer aangesteld. Klachten over mishandeling van voormalige pupillen waren voor de officier van justitie aanleiding tot een onderzoek door de rijksrecherche. Tien medewerkers worden als mogelijke verdachten gehoord.

Het bestuur van De Dreef heeft na overleg met Kosto besloten als eerste particuliere instelling een klachtenregeling in het leven te roepen, zowel voor pupillen als voor personeelsleden.

Negen actievoerders hebben gisteren het hoofdbouwwerk van het internaat enige tijd bezet gehouden. Ze wilden daarmee de aandacht vestigen op de beweerd misstanden in De Dreef.

Zwijgplicht kinderen in zaak tegen Staat

UN 1/2
DEN HAAG — De PvdA zal staatssecretaris Kosto (justitie) vragen stellen over de zwijgplicht die de overheid heeft opgelegd aan alle betrokkenen bij een rechtszaak tegen de Staat. In deze zaak klaagden drie kinderen de Staat der Nederlanden aan als verantwoordelijke voor de Kinderbescherming.

In het pleeggezin waar de kinderen door de Goolse Stichting voor Jeugd en Gezin waren geplaatst, werden ze ernstig mishandeld. Een vierde kind overleed aan de gevolgen daarvan. Drie pleegzussen en een pleegbroer bleven jarenlang na haar dood (in 1978) blootstaan aan hetzelfde soort geweld, zonder ingrijpen of afdoende controle van de verantwoordelijke overheidsinstanties.

De drie klaagden daarop de Staat aan voor het ondervonden leed en geweld. De pleegmoeder werd veroordeeld tot achttien maanden. Het proces eindigde in een schikking, waarbij de kinderen volgens een der advocaten „veel geld" kregen. Een zwijgplicht maakte deel uit van de schikking.

Het PvdA-kamerlid Vliegt-hart stelt dat als er bij het beschermen van kinderen fouten worden gemaakt, daar verantwoording van moet worden afgelegd. „Kinderbescherming is een overheidstaak", aldus het kamerlid. „Publieke controle is essentieel bij dit soort zaken. Bovendien moet van de gemaakte fouten geleerd worden en dat is onmogelijk als de feiten niet boven tafel komen".

Contracten werknemers De Dreef TR5 ontbonden

TR 5
Van een onzer verslaggeefsters
ZWOLLE — De justitiële jeugdinstelling De Dreef in Wapenveld mag zes kritische werknemers alsnog ontslaan. De zes krijgen wel een schadevergoeding, variërend van 6000 tot 35000 gulden. Dat heeft de Zwolse kantonrechter bepaald.

Mr. J. van Aerde heeft gisteren het bestuur van De Dreef toestemming gegeven voor het ontbinden van de arbeidsovereenkomst van de zes, nadat een poging om de verstoorte verhoudingen binnen De Dreef te repareren jammerlijk was mislukt. Herstel van de verhoudingen blijkt niet mogelijk. „Een basis voor terugkeer van de zes ontbreekt", aldus de rechter. Hijzelf had in november opdracht gegeven tot de verzoening.

De zes kwamen vorig jaar in het nieuws toen zij voor de televisie meldden dat er in de inrichting regelmatig jongeren worden mishandeld. Het bestuur en de directie ontkenen dit ten stelligste. Zij zijn woedend op de zes omdat ze hun klacht niet eerst binnenshuis hebben aangekaart, maar naar de pers zijn gestapt. Maar volgens de critici was het onderwerp 'mishandeling' binnen De Dreef domweg onbespreekbaar. Na hun tv-optreden werden zij door het bestuur geschorst. Daarna volgde een slepende rechtsgang.

Omdat hun ontslag de enige uitweg is uit het conflict, moeten de zes volgens de kantonrechter een financiële compensatie krijgen. Deze is gerelateerd aan het aantal dienstjaren, het salaris en de leeftijd. De compensatie is echter minder dan volgens de 'kantonrechterformule' gebruikelijk zou zijn. De rechter heeft laten meewegen dat de zes „voor een belangrijk deel" zelf het conflict hebben veroorzaakt.

Mr. Van Aerde verwijt met name één van de werknemers, chef houthouder G. Kuper, dat hij direct na de vorige uitspraak van 8 november — toen de kantonrechter een ontslag nog afwees — uitlatingen in de pers heeft gedaan die de tegenwind nog verder hebben aangewakkerd. Maar ook het bestuur gaat verre van vrijuit. Volgens mr. Van Aerde heeft het bestuur weinig gedaan om het conflict te bezweren. Het sloot zich al te makkelijk aan bij het resterende personeel, dat de zes onder geen voorwaarde weer als collega's terug wilde zien.

Vrijpraak voor twee medewerkers Belangenvereniging voor Minderjarigen

NVHM 14
GRONINGEN — Twee vrijwillige medewerkers van de Belangenvereniging voor Minderjarigen (BM), tegen wie twee weken geleden voorwaardelijke celstraffen van vier maanden werden geëist wegens het verborgen houden van een kind, zijn vrijgesproken. De rechtbank in Groningen acht niet bewezen dat J.W.F. (50) en mevrouw J.M.F. (40), beiden uit Groningen, de 7-jarige Gerrit W. in juli 1990 enkele dagen verborgen hebben gehouden voor de instanties en personen die het wettelijke gezag over hem hadden. Er was weliswaar op 23 mei in kort geding beslist dat de jongen per 1 juli terug moest naar zijn moeder, maar het hoger beroep tegen dit vonnis liep nog en daarom was deze uitspraak nog niet definitief.

De vader van Gerrit had inderijd contact opgenomen met de BM. Hij had zijn zoon na zijn echtscheiding meegenomen uit Oostenrijk, waar de moeder woonde. Na het kort geding was met de Kinderbescherming afgesproken dat de overdracht aan de moeder op 5 juli in de woning van de BM-medewerkster plaats zou vinden. Die middag vluchtte Gerrit echter het huis uit, en daarop brachten de BM-medewerkers hem onder bij een pleegadres, zonder de Kinderbescherming en moeder in te lichten over zijn verblijfplaats. Ze vonden het, gezien zijn gemoedstoestand, in het belang van het kind om hem even rust te gunnen.

DE ZAAK VAN HET RECHT

In strafrecht moet dader centraal blijven

In het Nederlandse strafrechtstelsel staat de persoon van de dader centraal.

door
siem eikelenboom

rechtbankverslaggever

De wetgever heeft weliswaar op ieder misdrijf een maximumstraf gezet, maar de rechter is vrij iemand (veel) lagere straf op te leggen als de persoon van de dader (en de zwaarte van het vergrijp) daar aanleiding toe geeft. Met de toenemende aandacht voor de positie van het slachtoffer komt het daderstrafrecht echter onder spanning te staan.

Tot voor kort was de situatie ruwweg gezegd zo: bij de verdachte keek men naar de feiten en naar de persoon van de verdachte. De slachtoffers van het misdrijf stonden geheel buiten spel. De officier van justitie ging in zijn requisitoir in op de geschokte rechtsorde en vermeldde en passant iets over het slachtoffer, maar daarmee was de kous af. Volgens de wet kan een slachtoffer zich weliswaar als beleedigde partij stellen in een zaak en schadevergoeding of genoegdoening eisen, maar vaak werd van deze bepaling geen gebruik gemaakt.

Dit is de laatste jaren aan het veranderen. Nadat juristen alle aandacht op de dader concentreerden, is er nu sprake van een kentering. Er zijn speciale advocaten gekomen die slachtoffers bijstaan, er zijn bureaus slachtofferhulp gekomen, het openbaar ministerie kent slachtofferhulp-functionarissen en welzijnswerkers hebben zich en masse op dit gat in de welzijnswerk gestort. Het slachtoffer kortom, is ontdekt.

Er is onmiskenbaar sprake van een grote sprong voorwaarts. Voor sommigen is die sprong echter niet groot genoeg. In het meest recente nummer van *Nemesis*, tijdschrift over vrouwen en recht, schrijft de Amsterdamse advocate Gabi van Driem dat de strafrechtelijke reactie op een misdrijf voor een slachtoffer soms onvoldoende is: „De strafrechtelijke reactie is de reactie van de samenleving, daar heeft het slachtoffer geenszins de hand in”. Voor de nadere orde: het citaat stamt uit Van Driems reactie op het inmiddels beruchte vonnis van de Amsterdamse rechtbankpresident die de 'Rembrandtpark-verkrachter' in kort geding de verplichting oplegde om een misdrijf te ondergaan. Het geding was aangespannen door een van de slachtoffers van de verkrachter. De vrouw, die wilde weten of ze door de dader besmet was met aids, kon het geestelijk niet aan om een tweede test te ondergaan en vond dat in zo'n geval de verkrachter zich maar op aids moest laten controleren. Het oordeel van rechtbankpresident Asscher maakte veel tongen los omdat men zijn vonnis een vergaande inbreuk vond op de grondrechten van de verkrachter.

Van Driem is het met die kritiek oneens en volgens haar is met dit vonnis de grens van het inbreukmaken op lemands grondrechten (nog) niet bereikt. „Iedere onrechtmatige daad die ingrijpt in de lichamelijke integriteit van een ander, vraagt in feite om een tegenactie. De tegenactie is mijns inziens toegestaan, zolang er proportionaliteit is tussen aangedaan leed en effectiviteit van de actie. Er is een evenwicht verstoord en het recht dient de middelen te verschaffen om dit evenwicht te herstellen. De wijze waarop het strafrecht leed toebrengt aan de dader blijkt voor het slachtoffer geenszins bevredigend. Zijn gevangenisstraf of eventueel tbs beschouwt zij niet als een wezenlijke aantasting van zijn integriteit, die de weegschaal opnieuw in evenwicht brengt. De strafrechtelijke reactie is de reactie van de samenleving, daar heeft het slachtoffer geenszins de hand in”. En dan volgt, tussen haakjes, dit: „Ik sluit niet uit dat het strafrechtelijk reageren voor een slachtoffer wel bevredigend is, als zij daarin zelf meer te zeggen krijgt.”

De drang om meer te citeren is groot, maar ik zal het laten bij nog een citaat: „Jarenlang durfden slachtoffers niet te zeggen dat zij wraakgevoelens koesteren, daar komt nu eindelijk een einde aan. Ze koesteren die terecht en hebben er alle recht op dat het recht hen de mogelijkheid biedt om vergoeding van hun leed in natura te eisen. Dat blijkt voor veel slachtoffers de beste manier om goed over het trauma heen te komen”.

Van Driems woorden prikkelen tot tegenspraak. Hebben slachtoffers (lees: alle slachtoffers) wraakgevoelens? Is een vergoeding van het leed in natura de beste manier om over een trauma heen te komen. Dient het recht om een verstoorde balans weer te herstellen?

Als dit laatste waar is, dan duurt het niet lang of het principe van oog om oog, tand om tand, doet intrede in het strafrecht. Komt op moord de doodstraf en op verkrachting een 'inbreuk op de lichamelijke integriteit' van een ander te staan.

Lange tijd is de positie van het slachtoffer in het strafrecht van zeer ondergeschikt belang geweest. En in zekere zin is die positie dat nog. In een strafzaak kan een slachtoffer hooguit 1500 gulden smartegeld eisen, een druppel op een gloeiende plaat. Wil een slachtoffer meer eisen, dan zal zij (net als Van Driem maak ik het slachtoffer maar vrouwelijk) een civiele procedure bij de burgerrechter moeten beginnen. Van Driem sluit niet uit dat het strafrecht wel bevredigend wordt voor een slachtoffer als zij daarin zelf meer te zeggen krijgt. Dit is wel een hoogst ongelukkige gedachte. Niets kan immers grotere rechtsongelijkheid in de hand werken dan zo'n regeling. Nee, laat in het strafrecht de dader centraal blijven staan. Het burgerlijk recht biedt het slachtoffer nog voldoende mogelijkheden.

UN Verdachte niet langer vrijuit na vormfouten

DEN HAAG (ANP) — De overgrote meerderheid van de Tweede Kamer gaat akkoord met het voorstel van minister Hirsch Ballin van justitie om personen die verdacht worden van zeer zware misdaden in hechtenis te kunnen houden als door een vormfout de dagvaarding nietig wordt verklaard.

Momenteel is het nog zo dat de verdachte in een dergelijk geval onmiddellijk moet worden vrijgelaten, waarna het maar zeer de vraag is of men er in slaagt de betrokkene opnieuw voor de rechtbank te krijgen.

De nieuwe mogelijkheid wordt alleen geschapen als de verdachte vervolgd wordt wegens een misdrijf waarop minimaal acht jaar gevangenisstraf mogelijk is. De Kamer drong er echter wel bij de minister op aan dat er tevens voor gezorgd moet worden dat er in de toekomst zo weinig mogelijk fouten in de dagvaardingen gemaakt worden. Dat zou kunnen door de parketten uit te rusten met moderne automatiseringsappara-

tuur, waardoor men de grote werkdruk beter te lijf kan.

Het Kamerlid Brouwer van Groen Links bleek weinig te voelen voor de voorgestelde „aantasting van de rechten van de verdachte”. Zij stelde voor om de wetswijziging te laten wachten totdat het totale advies van adviescommissie-Moons, die zich buigt over de herijking van het Wetboek van Strafvordering, later dit jaar beschikbaar is.

Ook de VVD'er Korthals bracht zijn aarzelingen ter sprake, al zal de VVD het wetsvoorstel wel steunen. Korthals waarschuwde voor een sluipende aantasting van de rechten van de verdachten door het aannemen van een serie wetsvoorstellen die op zich allemaal wel gerechtvaardigd lijken, maar in zijn totaliteit de positie van de verdachte sterk verslechteren. De directe aanleiding tot het huidige voorstel was de vrijlating in het najaar van 1990 van twee verdachten in Amsterdam wegens fouten in de dagvaardingen.

Juristen tegen wijziging strafrecht

Door een onzer redacteurs *NRC*
DEN HAAG, 13 FEBR. Het strafbaarstellen van voorbereidingshandelingen voor zware misdrijven zal alleen leiden tot steeds eerder en ruimer politie-optreden. Het wetsvoorstel heeft bovendien zo'n ruime strekking dat voor de burger nauwelijks na te gaan is wanneer hij een strafbare handeling pleegt.

Dit stellen de Limburgse hoogleraren prof. mr. G. Mols en prof. mr. Th. A. de Roos in een artikel dat vandaag verschijnt in het Nederlandse Juristenblad. De beide juristen roepen de volksvertegenwoordiging op het in september vorig door minister Hirsch Ballin (justitie) ingediende wetsvoorstel af te keuren.

Mols en De Roos noemen de algemene strafbaarstelling van voorbereidingshandelingen „één

van de belangrijkste wijzigingen van het Wetboek van Strafrecht sinds zijn ontstaan”, namelijk „voorbereiding van een misdrijf is strafbaar tenzij de wet anders bepaalt”.

De uitbreiding van het Wetboek van Strafrecht naar voorbereidingshandelingen is volgens minister Hirsch Ballin nodig ter bestrijding van de internationale georganiseerde criminaliteit. Daarvoor moeten opsporingsdiensten volgens de minister meer bevoegdheden krijgen om vroegtijdig op te treden tegen groepen die zware misdrijven voorbereiden. In het verleden is gebleken dat de politie vaak op de hoogte is van tot in details voorbereide overvallen. Tot arrestatie mag echter pas worden overgegaan als er sprake is van „een begin van daadwerkelijke uitvoering”. On-

dat politie-optreden in die fase teveel risico's veroorzaakt voor het publiek, heeft de politie alleen de mogelijkheid om de daders-in-specte laten merken dat hun plannen zijn ontdekt en zo de zaak „stuk te maken”.

Mols en De Roos menen dat de politie op dit moment voldoende bevoegdheden heeft om de georganiseerde misdaad te bestrijden. Het „stukmaken” van zaken is volgens hen „uit oogpunt van preventie een zeer nastrevenswaardig en respectabel doel”. De hoogleraren concluderen dat opsporing zal verschuiven naar controle omdat de politie de „kwade bedoelingen” van verdachten moet bewijzen. „Men mag er vanuit gaan dat in toenemende mate gebruik zal worden gemaakt van anonieme tipgevers, anonieme getuigen, infiltranten en CID-informatie.”

UN Voorstel naar kabinet Kosto voor uitbreiding alternatieve straffen

(Van onze Haagse redactie)
DEN HAAG — Alternatieve straffen, zoals dienstverlening in plaats van gevangenisstraf, moeten vaker worden opgelegd. Ook moeten er nieuwe alternatieve straffen worden bedacht voor speciale groepen veroordeelden zoals vreemdelingen en moeilijk plaatsbaren. Staatssecretaris Kosto (justitie) heeft dit vanochtend gezegd tijdens een justitiële studiedag in Rotterdam.

Een voorstel van Kosto in die richting zal over enkele weken in het kabinet worden besproken. De plannen van Kosto lijken haaks te staan op de ideeën van CDA-fractieleider Brinkman. Die heeft de afgelopen weken enkele malen laten weten dat het

alternatief straffen beperkt moet blijven tot bijzondere gevallen. Voor het overige dient gewoon gevangenisstraf te worden opgelegd.

Kosto zei dat hij het fenomeen alternatieve straffen een warm hart toedraagt. Hij meldde dat het aantal dienstverleningen onder meerderjarigen gegroeid is van minder dan 3000 in 1985 tot ruim 7000 vorig jaar. Onder minderjarigen liep het aantal alternatieve straffen op van minder dan 1000 in 1985 tot 2700 in 1990. Bovendien werden nog eens 500 minderjarigen veroordeeld tot het meedoen aan een leerproject, en 200 tot een combinatie van een leerproject en dienstverlening.

Hirsch Ballin wenst voor Europees Hof rol in „Schengen”

Van onze verslaggever
DEN HAAG — Minister Hirsch Ballin van Justitie zal zijn uiterste best doen om het Europese Hof in Luxemburg alsnog een toetsende rol te geven in het verdrag van Schengen. De minister heeft dit de Tweede Kamer toegezegd op uitdrukkelijk verzoek van de regeringspartijen CDA en PvdA.

In het akkoord van Schengen worden de binnengrenzen opgeheven van acht Westeuropese landen, waaronder Nederland. Het zal ingrijpende gevolgen hebben voor de bevoegdheden van justitie en politie, en voor de rechtspositie van de burger. Maar in het verdrag is niet voorzien in rechterlijke toetsing.

Hirsch Ballin is tegemoet gekomen aan dit bezwaar, maar waarschuwt tegelijk de Kamer voor al te hooggespannen verwachtingen. De minister voorziet dat er feitelijk een extra klachtrecht ontstaat voor asielzoekers wanneer het Europese Hof vergaande bevoegdheden krijgt. Hij verwacht dat de andere Europese landen van het Schengen-akkoord hiertegen bezwaar zullen maken.

Updates on what's happening in two favorite pedophile destinations.

2 MIDWEEK January 22, 1992

By LORNA E. BARILE

1992 is ASEAN Tourism year. What has tourism done to a country like the Philippines and, in particular, to some of her towns that have become tourist destinations? What has become of the people of these towns, their culture and their lives as a consequence of their social contacts with the peoples of the North?

An aggressive tourism program launched by a government badly in need of hard currency to pay back its foreign loans made Pagsanjan in Laguna and Puerto Galera in Oriental Mindoro popular destinations for tourists in search of vacation spots where their money could buy more.

Many came, and to attract more of them, these two places—nay, the whole Philippines—was advertised as a haven for those who want sex, particularly with very young Filipino boys and girls, at a relatively cheap price. And in no time, the ordinary Filipino on the street added to his vocabulary of English words "pedophile" and "child prostitute"—an indication of the direction that the government's tourism program had taken, if not of the people's understanding of its adverse effects on the youth and on the morals of society.

Legitimate tourists as well as foreign pedophiles posing as such started coming in the '80s. Legitimate tourists come and leave after spending the time and money they have allotted for seeing new places. Foreign pedophiles stay in communities with tourist attractions as a cover for their prolonged stay, posing as "philanthropists" who give "scholarships" to poor kids, and donating sports equipment and the like to schools. This was their *modus operandi* in Pagsanjan and Puerto Galera.

Pagsanjan is reeling from the government's decision to remove it from the list of tourist destinations. The notoriety it acquired in the early '80s as a haven for foreign pedophiles and the resulting moral outrage coming not only from its concerned residents but groups nationwide still remain and is still too strong to be ignored.

Yet the outcry against the decision of the Department of Tourism has always focused on its economic effects on the livelihood of approximately 1,600 boatmen and others in the service sector dependent on tourist arrivals. But the decision also gave a group of concerned Pagsanjan residents the time to begin healing the physical and emotional wounds inflicted not only on the children but on the whole town itself as a consequence of the government's misguided tourism policy.

In May 1982 a group of Pagsanjan residents, composed mostly of professionals and retirees and led by then Mayor Adelina Gabatan, organized the Council for the Protection of Children in Pagsanjan (CPCP).

A nongovernmental organization, CPCP began the task of rehabilitating sexually-exploited children as well as other steps that would prevent further incidents of the same, including a continuing information campaign, family support services and income-generating projects for deserving beneficiaries. CPCP has institutional support from the Department of Social Welfare and Development (DSWD), UNICEF and the National Council for Social Development (NCSA). These three agencies provide training to CPCP staff.

CPCP began its work at the height of the unchecked arrival of foreign tourists and pedophiles into Pagsanjan. Most of the people of Pagsanjan, enjoying the economic bonanza, paid no attention to the other things that attracted a number of tourists to stay on. But those who took the initiative of setting up CPCP did, and saw and understood the depth of the exploitation that the children of Pagsanjan were suffering in the hands of those who gave them T-shirts, wrist-watches, bicycles and a little cash in exchange for what was inflicted on them.

The files of sexually-abused children confiscated from an American pedophile who made Pagsanjan his center of operation point to poverty as the major contributing factor in forcing minors into prostitution, abetted by friends who have already been victimized and, at times, by their own parents.

One can only appreciate the enormity of the task that CPCP chose to undertake when one views the problem of child prostitution against the backdrop of severe and institutionalized poverty in a Third World country like the Philippines. But there are men and women who are not daunted by things that would easily discourage others who are less committed.

In the beginning CPCP could count on the support of local officials in its fight against child prostitution resulting from tourism. Its efforts, combined with those of the Commission on Immigration and Deportation (CID), led to the arrest and deportation of foreign pedophiles which included French, American and German nationals.

Quite naturally, those who were benefiting materially from the activities of those pedophiles, and who had no thorough understanding of the nature and depth of the exploitation suffered by the children, raised a howl of protest.

But political dispensations change every so often and for the last few years, CPCP's drive against the sexual exploitation of Pagsanjan's children and those of nearby towns no longer has the support of local officials.

That the issue is also political can be gauged from the statement issued by the New People's Army after four young men gunned down Pagsanjan officer-in-charge Herman Zaide in front of his house in December 1987. The NPA, in claiming responsibility for the death of the local official, said that one of the reasons why the latter was assassinated was because he allowed the children of Pagsanjan to be sexually abused by foreign tourists.

Some CPCP members say that while they have the support of concerned people and officials in Manila, in their own town they feel like foreigners.

The official line is that there are no foreign pedophiles in Pagsanjan. But knowledgeable townspeople point to a certain barangay where they can be found and which has made them "adopted sons," and to a lodge where children knocking at the doors of the rooms occupied by foreign tourists are not sent away by management.

It is in this atmosphere that CPCP continues with its campaign for the prevention of child prostitution and the rehabilitation of sexually-abused children.

Puerto Galera's response to the problem of child prostitution arising from tourism came from the top. It was through the efforts of Vice-Mayor Evelyn Famini, a former school principal, that the *Alyansa Aban sa Kalalahang Bakla* (ALKAB) was organized early this year.

ALKAB has 18 members, all government employees including the chief of police, a barangay captain, a supervisor from the Department of Education, Culture and Sports (DECS), and social workers from DSWD.

The members have divided themselves into five working committees—finance, surveillance (composed of the

vice-mayor and the chief of police), information dissemination (DECS with the help of Parents-Teachers Associations), rehabilitation (DSWD) and health (government doctors and psychiatrists).

The town's mayor, Gregorio Delgado, provides whatever logistic support is necessary for the campaign and rehabilitation that ALKAB is undertaking. The parish priest is also supportive of the work being undertaken by the group.

The influx of tourists into Puerto Galera began in 1978 but the first reported case of the sexual abuse of children by foreign pedophiles posing as tourists was received only in December 1990. Subsequent investigation revealed that of the 49 reported cases (as of October 1991), all the victims except one were boys ranging in age from nine to 17 years. Seven of the victims are out-of-school youth and five have been found to be infected with Hepatitis B virus. (Two of the pedophile victims from Pagsanjan died of the same, according to information gathered by CPCP.)

Vice-Mayor Famini personally interviewed the victims (including one 14-year-old Mangyan boy) and through her persistence and handling of the children, ALKAB was able to get leads on the identities of the abusers and the other victims as well as the *modus operandi* of the foreign pedophiles.

Aside from posing as "philanthropists" who give "scholarships" and gifts to their victims and financial assistance to schools, these pedophiles also use as fronts for their activities enterprises such as garment exporting.

Aside from poverty, the loss of employment once the pedophile is arrested and deported is what makes some people in the community antagonistic to the efforts of ALKAB.

Vice-Mayor Famini, however, believes that no parent, once she/he is made to understand the extent of the emotional and physical injuries suffered by her/his child, will allow such a situation to continue. Hence, one of the thrusts of ALKAB's campaign is information-dissemination and values formation aimed at both parents and children.

But efforts at the local level need the

support of higher authorities. Mayor Delgado decries the fact that at the Batangas City pier where foreign tourists going to Puerto Galera take the ferryboat, no warning signs nor pictures of suspected pedophiles are posted. He believes that the people manning the major entry points to the country must exert more effort and vigilance in preventing the entry of unwanted foreigners victimizing Filipino children.

Although ALKAB has succeeded in having some pedophiles of various European nationalities (Japanese and Australian pedophiles have also vic-

timized the children of Puerto Galera and elsewhere) deported, the members of the group are aware they have not yet succeeded in completely preventing the coming of these unwanted people to their town.

True, tourism has brought many improvements to Puerto Galera, but the concerned citizens of the town—and surely those of other towns in the Philippines that have become tourist destinations—believe that there must be a way to prevent this industry from destroying our children and culture, and corrupting our morals.

Because the direction that our tourism industry takes is largely determined by the State, it is inevitable that we point an accusing finger at our national leaders when we ask ourselves who is responsible for what has befallen the children of this nation. Isn't it about time that we pursue a policy of alternative tourism that will help us save our children and keep our dignity as a people and as a nation as well, at the same time that we are trying to earn the money we need to pay back our debts?

Senator Leticia Shahani said during the recent launching of the national campaign of End Child Prostitution in Asian Tourism (ECPAT) in the Philippines that we will face the problem of poverty for some time. Yet she stressed that it is possible to have dignity even in poverty.

Our encounters with the other peoples of the world can be as equals because there is no need for us to sell our souls in order to sell our country's tourist attractions. We can, if we want, pursue a program of quality tourism imbued with moral values that will help us keep what is wholesome and humane in our culture.

The problem of child prostitution in Asian tourism can thus be solved if the affected countries will set a limit to what they want out of their respective tourism programs. And it is only when we rage against the injustices committed against our children, rather than murmur about them, that they can have redress.

Is there really much for us to celebrate when ASEAN marks tourism year in 1992? M

Ermila pedophile with victim: Scholarship and other gifts

Depuis que Manille leur est interdite, les pédophiles se rabattent sur Bangkok

Depuis que la police de Cory Aquino leur a rendu la vie impossible aux Philippines, la horde des pédophiles occidentaux s'est déversée sur l'Asie du Sud-Est. Desti-

Mme Botte, de Médecins sans frontières, et les enfants qu'elle a sauvés.

nation recommandée par leur guide favori, «Spartacus» (en vente dans les sex-shops), les villes touristiques de Thaïlande : Bangkok, Pattaya, Chiangmai. Petits garçons et petites filles y sont disponibles à des prix «raisonnables». Il y en aurait plus de 200 000 à se prostituer, généralement sous la contrainte. Les rabatteurs des bordels les

recrutent dans les tribus pauvres du Nord ou chez les fermiers du Nord-Est, ruinés par la sécheresse. Les charters qui atterrissent à Bangkok sont pleins de messieurs d'un

certain âge (Allemands en tête, puis Autrichiens, Français et Japonais). Pour l'honneur de la Thaïlande, une fondation privée de Bangkok, soutenue par Médecins sans frontières, tente de sauver ces enfants de l'horreur. Notre envoyé spécial a accompagné ses enquêteurs dans l'enfer des enfants prostitués de Bangkok. Un reportage de Patrick Forestier.

LES ENFANTS PROSTITUÉS DE THAÏLANDE

DOCUMENT PARIS MATCH

30-1-92

Voulez-vous une fille de 12 ans? Ou alors une vierge plus jeune, mais c'est plus cher : 9 000 bahts (2 000 F). O.K.? No problem. Attendez un moment, je n'en ai pas sous la main. Vous comprenez, c'est plus difficile à trouver. Le garçon d'étage ne se formalise pas. Pour lui, ma requête n'est qu'une parmi d'autres. Il a l'habitude. Répondre aux desiderata les plus tordus des touristes «farang» (occidentaux) de Bangkok, c'est son gagne-pain. Dans le bar de mon hôtel de Suriwong Road, au rez-de-chaussée, on a du mal à s'entendre. Engoncé dans un fauteuil en rotin, un touriste anglais au ventre de bouddha plaisante avec trois jeunes garçons. Le plus âgé doit avoir tout au plus 17 ans, et le plus jeune à peine 13. Assis sur l'accoudoir, ils caressent la nuque du pédophile qui rit aux éclats. Il a une main sur la cuisse du plus grand, un bras autour de la taille du deuxième. De temps en temps, il passe la main dans les cheveux du troisième. Ce n'est pas la première fois que John fait le voyage depuis Londres jusqu'à Bangkok (avant, il allait à Manille). Les temples, l'art thaïlandais, la découverte du pays ne l'intéressent pas. John est un touriste du sexe. Il vient ici deux ou trois fois par an pour assouvir tranquillement sa passion : les petits garçons. «A Bangkok, tu peux avoir ce que tu veux. Il suffit de payer, et personne ne te demande de comptes. En plus, les Thaïs sont gentils. Ils ne font jamais d'histoires», m'a-t-il dit en toute innocence.

Le garçon d'étage n'a pas été long. Apparemment, la «marchandise» n'était pas loin. La fillette a des cheveux courts. De ses yeux noirs légèrement bridés ne se dégage aucune peur, mais de la passivité. Ou plutôt de la résignation. Elle a le teint clair, est plutôt petite pour son âge et montre un triste sourire quand le taulier, les bras sur ses épaules, lui chuchote assez haut pour que j'entende : «Sois gentille avec notre hôte, fais ce qu'il te demande.» Une fois la porte fermée, elle commence à ôter son tee-shirt vert. L'ami thaïlandais qui m'accompagne l'arrête et la rassure. Nous voulons seulement savoir d'où elle vient. Elle est née, nous dit-elle, dans le Nord, dans la vallée de la Mae Nam Ping. Son hameau, c'est quelques maisons entre Pa Sang, la ville des cotonnades, et Lamphun, la capitale du «million de rizières».

Des étreintes honteuses dans les parkings de Patpong

On dit que c'est dans cette région que se trouvent les plus belles filles du pays. Son père, pauvre paysan, l'a vendue à un rabatteur pour aller soi-disant travailler dans une manufacture. Savait-il qu'elle finirait dans un bordel de Bangkok? Le père a touché 10 000 bahts (2 200 F), et on lui a fait miroiter des mensualités. Ils sont 250 000 enfants de moins de 16 ans à se prostituer en Thaïlande. Depuis peu, la demande pour les enfants est en hausse. Après Manille, en perte de vitesse depuis que Cory Aquino a décidé de sévir, Bangkok attire les pédophiles du monde entier. Les Allemands arrivent en tête. Sur les 200 000 qui débarquent chaque année, les trois quarts sont des hommes. «Et les trois quarts de ceux-ci viennent pour le sexe», affirme Flo-

rence Bruce, du Bureau international catholique de l'enfance, qui entame, en 1992, une campagne d'information internationale contre le tourisme sexuel en Asie. Si les Allemands sont en tête, les Américains, les Français et surtout les Japonais suivent de près. Première destination : Patpong. Deux ruelles d'une centaine de mètres qui, à partir de 7 heures du soir, deviennent le temple du sexe.

Patpong, en dehors des prostituées majeures qui officient dans des bars ou des salons de massage, offre des enfants. Dans les «baby-bars», les serveuses sont loin, en effet, d'avoir 16 ans. Comme, dans les ruelles grouillantes de monde, les vendeuses de fleurs ou de bonbons. Issues des bidonvilles, ces gamines plongent peu à peu dans la prostitution en vivant dans ce milieu. Toute la nuit, elles observent à travers les portes ouvertes les filles nues qui serrent entre les cuisses une barre d'aluminium avec des poses suggestives. Elles voient leurs va-et-vient avec des clients dans les hôtels de passe. Sans compter les films, les néons, les photos et les rabatteurs qui hêlent le passant en promettant le Kâma-sûtra et des massages body-body avec «les filles les plus expertes du monde». Les petites vendeuses de fleurs y viennent à leur tour. Pour 150 francs la passe furtive. C'est le parking à étages de Patpong qui abrite ces amours illicites. Le haut est occupé par des bars réservés aux touristes japonais. Dessous, chaque étage accueille en fin de soirée les marchandes de fleurs, leurs clients et les petits revendeurs qui proposent des doses d'héroïne ou des sachets de marijuana. Parfois, la police y découvre un cadavre, au petit matin, dans un recoin sombre. Règlement de comptes, deal entre petits trafiquants qui a mal tourné? Il est rare que l'assassin soit retrouvé. Non loin de Patpong, plusieurs hôteliers offrent des services «particuliers». De l'autre côté de Suriwong Road,

l'hôtel Rose forme une impasse. Ce soir, un groupe de sikhs indiens occupe le hall. La cafétéria est déserte. Mais il suffit de louer une chambre pour obtenir un enfant. L'hôtel Suriwong, lui, connaît une clientèle d'habitues. Situé à deux pas de Patpong, il accueille depuis des années les fêtards qui viennent à Bangkok pour vivre la nuit et dormir le jour. Construite au fond d'une ruelle lugubre, l'entrée fait face à un motel qui appartient au même établissement. On peut ainsi garer sa voiture devant chaque chambre et tirer ensuite un rideau crasseux pour dissimuler le véhicule. Obtenir un enfant au Suriwong n'est pas non plus très difficile. L'hôtel offre des chambres classiques ou à décorations particulières. Moyennant un supplément, le client peut choisir entre la chambre des Glaces ou celle de la Reine. Les pédophiles y sont bien accueillis. Selon les associations thaïlandaises de protection de l'enfant, les gosses sont prisonniers dans une chambre du motel. Ils attendent qu'on vienne les chercher pour les offrir aux clients. La nuit venue, les lumières du grand magasin Robinson brillent de tous leurs feux sur Silom Road, la rue des banques. De la parfumerie aux grandes marques de vêtements, en passant par le rayon électroménager, rien ne manque dans ce qui pourrait ressembler à nos Galeries Lafayette. Le magasin fermé, un étrange ballet se forme devant les vitrines éclairées. Assis sur les escaliers, réunis en petits groupes sur le trottoir, des gosses des rues attendent le client étranger. Plutôt que de fouiller la décharge de Bangkok à la recherche de métaux à recycler ou de mendier auprès des touristes, ils préfèrent arpenter le trottoir. Ils ont 10, 12, 14 ans au plus. La plupart baragouinent quelques mots d'anglais. Ils

parlent de sexe sans honte ni retenue. «Pour 200 bahts, tu m'amènes à l'hôtel, propose l'un d'eux. Mais moi, je ne fais pas de fellations.» Pour tenir le coup, certains inhalent dans des sacs en plastique du trichloréthylène ou de la colle. Le sida? Ils en ont entendu parler, mais cela reste le cadet de leurs soucis. «On m'a fait une piqûre. Comme ça, je ne risque rien», affirme un gamin qui confond prise de sang et vaccin imaginaire. Robert, 35 ans, technicien supérieur, aime les petits garçons. En France, il n'ose pas assouvir sa passion. Par timidité, mais aussi par crainte du scandale et de la sanction. La prison lui fait peur. Mais ici, à Bangkok, il sait qu'il ne risque rien. «Je ne leur fais pas de mal. Je les aide à être heureux. Les voir vivre, c'est merveilleux!» tente de se justifier Robert.

Médecins sans frontières essaie de sauver ces enfants

Parce que la demande occidentale est croissante, le nombre des enfants prostitués de Thaïlande augmente sans cesse. A tel point que les autorités commencent à s'inquiéter de ce phénomène. Composées d'avocats, de psychologues et de défenseurs des droits de l'homme, des associations locales, comme la Fondation pour l'enfant, soutenue par Médecins sans frontières, mènent une véritable guerre contre les trafiquants d'enfants, en majorité d'origine chinoise. Se faisant passer pour des clients, des Thaïlandais de bonne volonté tentent de remonter les filières et visitent les bordels qui abritent des mineurs. Quand ils ont recueilli assez d'informations, ils demandent l'intervention de la police criminelle.

Mou, 32 ans, est l'un des enquêteurs de la fondation. Ce matin, onze gamines témoignent dans son bureau. Pistolet à la ceinture, un policier recueille soigneusement leurs dépositions. A côté de lui, des pièces à conviction sont classées dans des pochettes en plastique : les numéros que portaient les mineurs sur des badges rouges ou bleus, des préservatifs de marque Sultan, des gélules vert et noir et des cachets de pénicilline à 500 000 unités. «Le patron du bordel leur donnait ces cachets pour contrer les maladies vénériennes, explique Mou. Pour les proxénètes, hors de question de dépenser de l'argent chez un médecin si une fille est malade. Elles n'ont pas le droit de se plaindre, même si elles ont mal au ventre. Idem quand elles ont leurs règles. Elles doivent continuer de travailler.» Le bordel où travaillaient ces mineurs s'appelait Aux Belles Filles. Il était situé dans l'est, à Rayong. Le portrait de Pakiae, le patron, est dans le dossier. 39 ans, la mine patibulaire, il est aujourd'hui arrêté et son établissement fermé. Les photos prises par la police montrent dans quelles conditions vivaient les enfants. Sur le sol bétonné d'une chambre trône un matelas couvert d'un drap rose à fleurs rouges, posé sur un sommier traditionnel en bois. Les filles ne sortaient jamais de leur chambre, si ce n'est pour venir se montrer aux clients. Sur une table, les enquêteurs ont rassemblé des couteaux à large lame, des bâtons et des morceaux de tuyau en plastique bleu. Autant d'objets utilisés par les souteneurs pour obliger les enfants à passer à l'acte. «En quatre mois, je n'ai

jamais vu la lumière du jour. Je pleurais en silence, sinon j'étais battue», raconte, en sirotant un Coca, Lamai, une fillette aux cheveux mi-longs. Elle n'ose pas le dire, mais, quand elle a été libérée, les enquêteurs ont dû l'emmener à l'hôpital. Comme plusieurs de ses camarades,

UN GUIDE POUR PEDOPHILES, EN VENTE EN EUROPE, DONNE LES BONNES ADRESSES DE LA PROSTITUTION ENFANTINE

elle avait été fouettée jusqu'au sang avec une chaîne glissée dans un tuyau en plastique. Lamai est née dans un village du Nord, à mi-chemin de Chiangmai et de la frontière birmane. C'est en majorité chez les Karen, Méo, Akha, Yao, Lisu, tribus venues s'installer dans le Triangle d'or depuis la Birmanie, la Chine ou le Laos, que s'opère le recrutement. Isolés dans leur montagne, ces villageois vivent chichement de cultures sur brûlis. La majorité d'entre eux ne connaissent pas la ville et, a fortiori, Bangkok. Longtemps, le pavot a été leur principale source de revenus.

Lamai raconte qu'un matin un homme est venu voir son père, un Méo. Il disait travailler pour un bureau de placement à Chiangmai. « Là-bas, on a besoin de serveuses dans les restaurants. Je vous donne 2 000 bahts (450 F) d'avance, et vous signez un contrat pour votre fille. » Le père n'a pas hésité longtemps. Elle ne lui en veut pas. De toute manière, c'est une pratique courante dans les tribus des montagnes. Les filles doivent aller travailler à la ville pour aider leur famille à survivre... ou à acheter un téléviseur. Elle a suivi l'inconnu. Mais le voyage ne s'est pas terminé à Chiangmai. On l'a emmenée plus à l'est, près de Rayong. Le premier jour, elle est restée enfermée dans sa chambre et son patron ne lui a rien dit. Mais, le lendemain, il lui a expliqué qu'elle devait obéir et coucher avec les hommes qu'il lui présenterait. « J'ai essayé de dire non. J'étais vierge. Cela me faisait peur. Le patron s'est mis en colère. Il m'a donné des coups de pied et des coups de bâton, raconte Lamai en baissant les yeux. Il m'a obligée à me vernir les ongles et à me mettre du rouge à lèvres rose. Mon premier client était grand et fort. Moi, je suis petite. Il m'a fait très mal. » Dans les jours qui ont suivi, les coups ont continué à pleuvoir. « Soit parce que je ne voulais plus, soit parce que les clients se plaignaient de moi, poursuit Lamai. J'avais une moyenne de cinq clients par jour. Le tarif était de 70 bahts la passe. Pour toute la nuit, c'était 200 bahts. Moi, je touchais 10 %. Avec ça, je devais payer ma nourriture. En fait, il ne me restait rien. » Sa copine, Nual, écoute sans rien dire. De temps en temps, elle opine seulement de la tête. Elle est blanche de peau et ses yeux ne sont pas complètement bridés. Un canon de beauté recherché dans les bordels. « Moi, j'ai été enfermée depuis dix mois, raconte-t-elle. Un matin, très tôt, j'ai essayé de m'échapper par une porte de derrière. Mais la maison était bordée de mārécages. Quand j'ai rebroussé chemin, je suis tombée sur la fille du patron, qui a alerté son père. Il m'a battue jusqu'au sang. Je criais : "Je veux retourner chez moi !" "J'ai payé, tu m'appartiens", hurlait-il en me donnant des coups. »

Je rencontre à Bangkok l'une des enquêtrices qui ont le plus fait pour dénoncer ces trafics. Après quatre ans d'études en sciences sociales et deux autres en psychiatrie infantile, Marie-France Botte, de Médecins sans frontières-Belgique, a découvert l'Asie dans les camps de réfugiés cambodgiens en Thaïlande. C'est là qu'elle démasqua la prostitution des enfants. Nombreux sont les parents qui venaient la voir parce que leurs gamins avaient disparu. Profondément choquée, elle décide de les aider. Elle apprend d'abord la langue, puis, avec un membre de la Fondation thaï, elle entame une étude pour définir l'ampleur du trafic. Elle trouve d'abord ses premières pistes avec « Spartacus », un livre en vente

dans la plupart des sex-shops d'Europe et des Etats-Unis. Ce guide international gay, qui fête cette année son vingtième anniversaire, présente en cinq langues les hôtels, bars, restaurants et boîtes de nuit fréquentés par les homosexuels sur toute la planète. Rien d'extraordinaire, si ce n'est que, entre les lignes, des informations sont destinées aux pédophiles. Ancien pasteur, son auteur, John D. Stamford, a déjà eu maille à partir avec la justice à Amsterdam, où se tiennent les bureaux de ce club particulier. Depuis, le guide est édité à Berlin. S'il compte aujourd'hui 1112 pages, une nette augmentation par rapport aux années précédentes, les « conseils » concernant la prostitution des enfants dans les pays du tiers-monde sont devenus plus prudents. « Ici, il n'existe pas de culte de la jeunesse, pas d'"âgisme". C'est ainsi que les hommes âgés trouvent l'accomplissement de leurs désirs sexuels même quand ils se tournent vers un partenaire beaucoup plus jeune », peut-on lire au chapitre concernant la Thaïlande. Le guide « Spartacus » donne aussi les adresses des associations défendant la pédophilie en Europe ainsi que les éditeurs et les librairies qui vendent des publications pour pédophiles, comportant des photographies érotiques d'enfants... « Spartacus » distribue son propre magazine pour pédophiles, appelé « Pan » (« Paedo Alert News »).

Pour la Thaïlande et les Philippines, le guide donne l'adresse de nombreux bordels où sévit la prostitution infantile et offre aux lecteurs son mode d'emploi. Ainsi, on apprend comment accéder et inviter des garçons, ainsi que l'existence et le prix d'une chambre (garnie) pour passer à l'action. Ces lieux sont bien repérés dans le guide grâce à des codes (Y.c. : jeune clientèle ; Y.p. : public jeune et branché ; R. : relations sexuelles en échange d'argent). Les lecteurs désirant de plus amples informations peuvent commander les « Holidays Help Portfolios ». Ces guides permettent de préparer des vacances dans les destinations phares du tourisme sexuel. Le club « Spartacus » propose des rencontres à l'avance (on peut demander alors à être introduit auprès des correspondants locaux de « Spartacus »). Par ailleurs, le guide donne l'adresse d'agences de voyages européennes spécialisées dans le tourisme sexuel.

Le guide prévient aussi des répressions éventuelles. A propos des Philippines, il écrit que « bien des choses ont changé depuis l'arrivée au pouvoir de Mme Aquino.

Les pédophiles ne sont pas tolérés et sont indésirables s'ils espèrent passer des vacances en compagnie de jeunes garçons philippins. Le gouvernement a commencé à combattre la prostitution infantile, et les pédophiles occidentaux sont rapidement chargés dans le premier avion qui les ramènera dans leur pays d'origine. Ils rapporteront des Philippines le souvenir suivant : un énorme et sympathique tampon sur leur passeport qui porte la mention "Deported for sexual perversion". »

Pendant deux mois, Marie-France Botte habite les hôtels de passe de Bangkok. « Je me suis aperçue qu'il est aussi facile pour un touriste de commander un enfant qu'un Coca-Cola, dit-elle avec de la colère dans la voix. Les gosses sont conditionnés. Dès qu'ils sont dans la chambre, ils se déshabillent, vont se laver à la salle de bains et reviennent nus, une serviette nouée autour de la taille. L'adulte peut en disposer à sa guise. Personne ne viendra les déranger. A 10, 11 ans, les gamines sont meurtries dans leur chair. Les petits garçons caressent les clients. Dans les hôtels, les enfants sont séquestrés et torturés. J'en ai vu qui portaient sur le corps des traces

de brûlures de cigarettes. Pourtant, ce sont des enfants comme les autres. Dès qu'ils comprennent qu'on ne veut pas abuser d'eux, ils se comportent comme des enfants normaux. »

A Chiangmai, Marie-France visite un bordel particulier. « La tenancière utilisait la méthode de Pavlov, raconte-t-elle. Elle agissait une cloche et les filles arrivaient à travers une porte à quatre pattes, dans des tenues prétendument érotiques. Mi-thaï, mi-chinoise, une grosse femme maquillée à outrance conseillait les clients indécis et vantait les spécialités des gamines, y compris celles des petites vierges de 11 ou 12 ans. « Je me suis habituée, m'a confié l'une de ces gosses en soupirant. Que je mange ou que je dorme, ma vie s'arrête au son de la cloche. C'est devenu un automatisme. Je me rends de l'autre côté, dans la salle d'exposition où attendent les clients. Pourtant, jamais je n'aurais voulu y aller. »

Deux fillettes martyrisées conduites à l'hôpital

Les deux centres d'accueil de Bangkok reçoivent parfois des cas désespérés amenés par la police. La nuit dernière, Marie-France Botte a été appelée à 1 heure du matin. « On nous a confié deux fillettes d'une dizaine d'années. Il a fallu les emmener à l'hôpital. Martyrisées, elles étaient dans un état lamentable, raconte la jeune femme. Quand les enfants sont trop malades, ils sont jetés sur le trottoir. On en a recueilli qui vomissaient du sang et qui étaient couverts d'infections cutanées. Des enfants séquestrés dans un même bordel nous ont dit qu'il était arrivé que plusieurs d'entre eux, malades, disparaissent du jour au lendemain. On les avait changés d'établissement, ou ils avaient été éliminés purement et simplement. Les trafiquants pratiquent aussi le kidnapping. Ils écumant les campagnes du Nord à la recherche de gosses isolés, sur les chemins ou dans les champs. Ils tentent de convaincre le gosse en proposant de l'argent : "Ta famille est pauvre, on te propose du travail, disent-ils. C'est mieux si tes parents ne le savent pas. Ne t'inquiète pas, on va les prévenir." S'ils n'y parviennent pas, ils enlèvent carrément l'enfant. » C'est ce qui est arrivé à Tol et You, 11 et 13 ans. Embarqués de force dans une camionnette, ils se sont retrouvés dans un bordel près de New Road, à Bangkok. Il sont restés séquestrés, huit mois pour l'un et quatorze mois pour l'autre, au dernier étage. Ils faisaient une moyenne de six clients français, anglais, italiens par jour. Tol a remis une lettre à l'un d'eux, destinée à ses parents. Elle n'est jamais arrivée. Quand ils ont été délivrés, ils portaient des traces de laceration sur le dos et les jambes. Les trafiquants dépêchent même des rabatteurs jusqu'en Chine, dans la province frontalière du Yunnan. En décembre, Marie-France a ramené en République populaire un groupe de mineures chinoises récupérées dans des bordels thaïlandais. Trois d'entre elles avaient réussi à s'échapper, en août dernier, en fuyant par une bouche d'aération.

Une fois dans les centres d'accueil, les enfants sont soignés avant d'être accompagnés chez eux. Pendant plusieurs mois, ils apprennent, s'ils le désirent, un travail pour éviter de retomber dans la prostitution. La Fondation thaïlandaise

a même organisé, pour les chefs de village du Nord, une visite à Bangkok afin qu'ils constatent la réalité. Marie-France espère ainsi que le message passera dans la région et que les parents feront preuve de moins de naïveté. Une bande dessinée est également distribuée au Nord. Ceux qui ne savent pas lire peuvent ainsi mieux comprendre ce qui risque d'arriver à un enfant confié à un rabatteur.

Même pour ceux qui les côtoient au quotidien, le désarroi, la misère physique et mentale des enfants prostitués restent difficiles à supporter. Marie-France a parfois du mal à garder son calme devant un spectacle aussi pitoyable. « Sur le plan psychologique, les dégâts chez l'enfant sont considérables, explique-t-elle. Quand ils arrivent chez nous, ils pleurent ou piquent des crises de nerfs. Ou bien ils restent prostrés pendant des jours sans parler. Dans la culture bouddhiste, ils appartiennent à l'adulte. Il faut leur apprendre à dire non. Souvent, ils deviennent dépressifs, sont parfois pris de

crises de violence et deviennent boulimiques ou anorexiques. Pourtant, la Convention des droits de l'enfant a été adoptée à l'unanimité en 1989 par les 161 Etats membres de l'Onu ! Une trentaine de pays, dont la Thaïlande, n'ont pas encore apposé leur signature. Ce n'est pas le cas des pays européens. Et, malgré cela, les gosses sont abusés à 60 % par les touristes occidentaux. Pour eux, la Thaïlande est un exutoire. Tout y est permis, ils choisissent même leurs fantasmes sur catalogue.

« Aller avec une fille de 18 ans n'a rien à voir avec le fait de coucher avec une gamine de 10 ans. Ce n'est pas la même démarche, poursuit Marie-France. Pour se décupabiliser, ils invoquent la culture. Je me souviens d'un architecte français de 38 ans, marié, père de deux enfants de 6 et 8 ans. Il était à Bangkok pour son travail. "Traditionnellement, les enfants vont avec des adultes. Dans leur culture, la sexualité des enfants n'est pas tabou", invoquait-il comme argument pour avoir des relations avec des gosses. Un contremaître italien que j'ai rencontré se cherchait, lui, moins d'excuses : "Avec l'argent que je donne aux enfants, ils font vivre leur famille. Ce n'est peut-être pas normal, mais si les autorités l'acceptent... De toute manière, les vieux Chinois adorent les enfants, c'est bien connu !"

La clientèle occidentale ne provoque pas seulement l'augmentation du commerce des enfants. Elle amène également le sida. Selon la fondation, 20 % des enfants prostitués sont déjà séropositifs : « Il suffit que le client paie un supplément pour que l'enfant n'exige plus de préservatif. Quelquefois, le patron du bordel explique aux gosses que les enfants à peau jaune n'attrapent pas le sida. C'est une maladie, disent-ils, des Blancs, des Farangs ! »

Pow, elle, est séropositive. En mars dernier, elle a fêté ses 13 ans. Elle a été « embauchée » à l'âge de 11 ans avec un contrat de travail bidon. Pendant deux ans, elle a vécu séquestrée dans un bordel de la capitale. Comme elle est jolie, sa virginité a été négociée 3 000 francs. Jusqu'au jour où elle est tombée malade. Ses parents, qui croyaient percevoir un salaire, n'ont plus eu de nouvelles. Grâce à son signalement, les policiers l'ont retrouvée. Aujourd'hui, elle réapprend la vie. Pour le temps qui lui reste à vivre.

Longtemps considéré comme un sujet tabou par le gouvernement, le sida est aujourd'hui admis comme étant un véritable fléau national. Il ne se passe pas de jour sans que la presse ne l'évoque. Jusqu'à la princesse

Soam Sawali, qui reçoit au palais de jeunes séropositifs pour briser le silence et faire comprendre à la population le danger qui menace le pays. Les chiffres, officiels, sont en effet éloquentes : de 200 000 à 400 000 personnes sont infectées. On estime qu'en l'an 2000 2 à 4 millions de Thaïlandais seront devenus séropositifs. Directement attaché au Premier ministre, le ministre Mechai Viravai-dya est le « Monsieur Sida » de Thaïlande. C'est lui qui coordonne la lutte contre la maladie. « Si cela continue, il y aura autant de Thaïs qui mourront que de Japonais tués pendant la Seconde Guerre mondiale par les deux bombes atomiques », dit-il avant d'exhorter ses concitoyens à une « révolution sexuelle ». « Les Thaïs doivent diminuer de moitié le nombre de leurs partenaires et doubler l'usage des préservatifs », clame M. Mechai, qui cherche surtout à sensibiliser les jeunes.

A 150 kilomètres plus au sud de Bangkok, ces avertissements ne semblent pas déranger les mœurs locales. A l'origine petit village de pêcheurs, Pattaya est devenue une station balnéaire qui reçoit 2 millions de touristes chaque année. A la fois Palavas-les-Flots et Pigalle, la ville est devenue un immense bordel. Mais les plages sales et la mer polluée ne découragent pas les touristes du sexe. « Je ne viens pas ici pour le soleil, mais pour b... », nous avoue en souriant un touriste allemand. La ville offre, en effet, des plaisirs pour tous les goûts. Prostituees, travestis, transsexuels sont à la disposition du client. Les enfants, et surtout les petits garçons, y sont aussi disponibles. Sur la plage qui s'étend au nord de la cité, les pédophiles ont établi leur quartier général.

Les pédophiles ont pourtant bonne conscience

Allongés sur des transats à l'ombre des palmiers, ils caressent des gamins assis sur leurs genoux. Certains les louent pour la durée de leur séjour. D'autres en ont plusieurs et en changent au gré de leur humeur. Dans la journée, le spectacle est affligeant. On croise partout des hommes, souvent âgés, tenant par la main des petits gosses pas plus hauts que trois pommes. Le soir, le « spectacle » borde de chaque côté la route de la plage qui brille de tous ses néons. Sur plusieurs centaines de mètres, les bars à filles se succèdent aux bordels et aux shows érotiques. Bâti sur pilotis, le bar des Sirènes est un immense hangar dépourvu de murs. A l'intérieur, au milieu de dizaines de comptoirs circulaires, les serveuses soulent le client. Toutes les demi-heures, des adolescents s'affrontent sur un ring surélevé dans un match de boxe thaï, le sport national. Ici, les combats sont truqués. Derrière, à côté de la salle de billard, un bar est tenu par de jeunes garçons. Les consomm-

DANS LES BARS DE PATTAYA, LES AMATEURS EUROPEENS CARESSENT DES PETITS GARÇONS ASSIS SUR LEURS GENOUX

teurs, généralement des habitués, sont essentiellement des pédophiles. Les entraîneuses sont ici des gamins qui n'arrivent même pas à la hauteur du zinc. Anglais, Français, Allemands « draguent » en offrant des verres de Coca. Certains embrassent, serrent dans leurs bras ces gosses qui provoquent les clients pour obtenir toujours plus d'argent. « On ne leur fait pas de mal. Sans nous, ils mourraient de faim », me jette un vieil Anglais vêtu d'un short avec un air de reproche... ■

PATRICK FORESTIER

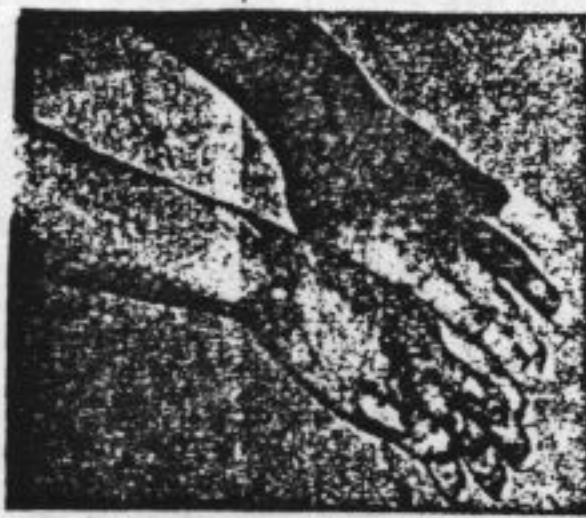

Ces photos ont été prises clandestinement par nos reporters dans un bar de Pattaya: des touristes « câlinent » des petits garçons avant de les emmener faire « un petit tour ».

Ces documents, montrant les plaies infligées aux enfants par des proxénètes, nous ont été communiqués par les policiers de Bangkok et de Pattaya.

DOCUMENT
PARIS MATCH

Keurmerk voor vakantie naar ^{VK?} Derde Wereld

Ils toerisme naar de Derde Wereld mogelijk zonder dat de bevolking er schade van ondervindt? En zonder dat de natuur er gevaar loopt? Er gaan vooral bij kleine reisorganisaties stemmen op om een „keurmerk” in te stellen voor toerisme naar de Derde Wereld. „Verantwoord” op vakantie kortom.

door Rolf Bos

land, van wie 350 duizend uit Nederland. Tientallen Nederlandse organisaties bieden reizen aan naar Derde-Wereldlanden. Alle grote reisorganisaties hebben verre en exotische bestemmingen in hun programma. Daarnaast zijn er kleinere bureaus, die zich meer richten op de „avontuurlijke” reiziger. Deze bureaus beloven vaak een intens contact met de bevolking en maken minder gebruik van de grote en luxe hotels.

Maar, zegt De Man, je kunt niet zeggen dat het massa-toerisme van de grote reisorganisaties per definitie slecht is, en de reizen van de kleine bureaus goed. „De massa-toerist in een enclave doet soms minder kwaad dan de rugzakker die aanschuift in het afgelegen dorp, flink afdingt op de markt, en meeprofitteert van de schaarse goederen in dat gebied.”

Vorige week werd aan de Hogeschool voor Toerisme en Verkeer (NHTV) in Breda een studiedag gehouden over de wenselijkheid van een keurmerk op reizen naar Derde-Wereldlanden. Zo'n keurmerk moet de „kritische” reiziger helpen een verantwoorde reis naar een Derde-Wereldland te boeken. Belangengroepen in de Derde Wereld zouden graag zien dat er zo'n keurmerk kwam. Tijdens zo'n „goedgekeurde” reis moet rekening worden gehouden met bevolking en natuur, moet werkgelegenheid gegarandeerd zijn en het toerisme mag niet enige de bron van inkomsten zijn.

De plannen staan nog in de kinderschoen, er wordt slechts gesproken over de criteria waaraan een keurmerk-reis moet voldoen. Deelnemers aan de gesprekken zijn de stichting Retour en enkele kleine reisorganisaties als SNP-natuurritten, Afriex expedities, Wolf Trail, Terra Travel en Eco Travel. Er wordt in deze kringen enthousiast gereageerd op de invoering van een keurmerk. Theo Jans, van EcoTravel: „Als één van de keurmerk-eisen zal zijn dat bepaalde gebieden helemaal niet bereisd mogen worden dan hebben we daar vrede mee. We gaan nu ook al niet naar Antarctica, omdat dit gebied te kwetsbaar is.”

HET Algemeen Nederlands Verbond van Reisorganisaties (ANVR), waar zo'n honderdvijftig — grotere — tour-operators lid van zijn, gelooft overigens niet in een speciaal Keurmerk voor Derde-Wereldreizen. De ANVR, vertelt directeur G. Couvreur, heeft al kwaliteitsnormen die voor haar leden gelden. Reizigers worden in de bro-

chures van de leden steeds beter voorgelicht hoe zij zich dienen te gedragen in een vreemd land, zegt hij.

BESTAAT de ideale reisbestemming naar de Derde Wereld? Vooropgesteld dat elke reis zijn kwalijke neveneffecten kent (milieu-onvriendelijk vliegen, verbreding van asfaltwegen, kinderen die bij toeristen gaan bedelen), is er voorbeeld van een project in de Derde Wereld dat redelijk goed loopt. Docent J. Kop van de NHTV, een van de organisatoren van de studiedag, haalt een scriptie uit de bibliotheek van de school, waarin student Frank Bilsen verslag doet van het project Basse-Casamance in het zuidwesten van Senegal.

De toeristen slapen daar in dorpskampementen, die zijn gebouwd door dorpsbewoners. Het is eenvoudige accommodatie: een rieten bed, een klamboe en geen elektriciteit. Ze eten wat de pot schaft: alleen het ontbijt is aangepast, want de toeristen vinden driemaal daags rijst iets te veel van het goede. En, schrijft Bilsen, „dansen is voor de autochtone bewoners, de Diola's, nog een spontane cultuur-uiting en geen poppenkast.”

De opbrengst van dit alles komt bij de dorpsbewoners terecht. „De bouw van de kampementen vergde nauwelijks enige infrastructurele voorzieningen. Hoogstens zijn hier en daar de wegen verbreed en is het dorp een diepere put rijker. De kampementen passen in het dorpsgezicht en zijn in harmonie met de natuur”, schrijft Bilsen.

Aan het begin van het dorp Affiniam, waar één van de kampementen is ingericht, staat de volgende tekst: „Beste bezoekersvrienden, wij zijn blij u te midden van ons te ontvangen. Wij zouden het op prijs stellen als u ons dorp en onze waardigheid respecteert. Geef u onze kinderen geen geld of snoepjes. Fotografeer ons niet zonder onze toestemming. Dank u.”

De student ging ook bij de bureaus kijken, bij een nabij gelegen enclave van Club Med. De oorspronkelijke bewoners van dit gebied werden door de overheid in Dakar zonder compensatie van hun land gegooid, en voor Senegalezen (personeel uitgezonderd) is het hermetisch afgesloten gebied nu verboden terrein. „De baai van Cap Skirring was één van Senegals mooiste gebieden, waar de palmen direct tot aan het strand kwamen. Van dit natuurterrein is nauwelijks iets over omdat de baai beheerst wordt door de grote bungalows en het centrale complex van de Club.”

EN KLEINE, militante groep activisten deelde een paar jaar geleden op de luchthaven van het Indiase Goa pamfletten uit aan Duitse toeristen waarop stond dat ze niet welkom waren. Dezelfde groep besmeurde bussen met mest, terwijl de Duitse toeristen — afgekomen op de zon, de zee en het zand — verbaasd toekken.

Het deelstaats Goa is al jaren een toeristische bestemming: in de jaren zestig kwamen de hippies, in de jaren tachtig arriveerden de Duitse massa's. Met beide vormen van toerisme was en is de bevolking niet blij. De hippies gaven weinig uit, creëerden hun eigen middenstand, en liepen bovendien naakt langs de vloedlijn. Met als gevolg dat er uit het preut India toeristen naar Goa reisden om dat verschijnsel te bekijken.

De hippies zijn goeddeels weg, op enkele achterblijvers na. Sinds de jaren tachtig is Goa, een voormalige Portugese kolonie, opgenomen in een toeristisch masterplan van de Indiase regering — het is er nu eenmaal paradisijsch mooi, en dat levert

geld op. Er zijn vijfsterrenhotels gebouwd, de vissers werden verjaagd, het vliegveld is aangepast, en sindsdien vliegen uit Duitsland de charters af en aan. De oorspronkelijke cultuur van Goa verdwijnt snel, er is bovendien sprake van van kinderprostitutie. Middenstand, intellectuelen en kerkelijke organisaties zien het allemaal met lede ogen aan.

In andere delen van Azië is ook wat verzet tegen westers massatoerisme. In Thailand keerde een deel van de bevolking van het eiland Phuket zich onlangs tegen de bouw van een groot internationaal vliegveld. De politie greep in. Enkele honderden kilometers naar het zuidoosten ligt het Maleisische eiland Penang. Daar is verzet tegen de bouw van een groot hotelcomplex dat gebouwd dreigt te worden op Penang Hill. Als je de artist's impression van deze beoogde „Acropolis” bekijkt, zie je dat er van het oorspronkelijk natuurschoon bitter weinig overblijft. Ook de waterhuishouding

in het gebied komt in gevaar, zo schrijven de actievoerders in een pamflet.

In Thailand, maar ook op de Filipijnen, Taiwan en Sri Lanka, wordt actie gevoerd tegen sex-toerisme. De acties zijn niet gekant tegen „normale” prostitutie, maar vooral tegen seksuele uitbuiting van kinderen. Kleine jongetjes en meisjes zijn er genoeg en dat weten ze in het Westen. In Goa werd onlangs „doctor” Freddy gearresteerd. Een overjarige hippie van 65 jaar, die er al vijftien jaar woonde, en „liefdevol” weeskinderen in huis opnam. Soms woonden er wel veertig jongetjes in zijn huis. Ze werden, volgens de nieuwsbrief van The International Campaign To End Prostitution In Asian Tourism (ECPAT), niet alleen ter plekke misbruikt, maar ook vanuit Goa „opgestuurd” naar pedofielen in Duitsland en Groot-Brittannië. De autoriteiten spreken van „een topje van de ijsberg”. „Doctor” Freddy is overigens weer vrij; na het betalen van tweehonderd dollar borg is hij verdwenen. Het zal wel nooit tot een rechtszaak komen, verzucht de ECPAT.

Er wordt de laatste tijd in Europa — na acties van de ECPAT en ook vrouwenbewegingen — niet meer zo uitbundig geadverteerd voor sex-reizen (uit een

recente folder: „Dit hotel is gespecialiseerd in vrijgezellen”), maar de vliegtuigen naar Bangkok en Manilla zitten nog steeds vol mannen die het over niets anders hebben dan goedkope sex, zegt Frans de Man, van de Nederlandse stichting Retour (Responsible Tourism). „Het zijn voornamelijk Duitsers, maar Nederlanders kennen de weg ook. Sommige reisgidsen voor homo's geven ook openlijk tips hoe je daar aan je gerief moet komen.” Cijfers over het aantal slachtoffertjes kun je niet boven water krijgen, zegt De Man, maar het gaat om grote aantallen jongens en meisjes tussen negen en dertien jaar.

De komende maand congresseren actievoerders in Bangkok, onder de noemer End child prostitution in Asian tourism. De Man: „De acties richten zich met name tegen de prostitutie van kinderen en opvang van de slachtoffertjes. Het is een zware strijd. Er gaat heel veel geld in om. Er zijn nogal wat notabelen uit het militaire circuit en regeringskringen bij betrokken.”

TOERISME naar de Derde Wereld — het zijn tegenwoordig niet alleen westerse idealisten die zich er zorgen over maken. Aan het eind van de jaren zeventig konden autoriteiten nog boos worden over het paternalistisch gedrag van deze groepen uit Europa: „Elke medaille heeft zijn keerzijde, dus ook die van het toerisme”, riep de minister van Toerisme van Ivoorkust, aan het eind van de jaren zeventig tegen een verslaggeefster van de Volkskrant. „Het is een vorm van neo-koloniaal denken.” Hij vond het moralisme misplaatst.

In de jaren tachtig is er veel veranderd, niet in de laatste plaats doordat het toerisme naar de Derde Wereld, vaak onder de noemer avontuurlijk en anders, een grote vlucht heeft genomen. Organisaties uit de Derde Wereld zelf, zoals de Ecumenical coalition on third world tourism (ECTWT), waarin kerkelijke en andere belangenorganisaties uit Azië, Latijns Amerika en Afrika zitting hebben, komen regelmatig bijeen om te praten over de gevolgen van toerisme.

In het algemeen keuren ze massa-toerisme af, en zoeken ze naar „verantwoorde” vormen, zei Koson Srisang, de voorzitter van het ECTWT, onlangs in het Derde-Wereldtijdschrift Onze Wereld. „Toerisme moet gebaseerd zijn op wederzijds begrip, solidariteit en verantwoordelijkheid.”

Jaarlijks gaan 50 miljoen toeristen naar een Derde-Wereld-

Geen abortus voor verkracht Iers meisje

(Van de Redactie Dwarsligger)

DUBLIN — Sinead O'Connor heeft een oproep gedaan aan alle schoolkinderen om deze week een dag te gaan staken. De Ierse zangeres heeft zich namelijk erg kwaad gemaakt over de beslissing van een rechter om een meisje van veertien te verbieden een abortus te ondergaan. Vandaag en gisteren bogen belangrijkste rechters hun hoofd over de zaak van het meisje. Aan het eind van deze week doen ze uitspraak over deze zaak.

Het meisje is in december door de vader van haar beste vriendin gedwongen tot seks, verkracht dus. Dat is op zich natuurlijk al vreselijk, maar het werd extra erg toen bleek dat het meisje daardoor in verwachting geraakt was. Het meisje wil nu zo snel mogelijk een abortus (een operatie waarbij het ongeboren kind wordt weggehaald) om een eind maken aan die zwangerschap.

In Nederland zijn speciale ziekenhuizen waar abortussen gepleegd worden, in Ierland zijn die ziekenhuizen er niet. Ierland is namelijk een erg katholiek land waar de kerk veel invloed heeft op wat wel en niet mag. Homoseksualiteit, echtscheiding

en dus ook abortus zijn in Ierland streng verboden.

Veel Ierse vrouwen die tegen hun zin in verwachting geraakt zijn, gaan naar Engeland (het dichtbijzijnde land waar abortus wel mag) om daar abortus te laten plegen. Het meisje wilde dat ook. Zij is zelfs al in Engeland geweest. Maar terwijl zij in Engeland was, hebben haar ouders tegen de Ierse politie verteld dat hun dochter verkracht was en dat ze daardoor in verwachting geraakt was.

De ouders hadden gehoopt dat de politie hen zou helpen met het vervolgen en straffen van de dader, maar in plaats daarvan spande de politie een rechtszaak aan tegen het meisje om te voorkomen dat de abortus in Engeland door zou gaan. Van de rechter moest ze onmiddellijk uit Engeland terugkomen zonder dat ze een abortus had laten plegen, anders zou ze gevangenisstraf krijgen.

Veel mensen in Ierland zijn ontzettend boos over die beslissing van de rechter. De meesten van hen vinden wel dat abortus verboden moet zijn, maar ze vinden dat er een uitzondering gemaakt moet worden voor een ongewenste zwangerschap na een verkrachting.

Dubbele moraal

WAT is dat voor een staat, schreef de meest gezaghebbende krant van Ierland deze week, die al haar macht inzet om een veertienjarig kind te veroordelen tot de martelgang van een zwangerschap als gevolg van verkrachting? Die staat haalde opgelucht adem toen het Hooggerechtshof in Dublin een eerdere uitspraak van een lagere rechter vernietigde en bepaalde dat het meisje alsnog het land uitmocht. Om in het naburige Engeland een abortus te ondergaan.

Dat laatste zei het hoogste rechtscollege echter niet met zoveel woorden, zodat in wezen de hypocrisie van de bestaande situatie werd bevestigd. Vruchtdrijving blijft bij wet verboden, maar Ieren mogen, krachtens dit eigenlijk overbodige vonnis, vrij naar het buitenland reizen. Overbodig, omdat de bewegingsvrijheid van de individuele burger al ruimschoots was gegaande in de Europese verdra-

gen die Ierland mede heeft ondertekend. Dat de uitspraak toch nodig was, werd veroorzaakt door het schaamteloze bevel aan kind en ouders wegens kennelijke abortusplannen voor bepaalde tijd de Ierse grenzen niet te overschrijden.

DOOR dit bevel nu te vernietigen bestendigde het hoogste rechtscollege in feite de gênante schijnheiligheid waarmee staat en kerk even de andere kant opkijken als vrouwen, in strijd met de wet, toch abortus laten plegen in een ander land. Dat is al zo'n 40.000 keer gebeurd, want sinds de wet na een desbetreffend referendum in 1983 abortus verbod, gaan er 4500 Ierse vrouwen per jaar naar Londense abortusklinieken.

NAVRANT is dat de regering-Reynolds zelf de ouders van het meisje heeft gesmeekt in hoger beroep te gaan tegen het eerdere vonnis. Zozeer was 'Dublin' in verlegenheid gebracht. Direct door het uitreisverbod, maar indirect natuurlijk door de achterliggende motieven van de rechter die wilde voorkomen dat een publiek geworden geval van abortus door de pijnlijke omstandigheden op een publieke discussie over de grondwet zou uitdraaien. Die discussie zou onvermijdelijk worden toegespitst op de morele wurggreep waarin de kerk dit vrijwel volledig katholieke land houdt. In toenemende mate namelijk blijken de Ieren zich nu tegen de kerkelijke betutteling op het gebied van levensvraagstukken te verzetten.

DE kritiek is overigens van recente datum, want nog geen tien jaar terug stemde de overgrote meerderheid, uiteraard mede onder druk van bisschoppelijke banvloeken, nog voor de anti-abortuswetgeving. Sinds de Ieren echter meegaan in de Europese vaart der volkeren is het besef gegroeid dat hun wetgeving achterloopt en dat het niet meer van deze tijd is dat de pastoor in wezen 'eigenaar' van vrouwenlichamen is.

Tegen deze visie verzet de Ierse clerus zich met het formeel juiste verweer dat niet de kerk maar de staat de dienst uitmaakt. Ierland kent geen katholieke politieke partij, de kerk is geen staatskerk, want de scheiding tussen staat en kerk ligt vast in de grondwet. Dublin kent zelfs geen concordaat met het Vaticaan. Niettemin is de invloed van de kerk enorm, want als 95 procent van de Ieren bij een volkstelling opgeeft r.-k. te zijn, dan mag het niet verwonderen dat katholieke Ieren ook in de politiek, in de ambtenarij en in het zakenleven de dienst uitmaken. En het staat vast dat de Ierse bisschoppen zich door hun publiekelijk ingenomen standpunten indirect wel degelijk bemoeien met politiek en wetgeving die behalve abortus ook geboorteregeling, echtscheiding en homoseksualiteit verbiedt. Waarmee ze overigens nauwelijks roomser zijn dan de paus.

DE nieuwe generatie Ieren is blijkens een recente opiniepeiling met een tweederde meerderheid nu wel voor vrijheid van abortus onder bepaalde omstandigheden. Als de overheid haar verantwoordelijkheid neemt, zou ze dus in een referendum voorstellen behoren te toetsen aan de volkswil inzake een grondwetswijziging inzake abortus. Daarmee zou het land eindelijk uit het schemergebied geraken waarin politici en geestelijkheid fatsoenspredikers zijn en tegelijkertijd oogluikend wetsontduiking tolereren. De terrechte ergernis over het gesol met een veertienjarig kind biedt, hoe schrijnend ook, daartoe een goede aanleiding.

Toch abortus 14-jarig Iers meisje

(Van onze correspondent Cees van Zweeden)

LONDEN — Het 14-jarige Ierse meisje dat zwanger is geraakt na een verkrachting, mag zich toch in Engeland laten aborteren. Hiertoe heeft de Hoge Raad in Dublin gisteren besloten. Een gerechtshof in de Ierse hoofdstad had het kind eerder verboden Ierland te verlaten.

Het besluit van het gerechtshof deed vorige week een storm van protest opsteken. Abortus is in de Ierse Republiek verboden, maar nooit eerder was een Ierse vrouw belet naar Engeland te gaan voor de ingreep. Het vonnis van het gerechtshof bracht de Ierse regering zodanig in verlegenheid dat zij de ouders aanbodde de kosten van het hoger beroep te zullen betalen. Die belopen ruim 150.000 gulden.

De uitspraak werd wereldwijd veroordeeld. In Engeland sprak Bernard Ingham, de woordvoerder van ex-premier Thatcher: „Wat Ierland nodig heeft, is een beetje minder religie en wat meer beschaving”.

Het betrokken kind was zwanger geraakt na te zijn verkracht door een buurman. De man, een goede huisvriend, zou haar al een jaar lang hebben lastig gevallen voordat hij zich aan haar vergreep.

De Hoge Raad verklaarde het vonnis van de lagere rechtbank om technische redenen nietig. Het verbod om naar een ander EG-land te reizen, zo stelde het beroepscollege, was in strijd met het Europees recht.

Premier Reynolds van Ierland zei dat hij de beslissing van de Hoge Raad 'verwelkomde'. De uitspraak bespaart de pasgeko-

zen premier waarschijnlijk een nieuw referendum over abortus, een onderwerp dat de Ierse natie tot op het bot splitst.

In 1983 sprak het volk zich er in meerderheid voor uit het verbod op abortus in de grondwet op te nemen. Als de Hoge Raad het vonnis van het gerechtshof had bevestigd, zou premier Reynolds waarschijnlijk gedwongen zijn geweest de grondwet op dit punt te wijzigen. Dit zou echter alleen via een referendum mogelijk zijn geweest.

Ook de oppermachtige katholieke kerk is waarschijnlijk blij met de afloop. Zij zou er niet langer zeker van hebben kunnen zijn dat een meerderheid van het Ierse volk nog achter haar abortus-beleid staat.

De abortus zal binnen drie weken in een Engels ziekenhuis worden uitgevoerd.

Ieren tegen abortusverbod

DUBLIN, 24 FEBR. Een meerderheid van de Ierse bevolking is het niet eens met de gerechtelijke beslissing om een 14-jarig meisje, dat zwanger raakte na verkrachting door de vader van haar vriendin, te verbieden om voor een abortus naar Groot-Brittannië te reizen. Volgens een opiniepeiling, die werd gepubliceerd door *Dublin's Sunday Independent*, is 64 procent van de bevolking het niet met het verbod eens, 25 procent steunde de uitspraak, terwijl elf procent zich niet wilde of kon uitspreken. In 1982 spraken de Ieren zich in een referendum met een grote meerderheid tegen abortus uit.

Het Hooggerechtshof van Ierland buigt zich vandaag over een eerdere uitspraak van een lagere rechter, die een uitgevaardigd verbod voor het meisje om naar het buitenland te reizen bevestigde. Afgelopen zaterdag protesteerden vijfduizend Ieren in het centrum van Dublin tegen de uitspraak. In het hele land is de kwestie onderwerp van gesprek. De Rooms-Katholieke Kerk liet weten bij de leer van de kerk te blijven die abortus verbiedt.

Sinead O'Connor woedend over abortus-kwestie

DUBLIN (RTR) - Popster Sinead O'Connor is gisteravond woedend het parlamentsgebouw in Dublin binnengestormd.

Zij eiste daar een onderhoud met premier Reynolds over een abortusdebat dat het land in de ban houdt. O'Connor kreeg haar zin. De zangeres sprak twintig minuten over de zaak, waar een 14-jarig, door verkrachting zwanger geworden meisje bij betrokken is. O'Connor heeft er nooit een geheim van gemaakt twee maal een abortus te hebben ondergaan.

Kamer wil stappen in Ierse abortuszaak

DEN HAAG, 20 FEBR. Tweede Kamerleden vinden dat de Nederlandse regering stappen moet ondernemen in verband met het verbod dat is opgelegd aan een 14-jarig verkracht Iers meisje om haar land te verlaten en in het buitenland een abortus te ondergaan. De Kamer vindt dat de ministers Van den Broek (buitenlandse zaken) en Hirsch Ballin (justitie) opheldering moeten vragen aan hun Ierse collega's. Volgens de Kamerleden van D66, PvdA, VVD en Groen Links is er sprake van een schending van de rechten van de mens. Als de bewindslieden niet binnen een week reageren zal initiatiefnemer Kohnstamm (D66) de zaak volgende week dinsdag tijdens het mondelinge vragenuur aan de orde stellen.

Het Aids-virus is onbelangrijk. Het is veeleer een riskante leefstijl die fnuikend is voor het immuunsysteem. Deze hypothese van de viroloog Duesberg verdient volgens **Henk Loman** eindelijk eens serieuze aandacht.

Niet Aids-virus maar levensstijl is waarschijnlijk oorzaak ziekte

VK 15

IE MAND die als uitslag van de Aids-test te horen krijgt dat hij/zij seropositief is, zal dat meestal als een doodvonnis op termijn beschouwen. Maar volgens één van 's werelds vooraanstaande virologen, Peter Duesberg, is dat helemaal niet nodig. Seropositiviteit, dat wil zeggen besmetting met HIV, houdt volgens hem geen oorzakelijk verband met Aids. HIV is maar een onschuldig virusje, zegt hij.

De Engelse afkorting „Aids” betekent in het Nederlands „verworven immuun deficiëntie-syndroom”. Tot dit syndroom behoren zo'n 25 al langer bekende ziekten, merendeels infectieziekten. Ziekten dus, die het gevolg zijn van een niet meer goed werkend afweer- of immuunsysteem. Normaliter houdt dat afweersysteem die infecties tegen; maar bij een zwaar beschadigd immuunsysteem lukt dat niet meer. De vraag is nu, waardoor bij Aids het immuunsysteem wordt aangetast.

Vrijwel algemeen wordt aangenomen dat een virus de verzwakking van het immuunsysteem veroorzaakt. Dat virus heet in de wandeling dan ook Aids-virus en officieel HIV (Humaan Immunodeficiëntie Virus). Ik zal dit uitgangspunt de HIV-hypothese noemen. Enkele gegevens, die als argumenten voor deze hypothese beschouwd worden, zijn de volgende:

- In de bevolking van een streek of stad begint Aids pas voor te komen nadat er HIV-infecties zijn geconstateerd.

- Een aantal hemofilie- en andere patiënten kreeg, na transfusies van met HIV besmette bloedproducten, later Aids.

- Bovendien werd achteraf besmetting met HIV vastgesteld van het bloed van homoseksuele mannen en drugsverslaafden die in het begin van de jaren tachtig — toen men nog geen weet had van HIV — bezweken zijn aan ziekten, waarvan we nu zeggen dat het Aids geweest moet zijn.

- Bloed, sperma en vaginaal vocht van besmette mensen zijn de belangrijkste dragers van HIV. Contact hiermee, bijvoorbeeld bij onveilige seks en via besmette spuiten bij drugsgebruik kan de partner of gebruiker een HIV-infectie bezorgen. Gemiddeld tien jaar na de besmetting krijgt meer dan de helft van die seropositieven Aids. En zo gaat de Aids-epidemie haar verwoestende gang, zegt men.

Een klein maar groeiend aantal wetenschappers vindt echter, dat HIV te snel en te onaantastbaar als de enige schuldige is aangewezen. Een van hen is de Amerikaanse topviroloog Duesberg, hoogleraar aan de Universiteit van Californië, Berkeley. Hij houdt al vanaf 1987 vol dat HIV maar een onschuldig virus is. Een argeloos, ongevaarlijk liftertje langs de levensweg. Veruit de meeste mensen die seropositief zijn, zijn dan ook kerngezond. En hij merkt op dat bij veel mensen, die als gevolg van een verzwakt immuunsysteem lijden aan één of meer van die 25 Aids-achtige ziekten, HIV niet voorkomt.

Onlangs is rondom Duesberg een „actiegroep” ontstaan van een veertigtal wetenschappers, die aandringt op een kritische herbezinning op de HIV-hypothese. Aanleiding tot die oproep is het feit, dat men nog steeds niet in staat is om ondubbeltzinnig vast te stellen hoe de fatale ziekte zich ontwikkelt bij een seropositief persoon. Volgens deze groep zijn andere mogelijke verdachten dan HIV onvoldoende onderzocht.

Duesberg, eenzaam begonnen aan het verzet tegen de HIV-theo-

rie, staat nu dus duidelijk niet meer alleen. Daarvan getuigen ook de waarderende woorden die de invloedrijke dr Maddox, hoofdredacteur van het befaamde internationale tijdschrift Nature, onlangs aan Duesberg en zijn opvattingen wijdde, overigens zonder partij voor hem te kiezen. Ietwat geschrokken van de vinnige reacties die zijn waardering ontlokten aan Duesbergs tegenstanders, blijft Maddox toch volhouden: „niet alles wat Duesberg zegt is verkeerd” en „we hebben genoeg baby-praat gehad over de ontwikkeling van Aids”.

Van de reeks bezwaren van Duesberg tegen de HIV-hypothese kunnen we er maar enkele noemen:

- Een bijzonder kenmerk van Aids is dat in het bloed van de patiënt veel te weinig zogenaamde T4-cellen aanwezig zijn. Een T4-cel (of T-helper-cel) is een bepaald soort wit bloedlichaampje. Volgens de gangbare theorie is HIV de grote moordenaar van die T-cellen. Maar zelfs bij mensen met volop Aids is HIV in niet meer dan

één per tienduizend T-cellen actief aanwezig. En in de tijd die het actieve virus nodig heeft om zijn gastheer cel uit te schakelen, kan het immuunsysteem zo'n vijfhonderd nieuwe T-cellen laten aanrukken. Dan kan dat virus toch niet de oorzaak van de ellende zijn!

- Soms lijkt het of iemand kort na de besmetting met HIV griep heeft (met koorts, spierpijn, klierzwellingen, darmklachten). Bij onderzoek blijkt, dat in het bloed van betrokkene een groot aantal HIV's aanwezig is. Maar na een aantal dagen tot enkele weken is de patiënt weer beter. Het immuunsysteem heeft afweerstoffen gemaakt, die vrijwel alle virussen opgeruimd hebben. Dit leidt tot de bijna retorische vraag: hoe kan HIV, dat als actief virus niet meer dan een lichte ontregeling veroorzaakt, gemiddeld tien jaar later als nagenoeg inactief virus (zie vorig punt) de schuldige zijn van fatale ziekten?

- In de Verenigde Staten zijn enkele tientallen werkers in de gezondheidszorg seropositief geworden door bijvoorbeeld een prikongeluk met een met HIV besmette injectienaald. Maar volgens Duesberg is er, ondanks intensief spoorwerk, geen goed gedocumenteerd geval van Aids bij deze mensen te vinden.

Zowel de Franse als Amerikaanse ontdekkers van HIV, Montagnier respectievelijk Gallo, hadden toegezegd, dat ze Duesberg van repliek zouden dienen. Beiden zijn ervan overtuigd, dat besmetting met HIV de primaire oorzaak is van het krijgen van Aids. Maar in de twee jaar tot drie jaar die inmiddels zijn verstreken, is hun antwoord uitgebleven.

Duesberg geeft niet alleen maar kritiek, hij komt ook met een alternatief als oorzaak van Aids. Hij wijst erop dat sinds het eind van de jaren zestig zowel de Aids-ziekten als de consumptie van psycho-actieve drugs sterk zijn toegenomen. Het is helaas zo dat intensief gebruik van drugs — zoals alcohol, cocaine, heroine, amfetamines (onder andere speed), de seks-stimulerende poppers, en talloze andere — fnuikend is voor het immuunsysteem. Dat geldt ook voor

het afweersysteem van baby's van drugsverslaafde moeders.

Het risico van langdurig gebruik van deze drugs en van grote hoeveelheden antibiotica (om zich te beschermen tegen geslachts- of andere infectieziekten, die onvermijdelijk zijn bij promiscue drag, onveilige seks en vuile spui-

ten), vaak in combinatie met ondervoeding, is een complete ineenstorting van de immunologische afweer, met Aids-ziekten als resultaat. Genoemde risico's behoren tot de levensgeschiedenis van heel veel hetero- en homoseksuele Aids-patiënten. Deze visie wordt de risico-hypothese genoemd.

Met een reeks aan de vakliteratuur ontleende voorbeelden laat Duesberg zien, dat de aftakeling van het immuunsysteem en het afglijden naar Aids-ziekten direct samenhangt met de gezondheidsrisico's van de geschetste leefwijzen. Het wel of niet besmet zijn met HIV blijkt onbelangrijk.

Maar, zult u zeggen, drugs hebben toch niets te maken met de ontwikkeling van Aids bij hemofiliepatiënten en anderen, die jaren

geleden geïnfecteerd zijn met HIV door transfusie van besmette bloedproducten. Hier moet HIV toch de oorzaak zijn. Maar zo eenvoudig is het niet. Helaas tasten de bijwerkingen van transfusies van bloed en bloedproducten zelf, vooral als ze vaak moeten gebeuren, het afweersysteem van de patiënt op den duur ernstig aan, onafhankelijk van de aanwezigheid van HIV. De transfusie-frequentie en de hoeveelheden getransfundeerde bloedproducten blijken risicobepalend. Gelukkig is, dank zij de verbeterde kwaliteit van de bloedproducten en ondanks Aids, het sterftecijfer onder deze patiënten lager dan ooit.

En waarom vindt men dan altijd dat HIV-infectie voorafgaat aan Aids? Dat is een gevolg van de definitie van Aids: je kunt officieel alleen maar Aids hebben als je besmet bent met HIV. Heb je dezelfde ziekten zonder HIV-infectie, en ook dat komt vaak voor, dan heb je officieel geen Aids.

MEET de risico-hypothese is goed te begrijpen waarom in de Verenigde Staten Aids eigenlijk beperkt is gebleven tot die groepen met abnormale gezondheidsrisico's. Op grond van de HIV-hypothese zou Aids zich ook onder de grote rest van de bevolking moeten hebben uitgebreid. En dat is uitgebleven.

Ook het feit dat nog geen 10 procent van de Amerikaanse Aids-patiënten vrouw is, klopt niet met de HIV-hypothese. Aids, als seksueel overdraagbare ziekte, zou onder vrouwen veel meer slachtoffers gemaakt moeten hebben. Maar dat lage percentage vrouwen klopt wel met de risico-hypothese. Immers, ongeveer 80 procent van de psycho-actieve harddrugs wordt door twintig- tot veertigjarige mannen geconsumeerd. En precies in deze leeftijdsgroep valt de grote meerderheid van de Aids-slachtoffers.

Het antwoord op de vraag of de HIV- dan wel de risico-hypothese de juiste is, is natuurlijk van kardinaal belang. Immers dat antwoord bepaalt of men zich gaat toelagen op de bestrijding van HIV-infecties (bijvoorbeeld door het propageren van maatregelen tegen verspreiding van het virus, ontwikkeling van anti-HIV medicijnen), zoals nu op grote schaal geprobeerd wordt, of dat men zich richt op campagnes tegen een riskante stijl van leven (waarin langdurig, intensief gebruik van psycho-actieve drugs — zowel via injecties als oraal — een belangrijk doelwit is). Ook voor veel HIV-dragers is het antwoord van groot belang. Want voor de bestrijding van de HIV-infectie als oorzaak van Aids is men geheel afhankelijk van anti-HIV-medicijnen.

Mocht echter de risico-hypothese de juiste zijn, dan is de HIV-

Groep heeft kritiek op HIV-hypothese

In de Verenigde Staten is voorjaar 1991 een Groep voor de wetenschappelijke herwaardering van de HIV/Aids-hypothese opgericht. De werkgroep, die bestaat uit een veertigtal wetenschappelijk onderzoekers, artsen en publicisten, wil bereiken dat er meer aandacht komt voor andere theorieën over de oorzaak van Aids. Tot dusver geldt nagenoeg universeel de opvatting dat Aids wordt veroorzaakt door een infectie met het Aids-virus (HIV), dat in 1984 voor het eerst werd geïdentificeerd. Een van de leden van de groep is de viroloog Peter Duesberg van

moeten zijn, bijvoorbeeld een ander virus, dat een rol speelt bij de ontwikkeling van een HIV-infectie tot het volledige ziektebeeld „Aids”.

De Groep voor de wetenschappelijke herwaardering van de HIV/Aids-hypothese is er tot dusver niet in geslaagd haar standpunt gepubliceerd te krijgen in een wetenschappelijk tijdschrift of een grote Amerikaanse krant.

red.
Bron: The Chronicle of Higher Education, Vol. 38, nr 15, december 1991.

Bernstein is van mening dat na 1984, toen het Aids-virus werd ontdekt, „te snel de deur op slot is gedaan” voor andere verklaringen over de oorzaak van Aids. Duesbergs opvatting dat HIV niet van belang is voor Aids, deelt hij echter niet. Root-Bernstein gaat ervan uit dat HIV het afweersysteem wel degelijk aantast, maar dat er andere factoren

de Universiteit van Californië in Berkeley. Duesberg verdedigt sinds 1987 de stelling dat HIV niet de oorzaak van Aids is. Zijn opmerkelijke stellingname wordt van diverse kanten met kracht bestreden. Een ander lid van de groep is Robert S. Root-Bernstein, hoogleraar fysiologie aan de universiteit van de staat Michigan. Root-

infectie onbelangrijk en kan men zelf een beslissende invloed op de eigen gezondheid hebben. Daarvoor dient de levensstijl zo aangepast te worden, dat drugs buiten de deur blijven en antibiotica overbodig zijn, en dat volwaardige voeding weer alledaags wordt. Makkelijker gezegd dan gedaan, zeker, maar wellicht de moeite waard.

Het zou mij niet verbazen als serieuze kennismaking met de risico-hypothese voor een aantal mensen, die met HIV geïnfecteerd zijn, tot gevolg zal hebben, dat ze met wat meer hoop de toekomst tegemoet zien. Ik heb dat een paar keer mogen waarnemen. Het zal geen ijdele hoop blijken, denk ik.

Henk Loman is hoogleraar biofysische chemie aan de Vrije Universiteit te Amsterdam.

Aids-ervangelië van Duesberg heeft geen boodschap aan feiten

de met HIV besmette personen en niet in de groep mensen die niet met HIV is besmet. En dat is geen kwestie van Aids-definitie (ook nog eens onjuist weergegeven door Loman).

De gerucht makende „risico-hypothese” van de Amerikaanse viroloog Duesberg over het ontstaan van Aids is wetenschappelijk zeer omstreden. Volgens J.M.A. Lange en F. de Wolf is Duesberg blind voor de feiten. Zijn ongeremde eekennigheid is zelfs schadelijk voor de verdere ontwikkeling van de Aids-bestrijding.

Termette van het Amsterdamse Centraal Laboratorium van de Bloedtransfusiedienst is voorts gebleken dat kwalitatieve eigenschappen van de HIV-stam waar mee men besmet is, bepalend zijn voor de snelheid van het ziek worden. Mensen met virussen die zich al in het laboratorium „agressief” gedragen worden heel snel ziek, mensen met slomere virussen doen er langer over.

een HIV besmette injectienaald zouden niet ziek worden.

Het is misleidend om de ver- schijnselen die kort na besmetting met HIV kunnen optreden te omschrijven als een „lichte ontregeling”. Er is namelijk op dat moment — als er al veel HIV in het bloed aanwezig is — sprake van een extreme afweerstoornis, die als deze van langere duur was niet met het leven verenigbaar zou zijn. De klinische verschijnselen worden niet beperkt door de mate van ontregeling, maar door de korte duur van de ontregeling in die fase van de HIV-infectie.

De hoeveelheid HIV neemt kort na infectie belangrijk af. Hoe kan HIV, dat kort na de besmetting, als er veel virus aanwezig is, niet meer dan een griepachtig ziektebeeld geeft, gemiddeld tien jaar later als nagenoeg inactief virus de schuldige zijn van fatale ziekten?

Hoewel het inderdaad waar is dat bij de meeste mensen in de eerste jaren volgend op de infectie de hoeveelheid virus betrekkelijk gering is, staat al jaren vast dat het ziek worden voorafgegaan wordt door een belangrijke toename van de hoeveelheid virus. Deze toename kan optreden omdat het virus ontstaat aan de afweer. Uit het werk van ondermeer Matthijs

stelselmatig genegeerd. Voorts worden door HIV gemiddelde secundaire mechanismen van T4-cel-verval buiten beschouwing gelaten. En, ten slotte, wordt geen rekening gehouden met het feit dat de aanmaak van nieuwe bloedcellen met het voort- schrijden van de HIV-infectie in gevaar komt.

Desalniettemin hebben we ons laten verleiden (nogmaals) in te gaan op een aantal door Loman geciteerde argumenten.

Wellicht besef Loman niet hoe grievend een en ander is voor mensen die door een HIV-infectie getroffen zijn en heeft hij zijn verhaal met de beste bedoelingen geschreven. Feit blijft dat hij veel te gedreven wordt door moralisme dan door waarheidsliefde.

Anders dan Loman beweert, zijn de bezwaren van Duesberg tegen de HIV-hypothese al vele malen overtuigend weerlegd, ook door Gallo en Montagnier. Dat blijkt echter geen effect te hebben, want Duesberg blijft — tegen beter weten in nemen wij aan — dezelfde oneigenlijke argumenten gebruiken. Er is eigenlijk meer dan genoeg tijd aan deze kwaad-

de toekomst tegemoet zien. Ik heb dat een paar keer mogen hoor- men. Het zal geen ijdele hoop blij- ven, denk ik.” Henk laat de kinde- ren tot zich komen.

J.M.A. Lange en F. de Wolf zijn medewerkers van het Nationaal Aids Therapie Evaluatie Centrum, de Aids-afdeling en afdeling virologie van het Academisch Ziekenhuis van de Universiteit van Amsterdam.

Girl aged 11 wins divorce

AN 11-year-old girl has become the world's youngest divorcee. She was married off to a businessman by her poverty-stricken father. But a judge granted the divorce in Hyderabad, India. Now the girl is in a children's home.

BEAT-ABIX!

Police chief Ron Hogg has been sent to learn management skills at Weetabix in Kettering, Northants.

Su - Feb 27

Jongetje in VS krijgt 33 jaar

NEW YORK — Een twaalfjarige jongen, die in september 1991 een taxi-chauffeur heeft doodgeschoten, is donderdag in San Antonio (Texas) veroordeeld tot 33 jaar gevangenisstraf. Tot zijn achtentiende jaar zal hij in een gesloten inrichting voor jeugdige delinquenten verblijven. De resterende 27 jaar moet hij in een mannengevangenis uitzitten.

Condoom niet erg in trek bij studenten

DEN HAAG (GPD) — Bijna de helft van de Nederlandse studenten (49 procent) gebruikt tijdens de geslachtsge- meenschap nooit een condoom. Eén op de vier studenten had de afgelopen twaalf maanden geslachtsge- meenschap met meer dan één persoon. Eenderde van deze groep zegt nooit een condoom te gebruiken, en bijna een kwart soms. Dit blijkt uit een landelijke enquête.

Campagne: mishandelde vrouwen uit isolement

Door een onzer redacteurs AMSTERDAM, 21 FEBR. — „Neem niet hem maar jezelf in bescherming”. Dat is de boodschap van een campagne van de Stichting Ideële Reclame (SIRE) over mishandeling van vrouwen door hun partner. Doel van de campagne, die gisteren is begonnen en een half jaar zal duren, is het isolement waarin mishandelde vrouwen vaak verkeren te doorbreken, en ze aan te sporen hulp te zoeken.

Met advertenties, affiches, een tv-spot die ook in bioscopen wordt vertoond wil SIRE de aanzet geven tot een maatschappelijke discussie over mishandeling binnen man/vrouw relaties. Op dit onderwerp rust nog steeds een groot taboe, aldus SIRE-voorzitter P. van Jaarsveld. Een mishandelde vrouw zegt liever tegen haar omgeving dat ze wat ongelukkig tegen een keukenkastje terecht is gekomen dan dat ze de ware reden vertelt voor haar blauwe oog.

Volgens de criminologe R. Römkes is vaak sprake van een combinatie van lichamelijk en seksueel geweld. Gyneacologen zouden daar, zo zei zij gisteren, veel alerter op moeten zijn. Römkes verrichte in de jaren tachtig een landelijk onderzoek naar geweld tegen vrouwen binnen relaties. Daaruit bleek dat ruim elf procent van de vrouwen regelmatig slachtoffer was van matig tot zeer ernstig lichamelijk geweld. Van de ruim duizend ondervraagde vrouwen bleek een op de 40 wekelijks tot dagelijks geweld te hebben meegemaakt, variërend van trappen, schoppen, de trap afduwen en verkrachting.

Vrouwenmishandeling komt volgens haar in alle lagen van de bevolking voor. „De huiselijke haard is voor veel vrouwen een brandhaard”, aldus Römkes, die erop wees dat zowel slachtoffers als daders de neiging hebben de situatie te ontkennen of te bagatelliseren.

Volgens J. Moors van het Nederlands Huisartsen Genootschap is het voor huisartsen moeilijk concrete stappen te ondernemen wanneer sprake is van fysiek geweld binnen een relatie. De huisarts is vaak ook de arts van de dader en andere gezinsleden. „Het komt regelmatig voor dat vrouwen je vertellen dat ze thuis worden mishandeld maar ze verbieden tegelijkertijd daar iets tegen te ondernemen”, zo zei hij.

Impotentie zelden probleem van VK 14 lichamelijke aard

Van onze verslaggever ROTTERDAM — Mannen met erectiestoornissen (impotentie) denken heel vaak dat de oorzaak van hun klacht lichamelijk is. Immers: „Hij doet het niet meer, terwijl ik heel graag wil”. Maar in verreweg de meeste gevallen is er alleen psychologisch iets aan de hand. Erectiestoornissen met uitsluitend een lichamelijke oorzaak komen hoogst zelden voor.

Dat heeft de bioloog prof. dr A. Slob donderdag gezegd in zijn oratie aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam. Slob is de eerste bijzonder hoogleraar in de fysiologie en pathofysiologie van de seksualiteit in Nederland en tot dusver de enige in de wereld met die leeropdracht.

Slob zet zich af tegen urologen die de laatste jaren steeds vaker beweren dat erectiestoornissen een lichamelijke oorzaak hebben; volgens een enkele zelfs in 80 procent van de gevallen. Slob komt met zijn psycho-fysiologische onderzoeksmethode van erectiestoornissen niet verder dan 3 procent.

Zo bleek onder de 126 mannen die in 1991 door Slob wegens erectieproblemen werden onderzocht, bij 78 procent (91 mannen) een psychologische oorzaak aanwezig. Bij 18 procent (22 mannen) speelden psychologische en lichamelijke factoren een rol, terwijl bij slechts 3 procent (4 proefpersonen) alleen een lichamelijke oorzaak aanwezig was.

De psycho-fysiologische onderzoeksmethode houdt onder meer in dat met een eenvoudig rekstrookje om de penis de lichamelijke reactie van mannen op een erotische videofilm wordt gemeten. De erectiometer is ook bruikbaar om objectief vast te stellen of er bij mannen met impotentie-klachten sprake is van ochtend-erecties. Als dat het geval is, kan een lichamelijke oorzaak van de erectiestoornis namelijk zo goed als zeker worden uitgesloten.

Slob heeft vastgesteld dat bij meer dan de helft van de mannen die zeggen in het geheel geen nachtelijke of ochtend-erecties te hebben, deze wel degelijk aanwezig blijken te zijn. Voor mannen met impotentie-klachten blijkt zo'n uitslag niet altijd even gemakkelijk te accepteren. Zij vinden dat een ochtend-erectie iets heel anders is dan een erectie tijdens het vrijen, aldus Slob donderdag.

Kabinet gaat snoeien in campagnes tegen Aids, roken en drank

Van onze verslaggever VK 26 DEN HAAG — Premier Lubbers wil kappen in de wildgroei van de postbus 51-campagnes. Op zijn departement, het ministerie van Algemene Zaken, wordt gedacht aan bezuinigingen op de langlopende gezondheidscampagnes tegen Aids, alcoholmisbruik en roken. De boodschap van deze voorlichtingsacties zou inmiddels tot het publiek zijn doorgedrongen.

Lubbers wil de plannen voor nieuwe gedragsbeïnvloedende campagnes kritisch bezien op hun effectiviteit. Het kabinet heeft afgesproken in 1993 en 1994 steeds zestig miljoen te besparen op de overheidsvoorlichting, vooral door efficiënter te werken.

„Maar als er meer in zit dan die zestig miljoen door campagnes achterwege te laten, waarom niet?”, zei Lubbers dinsdag in de Tweede Kamer in een debatje over de financiële aspecten van de campagnes. De regering heeft in 1991 een bedrag van 412 miljoen gulden uitgegeven aan overheidsvoorlichting.

● Yasser Arafat.

de aloude Hollandse wijsheid 'moeder paaien, dochter aaien' volledig omgekeerd. Want door zijn verbintenis met de Tawil-clan stijgt zijn ster binnen de intifadah-beweging. En dat was hard nodig omdat de wereldse PLO steeds meer aanhang dreigt kwijt te raken.

Arafat berekent zelfs zijn huwelijksleven

Aanslagen, ieder etmaal op een andere plek overnacht. Maar vooral omdat de echtverbindingen gesloeld is op politieke berekening.

Allereerst is daar de beeldvorming in het Westen. De 'president' kan tenslotte niet zonder 'first lady'. Maar daarnaast spelen nog veel meer factoren een rol. De familie Tawil staat in hoog aanzien in een stad die een van de brandpunten is in de intifadah, de Palestijnse opstand in de bezette gebieden: Ramallah, op de Westelijke Jordaanoever. De moeder van Soeha, Raimonda, is een vooraanstaand lid van de Palestijnse vrouwenbeweging en steekt niet onder stoelen of banken wat ze van de Israëlische bezettingstroepen vindt.

Met zijn huwelijk heeft Arafat

lijkt voor het imago van de Palestijnse leider. En juist via de VS moet de diplomatieke overwinning worden gerealiseerd.

Tot vorige week. Toen werd bekend dat de 62-jarige Arafat in het PLO-hoofdkwartier in Tunis getrouwd was met een 28-jarige vrouw, Soeha Tawil. Zij heeft enkele jaren in Parijs aan de Sorbonne gestudeerd en komt uit een vooraanstaande christelijke (Grieks-orthodoxe) familie uit de bezette gebieden. Voorwaar dus iemand die politiek en intellectueel gesproken de goede papieren heeft om de 'president van Palestina' bij te staan.

Of het nu een rustig 'huisje-boompje-beestje'-huwelijk wordt, valt echter nog te bezien. En niet alleen omdat Arafat, uit angst voor Israëlische en Palestijnse

Tegelijkertijd was de afwezigheid van een 'mevrouw Arafat' voor de Israëlische propaganda koren op de molen. Hoe makkelijk was het niet om met name in het Westen - en dan zeker in de VS - de weerzin tegen de PLO-leider op te voeren door hem af te schilderen als een man die vooral van kleine jongetjes houdt.

Nu is dat in de Arabische wereld, waar de obsessie voor een maagdelijk huwelijk van de vrouw zo groot is, zeker geen uitzondering. Jonge mannen, die de hele familie op hun dak krijgen als ze ook maar met een meisje hand in hand lopen, zijn daar wel vaker geneigd om stoom af te blazen bij de eigen sekse. Maar de implicaties zijn, met name in de van invloedrijke anti-homogroepen wemende VS, erg schadelijk.

(Door Rogier Slop)

DEN HAAG - Yasser Arafat is een soepel mens. In de slang- en knul van het Midden-Oosten is soepelheid tenslotte een voorwaarde om te overleven, en Arafat heeft zich daarin een meester getoond sinds in de jaren zestig zijn el-Fatah werd opgericht.

Maar over een ding is Arafat altijd eenduidig geweest: zijn persoonlijk leven. Dat had hij namelijk niet. Voor de goede zaak wilde hij nog wel melden dat hij uit Jeruzalem komt en al in 1947 de gewapende strijd tegen de Israëliërs had gekozen. Maar op de vraag naar zijn familie en zijn naaste gezinskring kwam altijd weer het cliché-matige antwoord: „Ik ben getrouwd met de Palestijnse Revolutie.”

Daarmee nam hij een risico in de propagandastrijd. Allereerst bestrijdt Israël dat Arafat uit Jeruzalem komt. Volgens de Israëliërs is Arafat geboren en getogen in Cairo. Dat bestempelt hem dan tot 'een Arabier' die geen enkel recht kan doen gelden op een plek in het zo gevoelig liggende Jeruzalem.

De inflatie van het seksschandaal

Bedriegt de schijn of is het seksschandaal als politieke factor langzaam overal ter wereld aan het interen? Toen de Britse liberale leider Paddy Ashdown verleden week donderdag onder druk zijn vijf jaar oude verhouding met zijn secretaresse Patricia Howard moest opbiechten (het blad *Daily Mail* had een document dat in die richting wees langs kleptomane weg in handen gekregen), leek zijn politieke loopbaan in eerste instantie op de plotselinge dood af te stevenen. De ervaring van de Britten met het politieke seksschandaal is groot. Soms leek het er zelfs op dat iedere keer als een volksvertegenwoordiger het deed, er in het Verenigd Koninkrijk prompt een schandaal uitbrak. En tot nu toe liep een dergelijke onthulling altijd verkeerd af voor de betrokkene: zie het Profumo-schandaal en het Parkinson-schandaal.

Maar een opiniepeiling op last van de *Independent on Sunday* van deze week bewees dat er een kentering is ontstaan bij het publiek. Verbazingwekkend genoeg zijn sinds het bekend worden van Ashdowns affaire maar liefst dertien procent meer mensen ervan overtuigd dat hij het goed zou doen als premier. Het publiek blijkt zich inmiddels veel meer te storen aan die geledingen van de pers die zich zo impertinent indringen in het privéleven van een politicus. Ashdown ondervindt veel minder politieke averij dan zijn socialistische concurrent *Nell Kinnock*, die in ernstige verlegenheid is gebracht nu de *yellow press* zich heeft gestort op zijn conversaties met de Russische ambassadeur in het begin van de jaren tachtig.

Eén keer had de *VVD-fractie* iets aan het handje, toen twee medewerkers zich door *Playboy* in bronstige poses op het voorzittersgestoelte van het parlement lieten vereeuwigen. Maar goed, die twee vroegen er gewoon om. In het algemeen kunnen onze staatslieden zich zonder al te veel angst voor represailles in vreemde bedsteden begeven, honderd bastaarden onderhouden, en desnoods iedere dag de wel in gaan met een ezel. Zo lang ze geen paaltje omrijden zit het wel snor. Nederland is namelijk allergisch voor seksschandalen. Zo probeerde het weekblad *Privé* niet zo lang geleden de fractieleider van een van de grotere partijen in dit land te vloeren met het oprakelen van 's mans amoreuze escapades. De man zou zo'n beetje de hele vrouwelijke kamerbevolking hebben verleid, als een ware parlementaire Casanova. Het blad van Henk van der Meyden riep er schande van. Maar wat gebeurde? Helemaal niets. Iedereen deed alsof zijn neus bloedde. Geen wolkje aan de kamerlucht. Op een enkele signalering van het mediagebeuren na (in de kolommen van deze rubriek) bleef het totaal stil in de niet op familietwist en achterklap ingestelde segmenten van de pers. En zo hoort het natuurlijk ook.

De vraag is alleen: wie zijn nu preutser, wij of de Britten?

Redactie: René Zwaap

US youngsters see 8,000 TV murders

from Peter McDonald in Los Angeles

THE AVERAGE American youngster sees more than 8,000 murders and 100,000 acts of violence on US television by the time he leaves primary school, a new study shows.

The five-year survey by the American Psychological Association brands US commercial television as not only violent but as distorting American life.

It accuses Hollywood producers of being obsessive in its quest for ratings and profits at the cost of children, the elderly and minorities.

"The group's shown most often on television are those with power, money and influence," said association spokeswoman Lisa Wyatt.

The findings add that racial and sexual stereotypes are often distorting American life and have a negative impact on viewers.

"Negative portrayals may influence how people perceive themselves and how others perceive them," Miss Wyatt said. "Even when

people recognise the material they are watching is fictional, its images and messages gradually shape belief about the real world."

The report is particularly concerned about television's impact on children who on average watched three hours of television a day and saw five to six violent acts every hour during prime-time viewing.

But Hollywood producers have defended their programmes and rejected the association's call for a "strong regulatory approach" to some shows.

"Viewers have a choice. You can spend 27 hours a week watching TV and never see a shooting or you can spend 20 hours or more and be inundated with it," says Gerald Eisenberg, chairman of the Caucus of Writers, Producers and Directors.

Edward Albee gearresteerd op naaktstrand

MIAMI, 3 FEB. De Amerikaanse toneelschrijver Edward Albee (63) is dit weekend in de buurt van Miami gearresteerd wegens schending van de openbare zeden. Hij zat - overigens alleen - naakt op een afgelegen, door homoseksuelen gefrequent strand. Hij is vrijgelaten nadat hij had beloofd voor de rechter te verschijnen. Albee, winnaar van de Pulitzer Prize en een Tony Award en auteur van onder andere *Who's Afraid of Virginia Woolf?*, kan worden veroordeeld tot een jaar gevangenisstraf en een boete van duizend dollar.

Braziliaanse journalist toont met onderzoek bestaan van netwerken in kinderprostitutie aan

„Kinderen van de nacht” zijn handelswaar in Amazonegebied

Van onze correspondenten
INEKE HOLTWIJK

RIO DE JANEIRO — Kinderslaven bestaan nog. Slavenhandelaren ook. In het Amazonegebied in Brazilië heeft de politie onlangs vier bordeelhouders gearresteerd en 55 vrouwen bevrijd. De vrouwen, van wie krap de helft tussen de dertien en zeventien jaar, waren verkocht aan de hoogst biedende.

De arrestaties werden verricht in Cuiú-Cuiú, een afgelegen goudzoekersdorp in de deelstaat Para in het zuiden van de Amazone. Volgens het dagblad *Folha de São Paulo* is Cuiú-Cuiú het topje van de ijsberg. In het gehele Amazonegebied bestaat een netwerk van kinderprostitutie en slavenhandelaren. Met hulp van Unicef, plaatselijke universiteiten en paters volgde een van de sterverslaggevers van de krant, Gilberto Dimenstein, de sporen terug. Dimenstein, die eerder een boek over straatkinderen publiceerde, deed driekwart jaar over zijn onderzoek dat in april als boek uitkomt onder de titel „Kinderen van de Nacht”.

De eerste bevindingen zijn inmiddels in de Braziliaanse kranten verschenen en hebben heftige reacties opgeroepen. Het hoofd van de federale politie heeft meteen onderzoek gelast en vier in een reportage genoemde bordeelhouders uit Cuiú-Cuiú zijn gearresteerd.

Dimenstein schrijft dat venters in indianendorpen jonge meisjes — hoe jonger hoe liever — in ruil voor een paar flessen *cachaca* (brandewijn) meenemen. In Amapá, een deelstaat die grenst aan Frans-Guyana, komt het steeds vaker voor dat bemiddelaars het meisjes regelrecht van hun ouders kopen. De ouders ontvangen dan een „voorschot” van het eerste salaris dat het meisje gaat verdienen en zien hun dochter nooit meer terug. In het Centrum voor Kinderen en Adolescenten (CBIA) in Amapá trof hij een kind, dat was verkocht door haar oudere zuster maar het meisje wist te ontsnappen.

In Jari in dezelfde deelstaat, was de Amerikaanse miljardair Daniel Ludwig begin jaren zeventig een ambitieus landbouwproject begon, wordt de aankomst van iedere boot met nieuwe meisjes „gevierd”. „Vers vlees, per stuk” heet het dan in het kolonistendorp van paalwoningen in de rivier. Wie geld heeft, kan een meisje aanschaffen of een prostituee „vrijkopen”. In goudzoekersdorpen is 55 gram goud een richtprijs. De bordeelhouders betalen tot 300 duizend cruzeiros (ongeveer 400 gulden) per vrouw.

De route van de kinderprostitutie loopt via regionale centra als Belém, Manaus, Cuiaba of jonge kolonistensteden als Imperatriz en Alta Floresta. Het zijn gemeenten waar dagelijks migranten op het busstation arriveren met hun hele hebben en houden in een paar plastic tassen. Werk is er nauwelijks. Er zijn veel alleenstaande moeders. Het is heel gewoon als kinderen moeten meeverdienen. De stap naar de prostitutie is gauw gezet voor meisjes die op straat rondhangen, constateert Dimenstein.

Als ze niet genoeg geld verdienen met het verkopen van kauwgom of snoepgoed, klussen ze er wat bij met prostitutie. Met het leven op straat begint de sociale degradatie. De verslaggever kwam meisjes van dertien en veertien jaar tegen met ondervoede baby's. Van condooms heeft bijna niemand gehoord. Voor de pil heeft geen van hen geld. Bijna alle meisjes zijn meer dan eens in elkaar geslagen of verkracht door een politieagent. Drugs- en drankmisbruik is gewoon.

Betrouwbare statistische gegevens over kinderprostitutie ontbreken. Er zijn slechts afgeleide cijfers. Brazilië telt naar schatting tussen de 700 duizend en een miljoen straatkinderen, van wie ongeveer eenderde meisjes. Voor de meesten is prostitutie een van de manieren om wat te verdienen.

Een landelijk onderzoek van de Fembem (staatsstrafinrichting voor minderjarigen) ging twee jaar geleden uit van 500 duizend hoertjes van twaalf jaar en jonger. Dat cijfer noemen deskundigen overdreven. Maar veldwerkers signaleren de trend van steeds jongere hoeren. Pater Bruno Secci uit Belém, die medewerking verleende aan het onderzoek van Dimenstein, zegt: „Toen ik in 1973 met straatkinderen begon te werken, waren er nauwelijks meisjes. Tegenwoordig is een hoertje van negen, tien of elf jaar gewoon”.

Uit een vorig jaar gehouden telling van het Centrum ter Bescherming van Minderjarigen in de stad Belém bleek dat daar minstens de helft jonger was dan zestien jaar. Bij de Gempac, een belangenorganisatie van prostituees in dezelfde stad, is een meisje bekend van negen jaar oud die mannen oppikt.

Gilberto Dimenstein zit inmiddels weer in zijn flat in de hoofdstad Brasilia achter de computer. Het manuscript voor het boek moet af. Zijn verbazing en de verontwaardiging zijn nog vers.

Gilberto Dimenstein is onder meer verbaasd over de lankmoedigheid van de meisjes. „Ze gaan mee voor wat geld, maar ook voor een stuk speelgoed”. Op de traditionele vismarkt van Belém, de *Ver o Peso*, ontmoette hij een elfjarige meisje dat vier tot vijf keer per week met een man meeging, marihuana te en „meer dan drie keer per week leven cocaine had gesnoven”. „Ze hebben nooit naar school gewerkt”, zegt hij. Ouders „het waren vaders”, „het werd ze met de ene kale man r motel; ze moesten zwembad en kregen. Maar „het telt ze. Haar liefste vraagde „Huisvrouw zij.”

dess of zangeres? „Nee, huisvrouw. In een huis met een wc binnen”.

De auteur was nog het meest geschokt door Cuiú-Cuiú, het goudzoekersdorp met twee straten, een landingsstrip, 520 inwoners en (tot vorige week) 65 prostituees. Dimenstein: „Iedereen vindt de handel gewoon. Het maakt deel uit van de cultuur. We konden gemakkelijk be-wijzen verzamelen en zelfs foto's nemen van bordeelhouders en de politie”.

De meisjes die hij ontmoette in Cuiú-Cuiú waren „geëxporteerd” uit steden als Santarem en Imperatriz. Een bemiddelaar had hen werk beloofd in een snackbar. Eenmaal aangekomen bleek dat zij moesten werken als hoeren. Wie protesteerde, werd in elkaar geslagen. Wie weg wilde, bedreigd met de dood. De politie onderzoekt of het inderdaad waar is, zoals de bevrijde prostituees zeggen, dat vijf van hun collega's die probeerden te vluchten, zijn doodgeschoten.

Geld zagen de meisjes nooit. Want er moest altijd worden „terugbetaald”: de

vlucht naar Cuiú-Cuiú, kost, inwoning pillen tegen malaria, drank, kleren. De eigenaar van de nachtclub hield persoonlijk de rekening bij. Eeuwige schuld en dus eeuwig gevangen, een systeem dat in Brazilië ook wordt toegepast door sommige grootgrondbezitters en zelfbenoemde „eigenaren” van goudmijnen die personeel ronselen.

Dimenstein haalt het gesprek aan met een van de bordeelhouders, die inmiddels is gearresteerd. De man vond dat hij in zijn recht stond. Natuurlijk konden „zijn meisjes” niet weg. „Wie schuld heeft, moet betalen”. De veertienjarige die er in januari in slaagde te ontsnappen was in zijn ogen een malandra, een onbetrouwbaar sujet. De rekening die zij nog bij hem had openstaan, heeft hij verdeeld over de achterblijvende meisjes.

De drie man sterke militaire politie van Cuiú-Cuiú was het gloeiend met hem eens. De politieagenten lieten zich overigens betalen om een oogje dicht te doen. Winkels betaalden per week drie-

duizend, nachtclubs vierduizend cruzeiros voor „bescherming”.

Drie meisjes slaagden er het afgelopen jaar in te vluchten uit Cuiú-Cuiú. Een moeilijke tocht van vier uur lopen naar de dichtstbijzijnde rivier en vandaar vijf dagen varen naar Itaituba. Daar deden zij aangifte bij de politie, maar die deed niets. Politiechef Alcir Conde: „Ik weet dat er slavernij bestaat in Cuiú-Cuiú. Maar wat moet ik doen. We hebben geen geld om er naar toe te vliegen”. De rechter in het stadje zei tegen Dimenstein: „Ach, kapitalisme is ook slavernij. Wat is het verschil tussen een meisje in Cuiú-Cuiú en een arbeider”.

De apathie van plaatselijke overheden die Dimenstein constateerde, lijkt symptomatisch. In Porto Velho, hoofdstad van de deelstaat Rondonia die grenst aan Bolivia, trof een ondernemende officier van justitie uit een andere gemeente tien tieners aan die onder bewaking de geneugten van de plaatselijke elite van de stad bevredigden. De

nachtclub, Opcao (optie) geheten, bleek een centrum van cocaïnehandel. De plaatselijke minister van Veiligheid gaf later toe dat hij al „enige tijd” wist van de gedwongen prostitutie, maar dat hij niets had gedaan: „We hadden geen be-wijzen”.

Gaat er wat veranderen na deze onthullingen? Dimenstein is positief. „Brazilië verandert. Het land staat steeds meer open voor discussie over mensenrechten”. Zijn boek of de president die zijn afgrijzen uitspreekt, zouden een paar jaar geleden niet mogelijk zijn geweest, meent hij. Zelfs de reacties van het publiek, gewend aan kindermoorden op straat, verrasten hem. *Folha de São Paulo* kreeg onder meer telefoontjes van mensen die geld willen storten om de meisjes vrij te kopen.

Maar de meeste hoop put de auteur uit de arrestaties. Onthullingen zijn er bijna dagelijks in de Braziliaanse media. Arrestaties zelden. Dit keer was de politie er snel bij: minder dan een week na publikatie van het eerste artikel.

Middelbare school vaak „onherbergzaam”

Van onze verslaggeefster
MIRJAM SCHÖTTELNDREIER
AMSTERDAM — Te veel leerlingen voelen zich niet welkom op de middelbare scholen. „Dat is een soort nationale schande aan het worden”, meent prof. N. Deen uit Utrecht. De hoogleer- leerlingenbegeleiding uitte zijn kritiek woensdagmorgen op het Pieter Nieuwland College in Amsterdam-Oost. „Als scholen effectief willen zijn, zoals de nieuwe modeterm luidt, dan zullen ze om te beginnen affectief moeten zijn”, aldus Deen.

De hoogleraar greep het 60-jarig jubileum van deze protestants-christelijke havo-vwo scholengemeenschap aan om het eens pontificaal voor de leerling — die pukkellige, lastige, ongemotiveerde en materialistische puber — op te nemen. En om de onherbergzaamheid van heel wat scholen voor voortgezet onderwijs aan de kaak te stellen. De titel van rede „Zijn we op weg naar de begeleidende school?” was zo niet retorisch, dan toch zeker als aanmaning bedoeld.

Zo zacht en terloops als Deen een sociale kwestie formuleerde, zo heftig kwam het er bij de spreekster E. van den Eerenbeemt uit. De publiciste, familietherapeut en stafdocente aan de Hogeschool van Amsterdam, nam het niet minder op voor die „kleine zelfstandige buiten de school”, zoals Deen

de leerplichtige puber van vandaag de dag typeerde, die zich binnen school weer aan strakke regels moet onderwerpen.

Van den Eerenbeemt verdedigde hem door te wijzen op de maatschappelijke ontwikkeling waarin jongeren steeds vaker in een steeds kleiner gezinsverband volwassen beslissingen moeten nemen. Dat kind, waarop de ouders onevenredig steunen, is het „geparenteerde” kind. Concreet is dat de vwo-scholiere die 's avonds op de bank wacht tot moeder aangeschoten thuis komt, of de havo-scholiër die zegt: „Ma, hou nou op

Die te zware psychische en emotionele belasting treft veel kinderen ook in scheidingszaken. „Kinderen van gescheiden ouders, en dat zijn er veel, moeten vaak al wijzer dan Salomon zijn. Ze moeten kiezen tussen ouders, tussen wie ze niet kunnen kiezen.” Van den Eerenbeemt kent heel wat gevallen waarin een kind aan de rechter vraagt om in godsnaam een beslissing te nemen, een keuze te doen.

In deze in emotioneel opzicht labiele en onbetrouwbare wereld, waarin ouders steeds meer op hun kinderen leunen, is het niet vreemd, betoogde ze, dat

De derde gastspreker, de met de Haagse Groen-Links-fractie gebrouilleerde A. Roemer, hoopte gereïncarneerd te worden in het geval de „school van Deen” realiteit zou worden. Zij vond dat het klassikaal onderwijs „verouderd is en afgeschaft moet worden”. Want ook onderzoek leert dat leerlingen zelf aardige, persoonlijk geïnteresseerde leraren wensen en graag in kleine groepjes werken. „Differentiatie moet regel worden. Alleen door leerlingen ongelijk te behandelen, ontstaan gelijke kansen.”

Dat sloot mooi aan bij de wens van Van den Eerenbeemt, die ervoor pleitte dat ook met culturele en etnische verschillen rekening wordt gehouden in het onderwijs, opdat jongeren opgroeien tot „wereldburgers”. Dat vergt niet zozeer multicultureel onderwijs, maar veeleer een grotere bewustwording van de leefstijl die al zoveel multiculturele aspecten in zich bergt.

En in een multi-etnische samenleving, vond Roemer, zou enige gevoeligheid voor de gevoeligheden van migranten de docenten sieren. „Het is onzin om te zeggen: geef hier die zak patat, want jouw voorouders hebben ons uitgebuit. Maar vergis je niet, deze woede bestaat wel, en verdient begrip, dat is nodig. Dat noem ik het destructieve recht van migranten.”

Scholier-onvriendelijkheid van regels en onderwijssystemen scherp veroordeeld

met die Mark, dat is niks voor jou.” Voor Van den Eerenbeemt zijn deze verschijnselen niet op een lijn te stellen met de verantwoordelijkheden van het kind van vroeger, dat op de boerderij ook al snel onder de koe moest en voor het kleine broertje moest zorgen. „Dat was vaak ingebed in een groter familieverband. Nu is een leefverband vaak niet meer dan moeder en kind.”

nog maar 13 procent van de jeugd over een generatiekloof klaagt. „De neiging is om, waar de buitenwereld slecht is, het dan maar binnen veilig te maken. Daar branden we wierook en drinken we groene thee. *Cocoonen* heet dat.” Foute boel: „Want het kind moet naar buiten. Toon als school dan affectie, investeer in betrouwbaarheid. En geef een kind nooit op.”

GA 26
'De grote castrateur van Nederland' noemde de psychiater A. J. A. M. Wijffels zichzelf tegenover de VPRO-journalisten die hem in 1987 kwamen interviewen. In het gebouw van de Rooms-Katholieke Psychopateninrichting St. Paulus, onderdeel van de St. Willibrordusstichting in Heiloo, is zijn behandelkamer nog steeds intact. Hij castreerde er vele zedendelinquenten en ook andere patiënten; de meesten van hen hadden zich schuldig gemaakt aan homoseksuele handelingen. In zijn proefschrift *Het castratievraagstuk* uit 1954 beschrijft hij zeventig castratiegevallen, voor de hedendaagse lezer veelal doorsneemannen met een weinig schokkende seksuele belangstelling.

T. F. bijvoorbeeld is al vroeg op jongens gericht. Hij 'knoopt connecties aan' met jeugdverenigingen en pleegt stelselmatig 'ontucht', waarbij een 'duidelijke fixatie' voor jongens van zijn eigen leeftijd is waar te nemen. Hij trouwt desondanks, maar zijn 'homoseksuele neiging' wordt meer dan ooit 'manifest'. Het lukt hem niet om 'de coitus te voltooien', zijn vrouw maakt ook 'een frigde indruk'. In 1946 wordt hij ter beschikking van de regering gesteld na een veroordeling. Zijn vrouw wil van hem scheiden. 'In overleg met zijn echtgenote en met patiënten volle toestemming' wordt hij in april 1949 gecastreerd. Na de operatie voelt hij zich neerslachtig en labiel. Zijn vrouw klaagt dat hij thuis nergens interesse voor toont, maar heeft hij jongens om zich heen, dan is hij opgewekt. Geleidelijk raakt hij zijn seksuele gevoelens kwijt en in 1953 deelt hij de met nazorg belaste arts mee dat hij zeer tevreden is over de behandeling.

Een ander, al even hartverscheurend verhaal gaat over een man die graag met jongens stoelt. Hij wordt veroordeeld tot zes maanden gevangenisstraf, houdt zich daarna jarenlang in, maar recidiveert en wordt onder toezicht gesteld. Als hij daarna nog eens wordt veroordeeld voor wederzijdse onanie, wordt hij onder toezicht van de regering gesteld. In het asiel gaat hij aanvankelijk niet in op de suggestie zich te laten castreren. Zijn geestelijke ontwikkeling wordt door de psychiater 'primitief' genoemd, alleen omdat hij geen 'diep inzicht in het verkeerde' van zijn seksbeleving toont. In verband met 'de enige mogelijkheid tot reclasering' adviseert de psychiater hem twee jaar later alsnog zich te laten castreren, hetgeen 'hij vrijwillig onderging'.

Blijkens zijn uitspraken in het radio-interview geloofde de grote castrateur na al die jaren nog steeds dat hij in het belang van zijn patiënten heeft gehandeld. Op een kritische bespreking van zijn proefschrift in het COC-maandblad *Vriendschap* reageerde Wijffels indertijd door de recensent 'emotioneel' te noemen, terwijl dezelfde argumenten al eerder door katholieke juristen en psychiaters waren verwoord. Maar Wijffels en andere castrerende behandelaars negeerden elke twijfel aan de verenigbaarheid van deze vorm van geneeskunde met de medische ethiek. Ook toonden ze zich doof voor de belangenversterving die optrad wanneer een behandelend psychiater van een inrichting tevens aan de rechtbank was verbonden.

Wijffels' bewering dat de castraties doorgaans zowel op medisch advies als op verzoek van de patiënt plaatsvonden, worden gelogenstraf door de gevalsbeschrijvingen. De meeste mannen in psychopatenasielen werden onder dwang verpleegd. TBR-gestelden maakten alleen kans op ontslag wanneer een psychiater de kans op recidive klein achtte. Sommige patiënten werden onder druk gezet, bijvoorbeeld door in te spelen op religieuze schuldgevoelens. Weigeren betekende dat men veel langer opgesloten zou moeten zitten. Omgekeerd wa-

Groeneprofiel

A.J.A.M. WIJFFELS

De grote castrateur

De naoorlogse katholieke zielzorg mag, volgens het recente proefschrift van Harry Oosterhuis, de homoseksuele medemens zeer humaan hebben benaderd, dat geldt niet voor de katholieke zuil als geheel. Onlangs overleed psychiater A. J. A. M. Wijffels, die in de katholieke inrichting St. Paulus vele mannen van hun tegennatuurlijke neigingen afhielp. Door middel van castratie.

door Bernadette de Wit

ren er ook mannen die meewerkten aan een 'afdoende behandeling' om aan TBR te ontkomen. De rechtbank legde de castratie meestal niet letterlijk op, maar de bereidheid van de verdachte woog zwaar bij de beslissing om hem al dan niet ter beschikking van de regering te stellen.

In het pas verschenen proefschrift van Harry Oosterhuis, *De smalle marges van de roomse moraal*, wordt de opkomst van de medische behandeling van homoseksualiteit beschreven als een strategische schakel in de verdediging van de rooms-katholieke zuil. Vanaf het einde van de negentiende eeuw was de roomse kerk zich steeds fanatieker gaan toeleggen op de zedelijkheid in de persoonlijke levenssfeer. De roomse zuil voelde zich bedreigd door ontwikkelingen als het neo-malthusianisme, het liberalisme en het socialisme. De moraaltheologie van Thomas van Aquino, waarin een onderscheid werd gemaakt tussen natuurlijke en tegennatuurlijke seksualiteit, bleek een uitgekend wapen in de strijd. Het neothomisme kon rationeel-wetenschappelijk denken verzoenen met het geloof door zijn nadruk op de rede en de vrije wil. Daarmee gaf het een impuls aan het katholieke zelfvertrouwen en dat was ook wel nodig, want de moderne zedenverwildering lag overal op de loer. Buitengewoon ergerlijk was de opkomende emancipatiebeweging van homoseksuelen, het NWHK, die zich beriep op biomedische inzichten over homoseksualiteit als 'natuurlijke' variant van de menselijke seksualiteit die maar beter maatschappelijk kon worden aanvaard.

De zedelijkheidswetgeving van 1911, met daarin opgenomen het voor homo's funeste artikel 248bis, was daarop een ant-

woord. Het RK Artsenblad waarschuwde dat het NWHK de morele volksgezondheid ondermijnde. Op de Psychopatenwet uit 1928, uitvloeisel van de nieuwe richting in de rechtswetenschap die gestoorde misdadigers vrijpleitte van verantwoordelijkheid voor hun daden, volgde de TBR-stelling en de dwangverpleging. Vooral veroordeelden op grond van 248bis leken hiervoor geschikt.

In de loop van de jaren dertig gingen de katholieke artsen steeds meer gebruik maken van de deterministische biomedische en psychoanalytische inzichten waar ze zich eerder tegen hadden gekant. Ze combineer-

den deze moeiteloos met de leer van de zondeval. Niet alleen de homoseksuele daad was zedelijk verkeerd, ook de aandrifft daartoe. Dat het om een pathologische stoornis ging, deed aan de schuld van homoseksuelen niets af. Voor hen was kuis en godsdienstig leven nog meer geboden dan voor heteroseksuelen die zich aan buitenechtelijke ontucht schuldig maakten.

Hiermee werd de basis gelegd voor het castreren. Moraaltheologisch beschouwd was castratie een verantwoorde manier om tegelijk te straffen en te genezen. Volgens Oosterhuis was het onderscheid tussen medisch en juridisch handelen voor katholieken maar zeer betrekkelijk. De genezing van smettelijke misdaden liep als het ware vloeierend over in de bestraffing van voor de maatschappij gevaarlijke ziekten.

In de periode van de castraties was het onderscheid tussen 'echte' en 'pseudo'-homoseksualiteit enorm belangrijk. Pseudo-homoseksuelen werd het veel zwaarder aangerekend, omdat zij in wezen normaal waren aangelegd. Het gevaar bestond dat zij de 'latente' biseksuele neigingen die in ieder mens zouden sluimeren, tot leven zouden wekken. Alleen 'congenitale' homoseksuelen kwamen in aanmerking voor castratie, als ze leden onder hun psychopatische aandriften maar niet in staat waren deze op eigen kracht te sublimeren. Castratie alleen kon de patiënt niet gezond maken, daarnaast moest hij in psychotherapie om zijn vrije wil te herstellen.

Nogal wat patiënten omschreven zichzelf na de operatie als 'levend dood'. Vaak werden ze erg dik. Toch kon dank zij intensieve nazorg in veel gevallen de gewenste persoonlijkheidsverandering worden bereikt en verdwenen de tegennatuurlijke verlangens. Van zijn homoseksuele gerichtheid kon de patiënt echter niet worden afgeholpen. Wijffels concludeerde dat de ingreep op uitzonderingen na (bij enkele verstandelijk zwaar gehandicapten) succesvol was geweest. Evenals zijn promotor en leermeester Carp en andere katholieke artsen voelde Wijffels niets voor een deterministische, biologische visie op de menselijke seksualiteit. Perversies, zoals homoseksualiteit, waren dwangmatige, ziekelijke neigingen die werden veroorzaakt door een verkeerde opvoeding en een gestoorde band met de ouders. Wijffels zag de perversies tevens als een 'contactstoornis', een onvermogen om normale gevoelsbetrekkingen (met de andere sekse) aan te knopen. Daarmee was homoseksualiteit niet alleen ziek, maar ook antisociaal en als zodanig een bedreiging van de maatschappij.

Tussen 1930 en 1968 zijn tenminste 384 zedendelinquenten (grotendeels veroordeeld op grond van artikel 248bis) gecastreerd. Het aantal niet-veroordeelde mannen dat aldus werd verminkt, is waarschijnlijk veel groter. Bij vrouwen werd de ingreep om hormonale redenen niet nodig geacht. Wijffels maakt melding van slechts twee 'excessief homoseksuele' meisjes die in 1947 zijn gecastreerd en daarnaast twee 'nymphomane' vrouwen. De eerste castraties werden in de jaren twintig uitgevoerd. Na de Psychopatenwet uit 1928 steeg het aantal, om rond 1950 een piek te bereiken.

Pas in de jaren zestig werden er vraagtekens gezet bij het effect van de behandeling en kwam er aandacht voor de schadelijke gevolgen. Kort na de stopzetting van de castraties, in 1971, werd artikel 248bis afgeschaft. De nog levende mannen die indertijd werden gecastreerd, zullen de twee seksueel bevrijde decennia erna met bittere verbazing hebben gadegeslagen. Wijffels vertelde in genoemde radio-uitzending tevreden dat hij nog jaarlijks een kaartje kreeg van een dankbare patiënt.

Castratie GA 11-3

In De Groene van 26 februari stond een artikel over de castratiepraktijken van dr. Wijffels. Zijn leermeester was prof. dr. E. A. D. Carp (1895-1983), die van 1930 tot 1963 hoogleraar psychiatrie was. Over hem schreef Wim Hazeu in zijn *Achterberg-biografie* op pagina 385: 'In 1963 werd Carp ontslagen door professor Speyer vanwege praktisering van zijn pedofilie.' Wijffels heeft toen ongetwijfeld gewefeld.

Hattem,
 A. BREDEHOFF